

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยที่ใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

Tourism Behavior of Adventure Tourists Using Off – Road Vehicles

โดย

นางกรรณิกา พิมลศรี

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)

พ.ศ. 2547

ISBN 974 – 274 – 465 - 3

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)
ปริญญา

อุทยานและนันทนาการ สาขา อนุรักษ์วิทยา ภาควิชา

เรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

Tourism Behavior of Adventure Tourists Using Off-Road Vehicles

นามผู้วิจัย นางกรรณิกา พิมพ์ศรี

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ
(อาจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D.)

กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ระพี เอมพันธุ์, Ph.D.)

กรรมการ
(อาจารย์ถวัลย์ เนียมทรัพย์, ศศ.ม.)

หัวหน้าภาควิชา
(รองศาสตราจารย์วิชา นิยม, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์วินัย อาจคงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 16 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2547

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างสูงจาก ดร.นภวรรณ
ฐานะกาญจน์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณา แนะนำกระบวนการคิด
และแนวทางในการศึกษา รวมทั้งช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน ผศ.ดร.ดรชนี เอมพันธุ์ กรรมการวิชา
เอก อาจารย์ถวัลย์ เนียมทรัพย์ กรรมการวิชาการ และ ดร. ดวงใจ สุขเฉลิม ผู้แทนบัณฑิต
วิทยาลัย ที่ให้คำปรึกษา แนะนำแนวคิด ตลอดจนตรวจแก้วิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ โครงการพัฒนาอาจารย์วิทยาเขตสารสนเทศของทบวงมหาวิทยาลัย และ
มหาวิทยาลัยนเรศวรที่ได้มอบทุนการศึกษาและทุนในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ดร.ปราจิน เอี่ยมล้ำนา ประธานสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย
คุณชาญชัย เพชรอินทร์ คุณธาดา อติโรจน์และทีมงานนิตยสารออฟโรดทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ
และช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี สมาชิกสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยทุกท่านที่
ให้การสนับสนุน อนุเคราะห์ข้อมูล และให้ความเอื้อเฟื้อในด้านต่างๆ ในการเก็บข้อมูลขณะประกอบ
กิจกรรมในพื้นที่ รวมทั้ง ขอขอบพระคุณ สำนักงานโครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบ
นิเวศ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อประกอบการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณวัชระ อนุศาสน์ศิริ คุณพัชรินทร์ เพชรฤทธิ์ คุณสงศรี อุ้นจิตต์ คุณอุทัย
เดชยศดี และคุณเสาวนีย์ สารเนตร รวมถึง พี่ น้อง นิสิตสาขาอุทยานและนันทนาการรุ่น 1 ถึงรุ่น
5 ทุกท่านโดยเฉพาะกลุ่มครุฑน้อย ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดการจัดทำวิทยา
นิพนธ์

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณความดีและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แก่ พ่อถนอม
แม่บุญมี ข่ายสุวรรณ ขอขอบคุณ คุณตะวันและคุณรวงข้าว พิมลศรี ผู้เป็นแรงบันดาลใจ ขอ
ขอบคุณ ตาส่อน ยายแก้ว ร้านแจ๊คก๊อปปี้เซ็นเตอร์ ป้าอิน พี่ต้อม พี่ต๋อง พี่กบ เจนนี ที่เป็นกำลังใจ
ใจ และให้การสนับสนุนในด้านการศึกษาตลอดมา

กรรณิกา พิมลศรี

กรณีศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2547 : พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (อุทยานและนันทนาการ)

สาขาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา ประธานกรรมการที่ปรึกษา:

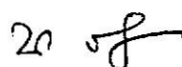
อาจารย์นภวรรณ ฐานะกาญจน์, Ph.D. 205 หน้า

ISBN 974 - 274 - 465 - 3

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อและศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่างจำนวน 402 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีลักษณะกลุ่มเดินทางเป็นกลุ่มผสมระหว่างสมาชิกในครอบครัวกับเพื่อน โดยมีขนาดกลุ่มเฉลี่ย 48.88 คน จำนวนรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ร่วมเดินทางเฉลี่ย 16.21 คัน ใช้ระยะเวลาเดินทางเฉลี่ย 3.41 วัน สำหรับการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 6,809.33 บาทต่อคน แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญสูงสุด คือ การได้พักผ่อนในแหล่งธรรมชาติ โดยมีค่าเฉลี่ยความสำคัญ 4.52 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีทัศนคติก่อนไปในทางที่ดีต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว และต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ โดยมีค่าเฉลี่ย 3.89 และ 3.42 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับสูง และมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.27 ผลการทดสอบ อิทธิพลของตัวแปรอิสระ 28 ตัวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า ตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปรมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและก่อให้เกิดความผันแปรในพฤติกรรมดังกล่าวร้อยละ 60 ($F = 150.319$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.610$; $Adjusted\ R\ Square = 0.599$) โดยเรียงลำดับจากตัวแปรที่มีอิทธิพลมากไปหาน้อยได้ดังนี้ คือ ทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว ($Beta = 0.358$; $t = 9.744$; $Sig = 0.000$) การมีโอกาสพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่น ($Beta = 0.253$; $t = 6.110$; $Sig = 0.000$) ความเป็นอิสระ ($Beta = -0.220$; $t = -6.011$; $Sig = 0.000$) การได้แสดงความรักความกล้าหาญ ($Beta = -0.216$; $t = -5.354$; $Sig = 0.000$) การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ($Beta = -0.204$; $t = -5.195$; $Sig = 0.000$) สถานภาพและเกียรติภูมิ ($Beta = 0.194$; $t = 4.391$; $Sig = 0.000$) การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ ($Beta = 0.167$; $t = 4.646$; $Sig = 0.000$) ได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น ($Beta = 0.137$; $t = 3.268$; $Sig = 0.001$) การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ($Beta = 0.117$; $t = 2.963$; $Sig = 0.003$) ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ($Beta = 0.113$; $t = 3.246$; $Sig = 0.001$) และการมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย ($Beta = -0.083$; $t = -2.324$; $Sig = 0.021$)

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

๒๙ / ๐๓ / ๕๖

Kannika Pimonsree 2004 : Tourism Behavior of Adventure Tourists Using Off – Road Vehicles. Master of Science (Parks and Recreation), Major Field: Parks and Recreation, Department of Conservation. Thesis Advisor: Miss Noppawan Tanakanjana, Ph.D. 205 pages. ISBN 974 – 274 – 465 - 3

The objectives of this research were to study tourism behaviors of adventure tourists using off-road vehicle and to examine factors influencing their behaviors. Questionnaire was used to collect data from 402 adventure tourists using off-road vehicles. The survey data was analyzed using descriptive statistics and multiple regression analysis. The study found that the travel group of most tourists was mixed between family members and friends. The average group size was 48.88 persons, the average number of vehicles in the same trip was 16.21 cars, the average length of travel was 3.41 days and the average expense per trip per person was 6,809.33 baht. Most tourists rated “to experience the nature” as the most important motivation to engage in adventure tourism using off-road vehicle with the score of 4.52. They had moderately positive attitudes toward the utilization of natural resources for tourism and toward adventure tourism using off-road vehicles and had high score of knowledge in ecotourism. The average score for tourism behavior was moderately appropriate (2.27). Hypothesis testing found that 11 independent variables from 28 variables tested significantly influenced tourism behavior of adventure tourists using off-road vehicle and accounted for 60% of variance in the behaviors ($F = 150.319$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.610$; Adjusted R Square = 0.599). These includes attitudes toward the utilization natural resources for tourism (Beta = 0.358; $t = 9.744$; $Sig = 0.000$); motivation to socialize (Beta = 0.253; $t = 6.110$; $Sig = 0.000$); motivation to be independence and autonomy (Beta = -0.220; $t = -6.011$; $Sig = 0.000$); motivation about competence testing and self-reliance (Beta = -0.216; $t = -5.354$; $Sig = 0.000$); motivation to be with friends (Beta = -0.204; $t = -5.195$; $Sig = 0.000$); motivation about social recognition (Beta = 0.194; $t = 4.39$; $Sig = 0.000$); motivation about outdoor learning (Beta = 0.167; $t = 4.646$; $Sig = 0.000$); motivation to learn new culture (Beta = 0.137; $t = 3.268$; $Sig = 0.001$); motivation to reduce tension from work (Beta = 0.117; $t = 2.963$; $Sig = 0.003$); knowledge on ecotourism (Beta = 0.113; $t = 3.246$; $Sig = 0.001$) and motivation to seek excitement and risk (Beta = -0.083; $t = -2.324$; $Sig = 0.021$).

Kannika.

Student's signature

N. Tanakanjana

Thesis Advisor's signature

12, July, 2004

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
คำนำ	1
วัตถุประสงค์	2
นิยามศัพท์	2
การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	5
การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	10
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
สมมติฐานการวิจัย	38
อุปกรณ์และวิธีการ	40
อุปกรณ์	40
วิธีการ	40
ผลและวิจารณ์	53
ผล	53
ตอนที่ 1 ผลการสำรวจเส้นทางและสังเกตพฤติกรรมในการเดินทาง ท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อแต่ละเส้นทาง	54
ตอนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว	110
ตอนที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	114
ตอนที่ 4 แรงจูงใจ ทักษะคิดต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว โดยทั่วไป ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประสบการณ์	

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ด้านการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มและความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่มของ นักท่องเที่ยว	120
ตอนที่ 5 พฤติกรรมการท่องเที่ยว	135
ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	141
วิจารณ์	145
สรุปและข้อเสนอแนะ	156
สรุป	156
ข้อเสนอแนะ	157
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	160
ภาคผนวก	173
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	174
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ ความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม	189
ภาคผนวก ค รายชื่อเส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	196

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเส้นทางและขนาดตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล	44
2	ผลวิเคราะห์เส้นทางจำแนกตามลักษณะทางกายภาพ	101
3	ผลวิเคราะห์เส้นทางจำแนกตามลักษณะทางชีวภาพ	102
4	ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวจากการสังเกต	104
5	ผลการสังเกตพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	105
6	ลักษณะผลกระทบที่สังเกตได้ของสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณที่มีกิจกรรม	107
7	ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว	111
8	ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	115
9	ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	117
10	พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หรือเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อไปเยือนแล้วประทับใจ 10 แห่ง	119
11	แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	121
12	ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว	123
13	ทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	126
14	ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว	131
15	ระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว	132
16	จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อของนักท่องเที่ยว	133
17	ลักษณะกลุ่มสังคมในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อของนักท่องเที่ยว	134
18	กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเคยได้กระทำประกอบกับการผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	135
19	พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	137
20	ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมติฐาน	142

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
ข1	ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามในส่วนของแรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบ ผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	190
ข2	ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว	191
ข3	ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามในส่วนของทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	192
ข4	พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว	194
ค1	พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หรือเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ ขับเคลื่อนสี่ล้อไปเยือนแล้วประทับใจ	197
ค2	บัญชีรายชื่อเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ในประเทศไทย	200

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	รูปแบบการท่องเที่ยว	6
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	39
3	ที่ตั้งของเส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ได้ทำการศึกษา	43
4	เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางบ้านแม่นาจอน – บ้านวัดจันทร์	55
5	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางบ้านแม่นาจอน – บ้านวัดจันทร์	56
6	สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางบ้านแม่นาจอน – บ้านวัดจันทร์	57
7	พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางจากบ้านแม่นาจอน - บ้านวัดจันทร์	59
8	เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิ่ง	62
9	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิ่ง	63
10	พื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าบริเวณเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิ่ง	64
11	สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิ่ง	65
12	พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิ่ง	67
13	เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางน้ำตกเต่าดำ	69
14	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางน้ำตกเต่าดำ	70
15	สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางน้ำตกเต่าดำ	71
16	พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำตกเต่าดำ	73
17	เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางบ้านดอกไม้สด	75
18	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางบ้านดอกไม้สด	76
19	สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางบ้านดอกไม้สด	77
20	พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางบ้านดอกไม้สด	79
21	เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางน้ำตกปีเต็ง	82
22	ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางน้ำตกปีเต็ง	83

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
23	พื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าบริเวณเส้นทางน้ำตกปีเต็ง	84
24	สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางน้ำตกปีเต็ง	85
25	พฤติกรรมกรรทงเที่ยวของกุ่มนักรทงเที่ยวที่ไ้เส้นทางน้ำตกปีเต็ง	87
26	เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางแม่สอด – แม่ตั้น – อมก้อย – ทำสองยาง	89
27	ประเภทการไ้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางแม่สอด – แม่ตั้น – อมก้อย – ทำสองยาง	90
28	สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางแม่สอด - แม่ตั้น-อมก้อย-ทำสองยาง	91
29	พฤติกรรมกรรทงเที่ยวของกุ่มนักรทงเที่ยวที่ไ้เส้นทางแม่สอด – ทำสองยาง	93
30	เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางป่าหมาก แพรกตะคร้อ	95
31	ประเภทการไ้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางป่าหมาก แพรกตะคร้อ	96
32	สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางป่าหมาก แพรกตะคร้อ	97
33	พฤติกรรมกรรทงเที่ยวของกุ่มนักรทงเที่ยวที่ไ้เส้นทางป่าหมาก แพรกตะคร้อ	99

พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

Tourism Behavior of Adventure Tourists Using Off-Road Vehicles

คำนำ

กิจกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบันมีความหลากหลายและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่เริ่มมีความรู้สึกรู้ว่า การเดินทางท่องเที่ยวหรือการพักผ่อนเป็นรางวัลส่วนหนึ่งของชีวิตมากกว่าที่จะคิดว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยดังคนในอดีตเคยคิด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) รูปแบบการท่องเที่ยวหนึ่งที่มีการพัฒนาและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวค่อนข้างสูงในปัจจุบัน คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เนื่องจากประเทศไทยมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติสูงจึงส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในปัจจุบันมีความหลากหลายรูปแบบ

การท่องเที่ยวแบบผจญภัยเป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติรูปแบบหนึ่ง ซึ่งหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมชื่นชอบ การเข้าร่วมกิจกรรมที่อาศัยความทรหด อดทนเสี่ยงภัยตามสถานที่ห่างไกลซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษมีชื่อเสียงด้านความงามและองค์ประกอบ ของธรรมชาติ และเมื่อนักท่องเที่ยวแต่ละคณะเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนาน ตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย และได้ประสบการณ์ใหม่ (สุรเชษฐ์, 2545 และ ไร่ไพพรรณ, 2545) อาจเป็นเพราะความแปลกใหม่ผสมผสานกับความท้าทาย จึงทำให้ปัจจุบันกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทนี้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น และมีการพัฒนาและเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว (มนัสและคณะ, 2545) อันจะเห็นได้จากการประชาสัมพันธ์ ข่าวสารตามนิตยสาร หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และภาพการรวมกลุ่มชมรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ที่ขยายเพิ่มขึ้น ปัจจุบันสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยมีสมาชิกจำนวนมากถึง 101 ชมรมทั่วประเทศไทย ในระยะเวลาเพียง 4 ปีหลังจากการก่อตั้งสมาพันธ์ เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2542 โดยมีแนวโน้มจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย, 2546)

เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวพันอยู่กับธรรมชาติและระบบนิเวศโดยตรง การท่องเที่ยวดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ทั้งผลกระทบที่มีต่อสังคมพืชและสัตว์ป่า (นภวรรณ, 2545) การจัดการที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อจึงเป็นงานวิจัยที่เป็นประโยชน์ที่จะทำให้เข้าใจถึงสาเหตุของพฤติกรรมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบผจญภัยประเภทนี้ อันอาจสามารถนำไปสู่การหาแนวทางในการสร้างมาตรฐานหรือกติกาในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งจะเป็นตัวควบคุมและลดผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและเพื่อความยั่งยืนของระบบนิเวศสืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

นิยามศัพท์

“พฤติกรรมท่องเที่ยว” หมายถึง การปฏิบัติของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว

“นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ” หมายถึง ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลประเภทขับเคลื่อนสี่ล้อ ไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษที่ห่างไกล มีชื่อเสียงด้านความงาม และองค์ประกอบของธรรมชาติ ในการประกอบกิจกรรมจะต้องอาศัยความทรหด อดทน เสี่ยงภัย และได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียวผจญภัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สมาชิกสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย

“แรงจูงใจ” หมายถึง สิ่งที่กระตุ้น ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือ กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทาง มีทิศทางและมีพลังผลักดันเพื่อให้ประสบความสำเร็จหรือบรรลุตามเป้าหมาย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

“ทัศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยว” หมายถึง สภาวะโน้มเอียงในจิตใจที่นักท่องเที่ยว แสดงออกมาโดยการประเมินค่าตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในการท่องเที่ยว โดยในการวิจัยครั้งนี้ วัดโดยใช้ Likert Scale แบ่งค่าการตอบสนองออกเป็น 5 ระดับ คือ 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 เห็นด้วย 3 ไม่แน่ใจ 2 ไม่เห็นด้วย และ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับข้อความเชิงบวก และค่าในทางกลับกันสำหรับข้อความเชิงลบ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ด้าน คือ

“ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว” หมายถึง สภาวะโน้มเอียงในจิตใจที่นักท่องเที่ยวแสดงออกมาโดยการประเมินค่าตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว

“ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ” หมายถึง สภาวะโน้มเอียงที่นักท่องเที่ยวได้ประเมินค่าตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกในการประกอบพฤติกรรมต่างๆ ในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

“ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” หมายถึง ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความหมาย องค์ประกอบและกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งความเข้าใจในการปฏิบัติกิจกรรมที่สร้างผลกระทบน้อยกับพื้นที่รองรับกิจกรรม

“ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว” หมายถึง ความถี่หรือจำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรม หรือเข้าร่วมในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คิดเป็นจำนวนครั้งจริงในการประกอบกิจกรรม

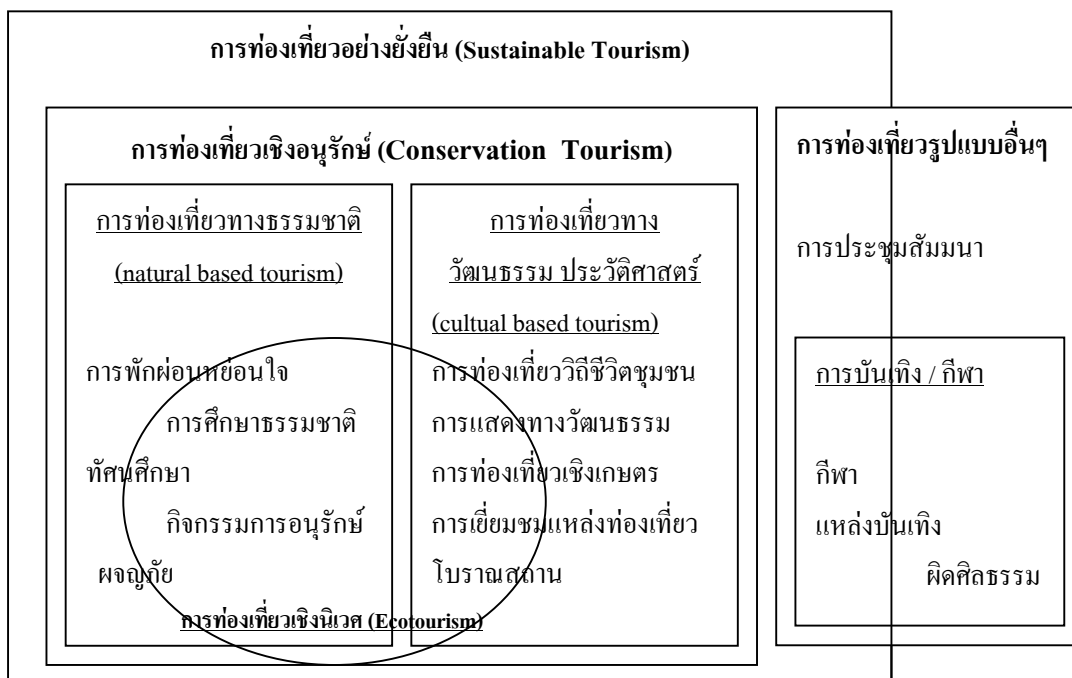
“ขนาดกลุ่ม” หมายถึง จำนวนคนในการรวมตัวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยที่ใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเพื่อเดินทางท่องเที่ยว โดยวัดจากจำนวนคนจริงในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวครั้งล่าสุดที่ผ่านมา

“ความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม” หมายถึง ความสามัคคีกลมเกลียว ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิกกลุ่ม การที่สมาชิกของกลุ่มมีความผูกพันต่อกันและเกิดความรู้สึกพึงพอใจในการได้เป็นสมาชิกกลุ่ม และยอมรับในเอกลักษณ์ของกลุ่ม โดยวัดจาก ระดับความพึงพอใจที่เป็นสมาชิกในกลุ่มชมรมและสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของคำว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมการเดินทางไปพักผ่อนของบุคคลใด ๆ ณ สถานที่ที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัยตามปกติ โดยมีวัตถุประสงค์ในการใช้เวลาว่าง เพื่อพักผ่อน ทำธุรกิจ หรือวัตถุประสงค์อื่นๆ โดยระยะเวลาที่ไปเยือนนั้นต้องไม่เป็นเวลาที่ต่อเนื่องกันเกิน 1 ปี (World Tourism Organization, 1998) นอกจากนี้ สมบัติ (2544) ยังได้กล่าวถึง Mc Intosh (1972) ซึ่งได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ว่าเป็นกระบวนการนันทนาการรูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่างซึ่งมีการเดินทางเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึงที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้นจากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2542) กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 3 ประการ คือ เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่มีใช้เพื่อการประกอบอาชีพหรือทำงานหารายได้ ซึ่งจำแนกรูปแบบของการท่องเที่ยวได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น การศึกษาธรรมชาติ การพักผ่อนหย่อนใจ ชื่นชมธรรมชาติ การผจญภัย ฯลฯ 2) การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น การท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน การชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม และการเยี่ยมชมแหล่งประวัติศาสตร์ และ 3) การท่องเที่ยวรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การประชุมสัมมนา ธุรกิจ และการบันเทิง การกีฬา เป็นต้น (ดร.รชนี, 2546) อธิบายได้ตาม ภาพที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบของการท่องเที่ยว

ที่มา : ครรชณี(2546)

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นฐานในการประกอบกิจกรรม การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควบคู่กับการ ดำเนินการด้านอื่นๆ มากขึ้น ดังเช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึง WTO (1991) ซึ่งกล่าวว่า ควรส่งเสริม พัฒนาการท่องเที่ยวทุกรูปแบบดำเนินการตามหลักการของ การท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งหมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการ ของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้ สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนเพื่อประโยชน์ ทั้ง ในปัจจุบันและอนาคต หลักการพื้นฐานของความยั่งยืนจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวทั้งหมด ไม่เฉพาะแต่การท่องเที่ยวเฉพาะอย่างเท่านั้น ในช่วงกระแสนของการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมแพร่ขยายไปทั่วโลกได้ส่งผลให้เกิดแนวคิดเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ซึ่งครรชณี (2546) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ตลอดถึงวิถีชีวิตที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาตินั้นเป็นฐานในการประกอบ กิจกรรม นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัสและเรียนรู้ธรรมชาติและวิถีชีวิต มีรูปแบบและกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่น้อยที่สุด นักท่องเที่ยวมีส่วนช่วยการกระจายรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นผลทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตน จึงกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (conservation tourism) ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนั้น รูปแบบการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ จึงควรมีการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยยึดหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวทางดำเนินการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังแผนภาพข้างต้น

คำว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น (นภวรรณ และคณะ, 2541 และ ดร.ชนิ, 2546) นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ได้กล่าวถึงลักษณะของนักท่องเที่ยวประเภทนี้ว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความปรารถนาที่จะได้ท่องเที่ยวในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติ หรือมีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่แปลกแตกต่างไปจากชีวิตประจำวัน มีความประสงค์ที่จะได้รับรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับธรรมชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความสุข สนุกสนานและมีความตั้งใจที่จะไปเดินทางท่องเที่ยว โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตท้องถิ่น พร้อมทั้งจะปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ไม่ต้อง การให้มีการปรับเปลี่ยนหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่ออำนวยความสะดวกสบายในลักษณะเช่นเดียวกับถิ่นที่ตนอยู่อาศัยหรือคุ้นเคย หรือในลักษณะที่ได้รับจากการบริการในเมืองใหญ่

สำหรับข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีผู้ที่ให้หลักการและแนวทางในการปฏิบัติหลายประการ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชนหรือผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวได้เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ เช่น เสรี (2538) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า นักท่องเที่ยวควรยอมรับว่า โลกเรามีความเปราะบาง หากไม่ช่วยกันรักษาแหล่งท่องเที่ยวชั้นดีไว้ ก็จะไม่เหลือให้คนรุ่นหลังได้ชื่นชม ขณะไปเที่ยวควรถือสุภาษิตว่า “เราจะไม่นำอะไรไปนอกจากภาพถ่ายและจะไม่ทิ้งอะไรไว้นอกจากรอยเท้า” และจากการรวบรวมแนวคิดสามารถสรุปแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นข้อควรปฏิบัติ ดังนี้

1. มีการแสวงหาข้อมูล วางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวรวบรวมและมีการศึกษาข้อมูลก่อนเดินทางท่องเที่ยวทุกครั้ง (ศรีพร, 2537; ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์, 2538 และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546)
2. มีความเข้าใจและให้ความเคารพ ต่อธรรมชาติ ระบบนิเวศ ต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นที่ไปเยือน และนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่นๆ ด้วยตนเอง ได้แก่ การไม่รบกวนการดำเนินชีวิตของสัตว์ป่า ไม่ล่าไล่ตามหรือเข้าไปใกล้ หรือไม่ควรอยู่ในที่สัตว์ป่าอาศัยอยู่ ไม่แสดงพฤติกรรมที่รบกวน หรือแสดงออกซึ่งความไม่เคารพต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นที่ไปเยือน เช่น ไม่รบกวนความเป็นส่วนตัว ควรแต่งกายให้เหมาะสม มีกิริยาที่แสดงถึงความเกรงใจผู้อื่น เช่น ไม่ส่งเสียงดังรบกวนผู้อื่น หรือสร้างความรำคาญให้แก่นักท่องเที่ยวคนอื่นๆ (ศรีพร, 2537; เสรี, 2538; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546 และ WWF, 2003)
3. มีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมในสถานที่ที่ไปเยือน และใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพที่สุด เช่น ลดการบริโภคและการสร้างของเสียหรือมลภาวะ ประหยัดน้ำ ไฟฟ้า ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลในที่ที่จัดให้ ไม่เดินลัดเส้นทาง เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้ ไม่กางเต็นท์นอกบริเวณที่จัดให้ ฯลฯ (ศรีพร, 2537; เสรี, 2538; ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์, 2538; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546 และ WWF, 2003)
4. ทำความเข้าใจและเคารพ ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบของสถานที่ไปเยือน และ กฎของกลุ่ม พึงคำแนะนำของมัคคุเทศก์หรือผู้ดูแลพื้นที่ ละเว้นจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด อาวุธ ฯลฯ และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานที่ที่ไปเยือน (ศรีพร, 2537; เสรี, 2538; ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์, 2538; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546 และ WWF, 2003)
5. ระมัดระวังตน หลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ได้ไปเยือน ยึดหลักการจัดการของเสีย เช่น เมื่อนำอะไรเข้าไปต้องเก็บกลับออกมาด้วย การตั้งแคมป์ในที่ที่จัดไว้ไม่ควรเปิดพื้นที่ใหม่ ไม่ควรให้อาหารแก่สัตว์ป่า ไม่จับหรือสัมผัสสัตว์ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546; เสรี, 2538 และ WWF, 2003)
6. ส่งเสริมผู้ประกอบการที่มีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและชุมชนในพื้นที่ รวมทั้งสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่นที่ไปเยือนเลือกใช้บริการผู้ประกอบการที่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยซื้อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน (ศรีพร, 2537; เสรี, 2538; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546 และ WWF, 2003)

7. ไม่ส่งเสริมผู้กระทำผิด ไม่ซื้อหรือสนับสนุนสินค้าที่ผลิตจากสัตว์ป่าหรือ พืชพรรณที่หายาก หรือมีแนวโน้มลดน้อยลง ไม่ซื้อชิ้นส่วนของสัตว์หรือวัตถุโบราณ หรือสินค้าที่ทำจากพืชหรือสัตว์หายาก เช่น กระเป๋าขนสัตว์ กระดองเต่า (เสรี, 2537 และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546)

8. ไม่นำสัตว์ป่าหรือพันธุ์ไม้ป่า ไม่เก็บรวบรวมสิ่งต่างๆ จากพื้นที่ เช่น พรรณไม้ ขนนก กระดูกสัตว์ป่าเป็นของที่ระลึก ไม่นำสัตว์ป่า หรือสัตว์ทะเลออกนอกพื้นที่ ไม่เก็บรวบรวมซากพืชหรือสัตว์มาเป็นสมบัติของตนเอง(เสรี, 2537; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546 และ WWF, 2003)

9. ไม่นำชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทั้งพืชและสัตว์เข้าไปในระบบนิเวศที่ไปเยือน ไม่นำสัตว์เลี้ยงเข้าไปหรือปล่อยในแหล่งท่องเที่ยว ไม่นำสัตว์ป่าที่เลี้ยงเข้าไปปล่อยในแหล่งท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546 และ WWF, 2003)

10. ตระหนักถึงบทบาทและศักยภาพของตนที่จะช่วยให้เกิดการอนุรักษ์และการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน การมีส่วนร่วมให้ข้อคิด เสนอแนะในการอนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมแก่สถานที่ที่ไปเยือน มีความรักและห่วงหาพันพวยากรที่ได้เรียนรู้เพิ่มขึ้นหลังจากการท่องเที่ยว เข้าร่วมองค์กรที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546)

จากแนวคิดเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ดังกล่าว สรุปได้ว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปฏิบัติหรือการกระทำที่แสดงออกด้วยการรับผิดชอบต่อระบบนิเวศในขณะที่มีการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีการแสดงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายหรือทำให้สภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมบริเวณที่ไปเยือน หรือแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความเสื่อมโทรม ในขณะที่เดียวกันยังช่วยสร้างรายได้ให้คนในท้องถิ่น ซึ่งในการศึกษาค้นนี้จะพิจารณาจากความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในด้านต่างๆ

การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

การท่องเที่ยวแบบผจญภัย

การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (adventure tourism) หมายถึง การเดินทางโดยนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการเข้าร่วมกิจกรรมที่อาศัยความทรหด อดทนเสี่ยงภัย ตามสถานที่ห่างไกลที่มีชื่อเสียงด้านความงาม และองค์ประกอบของธรรมชาติ (สุรเชษฐ์, 2545) และศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ (2538) และครรรชนีและสุรเชษฐ์ (2539) ได้กล่าวว่ากิจกรรมท่องเที่ยวประเภทขึ้นชมธรรมชาติและ กิจกรรม ท่องเที่ยวประเภทผจญภัย ประกอบด้วย การชมทิวทัศน์ธรรมชาติในบรรยากาศที่สงบ การขี่จักรยาน ตามเส้นทางธรรมชาติ การปีนหรือไต่เขา การพักแรมด้วยเต็นท์ กิจกรรมเครื่องร่อนขนาดเล็ก การล่องแพยางหรือแพไม้ไผ่ การเที่ยวน้ำตก และวินด์เซิร์ฟ ต่างจัดอยู่ในประเภทของกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้กำหนดให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบแสวงหาความตื่นเต้นและแปลกใหม่ ในสภาพธรรมชาติที่ห่างไกลความเจริญและมีความลำบากในการเข้าถึง เช่น การเดินป่า การปีนเขา จัดอยู่ในประเภทของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทผจญภัย ซึ่งจำแนกตามระดับความสนใจในธรรมชาติ รวมทั้ง มนัสและคณะ (2545) ยังได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวแบบผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ธรรมชาติ (soft adventure tourism) ว่าเป็นกิจกรรม การท่องเที่ยวที่ค่อนข้างใหม่สำหรับประเทศไทยเมื่อเทียบกับการท่องเที่ยวประเภทอื่นทั่วไป การท่องเที่ยวแบบผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ธรรมชาติมีกิจกรรมที่ค่อนข้างชัดเจน คือ มีเป้าหมายหลักในการได้มีโอกาสประกอบกิจกรรมที่มีความท้าทาย หรือเสี่ยงภัย การใช้พลังกำลัง การได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ส่วนเป้าหมายรองคือ การได้ชื่นชมธรรมชาติ การเรียนรู้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการล่องแก่ง พายเรือแคนู/คายัค และปีนหน้าผา เป็นต้น

โดยสรุปแล้วความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวแบบผจญภัย หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมชื่นชอบ การเข้าร่วมกิจกรรมที่อาศัยความทรหด อดทนเสี่ยงภัยตามสถานที่ห่างไกลซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษมีชื่อเสียงด้านความงามและองค์ประกอบของธรรมชาติ และเมื่อนักท่องเที่ยวแต่ละคณะเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย ทรงจำ ปลอดภัยและได้ประสบการณ์ใหม่ (สุรเชษฐ์, 2545 และ ไร่ไพพรรณ, 2545) นอกจากนี้ ไร่ไพพรรณ (2545) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการท่องเที่ยวแบบผจญภัย ไว้ดังนี้

1. เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษให้ความตื่นตาตื่นใจ ท้าทายความสามารถของมนุษย์และชวนให้ทดลองทำเมื่อเข้าไปเที่ยว
2. มีบริการอำนวยความสะดวกพร้อม บางแห่งไม่พร้อม นักท่องเที่ยวต้องไปแคมป์
3. มีครูฝึกรับผิดชอบการแนะนำ และดูแลความปลอดภัย
4. เป็นการจัดการที่มีมาตรการรักษาความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
5. เป็นการจัดการที่มีการกำหนดนโยบายแผนงานและแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระยะสั้น และระยะยาว
6. นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนาน ตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย ปลอดภัย มีความทรงจำและประสบการณ์ใหม่

รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

นักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกใช้พาหนะเดินทางเพื่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ปกติแล้วการตัดสินใจเลือกพาหนะเดินทางขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ระยะเวลาของการเดินทาง จำนวนคนในกลุ่มที่เดินทางและเงินสำรองที่มีอยู่เพื่อการเดินทาง ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ ที่มีผลร่วม เช่น ความสะดวกสบายของพาหนะเดินทาง เวลาที่ใช้ในการเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางของยานพาหนะต่างๆ ความหรูหรา สะดวกสบายของยานพาหนะ ความรู้สึกด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ ข้อได้เปรียบของการเดินทางโดยรถยนต์ คือ ช่วยให้นักเดินทางได้รับประโยชน์ และได้เปรียบมากกว่าการใช้พาหนะอื่นๆ ซึ่งสามารถเปิดโอกาสให้จุดหมายปลายทางแห่งใหม่ได้ปรากฏตัวขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อผู้เดินทางท่องเที่ยวโดยทางรถยนต์นั่งส่วนบุคคล รวมทั้งสามารถหยุดพักในระหว่างทาง การนำสัมภาระไปได้สะดวก การควบคุมเวลาในการเดินทาง ดังนั้นรถยนต์ส่วนบุคคลซึ่งมีคุณลักษณะพิเศษในการยึดหยุ่นสูง จึงได้รับความนิยมและเข้ามาแทนที่ยานพาหนะเดินทางประเภทอื่นๆ เกือบทั้งหมด (นิคม, 2535) นอกจากนี้ ยังมีการนิยมนำรถยนต์ส่วนบุคคลประเภทขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งมีสมรรถนะในการขับเคลื่อนในทางที่ลำบาก ทุกรันดาร ได้ดี มาใช้ในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ความหมายของคำว่า รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ มีผู้นิยามศัพท์ไว้หลายประการ ดังปรากฏในพจนานุกรมของ Hornby (2000) ได้กล่าวถึงคำว่า Four by Four หมายถึง รถขับเคลื่อนสี่ล้อเป็น ภาษาเรียกของประเทศสหรัฐอเมริกา ส่วนคำว่า Four Wheel Drive หมายถึง ระบบขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งจะทำให้รถยนต์มีประสิทธิภาพในการขับขี่ นอกจากนี้ วัตสันต์ (2522) และธีระยุทธ (2532) ได้กล่าวถึง รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลประเภทขับเคลื่อนสี่ล้อว่าหมายถึง รถยนต์บรรทุกที่มีน้ำหนักรถไม่เกิน 1,600 กิโลกรัม มีระบบการขับเคลื่อนที่ทุกล้อช่วยในการขับเคลื่อน โดยระบบขับเคลื่อนสี่ล้อ อาจใช้ตลอดเวลาหรือหรืออาจใช้เพียงบางเวลาก็ได้แล้วแต่การออกแบบ

ประสานพงษ์ (2542) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อว่ามีความแตกต่างจากรถยนต์ขับเคลื่อนสองล้อ ดังนี้

1. มีสมรรถนะในการขับเคลื่อนบนถนนที่ขรุขระได้ดี เพราะล้อทั้งสี่สามารถขับเคลื่อนได้พร้อมกัน จึงสร้างแรงขับไปข้างหน้าทำให้รถยกตัวขึ้นในแนวดิ่ง ซึ่งจะช่วยให้สามารถแล่นไปบนพื้นที่มีระดับต่างกัน ได้ เช่น เมื่อล้อหน้าพบสิ่งกีดขวาง ล้อหลังจะช่วยผลักดันให้ล้อหน้าข้ามไปได้ หรือล้อหลังตกหลุม โคลน ล้อหน้าจะช่วยดึงให้ล้อหลังขึ้นได้เช่นกัน
2. มีสมรรถนะในการขับเคลื่อนขณะออกตัวและเร่ง เพราะกำลังของเครื่องยนต์ระบบขับเคลื่อนสี่ล้อจะถูกถ่ายทอดไปยังล้อทั้งสี่เท่ากัน ทำให้ความสามารถในการยึดเกาะถนนของยางทั้งสี่มีมาก สามารถเพิ่มกำลังของเครื่องยนต์ให้มีกำลังมากขึ้น ได้ซึ่งดีต่อการออกตัวหรือเร่งเครื่องยนต์
3. มีสมรรถนะในการไต่เขาได้ดี เป็นผลมาจากแรงขับเคลื่อนที่ล้อทั้งสี่กระทำกับยางทั้งสี่เส้น กับค่าสัมประสิทธิ์ความต้านทานในการไต่เขามีมากกว่า รถยนต์ขับเคลื่อนสองล้อได้ถึง 2 เท่า
4. มีเสถียรภาพในการเลี้ยว เมื่อกำลังที่จ่ายให้กับล้อทั้งสี่เท่ากัน ยางทุกเส้นจึงมีแรงยึดเกาะมากแต่โหลดที่มากกระทำต่อยางแต่ละเส้นจะลดลง ดังนั้น เมื่อรถเลี้ยวแรงที่กระทำกับยางในขณะเลี้ยวก็จะลดลงเป็นสาเหตุให้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อสามารถเลี้ยวเข้าโค้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการควบคุมกระทำได้ดี
5. มีสมรรถนะในการขับเคลื่อนบนถนนที่เป็นโคลนตม รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อสามารถส่งถ่ายกำลังขับเคลื่อนได้มากกว่าเป็น 2 เท่าของรถยนต์ขับเคลื่อนสองล้อ จึงทำให้มีสมรรถนะใน

การขับเคลื่อนบนถนนที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความต้านทานที่น้อยได้ดี

ด้วยคุณสมบัติของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อดังกล่าว จึงทำให้มีผู้นิยมนำรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมาใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยแบบใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ และมักนิยมใช้คำว่า Off-Road Vehicles (ORVs) ซึ่ง Hornby (2000) ได้กล่าวถึงคำว่า Off-Road หมายถึง เส้นทางทุรกันดารไม่ใช่เส้นทางหลวง และ สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ว่าหมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งขอบการเข้าร่วมกิจกรรมที่อาศัยความทรหด อดทน เสียภัย ไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ตามสถานที่ห่างไกล ทุรกันดาร สภาพเส้นทางมีความยากลำบาก มีชื่อเสียงด้านความงาม และองค์ประกอบของธรรมชาติ เพื่อได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ซึ่งเป็นลักษณะกิจกรรมท่องเที่ยวผจญภัยในแหล่งธรรมชาติ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวประเภทนี้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันในระบบของสังคม เช่น ระบบเศรษฐกิจ ระบบสังคมวัฒนธรรม การท่องเที่ยวและระบบนิเวศ ด้วยรูปแบบที่มีความเกี่ยวพันอยู่กับธรรมชาติโดยตรง การท่องเที่ยวดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อสภาพทางธรรมชาติอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ทั้งด้านกายภาพและชีวภาพ รวมทั้งก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งต่างเป็นผลกระทบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

1.1 ผลกระทบทางลบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติทางกายภาพ

1.1.1 ดิน จากการที่รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้ทะยานเข้าไปในพื้นที่ ล้อมขนาดใหญ่สามารถตะกุกผิวดินขึ้นมา ทำให้สูญเสียหน้าดิน และผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง (Tuttle, 1987 and Persico, 2002) เกิดร่องลึกบริเวณเส้นทาง และในบางครั้งจากการที่มีการสะกดรอยกิจกรรมประเภทนี้ พบว่า นักท่องเที่ยวมีการขับออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม เป็นเสมือนการสร้างทาง

ใหม่ที่เกิดกฎหมาย (Mcknelly, 1980) ผลกระทบสำคัญที่เกิดขึ้นกับดิน คือ ดินถูกชะล้างพังทลาย ดังที่ Taylor (1991) ได้ทำการศึกษา กระบวนการที่ดินถูกชะล้างพังทลายจากกิจกรรมนันทนาการ บนภูเขา Hollister, California พบว่า กิจกรรมที่มีผลต่อการพังทลายของดินมากที่สุดคือ การผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ และมีผลทำให้ลักษณะทางกายภาพ และคุณสมบัติของดินมีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้เมื่อมีฝนตกลงในทางที่ถูกทำลาย เช่น มีร่องลึกข้อมทำให้น้ำไหลบ่าหน้าดินมากขึ้น หรือ ตลิ่งลำน้ำบริเวณที่มีกิจกรรมถูกกัดเซาะพังทลายมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาอัตราการตกตะกอนของดินที่ถูกชะล้างมา อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่เกิดขึ้นจะมีระดับความรุนแรงมากเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ ความลาดชัน ชนิดของดิน พื้นที่บริเวณนั้นด้วย

1.1.2 น้ำ การใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีผลกระทบต่อน้ำเช่นกัน เช่น การตกตะกอน น้ำฝนไหลบ่า การที่รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อตะลุยลงน้ำ สามารถทำให้เกิด ตะกอนและความขุ่นของน้ำ การตกตะกอนในลำธาร ดังเช่น การวิจัยผลกระทบที่บริเวณต้นน้ำของแม่น้ำ Moretown และแม่น้ำ Hewitt ใน Norvin State Forest ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อพืชในน้ำและปลาเทราต์ และปลาแซลมอล (U.S.F.S., 2003 and Sierraclub, 2003) นอกจากนี้ ยังสามารถทำให้เกิดขยะและสารปนเปื้อน เชื้อโรค ในแหล่งน้ำ เช่น ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากท่อไอเสียเข้าไปในอากาศและน้ำมีผลทำให้คุณภาพน้ำเลวลง (Texas Chapter of the American Fisheries Society, 2002 and Harrison, 1976) มีผลทำให้ระบบนิเวศในน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง (U.S.F.S., 2003)

1.1.3 เสียง ได้แก่ เกิดมลภาวะทางเสียง /เสียงดังจากเครื่องยนต์ เป็นมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติด้านชีวภาพโดยเฉพาะสัตว์ป่าอย่างมาก และยังสามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งกับชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น (Sierraclub, 2003) ดังที่ Mancini et al. (1988) ได้ทำการวิจัยแล้วพบว่าระดับเสียงตั้งแต่ 90 เดซิเบลทำให้สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กเกิดความตกใจ เสียงดังที่เกินขีดความสามารถ ในการได้ยินของสัตว์บางชนิดก่อให้เกิดการสูญเสียการได้ยิน (Schubert and Smith, 2000) ซึ่งมีการทดลองกับสัตว์โดยให้ได้ยินเสียงของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในระดับต่างๆ บ่อยๆ จนกระทั่ง พบว่าสัตว์ชนิดนั้นๆ ไม่มีความสามารถได้ยินเสียงใดๆ อีกต่อไป เช่น การทดลองกับ กิ้งก่านิ้วเท้า (*Mojave fringe – toedzard*) (Bondello et al, 1979) หนูจิงโจ้ (*Dipodomys merriami*) (Luckenbach and Bury, 1983) และนกในทะเลทราย (Marler et al., 1973) นอกจากนี้ Gibson et al. (1975) ได้ทำการวิจัยและพบว่า เสียงของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อสามารถทำให้สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมขนาดเล็กบางชนิดเกิดอาการเลือดออกจากหูและสูญเสียการได้ยินไปในที่สุด เมื่อสัตว์ไม่มีความสามารถในการได้ยินย่อมมีปัญหา อุปสรรคในการดำรงชีวิต เช่น ความสามารถในการ

ค้นหาเหยื่อลดลง การส่งสัญญาณและการได้ยินเสียงเรียก นอกจากนี้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงจากเสียงของการท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้เกิดขึ้นกับนกในทะเลทรายไม่ทำการผสมพันธุ์ เพาะพันธุ์เป็นสาเหตุทำให้ประชากรลดจำนวนลง (Remnison and Wallace, 1976) ผลกระทบจากมลภาวะทางเสียงยังก่อให้เกิดความเครียดและส่งผลกระทบต่อร่างกายของสัตว์ป่า เช่น มีการทดลองกับหนู พบว่าเมื่อเพิ่มระดับเสียงดังขึ้นทำให้ หนูมีน้ำหนักลดลง อัตราการเต้นของหัวใจเพิ่มขึ้น รังไข่และไตหด จนทำให้หนูเสียชีวิต (Geber and Anderson, 1967)

1.1.4 อากาศ การเดินทางกับการใช้ยานพาหนะทุกประเภทล้วนมีส่วนส่งเสริมสถานะอากาศเป็นพิษหรือมลพิษทางอากาศซึ่งหมายถึง สถานะที่มีสิ่งเจือปนอยู่ในอากาศ (นพรัตน์, 2530) สำหรับมลพิษทางอากาศจากรถยนต์นั้นมีแหล่งกำเนิดสารมลพิษ 3 แหล่ง คือ การระเหยจากส่วนต่างๆ ของเครื่องยนต์ การระบายจากห้องเผาไหม้ และการระบายออกมาจากระบบไอเสียซึ่งเป็นสารพิษที่มีอันตรายและมีปริมาณมากที่สุด โดยเฉพาะก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ที่จะปะปนอยู่สามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์และพืชได้ เช่น หากคนเราได้รับในปริมาณเข้มข้นเป็นเวลานานจะทำให้เกิดอาการหมดสติ สามารถทำลายสมองส่วนกลาง ระบบไหลเวียนเลือด กล้ามเนื้อหัวใจทำงานไม่ปกติ และเสียชีวิตได้ นอกจากก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์แล้วยังมีสารพิษที่เกิดจากรถยนต์อันได้แก่ ไนโตรเจนออกไซด์ ไฮโดรคาร์บอนซัลเฟอร์ไดออกไซด์ สารตะกั่ว คิวโนลีน และฝุ่นละออง ซึ่งต่างเป็นสารพิษที่ก่อให้เกิดอันตรายได้ (กรมควบคุมมลพิษ, 2538) และ Sierraclub(2003)ได้กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ สามารถก่อให้เกิดมลพิษ เช่น ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ปนเปื้อนผิวดิน อากาศและน้ำในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพทางธรรมชาติโดยรวม

1.2 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติทางชีวภาพ

1.2.1 พืช ได้แก่ การถูกเด็ดหัก / ถูกทำลายจากการบดขยี้เหยียบย่ำด้วยล้อรถยนต์ ทำให้พืชคลุมดินถูกทำลายและลดจำนวนลง (Thomas, 1982) และการใช้วินด์ในการลากจูงรถโดยยึดกับลำต้น ไม้ใหญ่ซึ่งเป็นการรบกวนและต้นไม้อาจถูกโค่นลงได้ (Marion, 1998) การแพร่กระจายของพืชต่างถิ่น เช่น ที่ Montana กิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นสาเหตุทำให้เกิดการแพร่กระจายเมล็ด knapweed มากกว่า 2,000 เมล็ดในเส้นทาง 10 ไมล์ระหว่างการเดินทาง 1 ครั้ง ซึ่งเติบโตกลายเป็นวัชพืชทำลายพันธุ์พืชดั้งเดิม (Lacey and Zamora., 1997) และสังคมพืชเกิดการเปลี่ยนแปลง (Jordan Times 1999 and Thomas, 1982) นอกจากนี้ งานวิจัยของ

Lamar (1992) และ Brodhead and Godfrey (1977) ยังเป็นการยืนยันได้ว่า การท่องเที่ยวรูปแบบนี้มีผลกระทบทางลบต่อพืชพรรณอย่างมากเนื่องจากผลการศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่ที่เคยถูกใช้แล้วปิดไม่ให้รถโฟรคเข้า พบว่า ระบบนิเวศมีการฟื้นตัวพบพันธุ์ไม้สำคัญรวมทั้งสัตว์ต่างๆ ในพื้นที่ที่ปิดมีจำนวนมากกว่า พื้นที่ที่ยังคงมีกิจกรรม

1.2.2 สัตว์ป่า การที่มีการท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเข้าไปในป่าซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าเป็นเสมือนการนำเครื่องจักรยนต์ ซึ่งเป็นสิ่งแปลกปลอมจากสภาวะแวดล้อมเดิมย่อมส่งผลต่อการรบกวนสัตว์ป่า (American Lands, 2003) และมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การเกิดอุบัติเหตุรถชน/ทับสัตว์ป่า จากงานวิจัยของ Marlow (1973) พบว่า ยางรถยนต์ได้บดขยี้สัตว์เลื้อยคลาน เต่าทะเลทรายเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการบดลงบนผิวดินซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่างๆ จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมการดำรงชีวิตอย่างมาก (Persico, 2002) ซึ่งถ้ามีการปิดพื้นที่ที่ให้บริการกิจกรรมประเภทนี้ พบว่า สัตว์ทะเลทราย เช่น หนูจิงโจ้ (*Dipodomys merriami*) และหนูกระเปาะหางยาว (*Perognathus formosus*) มีจำนวนความหนาแน่นเพิ่มขึ้นมากกว่าพื้นที่ที่ยังคงมีกิจกรรมในบริเวณใกล้เคียง (Lamar, 1992) นอกจากนี้ พบว่า เสียงดังจากกิจกรรมประเภทนี้มีผลต่อสัตว์ป่าอย่างมาก เช่น การรบกวน สัตว์ป่า เสียงที่ดังเกินไปสามารถทำให้สัตว์บางชนิดสูญเสียการได้ยินได้ ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต (Bondello and Brattstrom, 1979) ทำให้พฤติกรรมสัตว์เปลี่ยนแปลง (Brattstrom and Bondello, 1983) เกิดความเครียดและมีผลต่อร่างกาย (Geber, 1967) และยังส่งผลกระทบต่อที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าถูกรบกวนเปลี่ยนแปลง และมีผลทำให้ประชากรสัตว์ป่าลดจำนวนลง เช่น พบว่าแหล่งที่อยู่อาศัย และแหล่งเพาะพันธุ์ แหล่งอนุบาล ของปลาในรัฐเท็กซัสหลายแห่งถูกทำลายจากกิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อจนทำให้ปลาหลายชนิดไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ ประชากรลดจำนวนลงโดยเฉพาะ ปลา catfish (Texas Chapter of the American Fisheries Society, 2002) ส่วนผลกระทบทางบวกที่มีต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติทางชีวภาพ พบว่า สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย (2546) ได้มีกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การช่วยเหลือและมอบอุปกรณ์เครื่องใช้จำเป็น แก่เจ้าหน้าที่ป่าไม้ในพื้นที่ และการทำกิจกรรมร่วมกับกรมป่าไม้

2. สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนในแหล่งที่มีกิจกรรมดังกล่าว ได้แก่ วิถีชีวิตดั้งเดิมถูกรบกวน และความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับกลุ่มนักท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ดังเช่น ผลการวิจัยของ Texas Chapter of the American Fisheries Society (2003) ได้กล่าวว่า ชุมชนท้องถิ่น

ในแคนาดา และรัฐเท็กซัสมีการรวมตัวกันต่อต้านการท่องเที่ยวประเภทนี้เข้ามาในพื้นที่ท้องถิ่นของตน เนื่องจาก ต้องการปกป้องธรรมชาติ ลำน้ำ บรรยากาศที่เงียบสงบ ไม่ให้ถูกรบกวนด้วยเสียงของเครื่องยนต์ และการทำลายธรรมชาติ กิจกรรมดังกล่าวได้สร้างความขัดแย้งต่อชุมชน เช่น ชาวประมงไม่สามารถตกปลาได้ กิจกรรมนันทนาการในชุมชนถูกรบกวน สร้างความเครียดให้แก่ชุมชนจนกระทั่งรวมตัวกันต่อต้าน นอกจากนี้ พบว่าการท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น ความขัดแย้งระหว่างกิจกรรม ประสพการณ์นันทนาการที่พึงปรารถนาถูกรบกวน เกิดความเครียด และการย้ายแหล่งท่องเที่ยว เช่น ที่ Montana พบว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น เสียงดัง มลพิษต่างๆทำให้เกิดความขัดแย้งกับนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เกิดความเครียด และถือว่าเป็นสิ่งที่รบกวนกิจกรรมนันทนาการอย่างยิ่ง ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวกลุ่มตกปลา ล่าสุดพบว่า ร้อยละ 86 ต้องการให้กลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทนี้ ออกจากพื้นที่ (Montana Department of Fish, 1994)

อย่างไรก็ตามผลกระทบทางบวก พบว่า การท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อส่งผลทำให้เศรษฐกิจในประเทศจอร์แดนมีรายได้เข้าประเทศจำนวนมากในการท่องเที่ยวแถบทะเลทรายของจอร์แดน (Jordan Times, 1999) รวมทั้ง สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย (2546) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยวซึ่งส่งเสริมรายได้และเศรษฐกิจที่ดีแล้วยังเป็นส่วนหนึ่งที่เอื้อต่อระบบเศรษฐกิจในธุรกิจขนาดเล็ก เช่น การผลิตอะไหล่เครื่องยนต์จั่นกระทั่งเชื่อมโยงในระดับอุตสาหกรรมยานยนต์ซึ่งเป็นภาคธุรกิจระดับประเทศ รวมทั้งการทำกิจกรรมด้านการกุศล เช่น ช่วยเหลือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เชื่อมโยงระหว่างคนในเมืองกับผู้คนในชนบท การบริจาคอุปกรณ์การศึกษา การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน การกีฬา ฯลฯ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

ลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมมนุษย์

มนุษย์มีพฤติกรรมภายในควบคู่กับพฤติกรรมภายนอก มนุษย์มีความรู้สึกในการสัมผัส มีการรับรู้ มีการจำ มีความคิด มีการตัดสินใจ รวมทั้งเกิดอารมณ์ต่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่ภายนอก ในการประกอบกิจกรรมในชีวิตประจำวัน พฤติกรรมภายในเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม และพฤติกรรมภายนอก พฤติกรรมภายในของมนุษย์อาจเกี่ยวข้องโดยตรงกับมนุษย์ด้วยกัน แต่

ด้วยเหตุที่ว่าสังคมมนุษย์ย่อมต้องเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ พฤติกรรมภายในจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพไม่มากก็น้อยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ไม่ว่ามนุษย์จะทำอะไรย่อมมีการรับข่าวสารการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม มีการพยายามทำความเข้าใจความหมาย เกิดการเรียนรู้ และสะสมไว้ภายในซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการกระบวนทางจิตต่อไป (วิมลสิทธิ, 2535) จะเห็นว่า การกระทำหรือพฤติกรรมภายนอกของมนุษย์นั้นมีความสัมพันธ์กันกับพฤติกรรมภายในเสมอ ทั้งนี้ความหมายของคำว่า พฤติกรรม ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษ คำว่า behavior ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหลายประการ ดังเช่นในพจนานุกรมของแมนของ Rogert (1984) ได้ให้คำจำกัดความว่า พฤติกรรม เป็นการกระทำเพื่อตอบสนองการกระทำทางจิตวิทยาแต่ละบุคคล และเป็นปฏิกิริยาในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอก รวมทั้งเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย สังเกตเห็นได้หรือเป็นกิจกรรมการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญมาแล้ว หรือเป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้สีก้าว รวมทั้ง สมจิตต์ (2526); ไพบูลย์ (2537) และวิภาพร (2543) ต่างให้ความหมายสอดคล้องใกล้เคียงกันว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำและปฏิกิริยาอาการทุกอย่าง เป็นอากัปกริยาทั้งหมดของบุคคล ไม่ว่าจะการกระทำหรือการแสดงอาการนั้นบุคคลจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้น ซึ่งได้แบ่งพฤติกรรมเป็น 2 ลักษณะคือ

1. พฤติกรรมปกปิดหรือพฤติกรรมภายใน (covert behavior) หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล เป็นการทำงานของอวัยวะต่างๆในร่างกาย บุคคลอื่นไม่สามารถสังเกตเห็นได้ มีทั้งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ การเต้นของหัวใจ และที่เป็นนามธรรม ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายใน เช่น ความคิด เจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น
2. พฤติกรรมเปิดเผยหรือพฤติกรรมภายนอก (overt behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถสังเกตได้โดยอาศัยประสาทสัมผัส บุคคลแสดงออกมาให้เห็นทั้งทางวาจา การกระทำต่างๆ เช่น การพูด หัวเราะ ซึ่งบุคคลจะแสดงพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตนต้องการ

โดยสรุปแล้ว พฤติกรรม หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ได้ โดยมีองค์ประกอบของพฤติกรรม ซึ่ง ประภาเพ็ญ (2526) จำแนกออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ (cognitive domain) พฤติกรรมด้านนี้เกี่ยวข้องกับ การรู้ ความจำ ข้อเท็จจริง ต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาความสามารถและทักษะทางสติปัญญา ประกอบไปด้วย ความรู้ ความเข้าใจ การประยุกต์หรือการนำความรู้ไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

2. พฤติกรรมด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ (affective domain) พฤติกรรมด้านนี้หมายถึงความถึง ความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบไม่ชอบ การให้คุณค่า การรับ-การเปลี่ยน หรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถืออยู่เป็นพฤติกรรมที่เกิดภายในจิตใจของบุคคลซึ่งยากต่อการอธิบาย การเกิดพฤติกรรมด้านทัศนคติมี 5 ขั้นตอน คือ การรับ การตอบสนอง การให้ค่า การจัดกลุ่มค่า และการแสดงคุณลักษณะตามค่านิยมที่ยึดถือ

3. พฤติกรรมด้านการปฏิบัติ (psychomotor domain) เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกายซึ่งรวมทั้งการปฏิบัติ หรือ พฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ในสถานการณ์หนึ่ง หรืออาจเป็นพฤติกรรมที่ล่าช้า พฤติกรรมการแสดงออกนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายที่เป็นเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วเป็นส่วนประกอบ

สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยว ลูดี (2538) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ปฏิบัติการแสดงออก ทั้งภายในและภายนอกของนักท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าหรือบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงปฏิภิกิริยาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการต่างๆ ในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวแสดงออกนั้นจะมีสาเหตุสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น แรงจูงใจ บุคลิกภาพ นิสัยเฉพาะตัว การเรียนรู้ รูปแบบการใช้ชีวิต และการรับรู้ตัวตนของบุคคล ฯลฯ 2) ปัจจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ชนชั้นทางสังคม กลุ่มอ้างอิง ผู้นำทางความคิด และวัฒนธรรมของสังคม ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลทำให้พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแสดงออกแตกต่างกัน เช่น ชาวเยอรมันนิยมท่องเที่ยวแบบ การท่องเที่ยวแบบผจญภัยซึ่งจะพบมากในกลุ่มวัยรุ่นและวัยกลางคน ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุจะนิยมท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ชมงานศิลปะ หรือการที่นักท่องเที่ยวไทยมักนิยมซื้อของฝาก เป็นต้น

จากแนวคิด คำอธิบายดังที่กล่าวมาจึงพอจะสรุปได้ว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติของนักท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นทั้ง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก หรือ เป็นพฤติกรรมด้านความรู้ พฤติกรรม ด้านทัศนคติ ค่านิยม ความรู้สึก ความชอบ และพฤติกรรมด้านการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการเดินทาง การท่องเที่ยวของ

นักท่องเที่ยวนั้น สำหรับขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้จำกัดความ ความหมายของคำว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง พฤติกรรมด้านการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งจำแนกพฤติกรรมที่แสดงออกมา คือ ลักษณะรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้กระทำ การปฏิบัติตามข้อกำหนดและระเบียบทางราชการ การปฏิบัติตามกฎระเบียบของสมาคมเรือไฟโรคแห่งประเทศไทย และการปฏิบัติตามหลักการของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้ง กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นการกระทำ การปฏิบัติที่แสดงออกทางด้านร่างกาย เป็นพฤติกรรมเปิดเผยหรือพฤติกรรมภายนอกที่ผู้อื่นสามารถสังเกตเห็นได้ อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าว พฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับ การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้นั้น จะต้องเข้าใจถึงลักษณะของพฤติกรรม คือ พฤติกรรมทุกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นต้องมีสาเหตุการเกิด พฤติกรรมที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการมีสิ่งจูงใจอยู่เบื้องหลัง แรงจูงใจของบุคคลแต่ละคนมีหลากหลายชนิดที่ชักจูง และกระตุ้นให้บุคคลกระทำพฤติกรรมซึ่งจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล และพฤติกรรมทุกชนิดย่อมมีจุดมุ่งหมาย (วิภาพร, 2543) โดยมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยด้านกลุ่มสังคม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

ปัจจัยส่วนบุคคล

แรงจูงใจ

คำว่า แรงจูงใจ หรือ motive มาจากรากศัพท์ว่า movere ในภาษาละติน ซึ่งมีความหมายว่า to move ดังนั้น แรงจูงใจจึงหมายถึง สิ่งที่ยั่วยุหรือผลักดันที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในการแสดงพฤติกรรม ซึ่งจะระบุดึงการเลือกกระทำ การกำหนดทิศทาง ความเข้ม และความคงทนในการแสดงพฤติกรรม (Bernstein et al. อ้างถึงใน พงศ์ศักดิ์, 2545) และ กฤษณา (2530) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจ เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมายปลายทาง ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งเร้าภายในหรือภายนอกก็ได้ คือ แรงดันที่ทำให้บุคคลกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งจนสำเร็จหรือกล่าวว่า เป็นแรงชักนำจากสิ่งที่มาเร้าให้เกิด ความต้องการ (need) เกิด แรงขับ (drive) ขึ้นมา ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในแนวทางใดแนวทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ สุภัทธา (2539) และถวัลย์ (2545) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นแรงผลักดันภายในที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมและจะควบคุมแนวทาง

พฤติกรรมให้บรรลุจุดหมาย ซึ่งเกิดจากภาวะขาดสมดุล หรือภาวะขาดแคลน แล้วส่งผลให้เกิดแรงขับ เป็นปฏิกิริยาภายในอันทำให้บุคคลกระวนกระวายใจจะต้องแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้สิ่งที่ขาดเป็นแรงผลักดันที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทางเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ทำให้บุคคลต้องกระทำเพื่อให้ร่างกายเกิดสภาวะสมดุล นอกจากนี้ Khan et al.(1993) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจเพิ่มเติมอีกว่า เป็นแรงบังคับจากภายในตัวบุคคลที่มีผลต่อเป้าหมาย ภายนอก หรือรางวัลที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ และจะส่งผลให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมใดๆ เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งเป้าหมาย รางวัลหรือความภูมิใจ

อารี (2540) และ ถวัลย์ (2545) ได้จำแนกประเภทของแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ประเภทของแรงจูงใจแบ่งตามแหล่งที่เกิด หรือตามลักษณะของการแสดงออกทางพฤติกรรม แบ่งออกเป็น 2 ประเภทย่อย คือ 1) การจูงใจภายใน เกิดจากความต้องการภายในโดยไม่มี การจูงใจจากภายนอก เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการกระทำหรือเรียนรู้ด้วยตนเอง และ 2) การจูงใจภายนอก เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก
2. ประเภทของแรงจูงใจแบ่งตามที่มาของแรงจูงใจ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) แรงจูงใจทางสรีรวิทยาเพื่อการมีชีวิตอยู่เป็นความต้องการทางธรรมชาติ เช่น การหิว 2) แรงจูงใจทางจิตวิทยา เป็นแรงจูงใจนอกเหนือจากความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ความรัก ความอยากรู้อยากเห็น และ 3) แรงจูงใจทางสังคมหรือแรงจูงใจที่เกิดจากการเรียนรู้ จากประสบการณ์ในอดีตซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสังคม เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ

แรงจูงใจจัดว่ามีผลต่อการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลเป็นอันมากซึ่ง อารี (2540) ได้กล่าวว่า ลักษณะของแรงจูงใจของบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ซึ่งโดยสรุปจากคำนิยามและลักษณะพื้นฐานของคำว่า แรงจูงใจ คือ สิ่งที่กระตุ้น ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือ กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทาง มีทิศทางและมีพลังผลักดันให้เกิดพฤติกรรมออกมา เพื่อให้ประสบความสำเร็จ บรรลุตามเป้าหมาย และเพื่อให้ร่างกายเกิดสภาวะสมดุล ซึ่งลักษณะของแรงจูงใจของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ ธรรมชาติของ แต่ละบุคคล สถานการณ์ต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเข้มของแรงจูงใจ นอกจากนี้ นภวรรณ (2545) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเกี่ยวข้องกับความต้องการ ความพึงพอใจ และผลตอบแทนทางใจที่พึงปรารถนา โดยทั่วไปแรงจูงใจสำคัญของคนในการเข้าร่วมกิจกรรมนั้นทนทานการมา

จากความคาดหวังว่าความพยายามที่ทุ่มเทให้จะส่งผลให้ได้พบเห็นและได้สัมผัสจริงอันจะนำมาซึ่งผลตอบแทนทางใจที่พึงปรารถนาหรืออีกนัยหนึ่งเมื่อแรงจูงใจได้รับการตอบสนองจะทำให้ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้นทนทานการเกิดความพึงพอใจ

สำหรับ แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว ฉลองศรี (2544) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจสำหรับการเดินทางและท่องเที่ยวว่า เกิดจากความต้องการและความรู้สึกภายในของแต่ละบุคคลอย่างแท้จริง ประกอบกับมีปัจจัยต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ผลักดันให้สามารถเดินทางได้และยังมีแรงจูงใจอีกหลายอย่างที่ดึงดูดและรเร้าให้คนอยากเดินทางมากขึ้น การเดินทางท่องเที่ยวอาจไม่ได้เกิดขึ้นเพราะแรงจูงใจอย่างเดียวอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่อาจเกิดจากแรงจูงใจหลายอย่างผสมผสานกันไป Burke and Resnick (1991) ได้กล่าวถึง McIntosh and Goeldner (1990) ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับ แรงจูงใจทางการท่องเที่ยว (tourism motivation) ว่าหมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางเพื่อสนองตอบความต้องการของตนเองและ Swarbrooke and Horner (1999) ได้อธิบายปัจจัยที่สำคัญที่ผลักดันให้คนเราเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวหรือพักผ่อน โดยการนำทฤษฎี Five-fold Hierarchical System ของ Abraham Maslow ซึ่งได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรม มนุษย์ คือ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลา ไม่มีที่สิ้นสุดและจะมีลักษณะเป็นไปตามลำดับขั้น โดยความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วก็จะไม่ใช่แรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมอีกต่อไป ความต้องการทั้ง 5 ขั้น ได้แก่

- 1.1 ความต้องการทางกายภาพและชีวภาพ (physiological needs)
- 1.2 ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคง (safety needs)
- 1.3 ความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ (love and belongingness needs)
- 1.4 ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับ การยกย่อง (esteem needs)
- 1.5 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุด หรือประจักษ์แห่งตน (self-actualization needs)

Swarbrooke and Horner (1999) ได้นำแนวคิดดังกล่าวมาอธิบายพฤติกรรมการเดินทางของมนุษย์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีแรงจูงใจมากกว่าหนึ่งปัจจัยในการเดินทางท่องเที่ยว โดยทั่วไปความต้องการในการท่องเที่ยวมักเริ่มต้นจาก ความต้องการในการตอบสนอง ความต้องการของร่างกายเป็นอันดับแรก และหลังจากนั้นจะเป็นความต้องการความตื่นเต้น แต่เน้นความปลอดภัย ความต้องการสร้างสัมพันธภาพและความต้องการขั้นสูงสุดคือ ความต้องการความสมบูรณ์ ความสงบสุขและความสุข เช่นเดียวกับ Dann (1981) ซึ่งได้นำผลการจัดลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow มาทำการศึกษาและเชื่อมโยงกับแนวคิด ทฤษฎีของตนเอง โดยได้อธิบายว่า การเดินทางของคนเรานั้นมีปัจจัย 2 ชนิดที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว คือ แรงผลัก (push factors) และแรงดึง (pull factors) ซึ่งอธิบายว่า

แรงผลัก คือ ปัจจัยที่ทำให้คนอยากที่จะเดินทาง เป็นเหตุจูงใจ ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว ต่อจากนั้น ในการตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังสถานที่ใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไป ณ จุดหมายปลายทางเหล่านั้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ คือ แรงดึง

แรงดึง คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกสถานที่ การเลือกจุดหมายปลายทาง หรือ แรงดึงต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดที่ที่นักท่องเที่ยวต้องการไป เช่น หากแรงผลักในการเดินทาง คือ ต้องการไปผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน เขาอาจเลือกไปสถานที่ ที่เงียบสงบ ไม่ต้องการพบปะผู้คน แต่หากแรงผลักดันในการเดินทางท่องเที่ยว คือ การสร้างความภูมิใจให้กับตนเอง การเลือกสถานที่ท่องเที่ยวอาจเป็นสถานที่ซึ่งมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับทั่วไป

สำหรับ ปัจจัยที่ทำให้คนอยากที่จะเดินทาง ซึ่ง Dann (1981) เรียกว่า แรงผลักดัน Dann ได้นำผลการจัดลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow มาเชื่อมโยง และมีผู้ที่อธิบายแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับ Dann โดยสรุปได้ ดังนี้

1. ความต้องการที่ตอบสนองความต้องการของร่างกาย หรือ แรงจูงใจทางกายภาพ (physical needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเหนือความต้องการด้านอื่นๆ ได้แก่

1.1 ความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น หากเราต้องทำงานอย่างหนัก ร่างกายย่อมต้องการพักผ่อน การเดินทางท่องเที่ยวเป็นทางเลือกหนึ่งในการพักผ่อนร่างกาย รวมทั้งเป็น

ความต้องการการเดินทางท่องเที่ยวที่จะชดเชยเวลาที่สูญเสียไปจากการทำงาน (ฉลองศรี, 2544; นภวรรณ, 2545; Dann, 1981 และ Burke and Resnick , 1991)

1.2 ความต้องการหลีกเลี่ยงความจำเจ ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน การเดินทางท่องเที่ยวก็เป็นทางเลือกหนึ่งในการคลายความเครียดลงได้ เพื่อหลีกเลี่ยงจากงานจำเจและความยุ่งยากต่างๆ ไปหามุมสงบ (ฉลองศรี, 2544 และ Dann, 1981)

1.3 การเล่นกีฬา (ฉลองศรี, 2544)

1.4 การรักษาสุขภาพอนามัย การฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ เช่น อาบน้ำแร่รักษาโรคตามคำแนะนำของแพทย์ และเพื่อความแข็งแรงทางร่างกาย(ฉลองศรี, 2544; นภวรรณ, 2545; Dann, 1981 และ Burke and Resnick , 1991)

2. ความต้องการในการเดินทางเพื่อให้โอกาสในการเข้าสังคม (social needs) หรือ แรงจูงใจระหว่างบุคคล เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal motivation) ได้แก่

2.1 ความต้องการปฏิสัมพันธ์กับคนใหม่ๆ เป็นการแสวงหามิตรภาพ ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ โดยหลีกเลี่ยงจากสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยชั่วคราว เป็นความปรารถนาที่จะได้พบคนใหม่หรือได้รู้จักคนใหม่ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยวรวมไปถึงความต้องการที่จะหลบหนีจากสภาพความจำเจของสภาพเดิมๆในครอบครัวและเพื่อนบ้าน (นภวรรณ, 2545; Dann, 1981 และ Burke and Resnick , 1991)

2.2 ความต้องการใช้เวลาว่างร่วมกับเพื่อน และ/หรือ ครอบครัว เป็นความต้องการที่จะมีเวลาได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครอบครัว และ/หรือ ความต้องการไปพบปะ เยี่ยมเยือนเพื่อนหรือญาติพี่น้อง หรือเป็นการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนเก่าที่ห่างหายกันไปนาน (ฉลองศรี, 2544; นภวรรณ, 2545; Dann, 1981 และ Burke and Resnick , 1991)

3. ความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรม ชนชาติและการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อยู่อาศัยเดิม(culture needs)หรือ แรงจูงใจทางวัฒนธรรม (culture motivation) หมายถึง มุลเหตุจูงใจเพื่ออยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป เนื่องจากคนเรามีสัญชาตญาณของความ

อยากรู้ อยากเห็น อยู่ในตัวเอง เช่น มีความอยากรู้ อยากเห็นวิถีชีวิตวัฒนธรรม ประเพณี ของประเทศอื่นๆ ที่แตกต่างกับที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ที่ไม่เคยพบเห็นมาก่อน ความปรารถนาที่อยากรู้จักกับชนชาติอื่น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรม นาฏศิลป์และศาสนา และเพื่อศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจว่าเชื้อชาติอื่นๆ มีความเป็นอยู่อย่างไร รวมทั้งการได้ร่วมกิจกรรมทางประวัติศาสตร์ในต่างถิ่น(ฉลอมศรี, 2544 และ Dann, 1981)

4. ความต้องการความภูมิใจที่ตนได้ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ (esteem needs)

4.1 แรงจูงใจทางด้านความภาคภูมิใจในตนเอง เนื่องจาก คนที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังที่ต่างๆ ทำให้ผู้อื่นเห็นว่าตนได้ไปเห็นสถานที่แปลกแตกต่างจากผู้อื่น ยิ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เขาค้นพบเอง ย่อมนำความภาคภูมิใจมาสู่ตนเอง รวมทั้ง การที่ได้ผจญภัย กระทำในสิ่งที่ท้าทาย ย่อมก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถกระทำได้สำเร็จ (นภวรรณ, 2545 และ Dann, 1981)

4.2 แรงจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง (status and prestige motivation) และการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เช่น การได้เดินทางไปในที่ที่แปลกต่างจากผู้อื่น ทำให้ญาติมิตรอาจจะมาขอคำแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยว รวมทั้ง ความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่นๆ จากการที่ได้เดินทางท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังรวมถึง การเดินทางที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ เช่น แรงจูงใจทางการศึกษา การงานและธุรกิจ การเข้าร่วมประชุม สัมมนา การเดินทางไปโดยมีภาระงานเกี่ยวข้อง เป็นบางส่วนด้วย หรือถึงทำงานถึงเที่ยว เป็นแรงจูงใจทางด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ การเดินทางในบางครั้งอาจสร้างชื่อเสียง ยกฐานะ และเกียรติภูมิของตนให้สูงขึ้น เช่น การเดินทางไปประชุม สัมมนาในต่างประเทศ การได้มีโอกาสเดินทางไปทำกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะทำให้เป็นคนมีเกียรติ และมีสังคมดีขึ้น (Dann, 1981)

5. ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ สถานที่ใหม่ๆ (novelty needs) Dann(1981) กล่าวว่า การเดินทางท่องเที่ยวเป็นการทำลายความจำเจในชีวิตประจำวัน เพื่อค้นหาสิ่งแปลกใหม่ให้กับชีวิต ซึ่งมนุษย์มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากพบสิ่งแปลกใหม่จึงเป็นมูลเหตุให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ เพื่อจะได้พบเห็นสิ่งที่ตนยังไม่เคยพบเห็นมาก่อนอันเป็นการค้นพบโลกใหม่ และสิ่งแปลกใหม่สำหรับตนเองด้วย และสอดคล้องกับ นภวรรณ (2545) และ Burke and Resnick (1991) ซึ่งกล่าวว่า แรงจูงใจพื้นฐานหนึ่งที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว คือ ความต้องการที่จะเรียนรู้ หรือความอยากรู้ อยากเห็นในสิ่งที่ตนไม่เคยพบเห็นมาก่อน ความอยากรู้ อยากเห็น ความเป็นอิสระ

ความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นการพัฒนาการส่วนบุคคล

นอกเหนือที่กล่าวมาข้างต้น ยังได้มีผู้กล่าวถึง แรงจูงใจในการท่องเที่ยวที่สำคัญ และกระตุ้นให้คนอยากเดินทาง ได้แก่

1. แรงจูงใจด้านการบันเทิงและสิ่งเพลิดเพลิน (entertainment / pastime motives) ได้แก่ การไปเที่ยวชมสวนสนุก สถานที่บันเทิงต่างๆ การได้ดูกีฬาและกิจกรรมบันเทิงซึ่งให้ความเพลิดเพลิน เช่น ขบวนพาเหรดบุปผาชาติ การแสดงแสง เสียง การแข่งรถ การได้ดูชมธรรมชาติ ชีวิตสัตว์ ยังเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบมาก การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไว้ได้ดีด้วย จะเป็นแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวทุกตลาดหลักยังคงมาเที่ยวต่อไปและถือได้ว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืน (ฉลองศรี, 2544)

2. แรงจูงใจทางศาสนา (religious motives) ได้แก่ การมีโอกาสไปร่วมแสวงบุญ ศึกษาธรรมะ ฟังธรรม เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนเคารพนับถือ การได้ไปสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ การทำบุญทำทาน บริจาค ช่วยให้เกิดความสุขทางใจแก่นักท่องเที่ยวและถือได้ว่า พักผ่อนทางจิตใจด้วย เช่น การเดินทางไปในมัสการเมกกะของชาวอิสลาม (ฉลองศรี, 2544)

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่าสิ่งที่บุคคลตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง อาจมีวัตถุประสงค์หลายอย่างประกอบกันและแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แต่โดยทั่วไปแล้วมักเพื่อ การพักผ่อนร่างกายและจิตใจ ต้องการมีสุขภาพที่ดี เข้าร่วมกิจกรรมกีฬาต่างๆ พบกับความสนุกสนานและความตื่นเต้น ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หากความสงบสุขทางจิตใจ และเพื่อทำธุรกิจหรือหน้าที่การงาน จึงกล่าวได้ว่า มูลเหตุที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยวมีพื้นฐานมาจากความต้องการ และความรู้สึกภายในของแต่ละบุคคล การที่นักท่องเที่ยวรู้สึกว่าการเดินทางของตนเองได้รับการตอบสนอง เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนส่วนใหญ่ตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งนั้น และโดยสรุปแล้ว แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่กระตุ้น ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรม หรือ กระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทาง มีทิศทางและมีพลังอำนาจ ผลักดันเพื่อให้ประสบความสำเร็จ หรือบรรลุตามเป้าหมาย และสำหรับการวิจัยครั้งนี้หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ทัศนคติ

ความหมายของคำว่า ทัศนคติ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ให้คำจำกัดความว่าหมายถึง ความรู้สึกส่วนตัวที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า ทัศนะ ซึ่งแปลว่า ความเห็น กับ คติ ซึ่งแปลว่า แบบอย่างหรือลักษณะ เมื่อรวมกันเข้าจึงแปลว่า ลักษณะของความเห็น คำว่า ทัศนคติ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า attitude ตามพจนานุกรม Webster Dictionary เป็นคำมาจากภาษาลาตินว่า aptus หมายถึง เหมาะเจาะหรือการปรุงแต่ง (Smith, 1977) และ Good (1973) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ แนวโน้มและท่าทีที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ หรือค่านิยมหนึ่งโดยจะมีความรู้สึกและอารมณ์มาเกี่ยวข้องอยู่ในความเห็้นนั้น ซึ่งทัศนคติสังเกตไม่ได้ แต่อารมณ์จะอนุมานได้จากพฤติกรรมทั้งวาจาและท่าทาง ซึ่งสอดคล้องกับนภวรรณ (2545) ได้กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นสภาวะความโน้มเอียงด้านจิตใจอยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองและมีอิทธิพลต่อความผันแปรในการตอบสนอง เป็นการตอบสนองในเชิงประเมินค่าไม่ว่าจะเป็นไปโดยเปิดเผยหรือไม่เปิดเผยซึ่งมีทิศทางทั้งบวกและลบ ทั้งนี้ทัศนคติเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถแปลความ อ้างอิงได้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และ เทพพนม และสวิง (2529) กล่าวว่า ทัศนคติเป็นสภาพความพร้อมทางจิตใจของบุคคลที่เป็นผลรวมของความคิดเห็น ความเชื่อของบุคคล ที่ถูกกระตุ้นด้วยอารมณ์ ความรู้สึกและทำให้บุคคลพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นตัวกำหนดแนวโน้มบุคคลในการที่จะมีปฏิกิริยาตอบสนองในลักษณะที่ชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น นอกจากนี้ ศักดิ์ไทย (2545) กล่าวเพิ่มเติมว่า ทัศนคติ เป็นสภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและ แนวโน้มของพฤติกรรมบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง และสภาวะความพร้อมทางจิตนี้จะต้องอยู่บนพอสสมควร

ลักษณะของทัศนคติที่สำคัญ คือ เกิดมาจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ ทัศนคติเป็นตัวกำหนด หรือกระตุ้น โน้มน้ำใจให้เกิดพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอก เป็นการประเมินค่าเป็นเครื่องกำหนดขอบเขตของพฤติกรรมอย่างมีทิศทางซึ่งมี 2 ทิศทางหลัก คือ สนับสนุนหรือต่อต้าน และปริมาณของทัศนคติ มีตั้งแต่พอใจอย่างยิ่ง ปานกลาง จนถึงไม่พอใจอย่างยิ่ง ความเข้มข้นก็แล้วแต่ว่าจะมีความรู้สึกสุดปลายไปด้านใด (พวงรัตน์, 2538; ศักดิ์ไทย, 2545 และ สถิต มปป.) ทัศนคติมีลักษณะคงทนถาวรพอสมควรแต่ก็สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ จะเห็นว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อนเพราะทัศนคติขึ้นอยู่กับหลายประการเช่น ประสบการณ์การรับรู้ การเรียนรู้ การเสริมแรง การเลียนแบบ ความรู้สึก ความคิดเห็น อารมณ์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ ดังนั้น บุคคลแต่ละคนย่อมมีทัศนคติต่อบุคคล สถานการณ์ สิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ทั้งนี้แล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น (ศักดิ์ไทย,

2545 และสถิติ มปป.) นอกจากนี้ ทักษะที่ยังบอกถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับสิ่งของ และบุคคลกับสถานการณ์ นั่นคือทักษะที่ย่อมมีที่หมายนั่นเอง (ศักดิ์ไทย, 2545)

ทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ประภาเพ็ญ (2537) และ ศักดิ์ไทย (2545) กล่าวถึง Allport ซึ่งเสนอความคิดเห็นว่าทักษะคือสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ ตามเงื่อนไข 4 ประการ ได้แก่ 1) กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่างๆ 2) ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล 3) การเลียนแบบ การถ่ายทอดทัศนคติของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบทัศนคติของคนอื่นที่ตนพอใจ และ 4) อิทธิพลของกลุ่มสังคม หรือทัศนคติคล้อยตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น ทัศนคติต่อศาสนา ทัศนคติต่อสถาบันต่างๆ เป็นต้น

องค์ประกอบของ ทักษะเป็นระบบที่มีลักษณะที่มั่นคงอันหนึ่งซึ่ง เชดส์คีย์ (2523) ; สุรางค์ (2524) ; นภวรรณ (2545) ; ศักดิ์ไทย (2545) และ Freedman (1970) ต่างอธิบายองค์ประกอบของทักษะอย่างสอดคล้อง คล้ายคลึงกัน โดยสรุปแล้วประกอบ 3 องค์ประกอบ ได้แก่

1. องค์ประกอบทางความคิด ความเข้าใจ ด้านการรู้ (cognitive component) เป็นเรื่องของการรู้ของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เกี่ยวข้องกับการใช้ความคิด เหตุผล คุณพินิจในใจ ในการรับรู้ถึงวัตถุ สิ่งของ บุคคล หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่ารู้สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นได้อย่างไร รู้ในทางที่ดีหรือไม่ทางบวกหรือทางลบ ซึ่งจะก่อให้เกิดทัศนคติขึ้น ถ้ารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีก็จะมีทัศนคติต่อสิ่งนั้นในทางที่ดี และถ้ารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ไม่ดีก็มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วย

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (affective component or feeling component) เป็นองค์ประกอบทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งถูกเร้าขึ้นจากความรู้สึกลึ้น สืบเนื่องมาจากการที่บุคคลได้รับ หรือเกิดการรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้วจะทำให้เกิดการประเมินความรู้สึกต่อสิ่งเร้า ในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้ารู้สึกต่อสิ่งเร้าในทางที่ไม่ดีก็จะไม่ชอบหรือไม่พอใจต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกนี้จะทำให้เกิดทัศนคติในทางใดทางหนึ่ง คือชอบหรือไม่ชอบ ความรู้สึกนี้เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนแปลงได้ยากมาก ไม่เหมือนกับความจริงต่างๆ ที่จะเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าถ้ามีเหตุผลเพียงพอ

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมหรือการกระทำ (action tendency component or behavioral component) เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง คือ พร้อมที่จะสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ หรือในทางทำลายขัดขวาง ต่อสู้ เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะของ การยอมรับหรือปฏิเสธ

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจึงพอสรุปได้ว่า ในการพิจารณาทัศนคติไม่ได้พิจารณาแต่เพียงอารมณ์หรือการใช้เหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นการรวมทั้ง การใช้ความคิด เหตุผล การใช้ความรู้สึกทางด้านอารมณ์และแนวโน้มที่จะแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกประกอบกันด้วย สำหรับการวัดทัศนคติ ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่สามารถวัดได้จากพฤติกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม วิธีวัดทัศนคตินั้นมีหลายวิธีด้วยกัน แต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสียโดยสามารถที่จะตัดสินใจเลือกใช้วิธีการวัดแบบใดแบบหนึ่งหรือหลายแบบก็ได้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ สุชาติ (2536) ได้กล่าวถึง วิธีการวัดทัศนคติที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับ 4 วิธี ได้แก่ สเกลจัดลำดับ (rating scale) เทอส์โตน (thurstone scale) กัทแมน (guttman) และวิธีการของลิเคิร์ต (likert scale) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาทัศนคติในการศึกษาครั้งนี้ ดังนั้นจึงขอกกล่าวถึงเฉพาะมาตรวัดทัศนคติของลิเคิร์ต (likert scale) อันเป็นวิธีการที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย เป็นแบบทดสอบทัศนคติที่ ลิเคอร์ส (Likert, 1932) อ้างถึงใน สุชาติ, 2536) ได้สร้างขึ้นเป็นแบบสอบถามที่เป็นประโยคและมีหัวข้อให้เลือก คือ เห็นด้วยอย่างมาก เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างมาก ทัศนคติ ทางบวกจะได้คะแนนมาก ทัศนคติทางลบจะได้คะแนนน้อย ถ้านำแต่ละข้อรวมกันและหาค่าเฉลี่ยก็จะสามารถทราบถึงทัศนคติ โดยในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึง “ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ” หมายถึง สภาวะโน้มเอียงที่นักท่องเที่ยวได้ประเมินค่าตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรท่องเที่ยว อันเป็นผลเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกในการประกอบพฤติกรรมต่างๆ ในการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ความรู้และประสบการณ์

คำว่า ความรู้ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า knowledge ซึ่งในพจนานุกรม Webster Dictionary ของ Smith (1977) ได้ให้คำจำกัดความว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์และโครงสร้างที่เกิดขึ้นจากการศึกษาหรือการค้นหา หรือเป็นความรู้ที่เกี่ยวกับสถานที่ สิ่งของหรือบุคคล ซึ่งได้จาก

การสังเกต ประสบการณ์หรือจากรายงาน การรับรู้ข้อเท็จจริงเหล่านี้ต้องชัดเจนและอาศัยระยะเวลา ซึ่งสอดคล้องกับคำนิยามในพจนานุกรมทางการศึกษา ของ Good (1973) ซึ่งกล่าวว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ รายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์รับและเก็บรวบรวมไว้เพื่อสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้คำจำกัดความคำว่าความรู้เพิ่มเติมได้แก่ อนันต์ (2525) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ความจำในสิ่งที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน โดยมีความหมายครอบคลุมถึง ความรู้เกี่ยวกับ เนื้อหา วิชาเฉพาะ วิธีและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยเฉพาะ และความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิด โครงสร้างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังเช่น จิตรา (2528) กล่าวว่า ความรู้ คือ การจำข้อเท็จจริง เรื่องราว รายละเอียดที่ปรากฏในตำราหรือสิ่งที่ได้รับการบอกกล่าว นอกจากนี้ ประภาเพ็ญ (2520) ยังได้กล่าวถึงความรู้ว่า เป็นพฤติกรรมเบื้องต้น ซึ่งผู้เรียนจำได้ ระลึกได้อาจจะโดยการนึกได้ หรือ การมองเห็น ได้ยินก็จำได้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ มาตรฐาน เป็นต้น และความเข้าใจนั้นจะเป็นขั้นต่อมาจากความรู้ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะที่สูงขึ้นจนถึงระดับของการสื่อความหมาย ได้แก่ การแปลความหมาย การให้ความหมายและการคาดคะเน รวมทั้ง อุทุมพร (2523) ได้ให้ความหมายของ ความรู้ความเข้าใจ ว่า ความรู้ คือ พฤติกรรมและสถานการณ์ต่างๆ ที่เน้นการจำ ไม่ว่าจะเป็นการระลึกถึงหรือการระลึกได้ก็ตาม เป็นสภาพการณ์ ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการเรียนรู้โดยเริ่มต้นจากการรวบรวมสาระต่างๆ เหล่านั้น จนกระทั่งพัฒนาไปสู่ขั้นที่มีความสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ส่วนความเข้าใจ หมายถึง ขั้นตอนสำคัญของการสื่อความหมายโดยอาศัยความสามารถทางสมองและทักษะ ซึ่งอาจจะทำโดยการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษาหรือสัญลักษณ์ต่างๆ โดยทำความเข้าใจซึ่งประกอบด้วยการแปล การตีความและการสรุปอ้างอิง

จะเห็นว่า ความรู้และประสบการณ์มีความสัมพันธ์กัน เนื่องจากความรู้ คือ การรู้เรื่องราว ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ สถานที่ สิ่งของหรือบุคคล ที่เกิดจากประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม และ Biddie (1979) ยังได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมไว้ว่า ความรู้และประสบการณ์ที่สะสมรวมทั้งจากจิตใต้สำนึกของบุคคลจะผ่านการคัดกรองอย่างมีเหตุผล โดยใช้สติปัญญา ทักษะของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันเพื่อเชื่อมโยงระบบความคิดออกมาเป็นผลลัพธ์ คือ ความหวัง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาปรากฏให้สามารถสังเกตได้ วัดได้ ดังที่ Bloom et al. (1971) กล่าวว่า ระดับความรู้ สามารถจำแนกเป็น 6 ระดับ จากขั้นที่ง่ายไปสู่ขั้นที่ยาก ได้แก่ ระดับ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และการประยุกต์ใช้ ซึ่งต่างเป็นผลของการเรียนรู้ สร้างความคิดรวบยอดและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ การวัดความรู้สามารถกระทำได้โดยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1. การวัดพฤติกรรม เกี่ยวกับ ความสามารถด้านการจำ ที่แสดงออกมาในรูปของการจำและระลึกได้ โดยแยกเป็น ความรู้เกี่ยวกับ ข้อเท็จจริง วิธีการดำเนินการ ความคิดรวบยอดในเรื่อง
2. การวัดความเข้าใจในสิ่งที่ติดต่อสื่อสาร โดยแยกเป็นการแปลความ ตีความ ขยายความ
3. การวัดความสามารถในการประยุกต์ วิเคราะห์ สรุปและประเมินค่าจากเนื้อหาสาระในสถานการณ์ต่างๆ

สำหรับเครื่องมือหรือวิธีการวัดความรู้ มีหลายชนิดแต่ละชนิดและที่นิยมใช้กันมากคือ แบบทดสอบ ซึ่งถือเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปเร้าผู้ถูกทดสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วย พฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด การเขียน การแสดงท่าทางเพื่อให้สามารถสังเกตเห็นหรือสามารถนับจำนวนปริมาณได้เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น (ไพศาล, 2526) ทั้งนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกใช้ รูปแบบของแบบทดสอบคือ ลักษณะข้อเขียนและจำกัดคำตอบ ซึ่งเป็นข้อทดสอบที่ให้ผู้ถูกทดสอบพิจารณาเปรียบเทียบตัดสินข้อความหรือรายละเอียดต่างๆ แบบถูก-ผิด ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบที่มีตัวเลือก 2 ตัวนั่นเอง เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ (วิเชียร, 2530) โดยในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดการทดสอบคือ “ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” หมายถึง ความเข้าใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับ ความหมาย องค์ประกอบและกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมทั้งความเข้าใจในการปฏิบัติตนเพื่อเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับ “ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว” หมายถึง การศึกษาถึง ความถี่หรือจำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมหรือเข้าร่วมในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้ รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คิดเป็นจำนวนครั้งจริงในการประกอบกิจกรรม

จากคำอธิบายเกี่ยวกับ แรงจูงใจ ค่านิยม ทศนคติ ความรู้และประสบการณ์ที่กล่าวมานั้น จะเห็นว่าต่างเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์ และถือว่าเป็นปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งอยู่ภายในบุคคล นอกจากนี้ในส่วนของปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยทางสังคมเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมมนุษย์เช่นกัน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาถึงอิทธิพลของปัจจัยทางสังคมในเรื่องขนาดกลุ่มสังคม และความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม

ปัจจัยด้านกลุ่มสังคม

อิทธิพลของสังคมมีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล 4 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมเกี่ยวกับการชักจูงใจ การทำให้บุคคลเกิดการคล้อยตาม อันเนื่องมาจากต้องทำตามบรรทัดฐานของกลุ่ม บุคคลจะคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงของตนและขนาดของกลุ่ม การทำให้เกิดการยอมทำตาม และการทำให้บุคคลเชื่อฟัง ซึ่งควรจะต้องศึกษาในรูปแบบพฤติกรรม เพราะว่ามีปัจจัยหลายอย่างทำให้บุคคลต้องคล้อยตามยอมตาม หรือเชื่อฟังบุคคลอื่น (ลีทวิช, 2546) จะเห็นว่าปัจจัยภายนอกหรือปัจจัยทางด้านสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์อย่างมาก ดังนั้น ในการศึกษาพฤติกรรมทางทอเทียบบบผลกฏย โดยไ้ร้รยณต์ขั้บเคลื้อนสี่ลื้อซึ่งมีลักษณะเป็นการรวมกลุ่มกันเดินทางทอเทียบบบ จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงอิทธิพลทางสังคม คือ ปัจจัยด้านกลุ่มสังคม ได้แก่ ขนาดกลุ่มสังคม และความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม

การที่คนเราจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเดียวกันได้นั้นสิ่งสำคัญก็คือ การรวมตัวกันทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ ด้วยความเต็มใจและยอมรับซึ่งกันและกันของบุคคลในกลุ่มนั้นๆ นอกจากนั้นยังประกอบไปด้วยปัจจัยต่างๆ ด้วยกันที่จะส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความรัก ความผูกพัน ความเข้าใจซึ่งกันและกันอย่างเหนียวแน่น เช่น การมีกิจกรรมร่วมกัน การปฏิบัติได้ตอบซึ่งกันและกัน รวมทั้งความรู้สึกทางอารมณ์ที่คล้ายคลึงกัน (ไปบูลย์, 2521) ซึ่งจากการรวบรวมแนวคิด พบว่า คำว่า “กลุ่ม” ตรงกับภาษาอังกฤษคำว่า group ตามพจนานุกรมสังคมวิทยา ให้ความหมายของกลุ่มไว้ว่า กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองบุคคลขึ้นไปที่ได้สร้างแบบอย่างของการกระทำระหว่างกันทางสังคม กลุ่มหรือหมู่คณะนี้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นองค์ภาวะทางสังคม ทั้งโดยสมาชิกของกลุ่มเองและตามปกติโดยผู้อื่นด้วย ทั้งนี้เพราะกลุ่มจะมีพฤติกรรมร่วมในแบบฉบับของตนเอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2532) ส่วนในความหมายทางจิตวิทยา กลุ่ม หมายถึง การรวมตัวของคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปแล้วมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างสม่ำเสมอในช่วงเวลาหนึ่ง มีบรรทัดฐานร่วมกัน มีเอกลักษณ์เดียวกัน คนเหล่านี้จะมีการรับรู้ในตนเองว่า พวกเขาขึ้นต่อกันในอันที่จะปฏิบัติการเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกันของเขาเหล่านั้น (ลีทวิช, 2546) และ อากรณ์พันธ์ (2525) ยังได้ให้ความหมายว่า กลุ่มจะต้องประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไปมารวมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก มีจุดมุ่งหมายและการกระทำกิจกรรมร่วมกัน มีพฤติกรรมตามบทบาทของสมาชิก นอกจากนี้ พิชะดา และ นินนาท (2525) ได้กล่าวว่า กลุ่มเป็นการรวมกันของสมาชิกที่มีแบบอย่างทางการกระทำได้ตอบ กัน มีความคาดหวังและความรู้สึกที่เป็นบรรทัดฐานระหว่างกันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งแตกต่างจากบุคคลหรือกลุ่มอื่น

จากความหมายของกลุ่มที่กล่าวมาสรุปได้ว่า กลุ่มเป็นลักษณะของการรวมตัวของบุคคล ตั้งแต่สองคนขึ้นไปแล้วมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความรู้สึกทางอารมณ์ที่คล้ายคลึงกันร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทางการปฏิบัติเดียวกัน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ แตกต่างจากบุคคลหรือกลุ่มอื่น และในการจำแนกกลุ่มตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มเป็นหลัก กล่าวได้ว่า สามารถแบ่งกลุ่มได้ 2 ประเภท คือ

1. กลุ่มปฐมภูมิ เป็นกลุ่มที่มีลักษณะการพบปะสังสรรค์กันอย่างเป็นกันเอง สนิทสนม มีการพบหน้ากันเสมอ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยไม่หวังผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง (คัมเพชร, 2522) และสิทธิโชค (2546) ได้กล่าวถึง กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง กลุ่มคนที่มีกรรวมกลุ่มกันขึ้นมาตามธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มักจะเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนไม่มาก มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ติดต่อกันบ่อยและง่าย เช่น กลุ่มที่ชอบเล่นกีฬาชนิดเดียวกัน เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญเพราะสามารถตอบสนองความต้องการของเรา เช่น ความต้องการมิตรภาพ ความรัก ความหวังใย

2. กลุ่มทุติยภูมิ ซึ่งมีการก่อรูปจากกลุ่มปฐมภูมิจากความสนใจเป็นพิเศษร่วมกัน มีขั้นตอนการจัดตั้งที่ชัดเจน มีกฎระเบียบให้เป็นบรรทัดฐานเพื่อการปฏิบัติของกลุ่มอย่างแน่ชัด (คัมเพชร, 2522) และสิทธิโชค (2546) ได้กล่าวถึง กลุ่มอย่างเป็นทางการว่าหมายถึง กลุ่มที่ได้รับการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรและมีกฎระเบียบรองรับอย่างถูกต้อง

นอกจากนี้พบว่า พฤติกรรมในการรวมกลุ่มมีขั้นตอนของความเจริญเติบโต หรือพัฒนาการของกลุ่มที่สำคัญ คือ ขั้นที่เกิดความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม (cohesiveness) โดย สิทธิโชค (2546) ได้กล่าวถึง Tuckman (1965) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาสังคม ได้กล่าวไว้ว่า ความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่มเป็นขั้นที่กลุ่มมีพัฒนาบรรทัดฐานของกลุ่มขึ้นมาได้ (norming stage) เป็นระยะที่สมาชิกได้ผ่านเวลาแห่งการคบหาสมาคม ทดสอบกันและกันมานานพอสมควร มีการคัดคนที่ไปด้วยกันไม่ได้ออกไป เหลือแต่คนที่ไว้วางใจได้ มีบรรทัดฐานของกลุ่มเกิดขึ้นซึ่งสามารถควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกได้ ดังนั้น กลุ่มที่มีความเหนียวแน่นจึงหมายถึง กลุ่มที่มีความสามัคคีกลมเกลียว ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน หากมีความเหนียวแน่นมาก ก็ทำให้กลุ่มมั่นคง สมาชิกของกลุ่มมีความผูกพันต่อกันและเกิดความรู้สึกพึงพอใจในการได้เป็นสมาชิกกลุ่ม และยอมรับในเอกลักษณ์ของกลุ่ม รวมทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่ม

กลุ่มมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนที่เป็นสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจนและแน่นอน ทั้งพฤติกรรมภายนอกที่สังเกตได้และภายในที่สังเกตโดยตรงไม่ได้ ซึ่งนักจิตวิทยาสังคมต่างมีความเห็นว่า เพียงแต่เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้น คนเราก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงตนเองแล้ว เนื่องจากพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ล้วนแล้วแต่ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มที่มนุษย์เป็นสมาชิกอยู่ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ได้แก่

1. เอกลักษณะของกลุ่มทำให้ความคิดของคนไปในทางเดียวกัน
2. การอำนวยความสะดวกซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลทำกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อมีผู้อื่นอยู่ในเหตุการณ์ด้วยหรือกระทำต่อหน้าผู้อื่น
3. การเกิดพฤติกรรมไม่เป็นตัวเองซึ่งหมายถึง พฤติกรรมที่เกิดจากสภาพจิตใจของบุคคล เมื่ออยู่ในกลุ่มจะมีความรู้ตัวน้อยกว่าปกติ ทำให้เกิดการกระทำโดยปราศจากการวิเคราะห์ การไตร่ตรอง ความรุนแรงของพฤติกรรมจึงมีมากขึ้นกว่าปกติ ซึ่งมีเงื่อนไขหลายประการที่ทำให้ความรู้ตัวเองลดลง

การที่จิตใจและอารมณ์ได้รับการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม หรือการได้อยู่ในกลุ่มที่เหนียวแน่น มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จะทำให้เกิดอาการที่ต้องปรับตนเองให้อยู่ในระดับที่ให้ได้การยอมรับจากกลุ่ม คือทำเหมือนอย่างที่คนส่วนใหญ่ทำและคิดอย่างที่เขาคิดกัน อันเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สมาชิกยอมทำตามแรงกดดันของกลุ่ม ซึ่งมีสาเหตุจากที่สมาชิกมักมีความกลัวการถูกลงโทษ หรือการไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกอื่นของกลุ่ม โดยทั่วไปกลุ่มมีเทคนิคในการทำโทษสมาชิกที่ไม่คล้อยตาม เช่น การเยาะเย้ยถากถาง การแซว การข่มขู่ การทำร้าย การขับไล่ออกจากกลุ่ม ฯลฯ (สิทธิโชค, 2546)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า อิทธิพลของกลุ่มสังคมทางด้านลักษณะของกลุ่ม จำนวนสมาชิกที่รวมกลุ่มกันหรือขนาดกลุ่มสังคม ความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่ม ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงทำการศึกษาปัจจัยด้านกลุ่มสังคม 2 ประเภท คือ

- 1) ขนาดกลุ่ม ซึ่งหมายถึง จำนวนคนในการรวมตัวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเพื่อเดินทางท่องเที่ยว โดยวัดจากจำนวนคนจริงในการท่องเที่ยว และ 2) ความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม หมายถึง ความสามัคคีกลมเกลียว ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของสมาชิก

กลุ่ม การที่สมาชิกของกลุ่มมีความผูกพันต่อกันและเกิดความรู้สึกพึงพอใจในการได้เป็นสมาชิกกลุ่ม และยอมรับในเอกลักษณ์ของกลุ่ม โดยวัดจาก ความถี่ในการพบปะกันภายในกลุ่ม และระดับความพึงพอใจที่เป็น สมาชิกในกลุ่มชมรม และสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมลลา (2539) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนประจำปีการศึกษา 2539 จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติแบบ t-test และ F-test พบว่า โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวถูกต้องและอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า นักเรียนที่มีเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยวถูกต้องแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางและกลุ่มบุคคลที่ร่วมเดินทางแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลลิตา (2539) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จำนวน 400 คน ซึ่งพบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่เหมาะสม และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นอยู่กับขนาดกลุ่มนักท่องเที่ยว รูปแบบของการท่องเที่ยว ประเภทของกลุ่มนักท่องเที่ยว วัตถุประสงค์หลักของการเดินทาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปิยภรณ์ (2541) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมและไม่พักค้างแรม ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมและไม่พักค้างแรม อย่างละ 100 คน พบว่า พฤติกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมและไม่พักค้างแรม ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยกลุ่มที่พักค้างแรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนน

พฤติกรรมสูงกว่าที่ไม่พักค้างแรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน ตามการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ระดับความสนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เสาวลักษณ์ (2541) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตอุทยานแห่งชาติไทยโยค จังหวัดกาญจนบุรี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 300 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติแบบ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว พบว่า นักท่องเที่ยวมี พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ถูกต้องในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา การให้คุณค่าต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วันเพ็ญ (2543) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์ต่อความเลื่อมโทรมของแนวปะการัง: กรณีศึกษาหมู่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 410 คน และใช้วิธีการเชิงสำรวจในการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test พบว่า ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่สัมพันธ์ต่อความเลื่อมโทรมของแนวปะการัง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 มีทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ ประสบการณ์การดำน้ำ ทักษะการดำน้ำ การผ่านการอบรม อายุและสัญชาติ และเมื่อวิเคราะห์การจำแนกหมู่ พบว่า ปัจจัยหลักที่มีผลต่อพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การดำน้ำ และทักษะการดำน้ำ ส่วนปัจจัยร่วม ได้แก่ การอบรม และสัญชาติ

คมเชษฐา (2544) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ: กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 438 คนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติแบบ t-test และ F-test พบว่า มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 35.2 ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติอย่างน้อย 1 รูปแบบ โดยรูปแบบการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ปรากฏมากที่สุด คือ การให้อาหาร

ปลาในลำน้ำ สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติของนักท่องเที่ยว คือ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ การรับรู้เกี่ยวกับความรุนแรงของกฎระเบียบ การรับรู้เกี่ยวกับความเข้มงวดในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ การรับรู้เกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวอื่น แรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ รูปแบบการท่องเที่ยวและระยะทางจากแหล่งที่อยู่อาศัยไปยังอุทยานแห่งชาติ ในขณะที่ บุคลิกภาพ และขนาดกลุ่มของนักท่องเที่ยวไม่มีผลต่อพฤติกรรมการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบอุทยานแห่งชาติ

สยามล (2544) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติแบบการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่า นักท่องเที่ยวมีระดับความรู้และมีจิตสำนึกเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพและความถี่ในการเดินทาง ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะและความถี่ในการเดินทาง

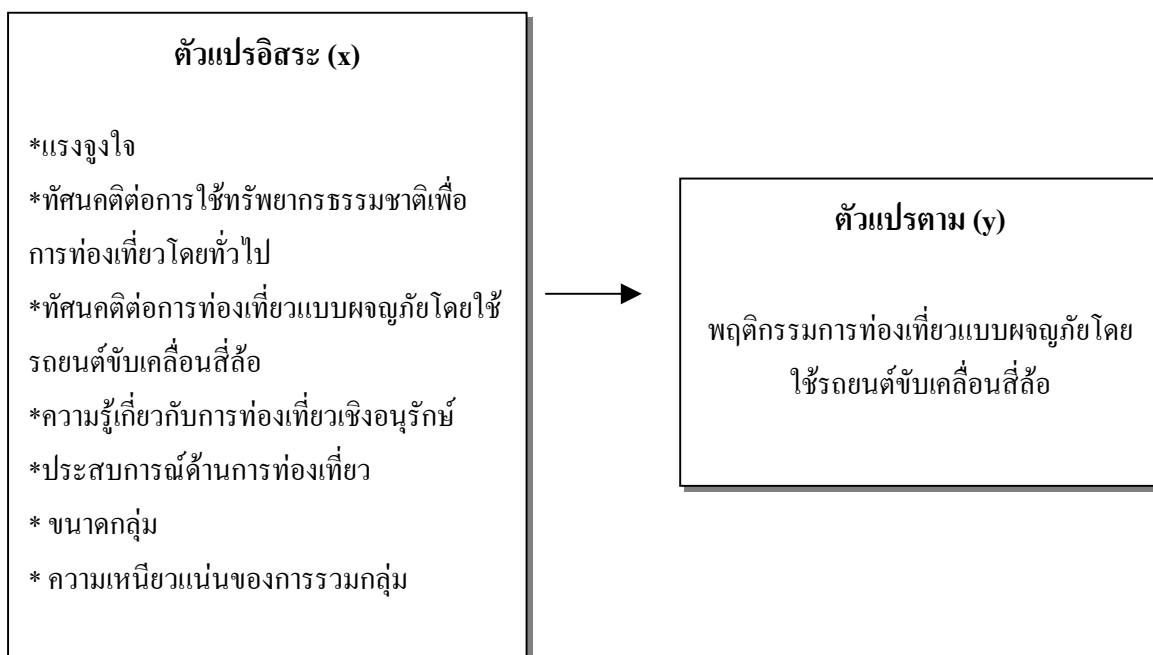
บุปผา (2544) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางจิตวิทยาของผู้บริโภคที่พยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและชุมชนชาวไทยภูเขาในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนและเชิงชั้น พบว่า ปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภคที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ปัจจัยด้านรักษ์สิ่งแวดล้อม ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.01$ และปัจจัยด้านอายุ รายได้ มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$ ส่วนลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.01$ สำหรับปัจจัยที่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ลักษณะยึดมั่นในความคิดของตน วิธีชีวิตรักษ์สิ่งแวดล้อม ทศนคติเชิงจริยธรรมต่อสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมเปิดรับ

ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.01$ และรายได้ มีนัยสำคัญทางสถิติ $P < 0.05$

นิภาพร (2545) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยจำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง การวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ และการเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ลักษณะสถานการณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษา คือ 1) การได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนให้เหตุผล 2) การมีบิดามารดาเป็นแบบอย่าง 3) การรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และ 4) การรับรู้ทัศนคติทางสังคมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานท่องเที่ยว จิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษา ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 3) เหตุผลเชิงจริยธรรม และ 4) การมุ่งอยากควบคุมตน นอกจากนี้พบว่า นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในปริมาณต่ำ คือ นักศึกษาชาย มีภูมิลำเนาอยู่ กรุงเทพฯ นักศึกษาที่ท่องเที่ยวน้อย และนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจ ทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว และปัจจัยด้านกลุ่มสังคม ได้แก่ ขนาดกลุ่มและความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ จากสมมติฐานดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดของการวิจัยได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์

1. อุปกรณ์เครื่องเขียน เช่น ปากกา สมุดบันทึก
2. กล้องถ่ายรูป หรือ อุปกรณ์บันทึกภาพ
3. แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ
4. แบบสำรวจ พฤติกรรมการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่ประกอบกิจกรรม
5. เครื่องหาพิกัดทางภูมิศาสตร์
6. คอมพิวเตอร์ และ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล เครื่องพิมพ์และอุปกรณ์ประกอบ

วิธีการ

แบบงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่ผสมผสานแบบงานวิจัยเชิงปริมาณกับเชิงคุณภาพ เป็นงานวิจัยเชิงอรรถาธิบาย มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เหตุการณ์ ค้นหาสาเหตุของพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่จะทำการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถขับเคลื่อนสี่ล้อทั่วประเทศไทย โดยผู้วิจัยประสานงานกับ สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย ซึ่งสามารถติดต่อกับเครือข่ายกลุ่มชมรมนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 101 ชมรม มีสมาชิก 3,541 คน (สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย, 2546) ซึ่งสามารถเป็นตัวแทนให้เห็นภาพรวมอธิบายถึงพฤติกรรมการท่องเที่ยวประเภทนี้ทั่วประเทศได้ และเป็นกลุ่มประชากรที่มีความคล้ายคลึงกัน (homogeneity) คือ เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อทั้งหมด

ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดให้ หน่วยในการวัดเป็นปัจเจกบุคคล คือ นักท่องเที่ยวที่นิยมประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งเป็นสมาชิกสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยแต่ละคน ซึ่งกระจายอยู่ในแต่ละชมรมทั่วประเทศไทย โดยในการกำหนดขนาดตัวอย่างใช้สูตรในการคำนวณขนาดตัวอย่างของยามานะ (พวงรัตน์, 2538) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne}$$

n = จำนวนตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวอย่างประชากร

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง

แทนค่า

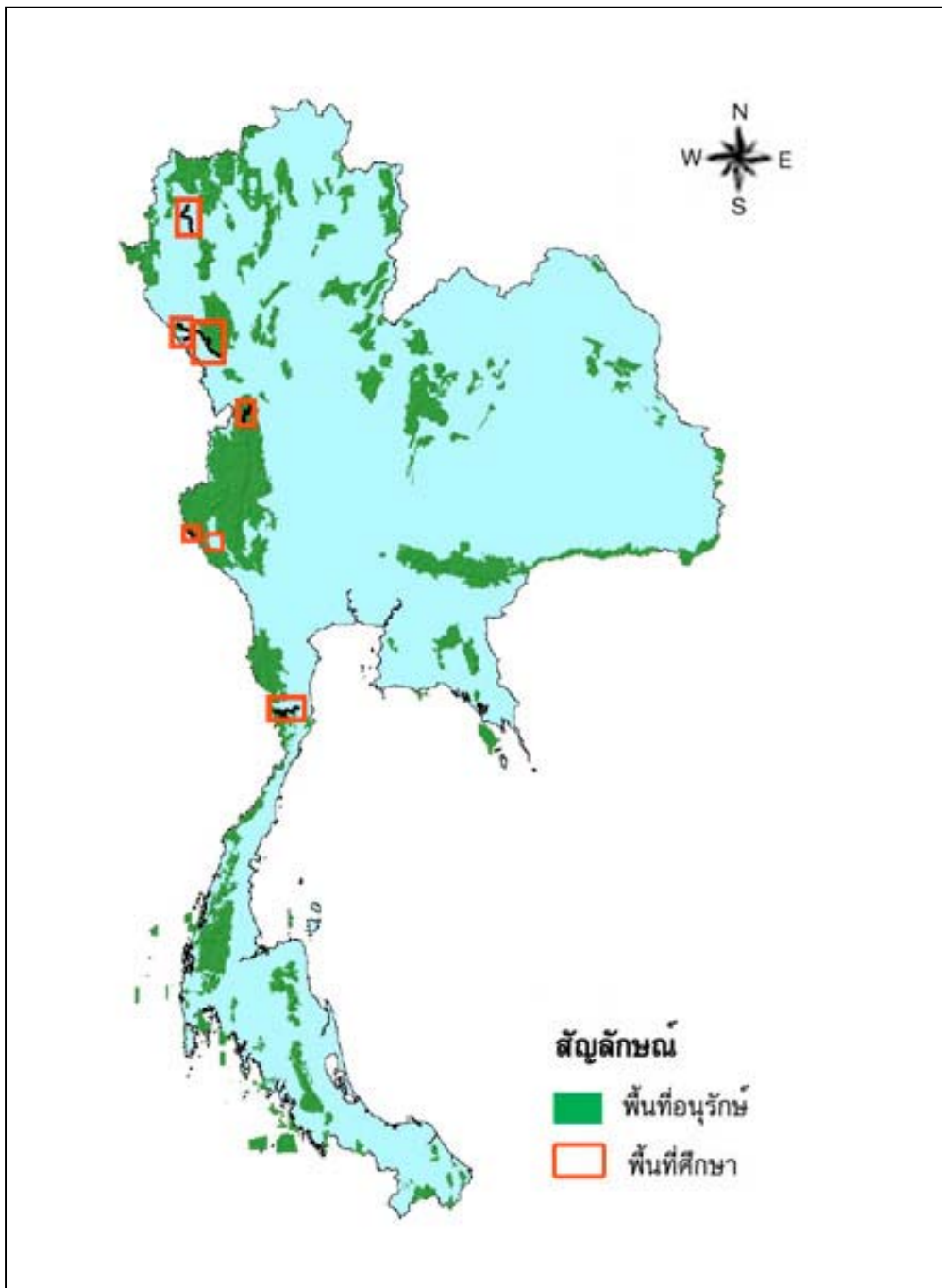
$$n = \frac{3,541}{1 + (3,541)0.05}$$

ได้ขนาดหรือจำนวนตัวอย่างที่ใช้ 359.40116 คน หรือ 360 คน

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 360 คนที่คำนวณได้ ผู้วิจัยใช้ขนาดตัวอย่างดังกล่าวเป็นเป้าหมายขั้นต่ำในการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการดำเนินการเก็บข้อมูล 2 รูปแบบ และได้จำนวนตัวอย่างจากการเก็บจริงทั้งสิ้น 402 คน กล่าวคือ

1. การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์(mail survey) กระจายเป็นสัดส่วนไปยังสมาชิกทุกชมรมที่อยู่ในสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยในจำนวนเท่ากันทุกชมรมจากจำนวน 101 ชมรมทั่วประเทศไทย ทำการส่งแบบสอบถาม ชมรมละ 7 ฉบับรวมทั้งสิ้น 707 ฉบับ มีเป้าหมายได้รับกลับคืนไม่ต่ำกว่า 180 ฉบับ โดยผู้วิจัย มีการขอความร่วมมือและการติดตามผลทางโทรศัพท์ไปยังกลุ่มชมรมเป้าหมาย ทำให้ได้รับแบบสอบถามส่งกลับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 220 ฉบับ

2. การเก็บข้อมูลขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่ (on - site survey) จากการเข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เดินทางไปในเส้นทางเป้าหมาย และเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาที่ตรงกับตารางการดำเนินงานเก็บข้อมูลซึ่งในการดำเนินการ พบว่า ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 182 ฉบับในแต่ละครั้งผู้วิจัยทำการศึกษาโดย การสังเกตแบบธรรมชาติ (naturalistic observation) โดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมกรท่องเที่ยวและบันทึกสภาพแวดล้อมบนเส้นทางกรท่องเที่ยว รวมทั้งหาพิภคเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวของกรุ่มตัวอย่างจากเครื่องหาพิภคทางภูมิศาสตร์ควบคู่กันไป ทั้งนี้ ได้กำหนดเส้นทางให้ครอบคลุมรูปแบบ ลักษณะของกิจกรรมกรท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน รวมเส้นทางที่เข้าไปร่วมกิจกรรมกับกรุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 7 เส้นทาง หรือ 7 ครั้ง มีรายละเอียดดังภาพที่ 3 และตารางที่ 1 ดังนี้

ภาพที่ 3 ที่ตั้งของเส้นทางรถท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ได้ทำการศึกษา

ตารางที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะของเส้นทางและขนาดตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล

ลำดับ	ชื่อเส้นทาง	กำหนดการ	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง		จำนวน แบบสอบ ถาม (ฉบับ)
			คน	รถ	
1.	บ้านแม่นาจอน – บ้านวัดจันทร์ (จังหวัด เชียงใหม่ – จังหวัดแม่ฮ่องสอน)	27-28 ธันวาคม 2546	40	15	30
2.	น้ำตกจ๊อกกระดิ่ง (จังหวัดกาญจนบุรี)	1-2 มกราคม 2547	10	3	10
3.	น้ำตกเต่าดำ (จังหวัดกำแพงเพชร)	8-10 มกราคม 2547	29	10	24
4.	บ้านดอกไม้สด (จังหวัดตาก)	16-18 มกราคม 2547	33	9	28
5.	น้ำตกปีเต็ง (จังหวัดกาญจนบุรี)	29 มกราคม -1 กุมภาพันธ์ 2547	24	7	23
6.	แม่สอด-แม่ตื่น-อมก๋อย-ท่าสองยาง (จังหวัดตาก – จังหวัดเชียงใหม่)	26-29 กุมภาพันธ์ 2547	178	54	49
7.	ป่าหมาก แพรกตะคร้อ (จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)	12-14 มีนาคม 2547	92	29	18
รวมแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น (ฉบับ)					182

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ จำนวน 402 คน โดยแบ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง หรือการเก็บข้อมูลขณะประกอบกิจกรรมในพื้นที่ จำนวน 182 คน ซึ่งจะดำเนินการ 7 ครั้ง และเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ จำนวน 220 คน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบในส่วนบรรยายผลการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการวิจัยเพิ่มขึ้น โดยใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ แบบสำรวจพฤติกรรม การท่องเที่ยว เป็นการศึกษาโดยตรงจากการสังเกตแบบธรรมชาติ นอกจากนี้ในแต่ละครั้งจะมีการหาพิกัดเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างจากเครื่องหาพิกัดทางภูมิศาสตร์ควบคู่กันไปด้วย

การสร้างและทดสอบเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสำรวจพฤติกรรม การท่องเที่ยว (ภาคผนวก ก) ที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีเนื้อหา ดังนี้

การสร้างเครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตรวจเอกสาร ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานในการสร้างประเด็นคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาส่วนต่างๆ ได้แก่ ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มและความเหนียวแน่นในการรวมกลุ่ม แรงจูงใจในการท่องเที่ยว ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทักษะคิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว ทักษะคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อพฤติกรรมกรการท่องเที่ยว และข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือชุดที่ 2 แบบสำรวจพฤติกรรมกรการท่องเที่ยว เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวโดยตรงจากการสังเกตแบบธรรมชาติ หรือ การสะกดรอย แล้วทำการบันทึกลงในแบบสำรวจ โดยมีเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ได้แก่ วันเวลา สถานที่ประกอบกิจกรรม และลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะของพฤติกรรมหรือกิจกรรม และลักษณะสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่ที่มีการประกอบกิจกรรม

ในการทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยการนำโครงร่างแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้กรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม และประเด็นต่างๆที่ถามครอบคลุมหรือไม่ เมื่อตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ จากนั้นจึงทำการทดสอบ (pretest) กับสมาชิกของสมาพันธ์ออฟโรด

แห่งประเทศไทยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด แล้วนำมาวิเคราะห์ หาค่าความน่าเชื่อถือ (reliability) โดยวิธีการของ Cronbach ซึ่งผลการวิเคราะห์ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถาม ในส่วนของแรงจูงใจเท่ากับ 0.78 ทศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป เท่ากับ 0.90 ทศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเท่ากับ 0.72 และ พฤติกรรมการท่องเที่ยว เท่ากับ 0.71 ส่วนในด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้ วิเคราะห์ ความน่าเชื่อถือ โดยวิธีการของ Kuder Richardson ในสูตร K.R.21 ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.72 รายละเอียดปรากฏตามภาคผนวก ข.

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสำรวจพฤติกรรมกรท่องเที่ยว ผู้วิจัยนำโครงร่างแบบสำรวจที่ได้สร้างขึ้นให้กรรมการที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและประเด็นต่างๆที่ถามครอบคลุมหรือไม่ เมื่อตรวจสอบแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับคำแนะนำ จนกระทั่งได้แบบสำรวจฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการโดย ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด แล้ว นำข้อมูลจากแบบสอบถามไปจัดระเบียบเพื่อนำไปสร้างคู่มือลงรหัส แล้วนำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจพฤติกรรมนำไปสรุปรวมกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวัดพิภคทางภูมิศาสตร์เส้นทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการบรรยายผลการศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละส่วน อธิบายได้ดังนี้

การให้ค่าคะแนนตัวแปรและการจัดกระทำกับข้อมูล

1. แรงจูงใจ : ใช้ค่าคะแนนจริงตามระดับความสำคัญของแรงจูงใจที่นักท่องเที่ยวให้ในแต่ละด้านจำนวน 22 ข้อ ซึ่งกำหนดค่าคะแนนไว้ดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

2. ทักษะคิดเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว : จำนวน 14 ข้อความ วัดโดยใช้ Likert Scale แบ่งค่าการตอบสนองออกเป็น 5 ระดับ และใช้คะแนนจริงตามระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

สำหรับข้อความเชิงบวก และค่าในทางกลับกันสำหรับข้อความเชิงลบ

3. ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ : จำนวน 32 ข้อความ วัดโดยใช้ Likert Scale แบ่งค่าการตอบสนองออกเป็น 5 ระดับ และใช้คะแนนจริงตามระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	คะแนน
เห็นด้วย	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	คะแนน

สำหรับข้อความเชิงบวก และค่าในทางกลับกันสำหรับข้อความเชิงลบ

4. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ใช้ค่าคะแนนจริงที่นักท่องเที่ยวตอบ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 12 ข้อและกำหนดค่าคะแนน คือ

ตอบถูก	1	คะแนน
ตอบผิด	0	คะแนน

แล้วมีการจัดระดับความรู้โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ตามสูตรดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เมื่อแทนค่าแล้ว จะได้ผลลัพธ์ดังนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{12 - 0}{3} = 4$$

สามารถแบ่งระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว ได้ดังนี้

คะแนน	9 - 12	หมายถึง ความรู้ระดับสูง
คะแนน	5 - 8	หมายถึง ความรู้ระดับปานกลาง
คะแนน	0 - 4	หมายถึง ความรู้ระดับต่ำ

5. ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว : ใช้ความถี่หรือจำนวนครั้งจริงที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรม หรือเข้าร่วมในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้ รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

6. ขนาดกลุ่ม : ใช้จำนวนคนจริงในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวครั้งล่าสุด และจำแนกขนาดกลุ่มเป็น 5 ระดับ โดยอ้างอิงตามสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย ดังนี้

กลุ่มขนาดเล็กมาก	1-10	คน
กลุ่มขนาดเล็ก	11 - 30	คน

กลุ่มขนาดปานกลาง	31- 60	คน
กลุ่มขนาดใหญ่	61- 99	คน
กลุ่มขนาดใหญ่มาก	100	คนขึ้นไป

7. ความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม : จำแนกเป็น 2 ด้าน ได้แก่

7.1. ความพึงพอใจที่เป็นสมาชิกในกลุ่มชมรม : ใช้ค่าคะแนนจริง ตามระดับของความพึงพอใจที่เป็นสมาชิกในกลุ่มชมรม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

รู้สึกพึงพอใจมากที่สุด	5	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจมาก	4	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจปานกลาง	3	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจน้อย	2	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจน้อยมาก	1	คะแนน

7.2. ระดับความพึงพอใจที่เป็นสมาชิกในสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย : ให้ค่าคะแนนจริง ตามระดับของความพึงพอใจที่เป็นสมาชิกในสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

รู้สึกพึงพอใจมากที่สุด	5	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจมาก	4	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจปานกลาง	3	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจน้อย	2	คะแนน
รู้สึกพึงพอใจน้อยมาก	1	คะแนน

8. พฤติกรรมการท่องเที่ยว : ใช้ระดับความถี่ของการปฏิบัติซึ่งเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำนวนข้อปฏิบัติ 33 ข้อความ โดยให้ค่าคะแนนแต่ละข้อเป็น 4 ระดับ ดังนี้

กระทำทุกครั้ง	3	คะแนน
กระทำบ่อยครั้ง	2	คะแนน
กระทำบางครั้ง	1	คะแนน
ไม่เคยกระทำ	0	คะแนน

สำหรับข้อความเชิงบวก และค่าในทางกลับกันสำหรับข้อความเชิงลบ และเมื่อนำค่าคะแนนทั้ง 33 ข้อปฏิบัติมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย สามารถจำแนกเป็นระดับของพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวเป็น 3 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 80 (2.4 - 3.0 คะแนน) หมายถึง ระดับสูง/ดี
 คะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 60-70 (1.8 - 2.3 คะแนน) หมายถึง ระดับปานกลาง/พอใช้
 คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 60 (ต่ำกว่า 1.8 คะแนน) หมายถึง ระดับต่ำ/ไม่ดี

การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล แยกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของปัจจัยในด้านต่างๆ ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรอิสระหลายตัว กับ ตัวแปรตาม 1 ตัวโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุ (multiple regression) ซึ่งมีสูตรดังต่อไปนี้

$$Y = b_0 + b_1 x_1 + b_2 x_2 + b_3 x_3 + \dots + b_n x_n$$

ตัวอย่างสมการถดถอยของสมมติฐาน ดังนี้

Y = พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

X₁ = แรงจูงใจ

X₂ = ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว

b₀ = ค่าคงที่ (จุดตัดแกน y เมื่อตัวแปรอิสระมีค่าเท่ากับ 0)

b₁ = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของแรงจูงใจ (ถ้าให้ตัวแปรอื่นคงที่แล้วแรงจูงใจที่เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป b₁ หน่วย)

b_2 = ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว (ถ้าให้ตัวแปรอื่นคงที่แล้วทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป 1 หน่วย จะทำให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป b_2 หน่วย)

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจะได้ค่าสถิติต่างๆ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. Sig. (Significant) คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งกำหนดไว้ที่ $< .05$ โดยถ้าหากค่า Sig. ที่ได้จากการมีค่าน้อยกว่า $.05$ แสดงว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. สัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐาน (Beta) โดยมีค่าเฉลี่ยเป็น 0 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็น 1 เท่ากันทุกข้อมูล แทนค่าด้วย Beta ของแต่ละปัจจัยซึ่งบอกให้ทราบว่าปัจจัยนั้นๆ (X) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม (Y) มากน้อยเพียงใด

3. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวกำหนด หรือค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (Coefficient of Determination) แทนค่าด้วย R^2 หาได้จากสูตร

$$R^2 = \frac{SSR}{SST}$$

โดยที่

SSR = ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายได้

SST = ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายทั้งหมด

SSE = ผลรวมกำลังสองของการกระจายที่อธิบายไม่ได้

SSR = SST - SSE

ในทางปฏิบัติใช้ R^2 แสดงอิทธิพลของตัวแปรอิสระ (X) ที่มีต่อตัวแปรตาม (Y) โดยคูณด้วย 100 เพื่อคำนวณออกมาในรูปร้อยละและไม่มีหน่วยเพราะเป็นอัตราส่วนระหว่างค่าการกระจาย 2 ค่า คือ R^2 บอกให้ทราบว่า การกระจายของข้อมูลทั้งหมดนั้นจะสามารถอธิบายจากค่า X ได้ร้อยละเท่าใด หรือ X มีอิทธิพลต่อ Y ร้อยละเท่าใด

4. ทดสอบความมีนัยสำคัญของสมการการถดถอย โดยใช้ค่าสถิติ F ดังนี้

$$F = \frac{\text{MS. ของ Regression}}{\text{MS. ของ Residual}}$$

โดยที่

MS. ของ Regression = ความแปรปรวนที่เป็นผลมาจากตัวแปรอิสระ

MS. ของ Residual = ความแปรปรวนที่เป็นผลมาจากตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือไปจาก
ตัวแปรอิสระ

ผลและวิจารณ์

ผล

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 402 ชุด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติเชิงพรรณนาประกอบการวิเคราะห์การถดถอยพหุรวมทั้งการศึกษาโดยใช้แบบสำรวจพฤติกรรมการท่องเที่ยว และการหาพิกัดเส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างจากเครื่องหาพิกัดทางภูมิศาสตร์ควบคู่กันไปด้วย โดยผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 6 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจเส้นทาง และสังเกตพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อแต่ละเส้นทาง

ตอนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ตอนที่ 4 แรงจูงใจ ทักษะคิดต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ทักษะคิดต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประสพการณ์ด้านการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มและความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่มของนักท่องเที่ยว

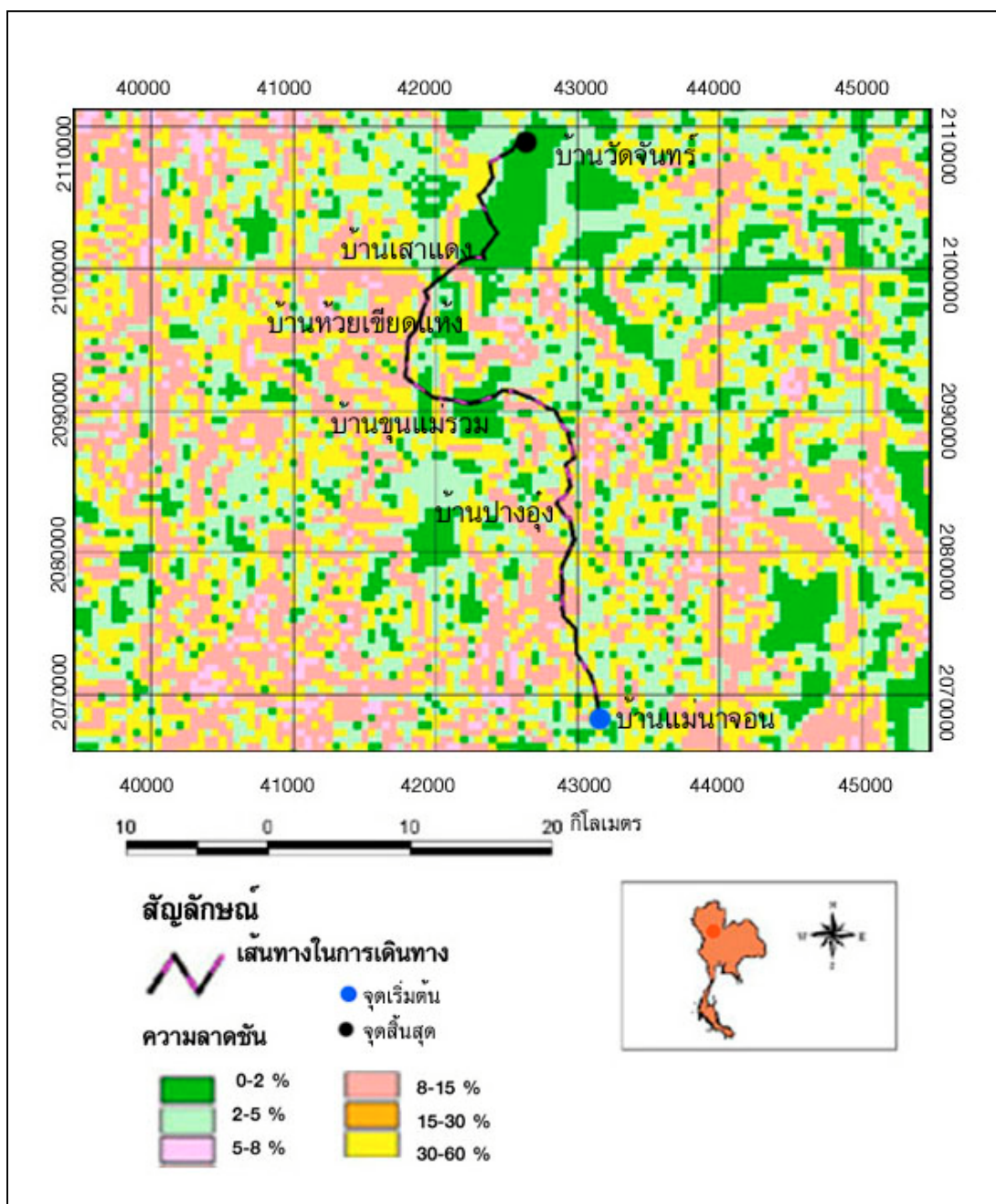
ตอนที่ 5 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ตอนที่ 1 ผลการสำรวจเส้นทางและสังเกตพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อแต่ละเส้นทาง

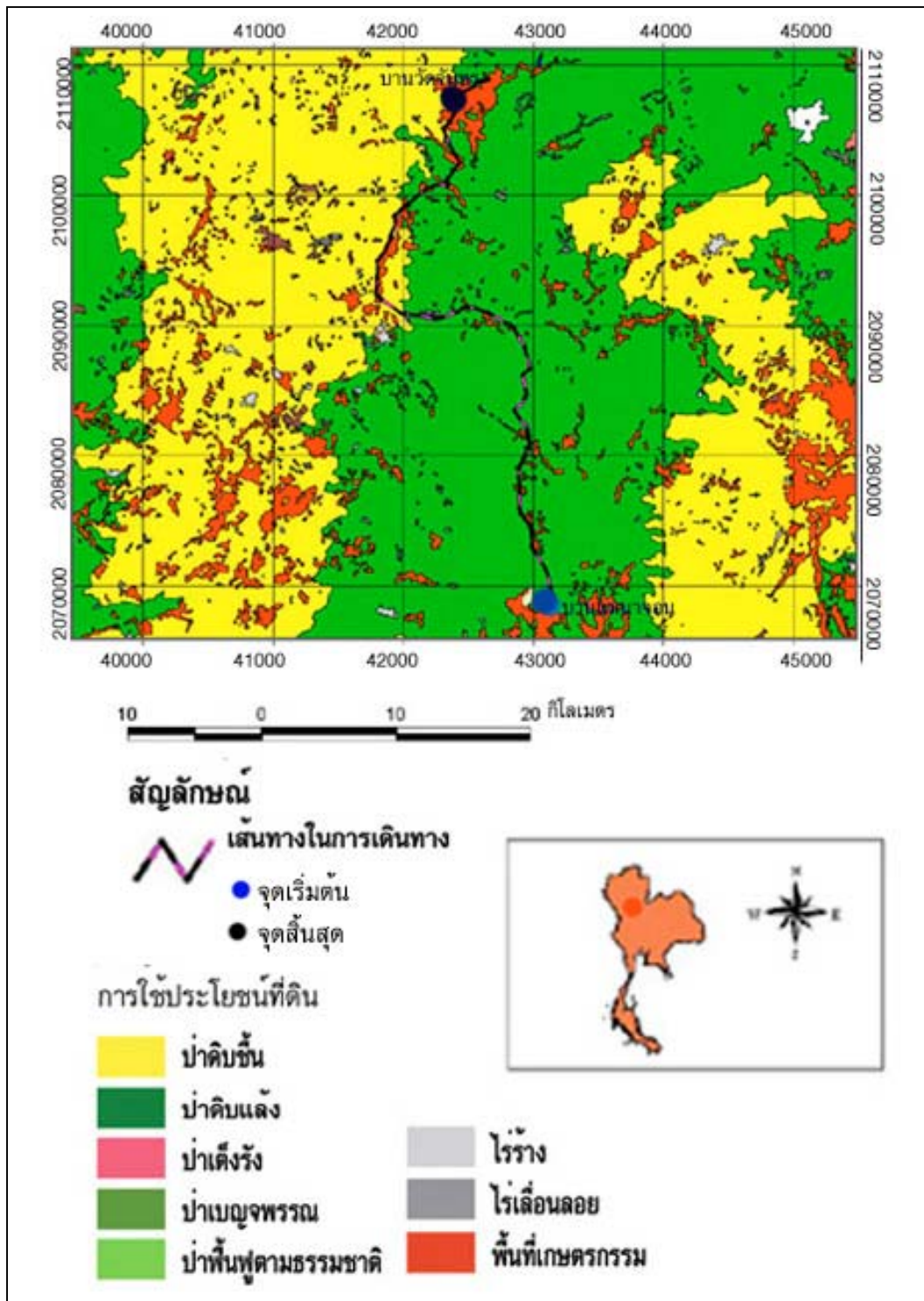
1.1 เส้นทางที่ 1 หมู่บ้านแม่นาจอน- หมู่บ้านวัดจันทร์

เส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเส้นทางนี้ได้ทำการสำรวจในวันที่ 27-28 ธันวาคม 2546 เส้นทางในการเดินทางไปตามทางหลวงหมายเลข 1009 (จอมทอง-อินทนนท์) ผ่านอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อำเภอแม่แจ่ม โดยเส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยจะเริ่มจากบ้านแม่นาจอน อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ สิ้นสุดที่บ้านวัดจันทร์ อำเภอป่าปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ระยะทางรวมทั้งสิ้น 58.58 กิโลเมตร ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืนและเมื่อคิดเฉพาะระยะเวลาที่ใช้ในการขับขี้อัตโนมัติขับเคลื่อนสี่ล้อนั้น พบว่าใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 18 ชั่วโมง ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนระยะทางต่อระยะเวลา เท่ากับ 3.2 กิโลเมตรในระยะเวลา 1 ชั่วโมง และพบว่า ลักษณะของสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทางทุรกันดาร มีสภาพถนนเป็นทางลูกรังผ่านหมู่บ้านชาวเขา เส้นทางขึ้นเขาลงเขาสลับกันทางขึ้นเขาบางช่วงมีสภาพพื้นผิวลาดยางเพื่อป้องกันการพังทลาย ทิวทัศน์ที่ปรากฏมีภูมิประเทศอันโดดเด่น คือ ขุนเขาสลับซับซ้อนและยอดเขาสูงเสียดฟ้า และ พบว่า เส้นทาง ได้ผ่านพื้นที่ซึ่งมีความลาดชันส่วนใหญ่ในระดับความลาดชัน 2-5% (gently undulating) ระยะทาง 17.38 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 29.70 ของเส้นทางทั้งหมด รองลงมาคือ ความลาดชัน 8-15% (rolling) 17.18 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 29.33 ผ่านที่ราบ หรือลาดชัน 0-2% (flat) ระยะทาง 15.21 กิโลเมตร ร้อยละ 25.97 และ ระดับความลาดชัน 5-8% (undulating) 8.80 กิโลเมตรหรือร้อยละ 15.02 ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่า ส่วนใหญ่เส้นทางผ่านป่าประเภทป่าเบญจพรรณ จำนวน 35.70 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 60.94 รองลงมาคือ พื้นที่เกษตรกรรม 13.22 กิโลเมตร ร้อยละ 22.56 ป่าดิบเขา 9.61 กิโลเมตรหรือร้อยละ 16.41 และ ไร่เลื่อนลอย จำนวน 0.05 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 0.10 รายละเอียดดังภาพที่ 4-6

ภาพที่ 4 เส้นทางในการเดินทาง และความลาดชันของเส้นทางบ้านแม่นาจออน – บ้านวัดจันทร์

ที่มา : โครงการจัดการฟืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 5 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางบ้านแม่นาจร – บ้านวัดจันทร์

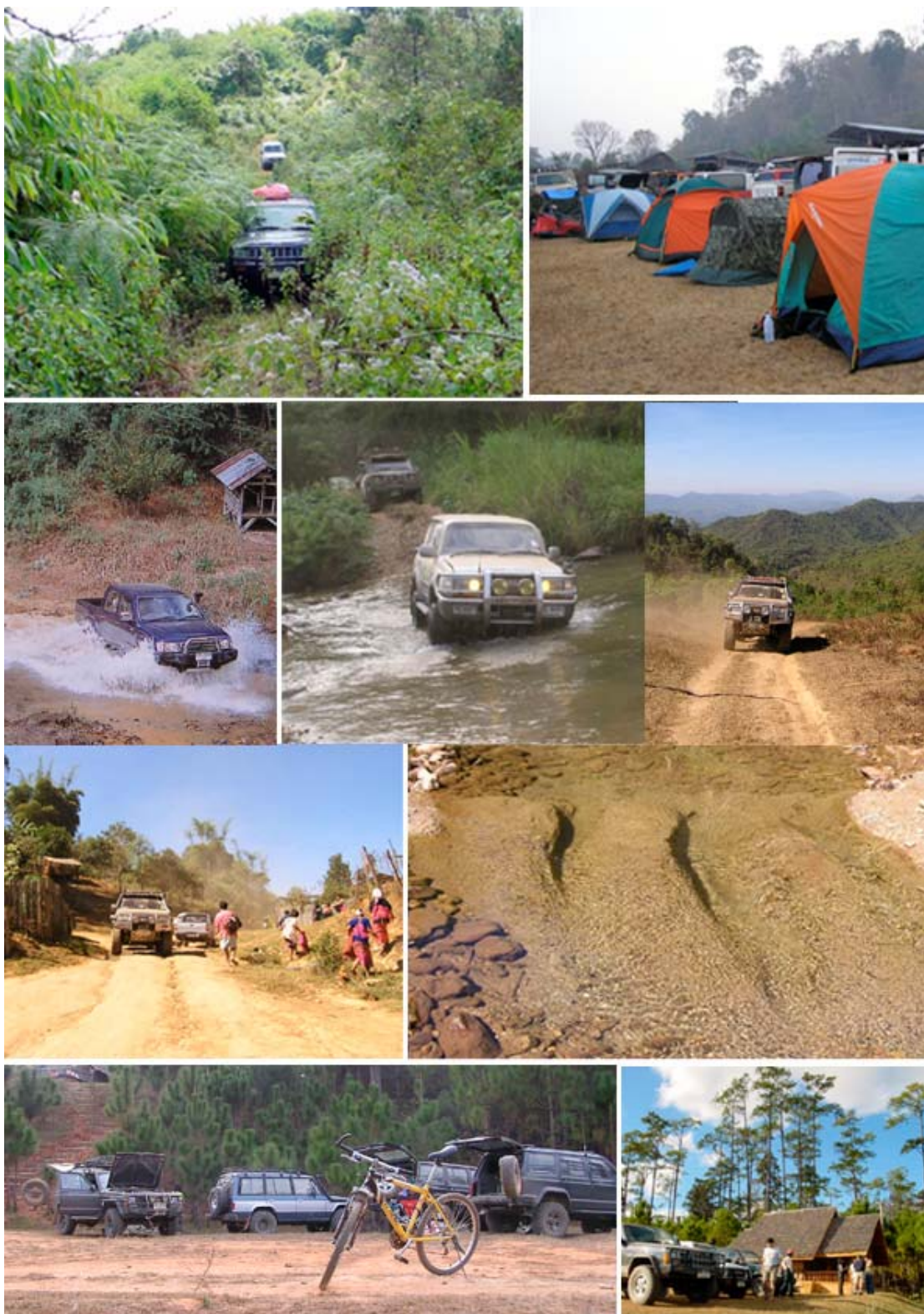
ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 6 สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางบ้านแม่นาจอน – บ้านวัดจันทร์

สำหรับผลการสังเกตพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า ลักษณะของนักท่องเที่ยวมีขนาดกลุ่มเดินทางจำนวนทั้งสิ้น 40 คน โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในการเดินทางจำนวน 15 คัน ถือเป็นกลุ่มขนาดกลาง อายุระหว่าง 4 – 42 ปี เป็นเพศชายจำนวน 22 คน เพศหญิง จำนวน 18 คน รูปแบบความสัมพันธ์ของการรวมกลุ่มอยู่ในประเภทกลุ่มผสม ระหว่างกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน มีลักษณะของชมรม และพบว่า การเดินทางท่องเที่ยวในเส้นทาง หมู่บ้านแม่นาจอน ไปยังหมู่บ้านวัดจันทร์ ในวันที่ 27 – 28 ธันวาคม 2546 นี้ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในระยะเวลา 2 วัน ซึ่งอยู่ในกำหนดการเดินทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติของกลุ่มนักท่องเที่ยวในระยะเวลาทั้งสิ้น 15 วัน ระหว่างวันที่ 20 ธันวาคม 2546-3 มกราคม 2547 ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเดินทาง สภาพของเส้นทางจึงมีความทุรกันดารไม่มากนัก เนื่องจากต้องคำนึงถึง สภาพของรถยนต์ที่ต้องดูแลรักษาให้ติดตลอดการเดินทาง รวมทั้งมีข้อจำกัดในด้านเวลาที่วางแผนไว้ให้เป็นไปตามกำหนดการในส่วนของการเดินทางท่องเที่ยวทั่วไป พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวที่กลุ่มนักท่องเที่ยวได้กระทำประกอบกับการผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ระหว่างทางในโรงเรียนบ้านแม่ชา อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ในคืนวันที่ 27 ธันวาคม 2546 และพักค้างคืนที่บ้านพักขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ บ้านวัดจันทร์ อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนในคืนวันที่ 28 ธันวาคม 2546 ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ การปิกนิก/ประกอบอาหาร การถ่ายภาพ/บันทึก วิดีโอ การชมทิวทัศน์ พฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า พฤติกรรมด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้กระทำ คือ มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว การนำสิ่งของเศษของเหลือใช้และขยะทุกชิ้นเก็บออกมาจากพื้นที่ ส่วนพฤติกรรมด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างได้กระทำ คือ การขับรถยนต์ลุยลงลำน้ำ ลำห้วย การอาบน้ำในลำธาร ล้างภาชนะในลำน้ำ เผลอเหย้าก่อไฟ ร้องเพลง เล่นดนตรี ลักษณะการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ปรากฏตามภาพที่ 7

นอกจากนี้ในส่วนของการสังเกตร่องรอยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในบริเวณเส้นทาง ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ ด้านกายภาพ ได้แก่ ดิน พบการสูญเสียน้ำดิน/ผิวน้ำดินมีการเปลี่ยนแปลง ส่วนน้ำ สังเกตเห็น ตะกอนและความขุ่นของน้ำ ตลิ่งลำน้ำถูกกัดเซาะพังทลาย และเกิดฝุ่นละออง /ควันขณะที่รถวิ่งบนถนน ด้านชีวภาพ ได้แก่ พืชถูกเด็ดหัก ถูกเหยียบย่ำ และด้านเศรษฐกิจ เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น และการใช้บริการของภาครัฐโดยได้พักค้างคืนที่บ้านพักขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้

ภาพที่ 7 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางจากบ้านแม่นาจอน -บ้านวัดจันทร์

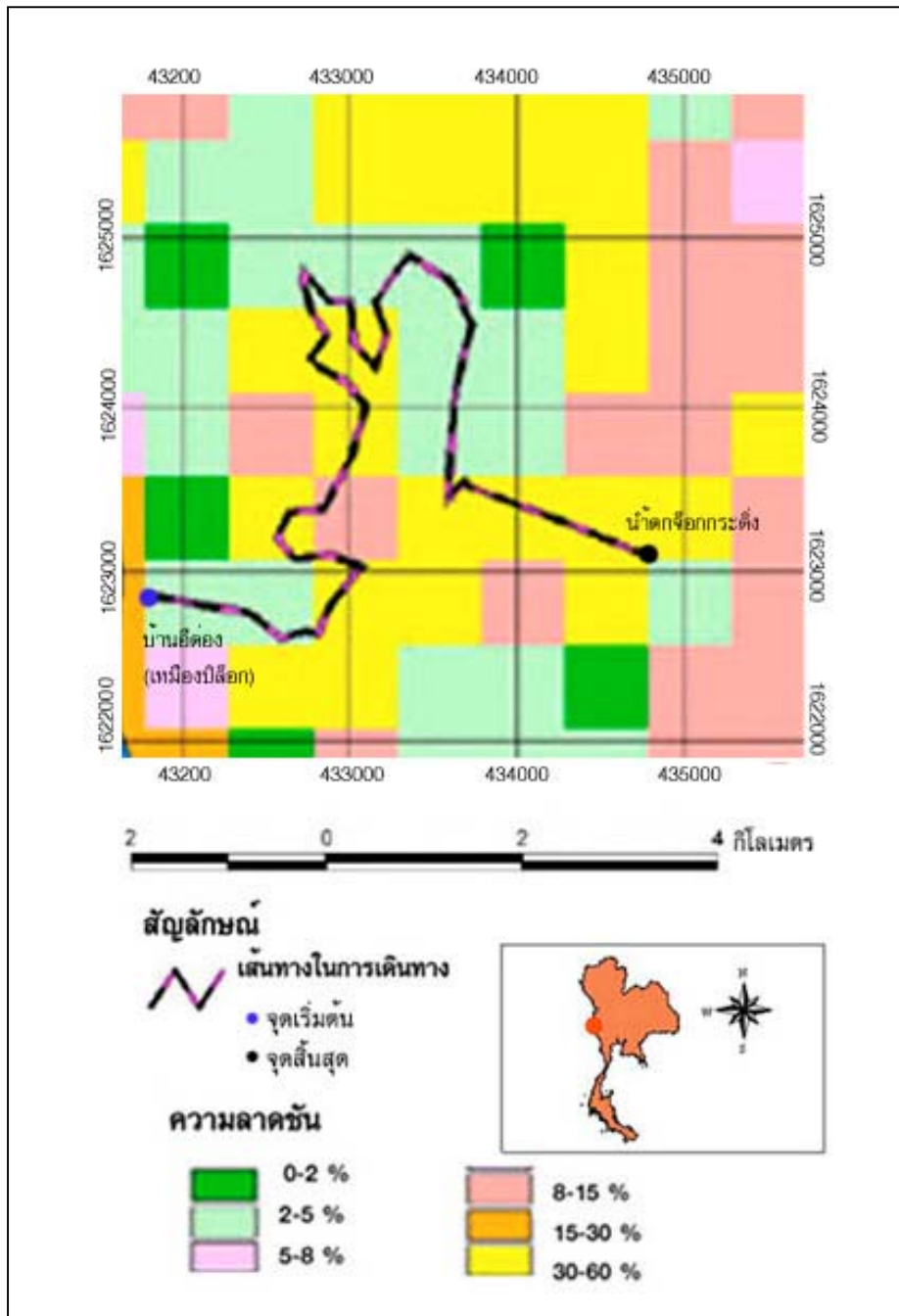
1.2 เส้นทางที่ 2 น้ำตกจ๊อกกระดิง จังหวัดกาญจนบุรี

เส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อสู่น้ำตกจ๊อกกระดิง ได้ทำการสำรวจในวันที่ 1-2 มกราคม 2547 ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ หมู่บ้านอี่ปู้ หมู่ 1 ตำบลปี่ลือก อำเภอทองผาภูมิ มีสถานภาพทางกฎหมายอยู่ในอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ การเดินทางโดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 323 สู่อำเภอทองผาภูมิ และจากตัวอำเภอมุ่งสู่เหมืองปี่ลือก โดยใช้เส้นทางหมายเลข 3272 ระยะทางประมาณ 64 กิโลเมตร เป็นเส้นทางแคบวิ่งตามไหล่เขา สองฟากฝั่งเป็นเขาและหุบเขาตลอดทาง จากเหมืองปี่ลือกจะมีเส้นทางสู่น้ำตกจ๊อกกระดิง เป็นระยะทางจากปากทางสู่ตัวน้ำตก 8.76 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 5 ชั่วโมง คิดเป็นสัดส่วนระยะทางต่อระยะเวลา คือ 1.5 กิโลเมตร / 1 ชั่วโมง สำหรับลักษณะของเส้นทางและสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่าสภาพเส้นทางค่อนข้างชัน เดินทางตามไหล่เขาและลำธารไปตลอดสายประมาณ 4-5 กิโลเมตร ซึ่งทำให้รถบางคันติดร่องหินใต้น้ำ บางช่วงเส้นทางเป็นหลุมค่อนข้างลึก จุดหมายปลายทางคือ น้ำตกจ๊อกกระดิง เป็นน้ำตกที่มีชั้นเดียว สายน้ำไหลตกจากผาสูงประมาณ 30 เมตร ลงมากระทบหินแตกกระจายเป็นละออง กลุ่มไอน้ำลอยตัวขึ้นมาจากพื้นล่างซึ่งมีความสวยงามมาก และผลการวิเคราะห์พิกัดเส้นทาง พบว่า เส้นทางได้ผ่านพื้นที่ซึ่งมีความลาดชันส่วนใหญ่ในระดับความลาดชัน 2-5% ระยะทาง 4.73 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 54.01 ร่องลงมาคือ ที่ราบหรือลาดชัน 0-2% ระยะทาง 3.56 กิโลเมตร ร้อยละ 40.67 และ ความลาดชัน 5-8% ระยะทาง 0.47 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.32 มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่ผ่านพื้นที่เกษตรกรรม 6.18 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 70.55 และป่าเบญจพรรณ 2.58 กิโลเมตร ร้อยละ 29.45 มีพันธุ์ไม้สำคัญที่พบ ได้แก่ ประดู่ แดง ตะแบก เสลา มะค่าโมง อินทนิล มะกอก ไม้พื้นล่างมีพวก ไผ่ไร่ ไผ่ซาง ไผ่รวก ไผ่บง ไม้หนาม ฯลฯ นอกจากนี้พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวได้ผ่านพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าในระดับสูง ระยะทางจำนวน 2.7 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 30.82 ของเส้นทาง และระดับปานกลาง 0.5 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 5.71 ส่วนพื้นที่ที่เหลือไม่สามารถระบุได้เนื่องจากอยู่นอกเขตพื้นที่ อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

ความสำคัญของพื้นที่ อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิเป็นพื้นที่อนุรักษ์หนึ่งที่อยู่ในผืนป่าตะวันตก อันเป็นผืนป่าสุดท้ายของประเทศไทยที่มีพื้นที่กว้างใหญ่เพียงพอสำหรับเกื้อกูลให้ระบบนิเวศยังคงทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ด้วยคุณลักษณะเฉพาะ คือ ตำแหน่งที่อันเหมาะสมทางชีวภูมิศาสตร์ ศักยภาพของความเป็นผืนป่าใหญ่ และความหลากหลายของระบบนิเวศอันเป็นถิ่นอาศัยของสิ่งมีชีวิต (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2547) และมีอาณาเขตทางทิศเหนือติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่ง

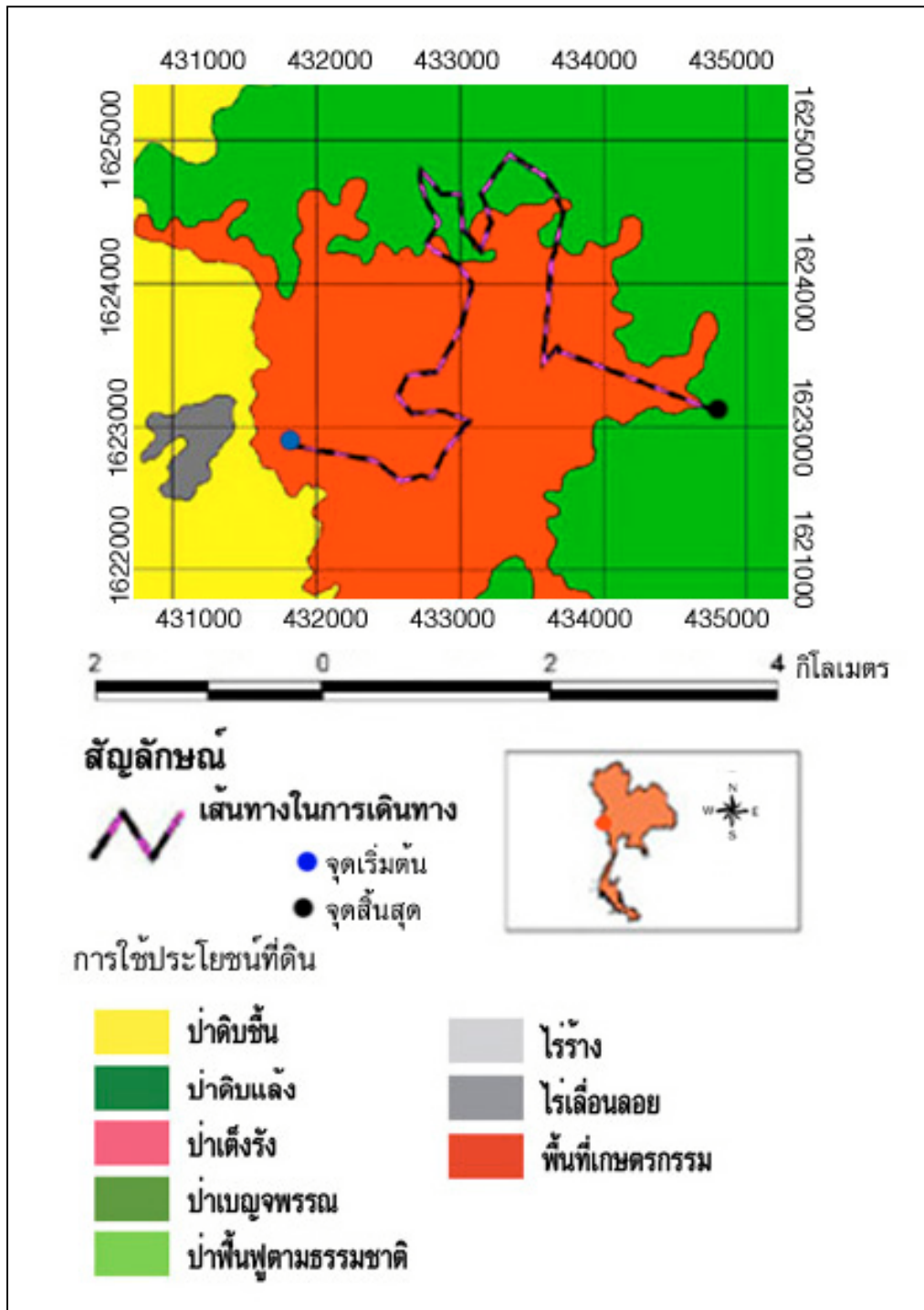
ใหญ่ในเรศวรซึ่งเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติของโลก อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิเป็นต้นกำเนิดของ ลำห้วยต่างๆ โดยไหลลงเขื่อนเขาแหลมและแม่น้ำแควน้อยจึงเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแควน้อยด้วย รวมทั้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าจำนวนมาก เนื่องจากเป็นผืนป่าเดียวกันกับพม่า จึงมีการโยกย้ายถิ่นฐานไปมาอยู่เป็นประจำ เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ประกอบด้วย ช้าง เสียงผา กวาง เก้ง หมี กระเจง หมูป่า ลิง ค่าง ชะนี อีเห็น ชะมด เสือไฟ เสือปลา เสือลายเมฆ เสือโคร่ง หมึกคน หมึกควาย กระรอก กระรอกบิน กระแต หนูหริ่ง พังพอน ค้างคาว กระต่ายป่า แมวป่า หมาไน เม่น ส่วน นก ประกอบด้วย นกเงือก นกนางแอ่น นกเขาชนิดต่างๆ เหยี่ยว นกกระสา นกอินทรี นกสูก นกปรอด นกเขวก นกเค้าแมว นกแสก นกกระปูด นกเอี้ยง นกกางเขน นกขมิ้น นกกระทาดง นกกิ้ง นกขุนทอง นกแซงแซว นกหัวขวาน นกคู้เหว่า นกกา ไก่ป่า ไก่ฟ้า เป็นต้น สัตว์เลื้อยคลาน ประกอบด้วย งูชนิดต่างๆ ตะกวด ลิ่น ตุ๊กแกป่า กิ้งก่าบิน กิ้งก่า จิ้งเหลน แย้ ตะขาบ แมงป่อง กิ้งกือ ทาก ปลิง สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ประกอบด้วย เต่าชนิดต่างๆ ตะพาบน้ำ กบ เขียด คางคก อึ่งอ่าง ฯลฯ ปลา ประกอบด้วย ปลาเวียน ปลาฉิว ปลาก้าง ปลาช่อน ปลาไหล ปลากระทิง ปลาตะเพียน ปลาหมอ ปลาเขยง ปลาชะโด ฯลฯ (กรมป่าไม้, 2543)

สภาพเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิง จังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏตามภาพที่ 8 -11

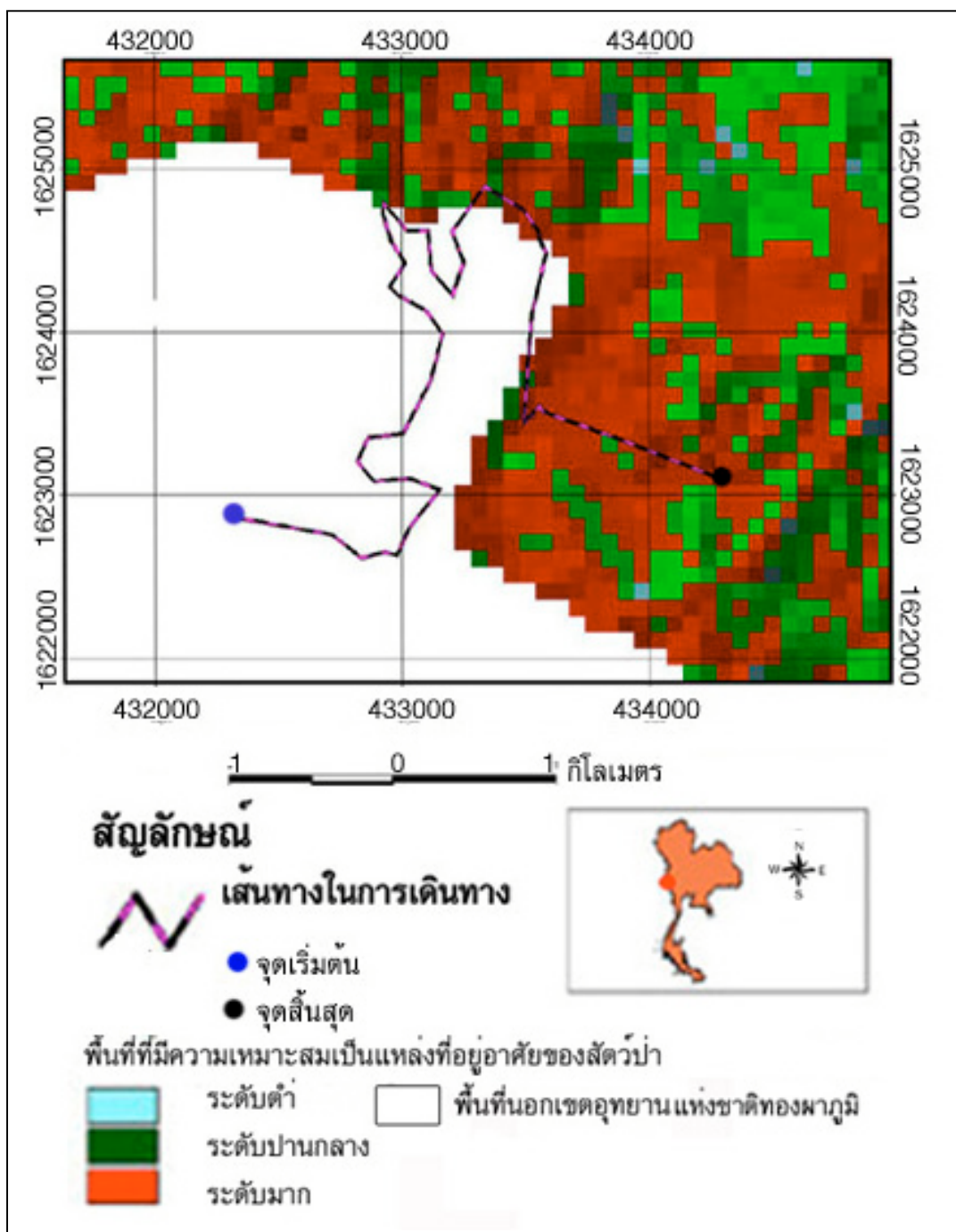
ภาพที่ 8 เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิง

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 9 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางน้ำตกจ้อกระดิ่ง

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 10 พื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าบริเวณเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิง

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 11 สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางน้ำตกจ้อกกระดิ่ง

สำหรับผลการสำรวจ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในเส้นทางที่ 2 น้ำตกจ๊อกกระดิง จังหวัดกาญจนบุรี ได้ทำการสำรวจในวันที่ 1-2 มกราคม 2547 พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวมีขนาดกลุ่มเล็ก คือจำนวนผู้ร่วมเดินทาง 10 คน ใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ 3 คัน เป็นเพศชาย 7 คน หญิง 3 คน ช่วงอายุ 27 – 41 ปี ลักษณะความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเพื่อน มีวัตถุประสงค์หลักคือ การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป ได้แก่ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ ปิกนิก/ประกอบอาหาร ที่วชน้ำตก เล่นน้ำในลำธาร / น้ำตก พฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านบวก ได้แก่ การซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้ไปเยือน การใช้กล่องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว การเก็บและขนขยะใส่ถุงดำออกจากพื้นที่ ส่วนพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านลบ ได้แก่ การขับจี้รถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเป็ลี่ยซึ่งเป็นเส้นทางหวงห้าม และทางอุทยานแห่งชาติทองผาภูมิได้มีการปิดเส้นทางโดยนำดินมาถมเป็นคันสูงแต่ปรากฏว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวได้ฝ่าฝืนเข้าไปในพื้นที่โดยอาศัยสมรรถนะของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อผ่านไปได้ ดังนั้น ทางหน่วยงานรับผิดชอบจึงควรมีมาตรการแก้ไข และป้องกันที่เข้มงวด เช่น มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดหวงห้ามคอยตรวจตรา และการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทราบถึงข้อหวงห้าม ไม่อนุญาตให้เข้าใช้พื้นที่ เป็นต้น นอกจากนี้พบพฤติกรรมด้านลบอื่นๆ เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวได้มีการขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม ใช้วินช์ยึดกับต้นไม้ใหญ่เพื่ออุดรถ การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทาง การตัดไม้ขนาดกลางเพื่อใช้ถมร่องลึคนำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้บนเส้นทางซึ่งบางช่วงมีสภาพทางที่ทรุด การเร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกกรด เผลอเหย้า หาพินก่อไฟ ทิ้งก้นบุหรี่ในป่า ล้างภาชนะในลำน้ำ ล้างรถยนต์ในลำธาร ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยไม่ใช้เครื่องกระจายเสียง นำอาวุธปืนเข้าป่าด้วย นำสัตว์เลี้ยง (สุนัข) มาท่องเที่ยวในป่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวในเส้นทางน้ำตกจ๊อกกระดิงปรากฏตามภาพที่ 12 นอกจากนี้ในส่วนของ การสังเกตร่องรอยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในบริเวณเส้นทางผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ ด้านกายภาพ ได้แก่ การสูญเสียหน้าดิน/ผิวหน้า ดินมีการเปลี่ยนแปลงเกิดร่องลึก ดินถูกชะล้างพังทลาย น้ำไหลบ่าหน้าดินมากขึ้น การเกิดตะกอนและความขุ่นของน้ำ คราบน้ำมันบนผิวน้ำ ตลิ่งลำน้ำถูกกัดเซาะพังทลาย ทิศทางน้ำเปลี่ยนแปลงโดยไหลไปตามร่องถนน ถนนพังเสียหาย เช่น เป็นร่องลึก ฝุ่นละออง /ควัน ส่วนด้านชีวภาพ ได้แก่ พืช การถูกเด็ดหัก ถูกเหยียบย่ำ ลำต้นไม้ใหญ่ถูกรบกวน ในส่วนของสัตว์ป่า ซึ่งได้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว ทำให้ที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าถูกรบกวน และพฤติกรรมสัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญที่มีการปิดเส้นทางนี้ ส่วนในด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น

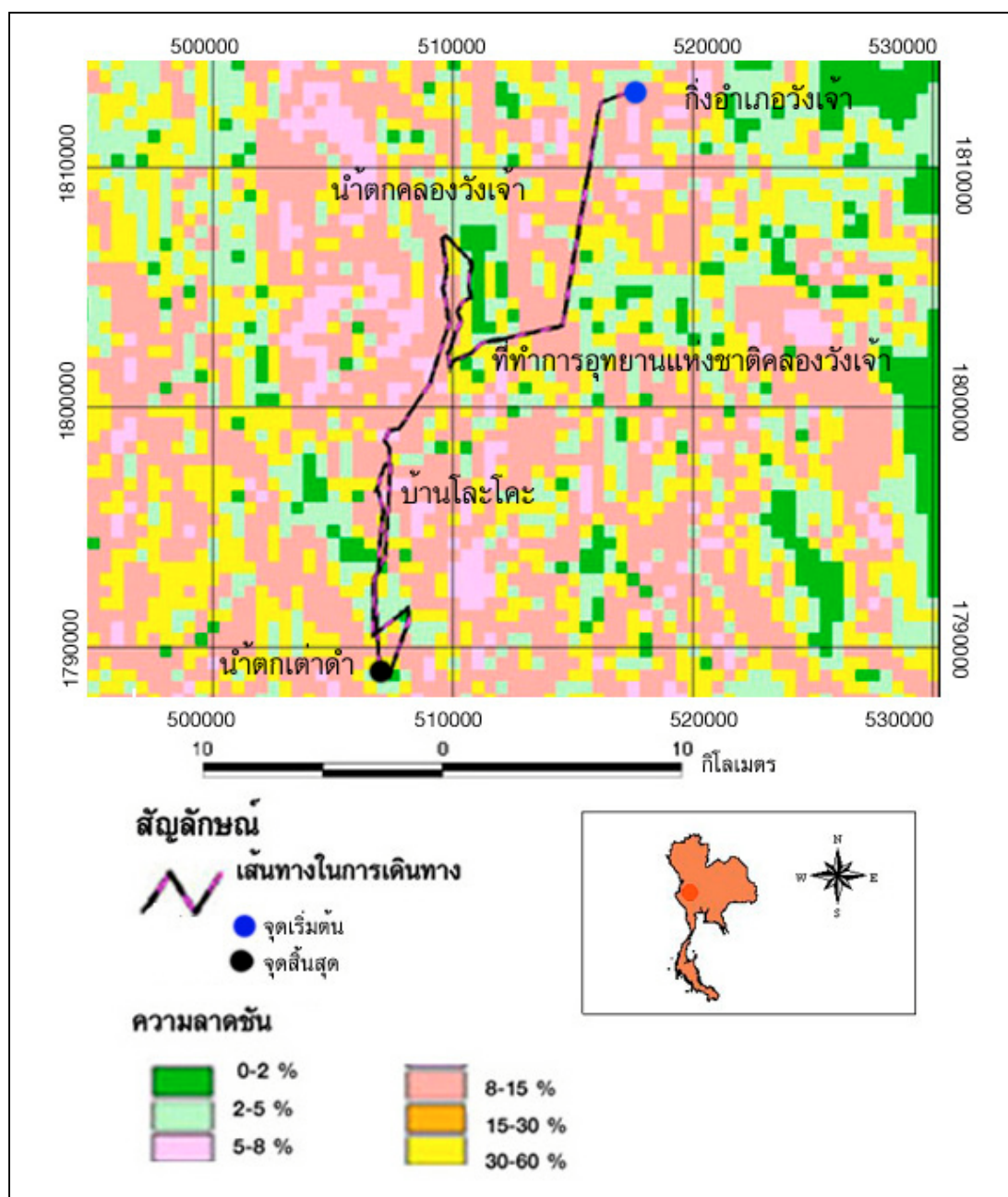
ภาพที่ 12 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำตกจ้อกระดิ่ง

เส้นทางที่ 3 น้ำตกเต่าดำ จังหวัดกำแพงเพชร

เส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมุ่งสู่น้ำตกเต่าดำ นี้เป็นเส้นทางที่ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 8-10 มกราคม 2547 อยู่ในเขตของพื้นที่อนุรักษ์ คือ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า การเดินทางจากเมืองกำแพงเพชรใช้ทางหลวงหมายเลข 1 ก่อนข้ามสะพานที่บ้านวังเจ้าแล้วเข้าทางหลวงหมายเลข 1109 มุ่งหน้าไปทางบ้านโล๊ะโคะ ระยะทางประมาณ 28 กิโลเมตร ถึงที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า แล้วจากนั้นเดินทางไปทางหมู่บ้านโล๊ะโคะจนสุดทางที่ป่าไผ่ เป็นระยะทางประมาณ 34 กิโลเมตรจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า สำหรับระยะทางที่เป็นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อซึ่งมีสภาพทุรกันดารต้องขึ้นลงเขาซึ่งค่อนข้างชันนั้น คิดเป็นระยะทางทั้งสิ้น 54.88 กิโลเมตร ใช้ระยะเวลาในการขับขี่รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง ซึ่งคิดเป็น 1 ชั่วโมงนักท่องเที่ยวเดินทางเป็นระยะทาง 3.6 กิโลเมตร เมื่อสิ้นสุดทางรถยนต์หรือที่ป่าไผ่ จะต้องเดินทางเท้าลงเขาไปอีกประมาณ 500 เมตร ถึงตัวน้ำตกซึ่งเป็นน้ำตก 2 ชั้น ชั้นบนสูง 200 เมตร สภาพน้ำตกสวยงามซ่อนเร้นในผืนป่าใหญ่ และผลการวิเคราะห์พิกัดเส้นทาง พบว่า ส่วนใหญ่ผ่านพื้นที่ซึ่งมีความลาดชัน ในระดับ ความลาดชัน 8-15% เป็นระยะทาง 26.78 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 48.80 รองลงมาได้แก่ ความลาดชัน 2-5% ระยะทาง 12.05 กิโลเมตรร้อยละ 21.96 ความลาดชัน 5-8% 11.53 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 21.02 ผ่านพื้นที่สูงชันพอประมาณ หรือลาดชัน 15-30% 2.29 กิโลเมตรร้อยละ 4.16 และที่ราบ หรือ ความลาดชัน 0-2% ระยะทาง 2.23 กิโลเมตรร้อยละ 4.06 สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินพบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบเขา 25.94 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 48.38 รองลงมา คือ ป่าเบญจพรรณ 21.93 กิโลเมตร ร้อยละ 40.9 ป่าดิบแล้ง 4.61 ร้อยละ 8.60 และไร่ร้าง 11.35 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 2.12 สภาพเส้นทางปรากฏตามภาพที่ 13 - 15

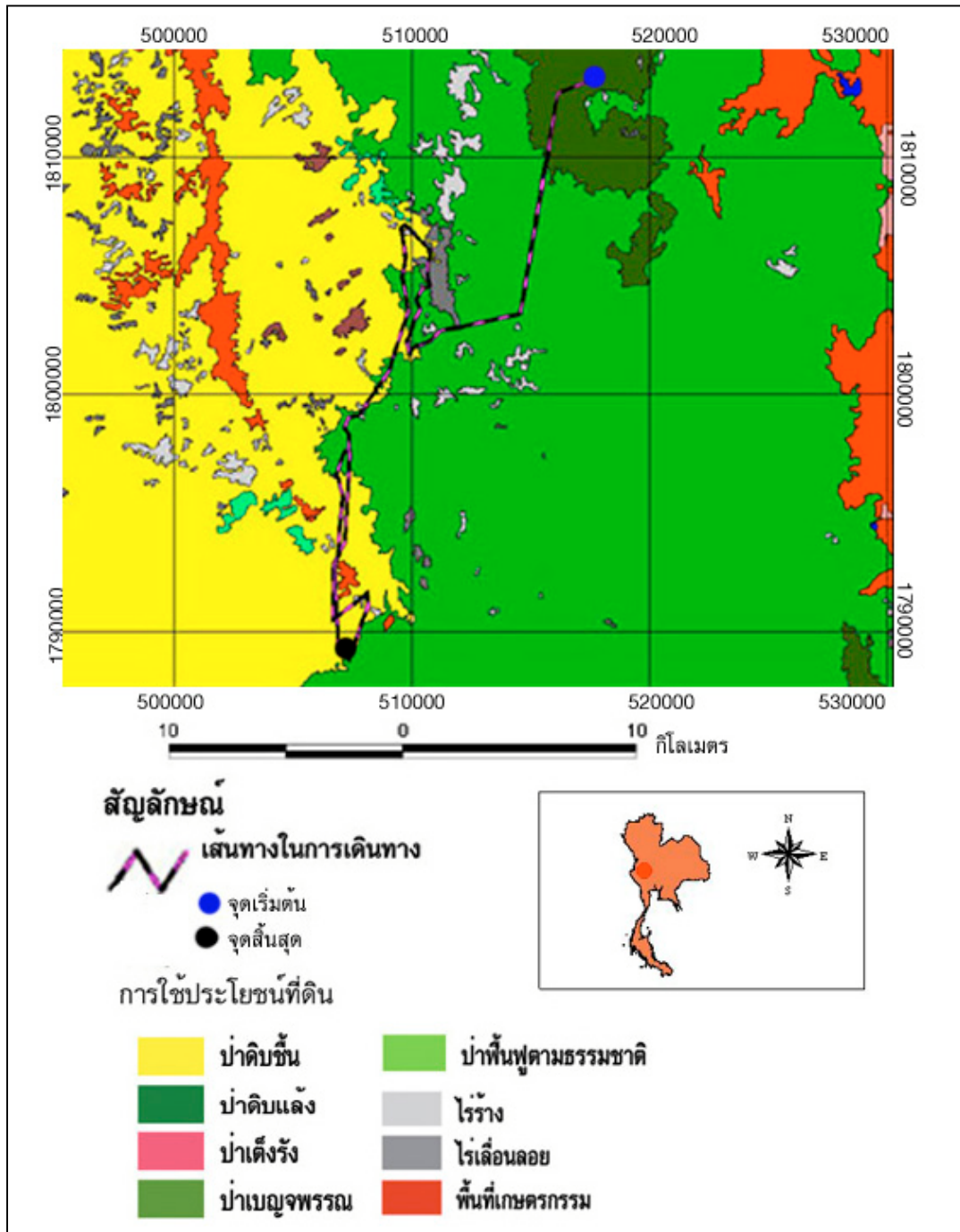
ความสำคัญของพื้นที่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า เป็นพื้นที่อนุรักษ์หนึ่งที่อยู่ในเขตของผืนป่าตะวันตก อันเป็นผืนป่าสุดท้ายของประเทศไทยที่มีพื้นที่กว้างใหญ่เพียงพอสำหรับเกื้อกูลให้ระบบนิเวศยังคงทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ด้วยคุณลักษณะเฉพาะ คือ ตำแหน่งที่อันเหมาะสมทางชีวภูมิศาสตร์ สักยภาพของความเป็นผืนป่าใหญ่ และความหลากหลายของระบบนิเวศอันเป็นถิ่นอาศัยของสิ่งมีชีวิต อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ประกอบด้วยป่าที่สมบูรณ์ เป็นป่าต้นน้ำลำธารของแม่น้ำปิง มีสัตว์ป่านานาชนิด ตลอดจนจุดเด่นทางธรรมชาติที่สวยงาม ด้วยสภาพป่าประกอบด้วย ป่าเบญจพรรณ ป่าดิบเขา ป่าดิบแล้ง ป่าสนและป่าเต็งรัง มีพันธุ์ไม้ได้แก่ ไม้สัก แดง ประดู่ พลอง มะค่าโมง ตะเคียน ตะแบก เสลา ชิงชัน มะเกลือ ไม้ก้อต่างๆ สนสองใบ สนสามใบ เหียง เต็ง รัง

สัตว์ป่าที่พบเห็น ได้แก่ เสียงผา ช้าง กวาง เก้ง กระซัง หมูป่า หมี เสือ ลิง ค่าง ชะนี กระต่ายป่า กระรอก และนกนานาชนิด (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2547 และกรมป่าไม้, 2543)

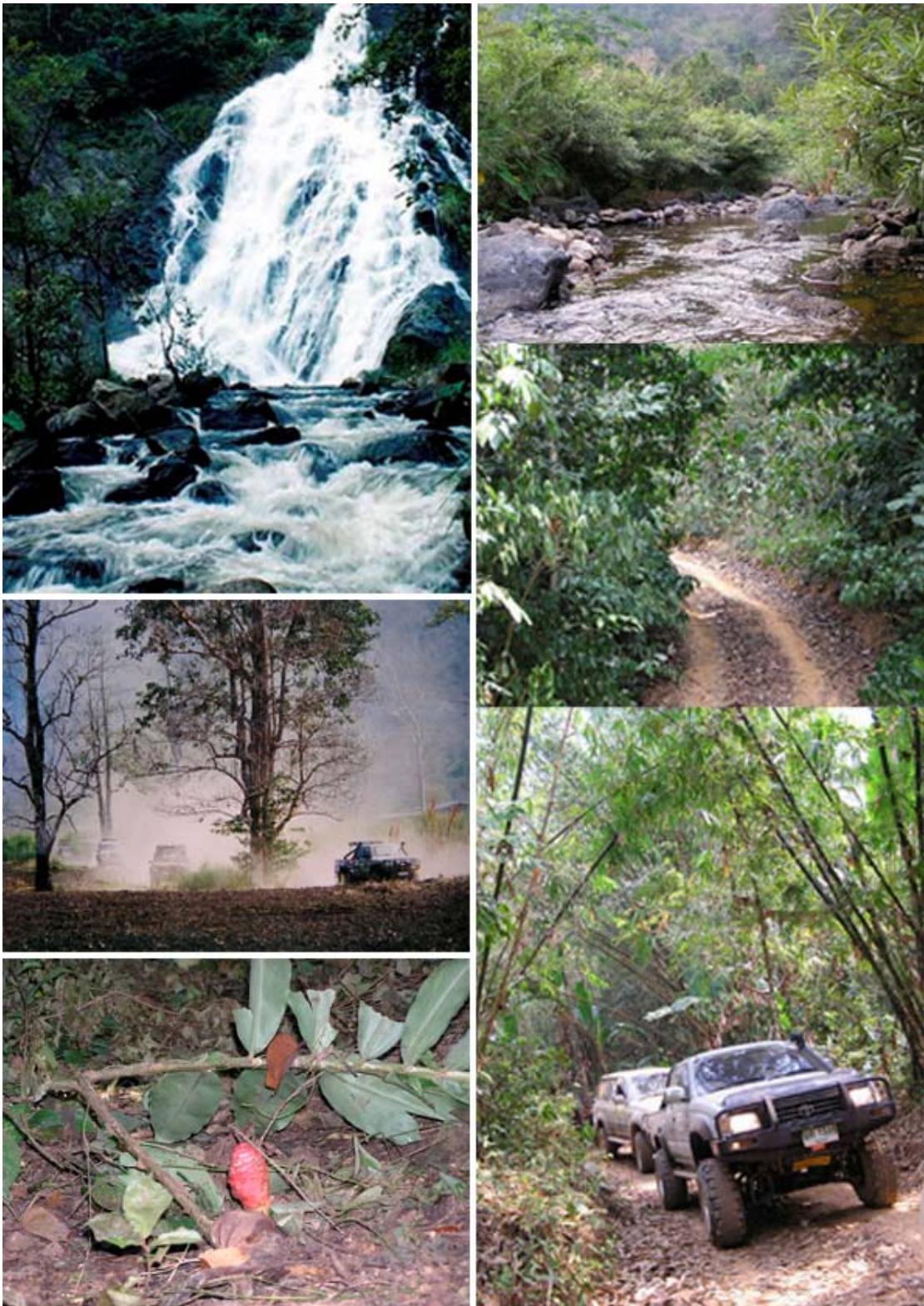
ภาพที่ 13 เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางน้ำตกเตาดำ

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 14 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางน้ำตกเต่าดำ

ที่มา : โครงการจัดการฟื้นป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 15 สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางน้ำตกเต่าดำ

สำหรับผลการสังเกตพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในการเดินทางเส้นทางน้ำตกเต่าดำนี้ พบว่า ลักษณะของนักท่องเที่ยว มีขนาดกลุ่มเดินทางจำนวนทั้งสิ้น 29 คน รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ใช้ในการเดินทางจำนวน 10 คันถือเป็นกลุ่มขนาดกลาง อายุระหว่าง 27 – 62 ปี เป็นเพศชายจำนวน 16 คน เพศหญิง จำนวน 13 คน รูปแบบความสัมพันธ์ของการรวมกลุ่มอยู่ในประเภทกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน มีลักษณะของชมรมและการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นวัตถุประสงค์หลัก นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป ได้แก่ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ ปิกนิก/ประกอบอาหาร เขียวชมน้ำตก เล่นน้ำในลำธาร / น้ำตก ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ เดินป่าเดินศึกษาธรรมชาติ ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การบริจาคสิ่งของให้ชุมชนและโรงเรียนที่ห่างไกล ส่วนพฤติกรรม การท่องเที่ยวด้านบวก ได้แก่ มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว ชื่อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน ไร่กล้วยหรือฟาร์มที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว เก็บและขนขยะใส่ถุงดำออกจากพื้นที่ การปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างเป็นมิตร ให้คนท้องถิ่นเป็นผู้นำทาง สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านลบ พบว่า นักท่องเที่ยวมีการขับจี้รถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเป็ลี่ยว ขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร ใช้วินซีดกับต้นไม้ใหญ่เพื่อจุดรถ การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทางนำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้บนเส้นทางซึ่งบางช่วงรก เผลอหญ้า หาพินก่อไฟ ทิ้งก้นบุหรี่ในป่า ล้างภาชนะในลำน้ำ ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยไม่ใช้เครื่องกระจายเสียง นำสัตว์เลี้ยง(สุนัข)มาท่องเที่ยวในป่า ทานอาหารป่าโดยชาวบ้านจัดหามาเสนอขายให้ พฤติกรรมโดยทั่วไปปรากฏตามภาพที่ 16

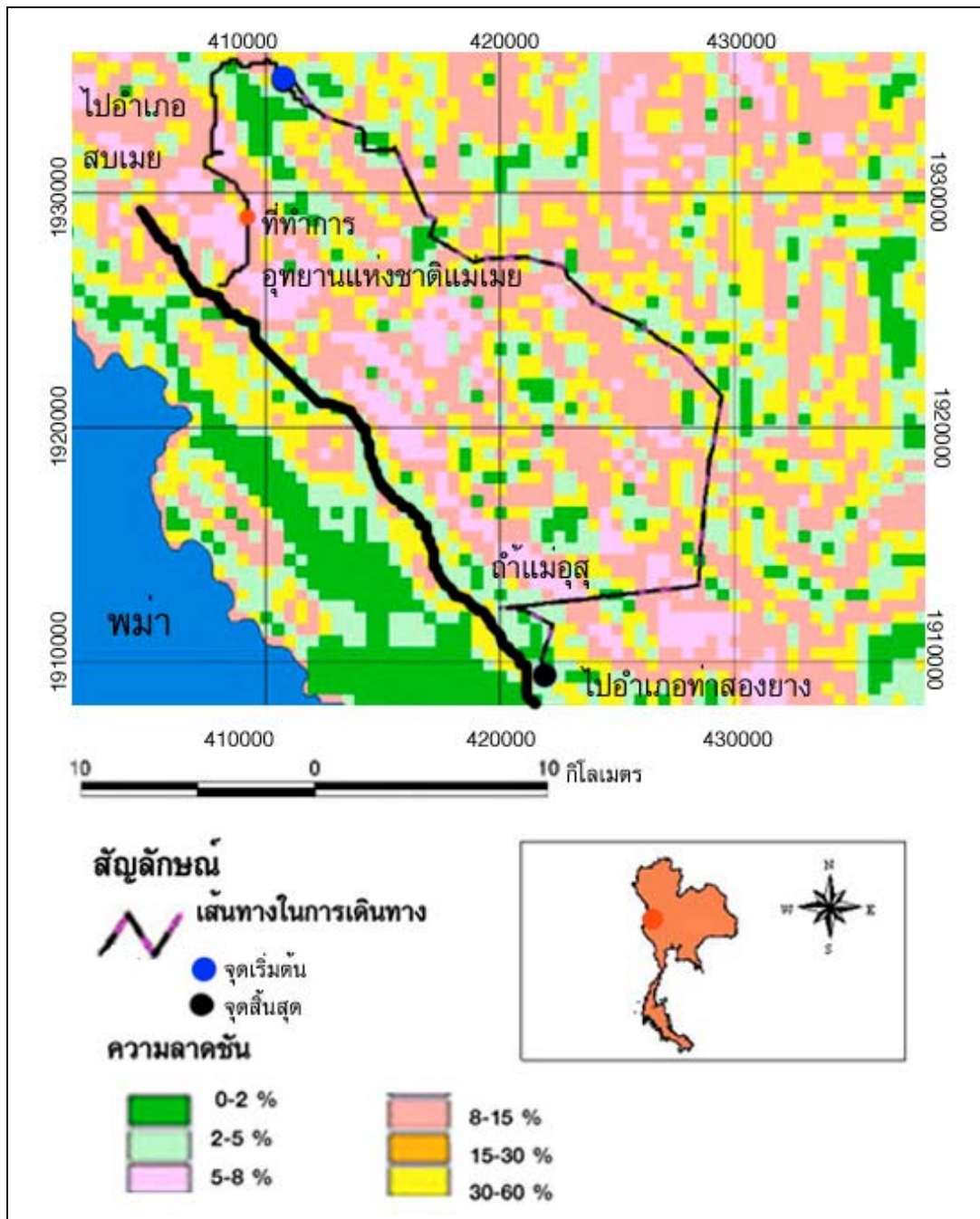
นอกจากนี้ในส่วนของการสังเกตร่องรอยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในบริเวณเส้นทางผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ ด้านกายภาพ ได้แก่ การสูญเสียน้ำดิน/ผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง และน้ำ มีลักษณะการตะกอนและความขุ่นของน้ำ ตลิ่งลำน้ำถูกกัดเซาะพังทลาย ฝุ่นละออง/ควัน ด้านชีวภาพ (พืช) พบร่องรอย การถูกเคี้ยวหัก ถูกเหยียบย่ำ ลำต้นไม้ใหญ่ถูก รบกวน และในด้านเศรษฐกิจ เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น

ภาพที่ 16 พุทธกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำตกเต่าดำ

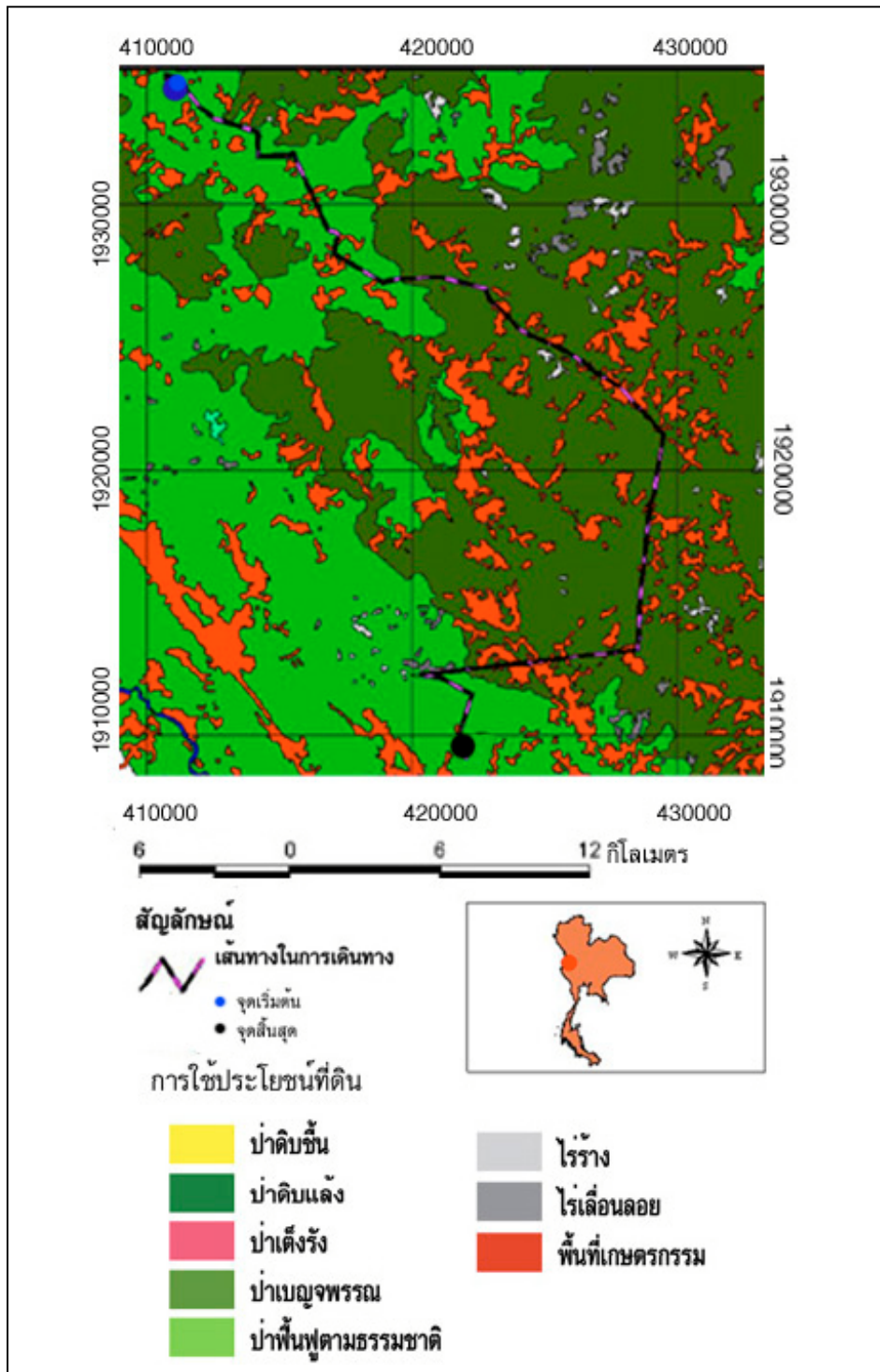
เส้นทางที่ 4 บ้านดอกไม้สด จังหวัดตาก

บ้านดอกไม้สด ตั้งอยู่ในท้องที่ ตำบลแม่อุสุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก การเดินทางจาก อำเภอแม่สอดโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 105 ขึ้นเหนือผ่าน อำเภอท่าสองยาง ไปตามเทือกเขาสลับ ชับซ้อนถึง กิโลเมตรที่ 94 มีทางแยกขึ้นเขาไปตามทางหมายเลข 1267 (แม่สลิคหลวง - แม่ระเมิง) เลี้ยวขวาขึ้นสู่ดอยแม่ระเมิง ซึ่งเป็นช่วงทางชัน ขึ้นเขา ระยะทางประมาณ 11 กิโลเมตร ถึงที่ทำการ อุทยานแห่งชาติแม่เมย จากนั้นลัดเลาะไปตามไหล่เขาอีกประมาณ 5 กิโลเมตรถึง ทางลูกรัง สภาพ ทุรกันดาร เป็นจุดเริ่มต้นของเส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งมี ลักษณะของสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวที่เส้นทางสูงชัน บางช่วงแคบมากแล้วอีกด้านเป็นหุบ เหวลึก จุดหมายของการเดินทางคือ หมู่บ้านดอกไม้สด ซึ่งเป็นจุดพักแรมแล้วเดินทางกลับ อำเภอ ท่าสองยางโดยใช้เส้นทางใหม่ สภาพทางมีความทุรกันดารมากขึ้น ผ่านหมู่บ้านชาวเขาหลายหมู่บ้าน และเป็นพื้นที่ที่ติดชายแดนไทยพม่า ระยะเส้นทางทั้งสิ้น 49.63 กิโลเมตร ใช้เวลาในการเดินทาง 20 ชั่วโมง (2 วัน 1 คืน) ซึ่งคิดระยะเวลา 1 ชั่วโมงเดินทาง 2.4 กิโลเมตร ผลการวิเคราะห์ที่สกัด เส้นทาง พบว่า เส้นทางส่วนใหญ่ผ่านพื้นที่ซึ่งมีความลาดชันในระดับที่ราบ หรือลาดชัน 0-2% ระยะทาง 25.36 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 51.10 ของเส้นทางทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ความลาดชัน 8-15% ระยะทาง 11.11 กิโลเมตร ร้อยละ 22.39 ความลาดชัน 2-5% 6.83 กิโลเมตรร้อยละ 13.76 ความลาดชัน 5-8% 5.56 กิโลเมตรร้อยละ 11.21 และ สูงชันพอประมาณ หรือลาดชัน 15-30% ระยะทาง 0.76 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 1.54 ส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่าเส้นทางผ่านพื้นที่ ส่วนใหญ่ที่เป็น ป่าดิบแล้ง ระยะทางจำนวน 20.24 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 40.79 รองลงมาคือ ป่า เบญจพรรณ 19.78 กิโลเมตรร้อยละ 39.86 พื้นที่เกษตรกรรม 8.59 กิโลเมตรร้อยละ 17.31 ไร่เลื่อน ลอย 0.60 กิโลเมตร ร้อยละ 1.21 และ ไร่ร้าง ระยะทางจำนวน 0.41 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 0.82 ความสำคัญของพื้นที่ที่เส้นทางท่องเที่ยวได้เดินทางผ่าน คือ อุทยานแห่งชาติแม่เมย ซึ่งเป็นพื้นที่ อนุรักษ์ที่มีความสำคัญปกคลุมไปด้วยป่าไม้ที่ค่อนข้างสมบูรณ์เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของลำน้ำ แม่สอง ลำน้ำแม่อุสุ ลำน้ำแม่สลิคหลวงและแม่น้ำเมย เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ได้แก่ เก้ง หมูป่า อีเห็น ไก่ป่าและนกชนิดต่างๆ (กรมป่าไม้, 2543) สภาพเส้นทางปรากฏตามภาพที่ 17 - 19

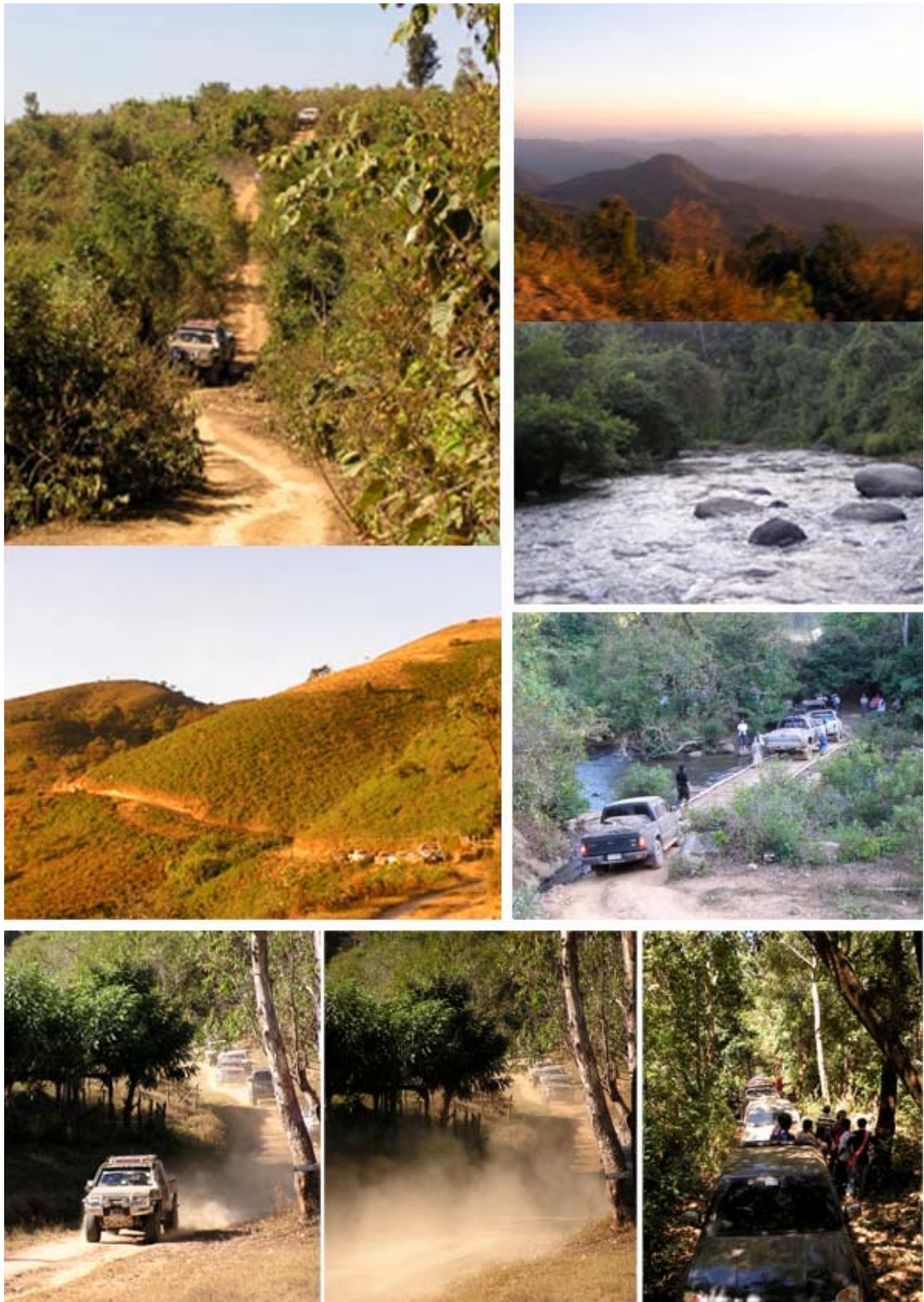
ภาพที่ 17 เส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวและความลาดชันของเส้นทางบ้านดอกไม้สด

ที่มา : โครงการจัดการพื้นที่ป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 18 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางบ้านดอกไม้สด

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 19 สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางบ้านดอกไม้สด

การสำรวจ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในเส้นทางที่ 4 ในระหว่างวันที่ 16 – 18 มกราคม 2547 พบว่า ลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยวมีขนาดกลุ่มเดินทางจำนวนทั้งสิ้น 33 คน รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ใช้ในการเดินทางจำนวน 9 คันถือเป็นกลุ่มขนาดกลาง อายุระหว่าง 3-64 ปีเป็นเพศชายจำนวน 15 คน เพศหญิงจำนวน 18 คน รูปแบบความสัมพันธ์ของการรวมกลุ่มอยู่ในประเภทกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน มีลักษณะของชมรม วัตถุประสงค์ในการเดินทาง นอกจากเพื่อประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อแล้วกลุ่มนักท่องเที่ยวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อ การกุศล คือ นำสิ่งของต่างๆ เช่น อุปกรณ์ด้านการศึกษาและกีฬา มอบให้แก่เด็กนักเรียน รวมทั้งจัดงานวันเด็กขึ้นที่หมู่บ้านดอกไม้สด ในส่วนของกิจกรรม การท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป พบว่า มีการกางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ ปิกนิก ประกอบอาหาร เล่นน้ำในลำธาร ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ ชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก ชมทะเลหมอก ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านบวก มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว ติดต่อ ขออนุญาตเจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่ ในการเข้าพื้นที่ ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่นป้ายจะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล ใช้กล้องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว การเก็บและขนขยะใส่ถุงดำออกจากพื้นที่ การปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างเป็นมิตร ชื่อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน และช่วยกันดับไฟป่าบริเวณข้างทาง สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านลบ ได้แก่ มีการร้องเพลง เล่นดนตรีโดยใช้เครื่องกระจายเสียง และร้องเพลง เล่นดนตรีโดยไม่ใช้เครื่องกระจายเสียง รวมทั้งมีการนำอาวุธปืนเข้าป่าด้วยโดยนักท่องเที่ยวให้เหตุผลว่าเพื่อเป็นการป้องกันตัว

นอกจากนี้ในส่วนของการสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในบริเวณเส้นทางผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ ด้านกายภาพ ได้แก่ การสูญเสียน้ำดิน / ผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง ฝุ่นละออง / ควัน ด้านชีวภาพ พืช การถูกเคี้ยวหัก ถูกเหยียบย่ำ ลำต้นไม้ใหญ่ถูกรบกวน สัตว์ป่า พฤติกรรมสัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงเนื่องจากที่อยู่อาศัยถูกรบกวนซึ่งเป็นข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และชาวบ้านท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น ด้านสังคม ชุมชนท้องถิ่นและโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารได้รับการช่วยเหลือ จากการบริจาคเงินและสิ่งของ ลักษณะการประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว ปรากฏตามภาพที่ 20

ภาพที่ 20 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางบ้านดอกไม้สด

เส้นทางที่ 5 น้ำตกปีเต็ง จังหวัดกาญจนบุรี

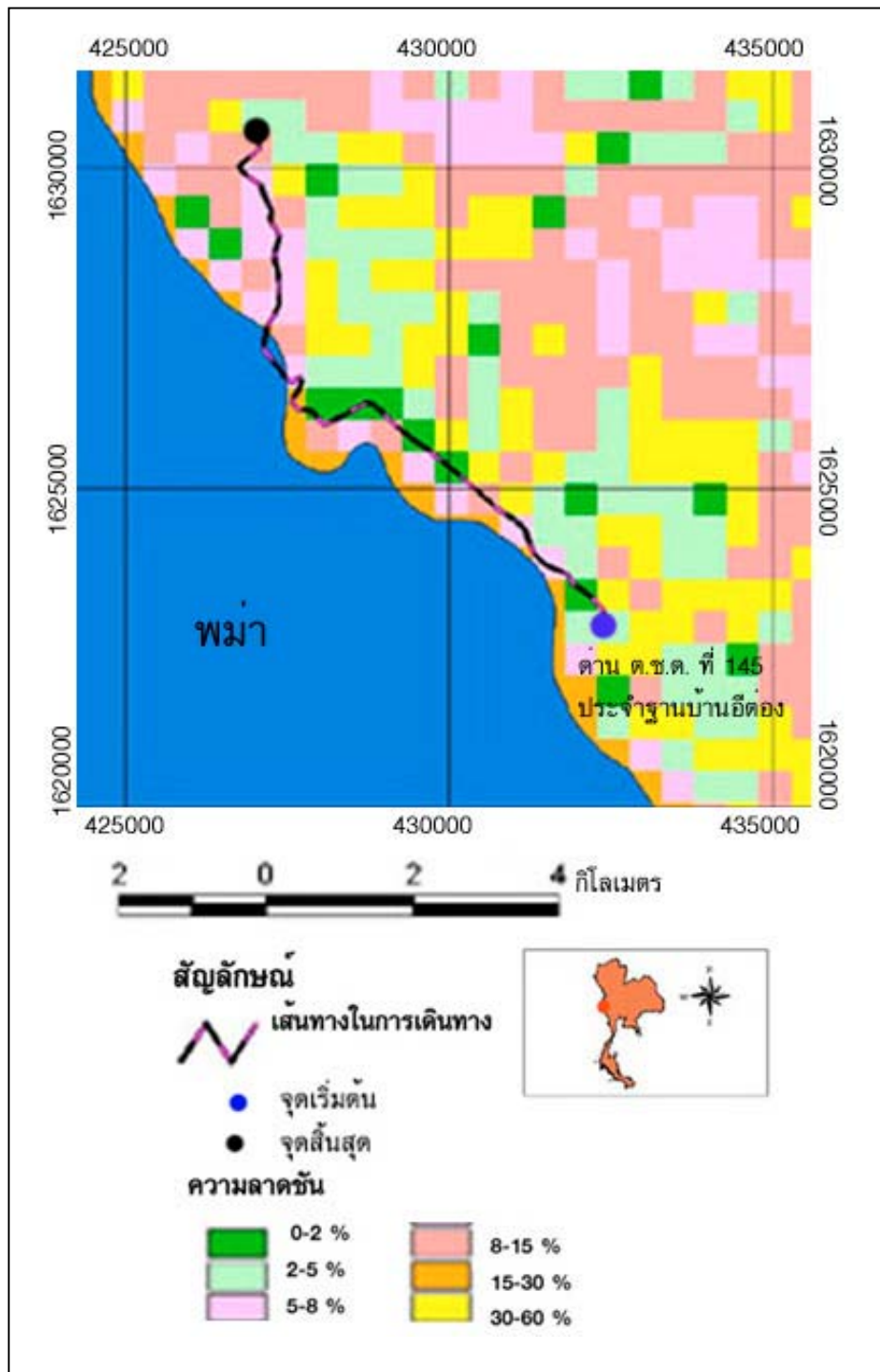
เส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมุ่งสู่น้ำตกปีเต็งนี้ ได้ทำการสำรวจในวันที่ 29 มกราคม – 2 กุมภาพันธ์ 2547 เป็นเส้นทางที่อยู่ในท้องที่หมู่บ้านอีต่อง หมู่ 1 ตำบลปีลือก และอยู่ในเขตของพื้นที่อนุรักษ์ คือ อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ การเดินทางโดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 323 คู่อำเภอทองผาภูมิ และจากตัวอำเภอมุ่งสู่อำเภอปีลือก โดยใช้เส้นทางหมายเลข 3272 ระยะทางประมาณ 64 กิโลเมตร เป็นเส้นทางแคบวิ่งตามไหล่เขา สองฟากฝั่งเป็นเขาและหุบเขาตลอดทาง จากเหมืองปีลือกจะต้องติดต่อ คำนัดสำรวจตระเวนชายแดน ชุดปฏิบัติการที่ 145 ประจำฐานบ้านอีต่อง เพื่อขออนุญาตและติดต่อจัดหาคนนำทาง เนื่องจาก เป็นเส้นทางที่เลาะตะเข็บชายแดนและตามปกติไม่อนุญาตให้ใครเข้า ลักษณะของเส้นทางและสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีสภาพทุรกันดารมาก เช่น สภาพทางเป็นช่องเขาแคบ กว้างเพียงประมาณ 3 เมตร โดยมีร่องลึกตรงกลาง ประมาณ 1-2 เมตร และกว้างจนมีที่เพียงร่องล้อให้เพียงด้านเดียว ส่วนล้อที่เหลือได้แต่ลอยยกพื้น กระดกหน้า – หลัง รวมทั้งเส้นทางมีความเอียงต้องขับเคลื่อนไปกันแบบพึ่งตัวลัดกับช่องเขา หรือพึ่งกับคันดินและถูลงเขา ขึ้นเขาไปตลอดถึงจะผ่านทางสภาพนี้ไปได้ เส้นทางจาก คำนัดสำรวจตระเวนชายแดน ถึงจุดสิ้นสุด ระยะทางจำนวนทั้งสิ้น 11.73 กิโลเมตรใช้ระยะเวลาในการขับเคลื่อนสี่ล้อ 18 ชั่วโมง หรือ 1 ชั่วโมงเดินทาง 0.6 กิโลเมตร รวมระยะเวลาในการเดินทาง ไป-กลับถึง 4 วัน 3 คืน

สำหรับผลการวิเคราะห์ที่สกัดเส้นทาง พบว่า เส้นทางส่วนใหญ่ผ่านพื้นที่ซึ่งมีความลาดชันในระดับสูงชันพอประมาณ หรือลาดชัน 15-30% ระยะทาง 4.72 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 40.24 รองลงมาคือ ที่ราบ หรือลาดชัน 0-2% ระยะทาง 3.02 กิโลเมตร ร้อยละ 25.75 ความลาดชัน 8-15% ระยะทาง 2.02 กิโลเมตรร้อยละ 17.22 สูงชันหรือความลาดชัน 30-60% ระยะทาง 1.23 กิโลเมตร ร้อยละ 10.49 ระดับความลาดชัน 2-5% ระยะทาง 0.45 กิโลเมตรร้อยละ 3.84 และ ความลาดชัน 5-8% ระยะทาง 0.30 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 2.56 ลักษณะพื้นที่หรือเส้นทางจำแนกตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน พบว่าส่วนใหญ่ผ่าน ป่าดิบเขา ระยะทางจำนวน 8.03 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 72.11 รองลงมา คือ พื้นที่เกษตรกรรม 1.66 กิโลเมตรร้อยละ 14.87 และป่าเบญจพรรณ 1.45 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 13.02 พบพืชพรรณที่โดดเด่นเช่น ต้นตะเคียนทองที่สูงใหญ่ไม่ต่ำกว่า 5-6 คนโอบ มีบางช่วงที่ต้นไม้ขึ้นหนาแน่น และทุ่งหญ้าคาเป็นลานโล่ง บริเวณบนยอดสันเขาแนวตะเข็บชายแดนซึ่งมีพื้นที่กว้างซึ่งเป็นจุดที่ 1 ที่นักท่องเที่ยวพักค้างแรม ส่วนพื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวได้เข้าไปในพื้นที่ที่เหมาะสมในระดับ

มากสูงถึง 8.2 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 69.91 ของเส้นทางทั้งหมด ระดับปานกลาง จำนวน 2.0 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 17.05 ส่วนพื้นที่ที่เหลือไม่สามารถระบุได้เนื่องจากอยู่นอกเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ

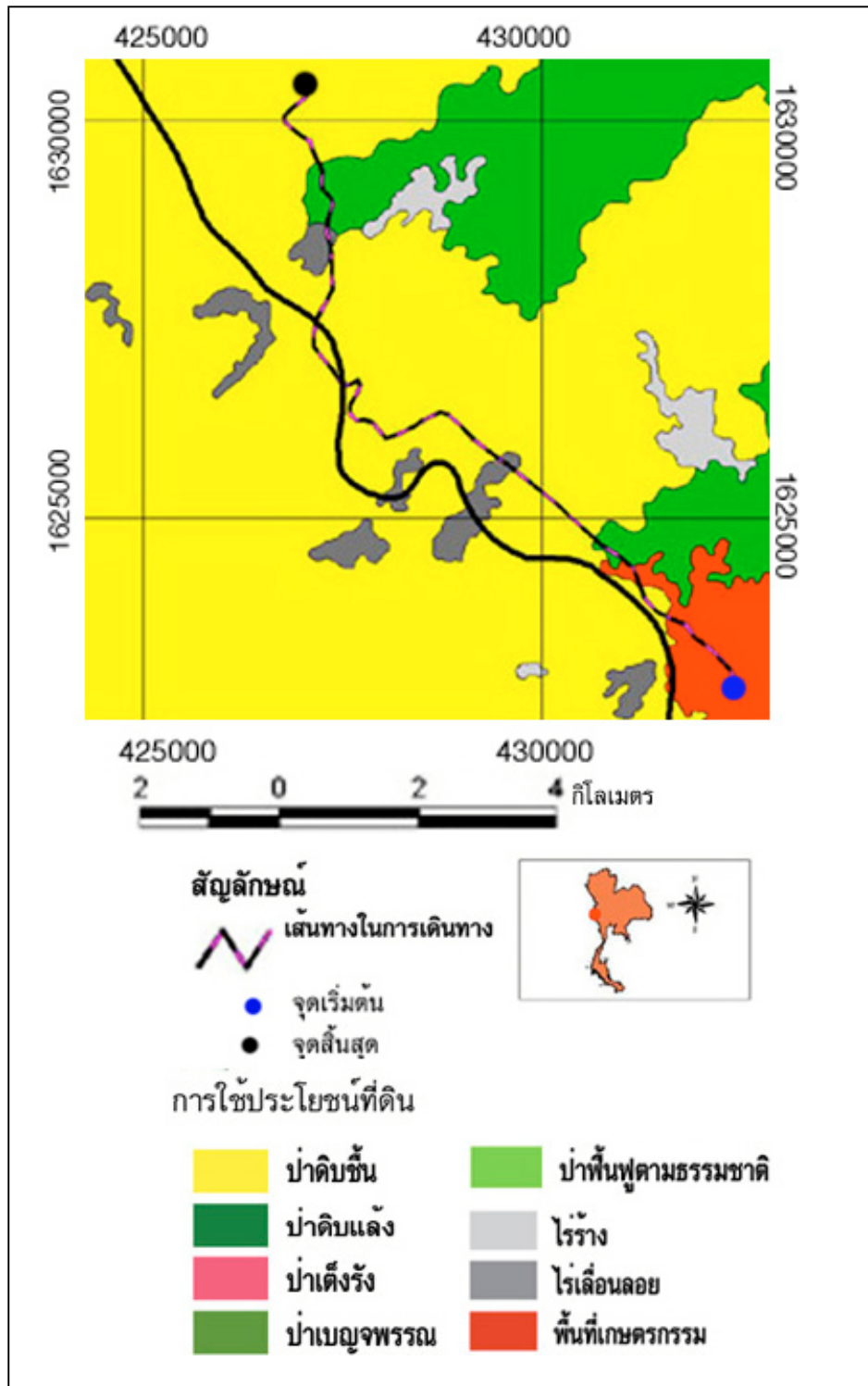
สำหรับ อุทยานแห่งชาติทองผาภูมินั้น ถือเป็นพื้นที่อนุรักษ์หนึ่งที่อยู่ในผืนป่าตะวันตก อันเป็นผืนป่าสุดท้ายของประเทศไทยที่มีพื้นที่กว้างใหญ่เพียงพอสำหรับเก็บกักให้ระบบนิเวศยังคงทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ด้วยคุณลักษณะเฉพาะ คือ ตำแหน่งที่ตั้ง อันเหมาะสมทางชีวภูมิศาสตร์ ศักยภาพของความเป็นผืนป่าใหญ่ และความหลากหลายของระบบนิเวศอันเป็นถิ่นอาศัยของสิ่งมีชีวิต (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2547) และมีอาณาเขตทางทิศเหนือติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรซึ่งเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติของโลก อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิเป็นต้นกำเนิดของลำห้วยต่างๆ โดยไหลลงเขื่อนเขาแหลมและแม่น้ำแควน้อยจึงเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำแควน้อยด้วย รวมทั้งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าจำนวนมาก เนื่องจากเป็นผืนป่าเดียวกันกับพม่า จึงมีการโยกย้ายถิ่นฐานไปมาอยู่เป็นประจำ เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ ช้าง เลียงผา กวาง เก้ง กระซัง หมูป่า หมี ลิง ค่าง ชะนี อีเห็น ชะมด เสือไฟ เสือปลา เสือลายเมฆ เสือโคร่ง หมี กระรอกบิน หนูหริ่ง พังพอน กระต่ายป่า แมวป่า หมาใน เม่น ฯลฯ นก ประกอบด้วย นกเงือก นกนางแอ่น เหยี่ยว นกกระสา นกอินทรี นกสูก นกปรอด นกแซก นกกระทาดง นกกวัก นกขุนทอง ไก่ป่า ไก่ฟ้า เป็นต้น สัตว์เลื้อยคลาน ประกอบด้วย งูชนิดต่างๆ ตะกวด ลิ่น ตุ๊กแกป่า กิ้งก่าบิน แมงป่อง กิ้งกือ ทาก ปลิง สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ เช่น เต่าชนิดต่างๆ ตะพานน้ำ กบ เขียด คางคก อึ่งอ่าง ฯลฯ ปลา ประกอบด้วย ปลาเวียน ปลาชีวิ ปลากำง ปลาช่อน ปลาไหล ปลากระทิง ปลาดะเพียน ปลาหมอ ปลาแขยง ปลาชะโด ฯลฯ (กรมป่าไม้, 2543)

สภาพเส้นทางน้ำตกปีเต็ง จังหวัดกาญจนบุรี ปรากฏตามภาพที่ 21 - 24

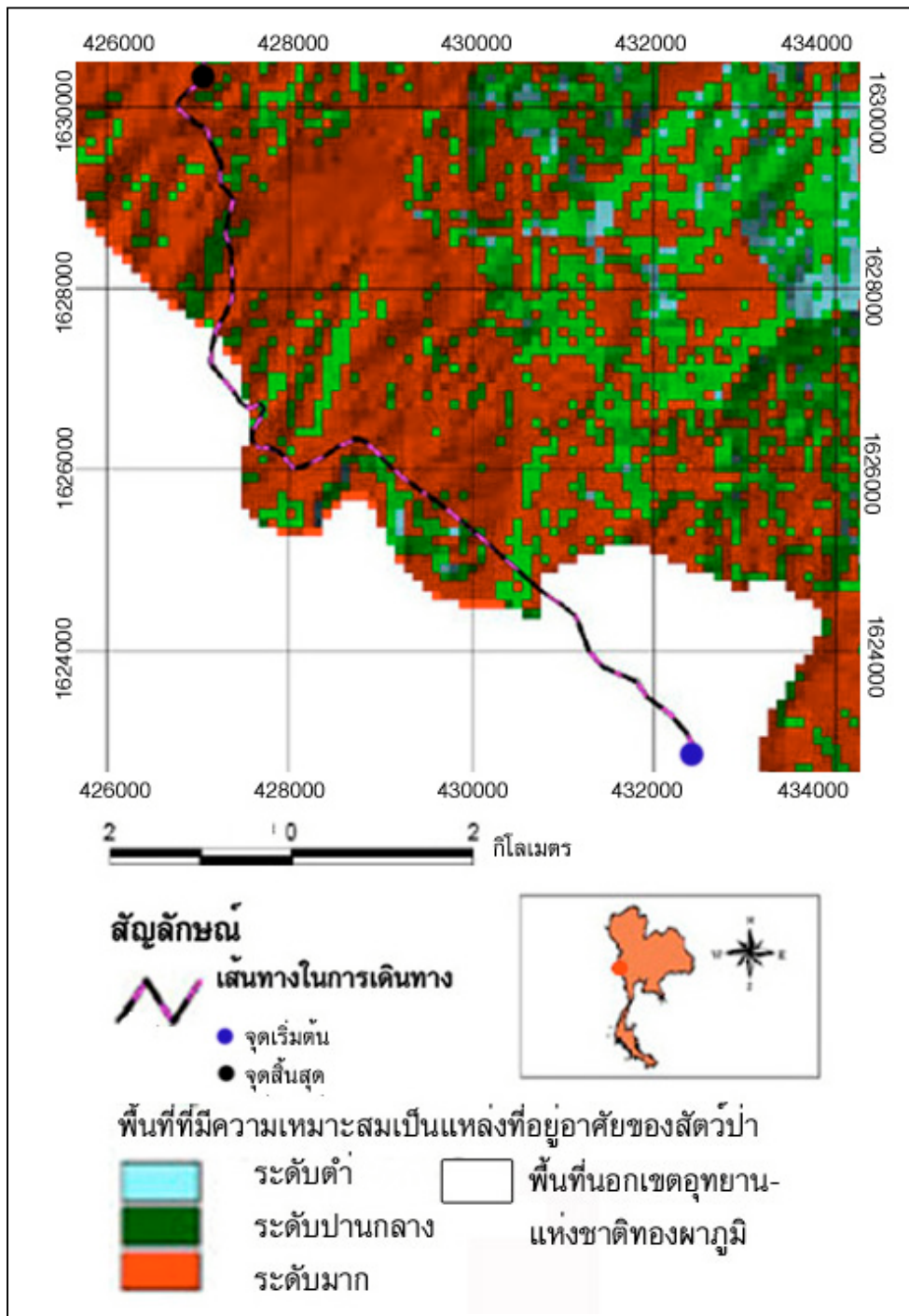
ภาพที่ 21 เส้นทางในการเดินทางท่องเที่ยวและความลาดชันของเส้นทางน้ำตกปีเต็ง

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

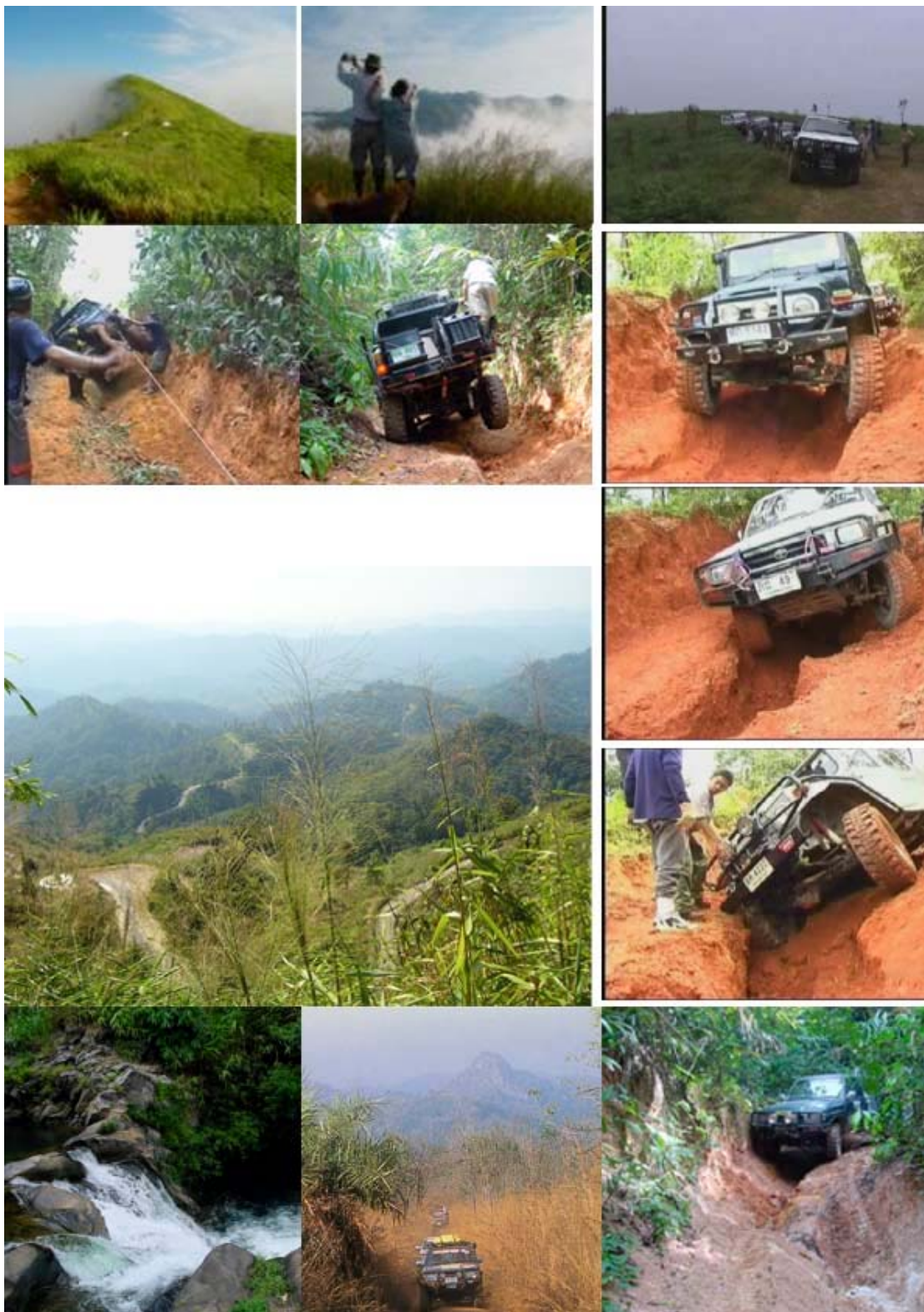
ภาพที่ 22 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางน้ำตกปีเต็ง

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 23 พื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าบริเวณเส้นทางน้ำตกปีเต็ง

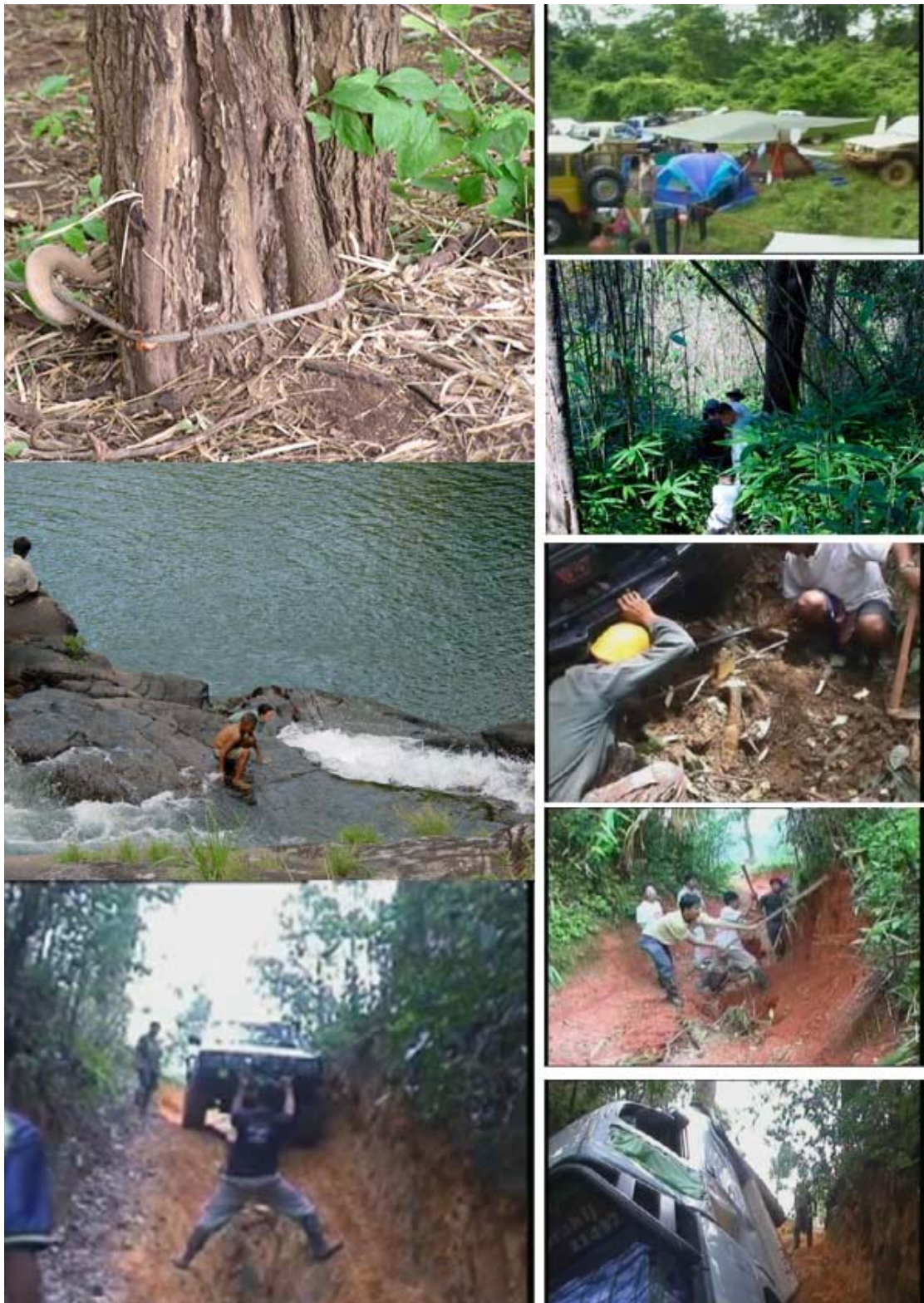
ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 24 สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางน้ำตกปีเต็ง

ในส่วนของการสำรวจ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เส้นทางที่ 5 พบว่า ลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยว มีขนาดกลุ่มเดินทางจำนวนทั้งสิ้น 24 คน รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ใช้ในการเดินทางจำนวน 7 คันถือเป็นกลุ่มขนาดกลาง อายุระหว่าง 18 – 64 ปี เป็นเพศชายจำนวน 13 คน เพศหญิง จำนวน 11 คน รูปแบบความสัมพันธ์ของการรวมกลุ่มอยู่ในประเภทกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน มีลักษณะของชมรมวัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง เพื่อประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไปที่นักท่องเที่ยวได้กระทำ คือ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ ปิกนิก/ประกอบอาหาร เทียวชมน้ำตก เล่นน้ำในลำธาร / น้ำตก ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ เดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ ดูดาว ศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านบวก ได้แก่ มีการซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ได้ไปเยือน การติดต่อขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่ ในการเข้าพื้นที่ ใช้อุปกรณ์หรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว เก็บและขนขยะใส่ถุงดำออกจากพื้นที่ การปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างเป็นมิตร ให้คนท้องถิ่นเป็นผู้นำทาง พฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านลบ ได้แก่ ขับขี่รถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปราะบาง การขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม การใช้จอบขุดเจาะไหล่ทาง ใช้วันชียัดกับต้นไม้ใหญ่เพื่อจุดรถ การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทาง นำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้บนเส้นทางซึ่งบางช่วงรก เผาหญ้า หาฟืนก่อไฟ ล้างภาชนะในลำน้ำ ร้องเพลงเล่นดนตรีโดยไม่ใช้เครื่องกระจายเสียง นำอาวุธปืนเข้าป่าด้วย ทานอาหารป่าโดยชาวบ้านจัดหามาเสนอขายให้ และเล่นการพนัน (ไพ่) พฤติกรรมการท่องเที่ยวปรากฏตามภาพที่ 25

ในส่วนของการสังเกตร่องรอยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในบริเวณเส้นทาง ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ ด้านกายภาพ ได้แก่ มีการสูญเสียหน้าดิน /ผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง เกิดร่องลึก ดินถูกชะล้างพังทลาย ถนนพังเสียหาย เช่น เป็นร่องลึก ฝุ่นละออง /ควัน ด้านชีวภาพ ได้แก่ พืชถูกเด็ดหัก ถูกเหยียบย่ำ ลำต้นไม้ใหญ่ถูกรบกวน และด้านเศรษฐกิจการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น

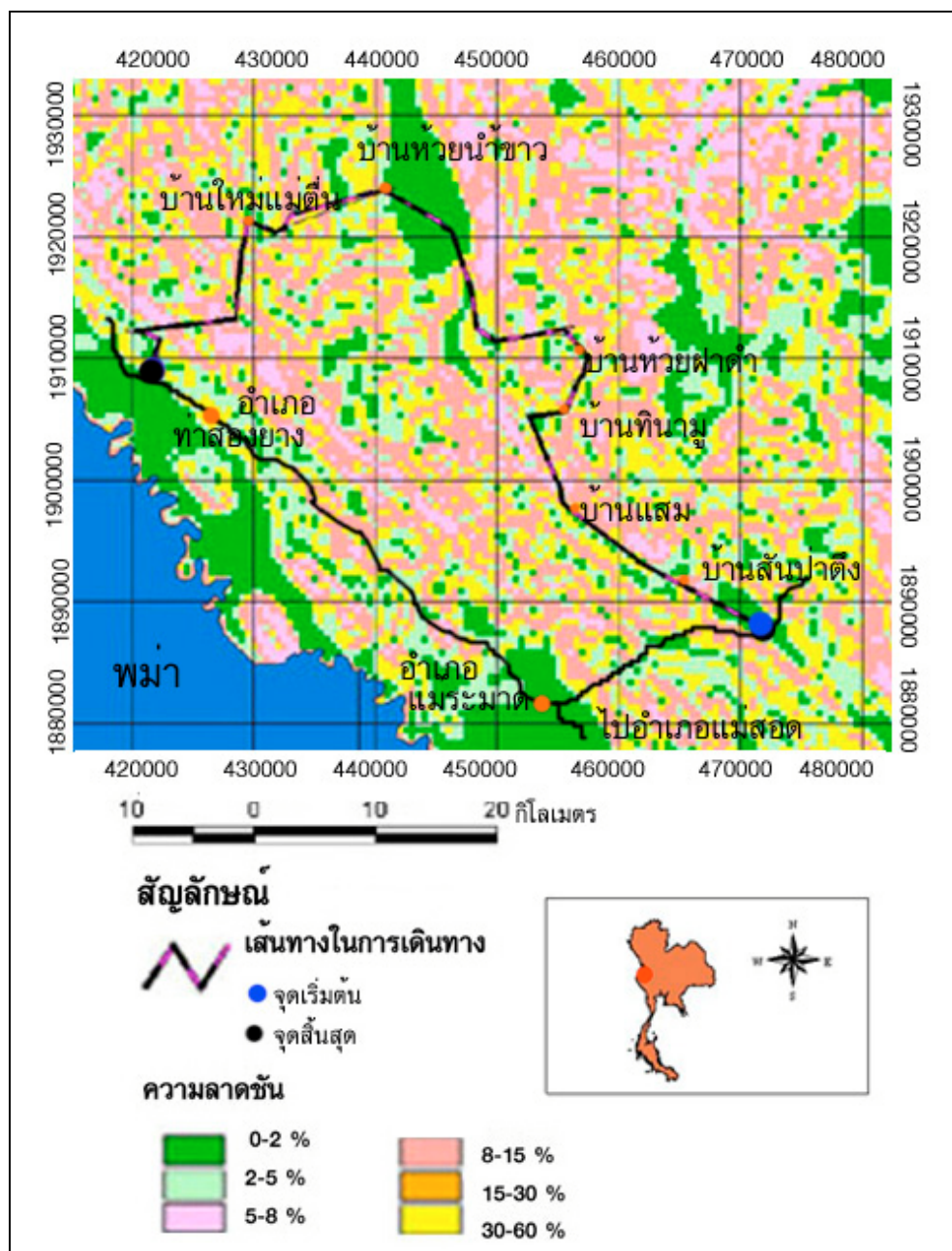
ภาพที่ 25 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางน้ำตกปีเต็ง

เส้นทางที่ 6 แม่สอด - แม่ต๋น-อมก๋อย-ท่าสองยาง

เส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ แม่สอด - แม่ต๋น-อมก๋อย-ท่าสองยาง เส้นทางนี้เป็นเส้นทางซึ่งอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดตากและจังหวัดเชียงใหม่ ได้เดินทางเมื่อ 26-29 กุมภาพันธ์ 2547 ซึ่งเป็นการเปิดเส้นทางใหม่บางช่วงยังไม่เคยมีรถยนต์เข้าไปได้ และมีการรวมกลุ่มขนาดใหญ่ จำนวน 178 คน รถยนต์ที่ใช้ในการเดินทาง 54 คัน ได้เคลื่อนผ่านพื้นที่อนุรักษ์ที่สำคัญ ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ต๋น และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย เป็นระยะทางท่องเที่ยวทั้งสิ้น 95.74 กิโลเมตรใช้ระยะเวลาเดินทาง 3 วัน 2 คืน ลักษณะของสภาพเส้นทางและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เป็นทิวเขาสูงชัน สลับซับซ้อน ถนนมีความทุรกันดาร พื้นผิวเป็นลูกรัง แคมป์บางช่วงต้องเลาะไปตามไหล่เขาที่อีกฟากหนึ่งเป็นหุบเหวลึก และผลการวิเคราะห์พิกัดเส้นทาง พบว่า เส้นทางได้ผ่านพื้นที่ที่มีความลาดชันส่วนใหญ่ในระดับความลาดชัน 2-5% เป็นระยะทาง 30.40 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 31.75 ของเส้นทางทั้งหมดรองลงมาตามลำดับ คือ ที่ราบ หรือลาดชัน 0-2% ระยะทาง 23.67 กิโลเมตร ร้อยละ 24.72 ความลาดชัน 5-8% ระยะทาง 20.20 กิโลเมตร ร้อยละ 21.10 ความลาดชัน 8-15% 18.99 กิโลเมตรร้อยละ 19.84 และ สูงชันพอประมาณ หรือลาดชัน 15-30% 2.48 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 2.59 ป่าเบญจพรรณ 41.78 กิโลเมตร ร้อยละ 43.64 ป่าดิบแล้ง 25.14 กิโลเมตรคิดเป็นร้อยละ 26.26 ป่าเต็งรัง 11.84 กิโลเมตรร้อยละ 12.37 พื้นที่เกษตรกรรม 10.07 กิโลเมตรร้อยละ 10.52 ไร่เลื่อนลอย 4.30 กิโลเมตรร้อยละ 4.49 ป่าฟื้นฟูตามธรรมชาติ 2.36 กิโลเมตรร้อยละ 2.47 และ ไร่ร้าง 0.25 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 0.26 สภาพเส้นทางปรากฏตามภาพที่ 26 - 28

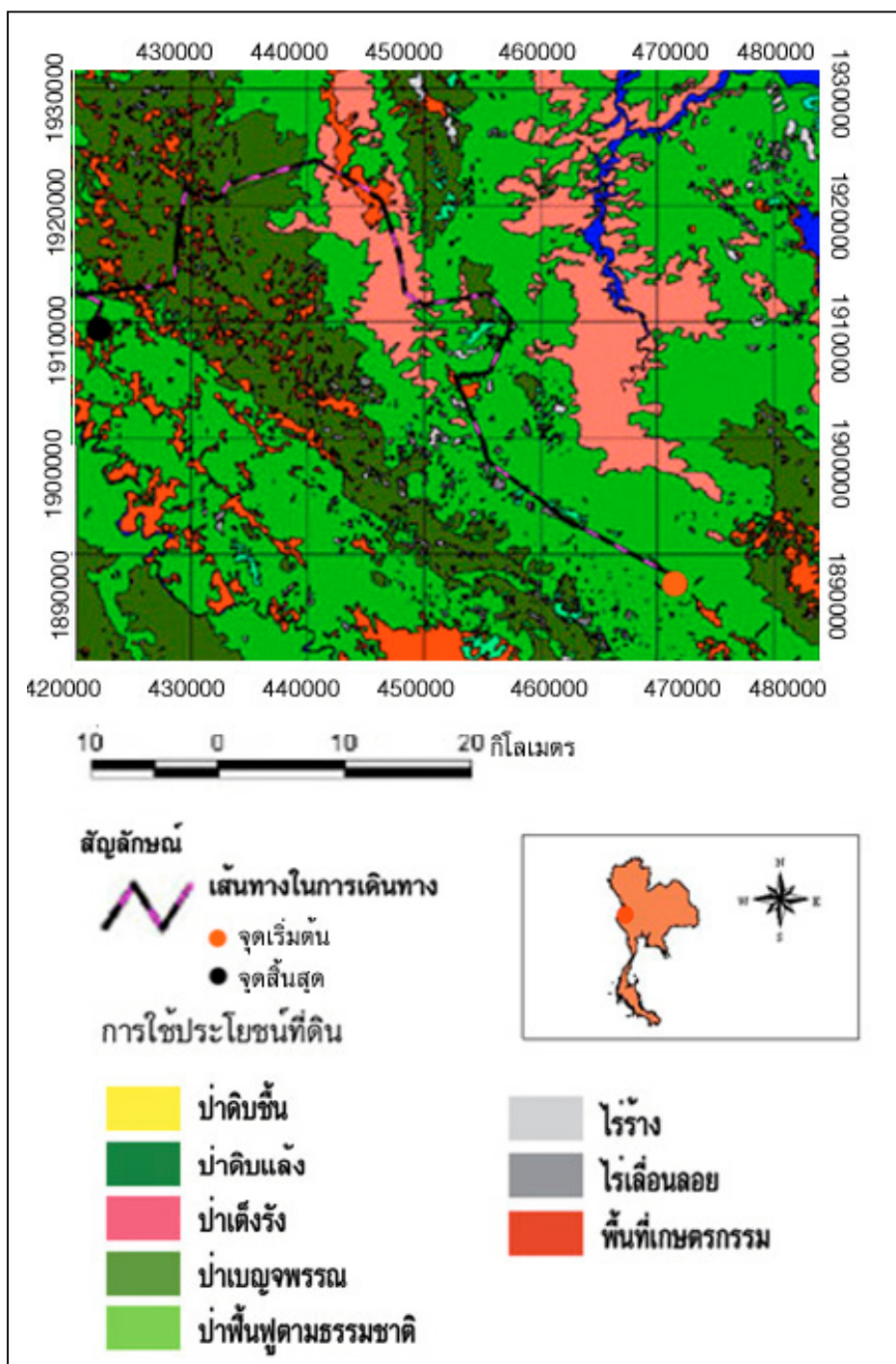
ความสำคัญของพื้นที่ พบว่า เส้นทางนี้อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ต๋น จังหวัดตาก และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่อนุรักษ์ที่เชื่อมต่อกันเป็นผืนป่าแม่ต๋น - อมก๋อย ผืนป่าแห่งนี้ครอบคลุมพื้นที่ต้นน้ำลำธาร มีลำห้วยน้อยใหญ่สายต่างๆ จำนวนมากไหลลงสู่น้ำแม่ต๋น และด้วยสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงและความชันที่ต่างระดับกันทำให้มีสภาพป่าที่แตกต่างกันหลายประเภท มีทรัพยากรสัตว์ป่าที่อุดมสมบูรณ์ และที่สำคัญ ผืนป่าแม่ต๋น - อมก๋อย ถือเป็นพื้นที่ที่มีเสือโคร่งอินโดจีนอาศัยอยู่ ที่สำคัญแห่งหนึ่งในประเทศไทย และจากสถานภาพของประชากรสัตว์ป่าชนิดนี้ในปัจจุบันคาดการณ์ว่าอีกไม่เกิน 12 ปีข้างหน้าเสือโคร่งสายพันธุ์อินโดจีนต้องสูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติ ดังนั้นจึงควรมีการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยไม่ให้ถูกรบกวนหรือบุกรุกพื้นที่ นอกจากเสือโคร่งอินโดจีนแล้ว ผืนป่าที่หลากหลายแห่งนี้เป็นอาหารสัตว์ป่าจำนวนมาก ได้แก่ ลิง ค่าง บ่าง ชะนี อีเห็น เก้ง และจำพวกนกชนิดต่างๆ เป็นแหล่งหยุดพักของนกอพยพมาจาก

ทางตอนเหนือของประเทศ รวมทั้งมีสัตว์ป่าหายากและใกล้สูญพันธุ์ซึ่งเป็นสัตว์ป่าสงวน ได้แก่ กวางผา เลียงผา และแก้งหม้อ (กองทุนสัตว์ป่าโลก สำนักงานประเทศไทย, 2547)

ภาพที่ 26 เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางแม่สอด –ท่าสองยาง

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 27 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางแม่สอด - แม่ตืน - อมก้อย - ท่าสองยาง

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 28 สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางแม่สอด - แม่ต๋ืน-อมก๋อย-ท่าสองยาง

สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เส้นทางที่ 6 นี้พบว่า ลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยว มีขนาดกลุ่มเดินทางจำนวนทั้งสิ้น 178 คน รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ใช้ในการเดินทางจำนวน 54 คันถือเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ รูปแบบความสัมพันธ์ของการรวมกลุ่มอยู่ในประเภทกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน มีลักษณะเป็นชมรมต่างๆ ทั่วประเทศนัดพบ รวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่ จัดโดยสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยและชมรมในพื้นที่เป็นเจ้าภาพในการดูแลและนำเที่ยว วัตถุประสงค์หลักในการเดินทาง เพื่อประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งเป็นเส้นทางที่มีการบุกเบิกใหม่ ถนนบางช่วงไม่เคยมีรถยนต์ขับผ่าน การจัดกิจกรรมครั้งนี้จะเห็นว่า เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวที่ค่อนข้างมีความเป็นทางการสูง เช่น มีพิธีเปิดงาน โดยผู้ว่าราชการจังหวัดตาก สื่อมวลชนเข้ามาทำข่าวกิจกรรมเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของคณะเดินทาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการให้การยอมรับและส่งเสริมการท่องเที่ยวประเภทนี้ สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไปที่นักท่องเที่ยวได้กระทำ คือ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ในคืนแรกที่ลานโรงเรียนระหว่างทาง และคืนที่ 2 พักแรมที่ลานกางเต็นท์ที่หน่วยจัดการต้นน้ำ มีการปิกนิก/ประกอบอาหาร เล่นน้ำในลำธาร น้ำตก ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ ชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่องคูสัตว์ คุณก / คูผีเสื้อ กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การบริจาคสิ่งของให้ชุมชนและโรงเรียนที่ห่างไกล การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ส่วนพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านบวก ได้แก่ มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว ชื่อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน ติดต่อ ขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่ ในการเข้าพื้นที่ ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่นป้าย จะหยุดอ่าน ศึกษาข้อมูล ใช้กล้องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว เก็บและขนขยะใส่ถุงดำออกจากพื้นที่ การปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างเป็นมิตร สำหรับพฤติกรรมท่องเที่ยวด้านลบ ได้แก่ การขับจี้รถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปลี่ยว การขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม การเปิดเส้นทางรถยนต์ใหม่ (ไม่เคยมีรถยนต์ผ่านมาก่อน) โดยกลุ่มชมรมในพื้นที่ได้มีการสำรวจแล้วจ้างวานชาวบ้านบุกเบิกทางก่อนที่คณะทั้งหมดจะเดินทางเข้ามา การใช้วินชียึดกับต้นไม้ใหญ่เพื่อจุดรถ การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทาง การนำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้บนเส้นทางซึ่งบางช่วงรก เร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกรถเผาหญ้า หาฟืนก่อไฟ ทิ้งก้นบุหรี่ในป่า ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยใช้เครื่องกระจายเสียง และไม่ใช้เครื่องกระจายเสียง รับประทานอาหารป่าโดยชาวบ้านจัดหามาเสนอขายให้ เล่นการพนัน (ไพ่) พฤติกรรมการท่องเที่ยวปรากฏตามภาพที่ 29

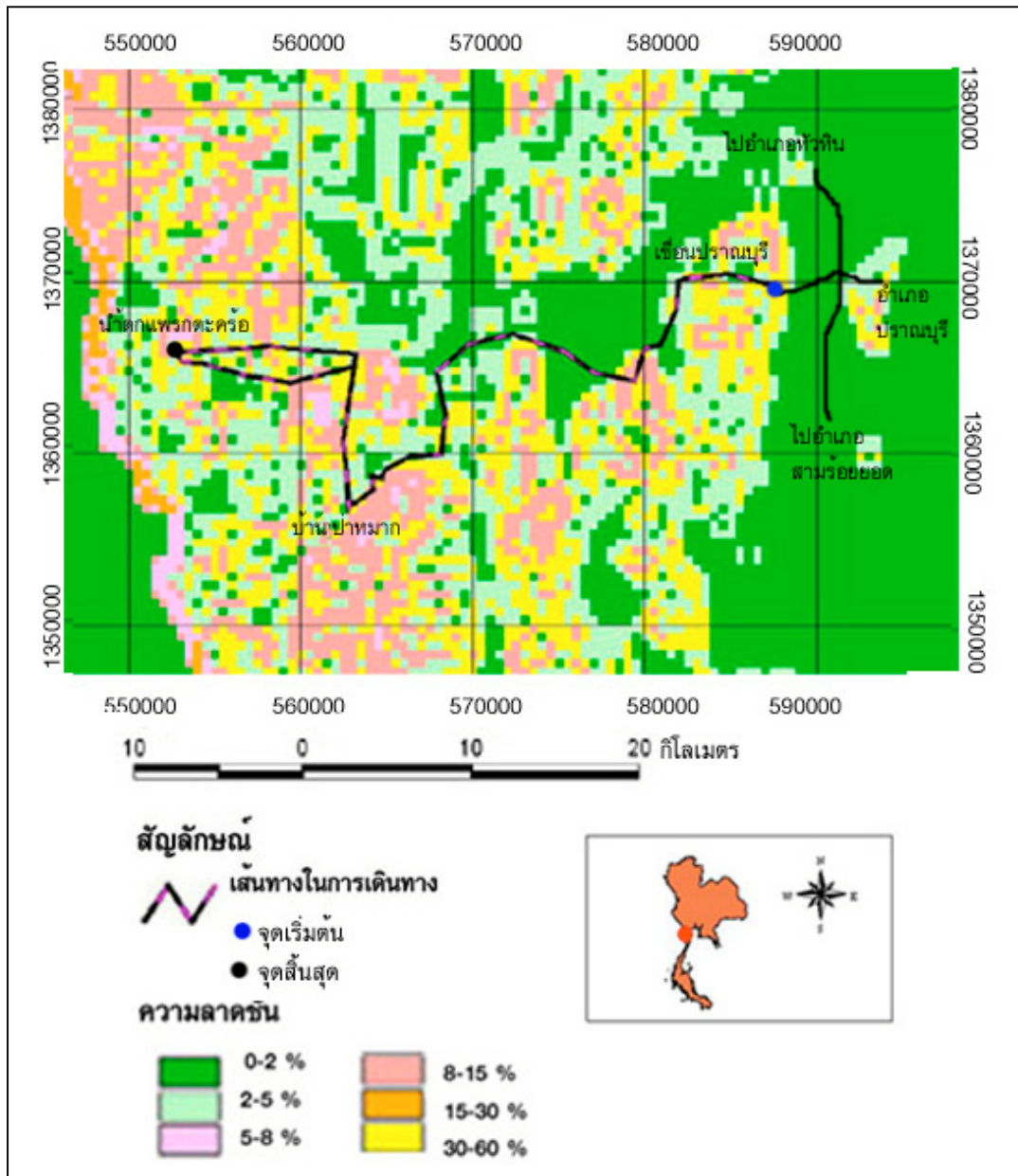

ภาพที่ 29 พุทธกิจกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางแม่สอด - ทำสองยาง

ในส่วนของการสังเกตร่องรอยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในบริเวณเส้นทาง พบว่าผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ ด้านกายภาพ ได้แก่ การสูญเสียหน้าดิน /ผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง ดินถูกชะล้างพังทลาย น้ำไหลบ่าหน้าดินมากขึ้น เกิดตะกอนและความขุ่นของน้ำ คราบน้ำมันบนผิวน้ำ ตลิ่งลำน้ำถูกกัดเซาะพังทลาย ถนนขยายจากเดิม (เปิดเส้นทางใหม่) ฝุ่นละออง /ควัน ในด้านชีวภาพ ได้แก่ พืชถูกเค็ดหัก ถูกเหยียบย่ำ ลำต้นไม้ใหญ่ถูกรบกวน ส่วนสัตว์ป่า พบว่า สัตว์ป่าบางชนิดถูกชาวบ้านล่าเพื่อมาขายให้นักท่องเที่ยว เช่น เก้ง กวางและหมูป่า อย่างไรก็ตามในด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น และในด้านสังคม ทำให้ชุมชนท้องถิ่นและโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารและ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการช่วยเหลือจากการบริจาคเงินและสิ่งของ นอกจากนี้พบว่า ชุมชนมีปฏิกิริยาที่ให้การต้อนรับและจิตใจที่กระตือรือร้นได้เข้าไปเยือน บางหมู่บ้านไม่เคยมีรถยนต์เข้ามา ซึ่งชาวบ้านบางคนไม่เคยเห็นรถยนต์มาก่อนในชีวิตจึงเป็นสิ่งตื่นเต้นสำหรับเขาอย่างยิ่ง

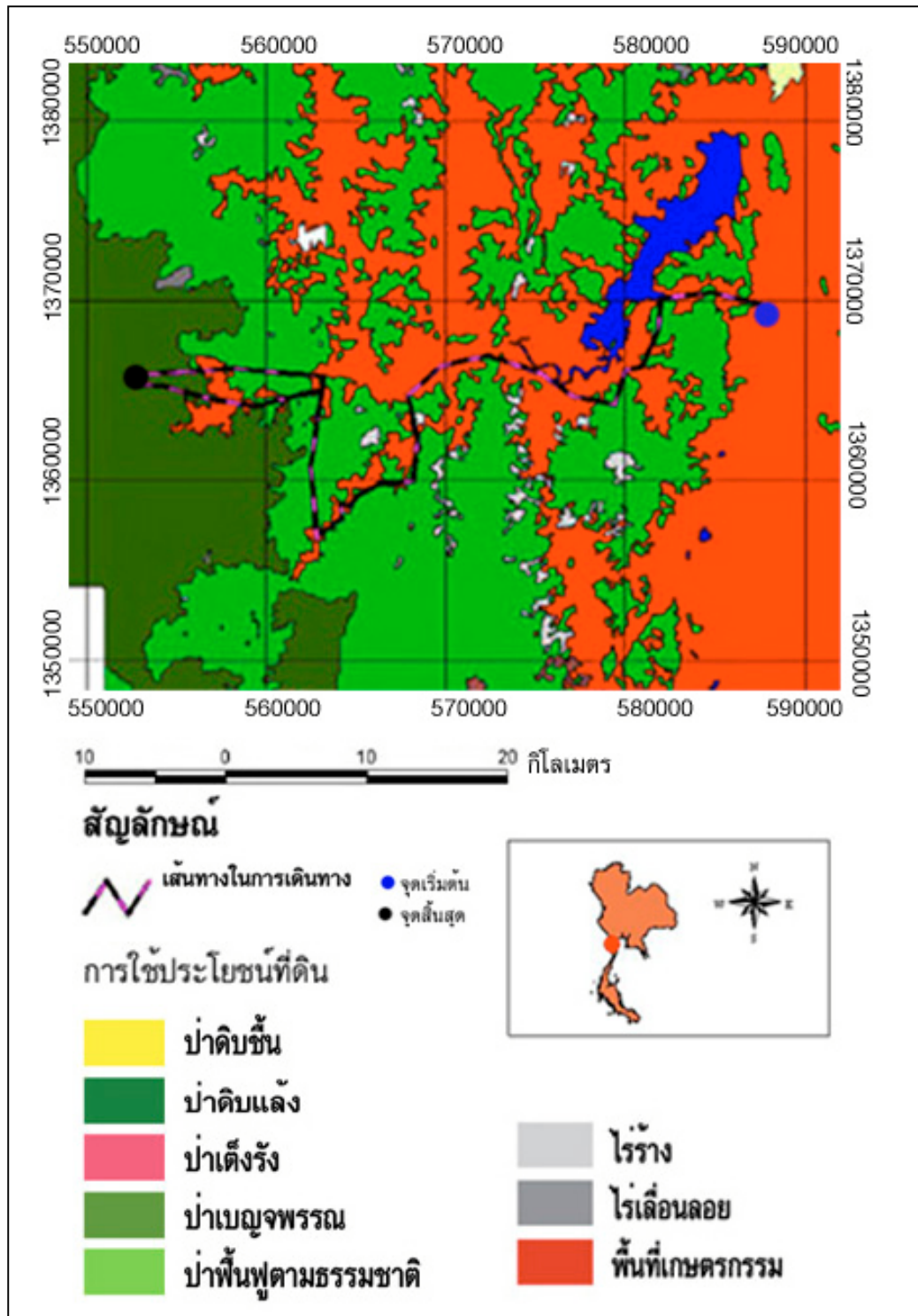
เส้นทางที่ 7 ป่าหมาก แพรกตะคร้อ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ป่าหมาก แพรกตะคร้อ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นี้ ได้ทำการสำรวจในวันที่ 12-14 มีนาคม 2547 เป็นรูปแบบกิจกรรมนำเที่ยว จัดในลักษณะระบบบริษัททัวร์ มีขนาดกลุ่มจำนวน 92 คน ใช้รถยนต์ในการเดินทาง 29 คัน โดยเดินทางไปตามถนนพระราม2 ถึงปากท่อ เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนเพชรเกษมผ่าน จังหวัดเพชรบุรี อำเภอชะอำ อำเภอหัวหิน มุ่งสู่เขื่อนปราณบุรี – บ้านป่าหมาก สภาพเส้นทางมีความโดดเด่นของพื้นที่ที่ต้องลุยน้ำ ผ่านลำห้วย มีก้อนหินใหญ่ทั้งบนบกและใต้น้ำ ส่วนลักษณะของสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งวิเคราะห์จากการหาพิกัดเส้นทาง พบว่า ระยะทางในการเดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อทั้งสิ้น 68.5 กิโลเมตร ซึ่งใช้ระยะเวลาในขับปีรถยนต์ที่ใช้ในการเดินทาง 15 ชั่วโมง ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 4.5 กิโลเมตรต่อ 1 ชั่วโมง รวมทั้งพบว่าเส้นทางผ่านพื้นที่ที่มีความลาดชันในระดับความลาดชัน 2-5% จำนวน 21.97 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 32.47 ของเส้นทางทั้งหมดรองลงมาคือ ความลาดชัน 5-8% 21 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 30.98 ที่ราบ หรือลาดชัน 0-2% 15.11 กิโลเมตร ร้อยละ 28.05 และ ความลาดชัน 8-15% 10.49 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 14.69 ในการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณที่เส้นทางผ่านพบ พื้นที่เกษตรกรรม 33.03 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 48.17 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นไร่สับปะรด รองลงมา ได้แก่ ป่าเบญจพรรณ จำนวน 25.89 กิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 37.76 ป่าดิบแล้ง 8.99 กิโลเมตร ร้อยละ 13.11 และ ไร่ร้าง 0.66 กิโลเมตร ร้อยละ 0.96 สภาพเส้นทางปรากฏตามภาพที่ 30 - 32

ภาพที่ 30 เส้นทางในการเดินทางและความลาดชันของเส้นทางป่าหมาก แพรกตะคร้อ

ที่มา : โครงการจัดการพื้นที่ป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 31 ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเส้นทางป่าหมาก แพรกตะคร้อ

ที่มา : โครงการจัดการผืนป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ (2547)

ภาพที่ 32 สภาพแวดล้อมบริเวณเส้นทางป่าหมาก แพรงตะคร้อ

สำหรับ พฤศจิกายนการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ในเส้นทางที่ 7 ป่าหมาก แพรกตะคร้อ ระหว่างวันที่ 12-14 มีนาคม 2547 เป็นรูปแบบกิจกรรมนำเที่ยว จัดใน ลักษณะระบบบริษัททัวร์ มีผู้ร่วมเดินทางจำนวน 92 คน จำนวนรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่ใช้ในการ เดินทาง 29 คัน ช่วงอายุระหว่าง 5 – 73 ปี ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปตามกำหนดการที่ ทางบริษัทจัดไว้และมีสภาพโดยรวมที่มีผู้จัดการดูแลคณะ ไม่ลำบาก เช่น กางเต็นท์พักแรม ตั้ง แคมป์ซึ่งเป็นการพักแรมในสถานที่ของวิฟิรอสอร์ทตลอดการเดินทางทั้ง 2 คืน มีห้องน้ำ และสถานที่ ที่สะดวกสบาย มีการปิกนิก/ประกอบอาหารซึ่งจะมีทีมแม่ครัวของบริษัทเพื่อดูแลเรื่องอาหาร ในแต่ละมื้อ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไปที่สังเกตเห็นอื่นๆได้แก่ เทียวชมน้ำตกเล่น น้ำในลำธาร / น้ำตก ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ บันทึกวีดีโอ เดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ การเล่นเกม สันทนาการ กิจกรรมอื่นๆ เช่น การบริจาคสิ่งของให้ชุมชนและโรงเรียนที่ห่างไกล การบริจาคสิ่ง ของช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ป่าไม้ การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือ ตำรวจตระเวนชายแดน สำหรับกิจกรรม การท่องเที่ยวด้านบวก ได้แก่ มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว ติดต่อก่อนขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่ ในการเข้าพื้นที่ ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่น ป้าย จะหยุดอ่าน ศึกษาข้อมูล ใช้กล้องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว เก็บและขนขยะใส่ถุงดำออกจากพื้นที่ การปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างเป็นมิตร การให้คน ท้องถิ่นเป็นผู้นำทาง ส่วนพฤศจิกายนท่องเที่ยวด้านลบ ได้แก่ ขับขีรถยนต์เข้าไปในป่าลึกอัน เป็นเขตป่าเบญจพรรณ ขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทาง เดิม ใช้วินซัยด์กับต้นไม้ใหญ่เพื่อจุดรถ การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทาง นำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้ หรือกล้าไม้บนเส้นทางซึ่งบางช่วงรก เร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกรถ เผลอเหยียบ หาดินก่อนไฟ ล้างรถยนต์ในลำธาร ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยใช้เครื่องกระจายเสียง ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยไม่ใช้ เครื่องกระจายเสียง และการนำสัตว์เลี้ยง(สุนัข)มาในป่าด้วย พฤศจิกายนการท่องเที่ยวปรากฏตาม ภาพที่ 33

ในส่วนของการสังเกตร่องรอยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในบริเวณเส้นทาง ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ ด้านกายภาพ ได้แก่ การสูญเสียหน้าดิน /ผิวหน้าดินมี การเปลี่ยนแปลง ดินถูกชะล้างพังทลาย น้ำ ตะกอนและความขุ่นของน้ำ คราบน้ำมันบนผิวน้ำ ตลิ่งลำน้ำถูกกัดเซาะพังทลาย และฝุ่นละออง /ควัน ด้านชีวภาพ พืชถูกเด็ดหัก ถูกเหยียบย่ำ ลำต้นไม้ ใหญ่ถูก รบกวน ด้านเศรษฐกิจ การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชน ท้องถิ่น ด้านสังคม ชุมชนท้องถิ่นและโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารได้รับการช่วยเหลือจากการบริจาค เงินและสิ่งของ เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการช่วยเหลือ

ภาพที่ 33 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ใช้เส้นทางป่าหมาก แพรกตะคร้อ

สรุปผลการสำรวจเส้นทางและสังเกตพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดย ใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ผลการสำรวจเส้นทางและผลการสังเกตพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในเส้นทางท่องเที่ยวที่เลือกเป็นตัวอย่างในการศึกษาทั้ง 7 เส้นทางโดย ดำเนินการสำรวจในช่วงเดือนธันวาคม 2546 – มีนาคม 2547 ซึ่งอยู่ในฤดูกาล หรือช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน และพบว่า ลักษณะเส้นทางและสภาพพื้นที่ซึ่งนักท่องเที่ยวได้ไปเยือนทั้ง 7 เส้นทางนั้น เป็นพื้นที่ป่าธรรมชาติ และผ่านพืชพรรณหรือชนิดของป่าที่มีความโดดเด่นแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ เช่น เส้นทางที่ 1 บ้านแม่จอน-บ้านวัดจันทร์ ผ่านบริเวณป่าเบญจพรรณสูงสุด คือร้อยละ 60.94 ของเส้นทาง ส่วนเส้นทางที่ 5 น้ำตกปีเต็ง ผ่านป่าประเภทป่าดิบเขา ร้อยละ 72.11 ของเส้นทาง ลักษณะของพื้นผิวเส้นทางทั้ง 7 เส้นทาง เป็นทางลูกรังที่มีความทุรกันดาร ยากลำบากต่อการเดินทางในระดับที่แตกต่างกัน และเส้นทางที่ 5 น้ำตกปีเต็ง เป็นเส้นทางที่มีความทุรกันดารมากที่สุด โดยสังเกตจากระดับความลาดชัน พบว่า เป็นเส้นทางเดียวที่มีความลาดชันในระดับสูงชัน หรือลาดชัน 30-60% จำนวนร้อยละ 10.49 ของเส้นทาง รวมทั้งเมื่อวิเคราะห์จากสัดส่วนของระยะทาง (กิโลเมตร) ต่อระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง (ชั่วโมง) โดยพบว่า เส้นทางที่ 5 น้ำตกปีเต็ง เดินทางโดยเฉลี่ย 0.64 กิโลเมตรต่อ 1 ชั่วโมง ส่วนเส้นทางที่ทุรกันดารน้อยที่สุดคือ เส้นทางที่ 7 บ้านป่าหมาก แพรกตะคร้อ เดินทางโดยเฉลี่ย 4.57 กิโลเมตรต่อ 1 ชั่วโมง ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วทุกเส้นทางเดินทางประมาณ 2.7 กิโลเมตรต่อ 1 ชั่วโมง จะเห็นว่าเป็นการเดินทางที่ใช้ระยะเวลาเมื่อเทียบกับการเดินทางปกติ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของระยะทาง (กิโลเมตร) ต่อระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง (ชั่วโมง) เป็นสิ่งที่มีความผันแปร และขึ้นอยู่กับ ฤดูกาล เช่น หากมีการสำรวจในช่วงฤดูฝนหรือช่วงที่มีฝนตก ระยะเวลาที่ใช้การขับเคลื่อนสี่ล้อในการเดินทางน่าจะใช้เวลาที่นานกว่านี้ รวมทั้งสัดส่วนระยะทางต่อ 1 ชั่วโมงนั้นย่อมมีค่าน้อยกว่านี้ เนื่องจาก เมื่อฝนตกยอมทำให้สภาพถนนลูกรัง ลื่นและมีลักษณะที่เป็นโคลนซึ่งเพิ่มความยากลำบากในการขับขี่มากขึ้น รวมทั้งข้อจำกัดด้านต่างๆ ของกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางมีโอกาสทำให้ การใช้เวลาในการเดินทางที่แตกต่างกันได้ นอกจากนี้พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวทั้งหมด ตั้งอยู่ในพื้นที่อนุรักษ์ที่มีความสำคัญทั้งสิ้น เช่น มีจำนวน 4 เส้นทาง ผ่านเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่มีเสือโคร่งอินโดจีนอาศัยอยู่ ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ตื่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีเสือโคร่งอินโดจีนอาศัยอยู่ที่สำคัญในประเทศไทย และจากสถานภาพของประชากรสัตว์ป่าชนิดนี้ในปัจจุบันคาดการณ์ว่าอีกไม่เกิน 12 ปีข้างหน้าเสือโคร่งสายพันธุ์อินโดจีนต้องสูญพันธุ์ไปจากธรรมชาติ ดังนั้นจึงควรมีการอนุรักษ์ถิ่นที่อยู่อาศัยไม่ให้ถูกรบกวนหรือบุกรุก

พื้นที่ (กองทุนสัตว์ป่าโลก สำนักงานประเทศไทย, 2547) และ 2 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 2 น้ำตก จ้อกกระดิ่ง กับ เส้นทางที่ 5 น้ำตกปีเต็ง ซึ่งอยู่ในอุทยานแห่งชาติทองผาภูมินั้นสามารถวิเคราะห์ถึง พื้นที่ที่เหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าได้เนื่องจาก มีการสำรวจและจัดทำแผนที่ดังกล่าว ขึ้นในพื้นที่ ซึ่งเส้นทางอื่นไม่สามารถวิเคราะห์ได้ และผลการวิเคราะห์ พบว่า เส้นทางที่ 5 น้ำตกปี เต็ง บริเวณเส้นทางได้ผ่านพื้นที่ที่เหมาะสมในระดับสูง ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าผ่านถึง ร้อยละ 69.91 ของเส้นทางทั้งหมด ส่วนเส้นทางที่ 2 น้ำตกจ้อกกระดิ่ง ได้ผ่านพื้นที่ที่เหมาะสมใน ระดับสูง ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ร้อยละ 30.82 ของเส้นทางทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าทั้ง 2 เส้นทางถูกรบกวนจากการท่องเที่ยวดังกล่าว ดังราย ละเอียดในตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เส้นทางจำแนกตามลักษณะทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพ	ร้อยละของระยะทางในแต่ละเส้นทาง						
	1	2	3	4	5	6	7
ความลาดชัน							
ที่ราบ หรือลาดชัน 0-2% (flat) (กิโลเมตร)	25.97 (15.21)	40.67 (3.56)	4.06 (2.23)	51.10 (25.36)	25.75 (3.02)	24.72 (23.67)	28.05 (11.11)
ลาดชัน 2-5% (gently undulating) (กิโลเมตร)	29.70 (17.38)	54.01 (4.73)	21.96 (12.05)	13.76 (6.83)	3.84 (0.45)	31.75 (30.40)	32.47 (21.97)
ลาดชัน 5-8% (undulating) (กิโลเมตร)	15.02 (8.80)	5.32 (0.47)	21.02 (11.53)	11.21 (5.56)	2.56 (0.30)	21.10 (20.20)	30.98 (21.00)
ลาดชัน 8-15% (rolling) (กิโลเมตร)	29.33 (17.18)	-	48.80 (26.78)	22.39 (11.11)	17.22 (2.02)	19.84 (18.99)	14.69 (10.49)
สูงชันพอประมาณ หรือลาดชัน 15-30% (moderately steep) (กิโลเมตร)	-	-	4.16 (2.29)	1.54 (0.76)	40.24 (4.72)	2.59 (2.48)	-
สูงชัน 30-60% (steep) (กิโลเมตร)	-	-	-	-	10.49 (1.23)	-	-
รวม (กิโลเมตร)	100 (58.58)	100 (8.76)	100 (54.88)	100 (49.63)	100 (11.73)	100 (95.74)	100 (68.57)

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลักษณะทางกายภาพ	ร้อยละของระยะทางในแต่ละเส้นทาง						
	1	2	3	4	5	6	7
<u>สภาพพื้นผิวถนน</u>							
ทางลูกรัง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ระยะทางของเส้นทาง (กิโลเมตร)	58.58	8.76	54.88	49.63	11.73	95.74	68.57
ระยะเวลาการขับที่รถยนต์ (ชั่วโมง)	18	5	15	20	18	28	15
ระยะทางเฉลี่ย (กิโลเมตร/1 ชั่วโมง)	3.25	1.75	3.65	2.48	0.64	3.41	4.57

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เส้นทางจำแนกตามลักษณะทางชีวภาพ

ลักษณะทางชีวภาพ	ร้อยละของระยะทางในแต่ละเส้นทาง						
	1	2	3	4	5	6	7
<u>พืชพรรณ</u>							
ป่าดิบเขา(กิโลเมตร)	16.41 (9.61)	-	48.38 (25.94)	-	72.11 (8.03)	-	-
ป่าดิบแล้ง(กิโลเมตร)	-	-	8.60 (4.61)	40.79 (20.24)	-	26.26 (25.14)	13.11 (8.99)
ป่าเต็งรัง (กิโลเมตร)	-	-	-	-	-	12.37 (11.84)	-
ป่าเบญจพรรณ (กิโลเมตร)	60.94 (35.70)	29.45 (2.58)	40.90 (21.93)	39.86 (19.78)	13.02 (1.45)	43.64 (43.78)	37.76 (25.89)
ป่าฟื้นฟูตามธรรมชาติ (กิโลเมตร)	-	-	-	-	-	2.47 (23.36)	-
ไร่ร้าง (กิโลเมตร)	-	-	2.12 (1.13)	0.82 (0.41)	-	0.26 (0.25)	0.96 (0.66)
ไร่เลื่อนลอย (กิโลเมตร)	0.10 (0.06)	-	-	1.21 (0.60)	-	4.49 (4.30)	-

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางชีวภาพ	ร้อยละของระยะทางในแต่ละเส้นทาง						
	1	2	3	4	5	6	7
พื้นที่เกษตรกรรม (กิโลเมตร)	22.56 (13.22)	70.55 (6.18)	-	17.31 (8.59)	14.87 (1.66)	10.52 (10.07)	48.17 (33.03)
รวม (กิโลเมตร)	100 (58.58)	100 (8.76)	100 (54.88)	100 (49.63)	100 (11.73)	100 (95.74)	100 (68.57)
สัตว์ป่า							
พื้นที่ที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า							
ระดับมาก(กิโลเมตร)	ไม่มี ข้อมูล	30.82 (2.7)	ไม่มี ข้อมูล	ไม่มี ข้อมูล	69.91 (8.2)	ไม่มี ข้อมูล	ไม่มี ข้อมูล
ระดับปานกลาง(กิโลเมตร)		5.71 (0.5)			17.05 (2.0)		
รวม (กิโลเมตร)		100 (8.76)			100 (11.73)		

ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวจากการสังเกตพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีการรวมกลุ่มโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มครอบครัวผสมกลุ่มเพื่อน อายุตั้งแต่ 3 – 73 ปี ขนาดในการรวมกลุ่มเล็กที่สุด คือ เส้นทางที่ 3 น้ำตกจ๊อกกระดิ่ง จำนวน 10 คน ใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในการเดินทางจำนวน 3 คัน ส่วนขนาดใหญ่ที่สุดคือ เส้นทางที่ 6 แม่สอค-แม่ตื่น-อมก๋อย-ท่าสองยางมีการรวมกลุ่มจำนวนมากถึง 178 คน ใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในการเดินทางจำนวน 54 คัน วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางทุกเส้นทางคือ เพื่อการท่องเที่ยว และพบว่า พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่กระทำในภาพรวมทั้ง 7 เส้นทาง ได้แก่ กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป ประกอบด้วย กางเต็นท์พักผ่อน ตั้งแคมป์ การปิกนิก/ประกอบอาหาร การเที่ยวชมน้ำตกเล่นน้ำในลำธาร / น้ำตก ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ ชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก เดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น การส่องดูสัตว์ คุนุก / คูผีเสื้อ ขี่จักรยานเสือภูเขาและการดูดาว ศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์ ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การบริจาคสิ่งของให้ชุมชนและโรงเรียนที่ห่างไกล การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือ ดชด. และเมื่อจำเป็นพฤติกรรมกรท่องเที่ยวด้านบวก พบว่า นักท่องเที่ยวมีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว การติดต่อ ขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่ ในการเข้าพื้นที่ ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่นป้าย จะหยุดอ่าน ศึกษาข้อมูล ใช้กล้องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว เก็บและขนขยะใส่ถุงดำออกจาก

พื้นที่ การปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างเป็นมิตร ให้คนท้องถิ่นเป็นผู้นำทาง การช่วยกันดับไฟป่า บริเวณข้างทาง และการซื้อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน ส่วนพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านลบ ได้แก่ ขับรถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปี้ยว ขับรถยนต์ลุยลงน้ำหรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม การใช้จอบขุด เเซะไหล่ทาง การเปิดเส้นทางรถยนต์ใหม่ (ไม่เคยมีรถยนต์ผ่านมาก่อน) ใช้วินซีดกับต้นไม้ใหญ่เพื่อจอดรถ การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทาง การตัดไม้ขนาดกลางเพื่อใช้มรื่องสีก การนำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้บนเส้นทางซึ่งบางช่วงรก เร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกรถ เผาหญ้า หาฟืนก่อไฟ ทิ้งก้นบุหรี่ในป่า ล้างภาชนะในลำน้ำ ล้างรถยนต์ในลำธาร ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยใช้เครื่องกระจายเสียงและไม่ใช้เครื่องกระจายเสียง นำอาวุธปืนเข้าป่าด้วย นำสัตว์เลี้ยง(สุนัข)มาท่องเที่ยวในป่าด้วย ทานอาหารป่าโดยชาวบ้านจัดหามาเสนอขายให้ และเล่นการพนัน (ไพ่) ซึ่งมีรายละเอียดในตารางที่ 4 และ 5

ตารางที่ 4 ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวจากการสังเกตพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง		เส้นทาง						
		1	2	3	4	5	6	7
จำนวนผู้ร่วมเดินทาง (คน)		40	10	29	33	24	178	92
จำนวนรถยนต์ในการเดินทาง (คัน)		15	3	10	9	7	54	29
ขนาดกลุ่ม	เล็ก	-	✓	-	-	-	-	-
	กลาง	✓	-	✓	✓	✓	-	-
	ใหญ่	-	-	-	-	-	✓	✓
เพศ	ชาย (คน)	22	7	16	15	13	41	13
	หญิง (คน)	18	3	13	18	10	13	5
ช่วงอายุ (ปี)		4-	27-	27-	3-	18-	7-	5-
		62	41	62	64	64	58	73
รูปแบบความสัมพันธ์ของกลุ่ม	กลุ่มเพื่อน	-	✓	-	-	-	-	-
	กลุ่มผสม (ครอบครัว+เพื่อน)	✓	-	✓	✓	✓	✓	-
	กลุ่มทัวร์	-	-	-	-	-	-	✓
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง	1. เพื่อการท่องเที่ยว	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	2. เพื่อการกุศล	-	-	-	✓	-	-	✓

ตารางที่ 5 ผลการสังเกตพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

พฤติกรรมการท่องเที่ยว	เส้นทาง						
	1	2	3	4	5	6	7
<u>กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป</u>							
กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ปิกนิก/ประกอบอาหาร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เที่ยวชมน้ำตก	-	✓	✓	-	✓	-	✓
เล่นน้ำในลำธาร / น้ำตก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชมทิวทัศน์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก	✓	-	-	✓	-	✓	-
เดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ	-	-	✓	-	✓	-	✓
ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น	-	-	✓	✓	-	✓	-
ส่องดูสัตว์ คุนุก / คูผีเสื้อ	-	-	-	-	-	✓	-
จีจรรย์านเสื่อภูเขา	✓	-	-	-	-	-	-
ดูดาว ศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์	✓	-	-	-	✓	-	-
<u>กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่</u>							
การบริจาคสิ่งของให้ชุมชนและโรงเรียนที่ห่างไกล	✓	-	✓	✓	-	✓	✓
การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ป่าไม้	-	-	-	✓	-	✓	✓
การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือ ตชด.	-	-	-	-	-	-	✓
<u>พฤติกรรมท่องเที่ยวด้านบวก</u>							
วางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือน	✓	-	✓	✓	-	✓	✓
<u>แหล่งท่องเที่ยว</u>							
ซื้อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน	✓	✓	-	✓	✓	✓	-
ติดต่อ ขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่	✓	-	-	✓	✓	✓	✓
<u>ในการเข้าพื้นที่</u>							
ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่นป้าย จะหยุดอ่าน	✓	-	-	✓	-	✓	✓
<u>ศึกษาข้อมูล</u>							
ใช้กล้องหรือภาพขณะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ใน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<u>การเดินทางท่องเที่ยว</u>							

ตารางที่ 5 (ต่อ)

พฤติกรรมกรทองเที่ยว	เส้นทาง						
	1	2	3	4	5	6	7
<u>พฤติกรรมกรทองเที่ยวดานบวค (ต่อ)</u>							
เก็บและขนขยะใตุงคําออกจากพื้นที่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านอย่างเป็นมิตร	-	-	✓	✓	✓	✓	✓
ใ้คนท้องถิ่นเป็นผู้นำทาง	-	-	✓	-	✓	-	-
ช่วยกันดับไฟป่าบริเวณข้างทาง	-	-	-	✓	-	-	-
<u>พฤติกรรมกรทองเที่ยวดานลบ</u>							
ขับจี้รถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเป็ลี่ย	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
ขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร	✓	✓	✓	-	-	-	✓
ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม	✓	✓	-	-	✓	✓	✓
การใช้จอบขุด เเซาะไหล่ทาง	-	-	-	-	✓	-	✓
การเปิดเส้นทางรถยนต์ใหม่ (ไม่เคยมีรถยนต์ผ่านมา ก่อน)	-	-	-	-	-	✓	-
ใช้วินชี่ยึดกับต้นไม้ใหญ่เพื่ออุดรค	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทาง	-	✓	✓	-	✓	✓	✓
การตัดไม้ขนาดกลางเพื่อใช้ถมร่องลึก	-	✓	-	-	-	-	-
นำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้บนเส้นทางซึ่ง บางช่วงรก	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
เร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกรถ	✓	✓	-	-	-	✓	✓
เผาหญ้า หาฟืนก่อไฟ	✓	✓	✓	-	✓	✓	✓
ทิ้งก้นบุหรี่ในป่า	-	✓	✓	-	✓	✓	-
ล้างภาชนะในลำน้ำ	✓	✓	✓	-	✓	-	-
ล้างรถยนต์ในลำธาร	-	✓	-	-	-	-	✓
ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยใช้เครื่องกระจายเสียง	-	-	-	✓	-	✓	✓
ร้องเพลง เล่นดนตรีโดยไม่ใช้เครื่องกระจายเสียง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
นำอาวุธปืนเข้าป่าด้วย	-	✓	-	✓	✓	-	-
นำสัตว์เลี้ยง(สุนัข)มาทองเที่ยวในป่าด้วย	-	✓	✓	-	-	-	✓
ทานอาหารป่าโดยชาวบ้านจัดหามาเสนอขายใ้	✓	-	✓	-	✓	✓	-
เล่นการพนัน (ไพ่)	✓	-	-	-	✓	✓	-

ในส่วนของ ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้ จำแนกตามประเภท ได้แก่ ด้านกายภาพ คือ ดิน ได้แก่ การสูญเสียหน้าดิน /ผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง เกิดร่องลึก ดินถูกชะล้างพังทลาย น้ำเกิดการไหลบ่าหน้าดินมากขึ้น ถนนพังเสียหาย เช่น เป็นร่องลึก ถนนขยายจากเดิมซึ่งเป็นการเปิดเส้นทางใหม่ น้ำ ได้แก่ ตะกอนและความขุ่นของน้ำ คราบน้ำมันบนผิวน้ำ ตลิ่งลำน้ำถูกกัดเซาะพังทลาย ทิศทางน้ำเปลี่ยนแปลงโดยไหลไปตามร่องถนน และ ฝุ่นละออง / ควัน ด้านชีวภาพ คือ พืช ได้แก่ การถูกเคี้ยวหัก ถูกเหยียบย่ำ ลำต้นไม้ใหญ่ถูกรบกวน ส่วนสัตว์ป่า ได้แก่ ถูกชาวบ้านล่าเพื่อมาขายให้นักท่องเที่ยว เช่น เก้ง กวาง หมูป่า พฤติกรรมสัตว์ป่าเปลี่ยนแปลงและที่อยู่อาศัยถูกรบกวน(ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และชาวบ้านท้องถิ่น) ด้านเศรษฐกิจ มีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น ด้านสังคม ได้แก่ ชุมชนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐและโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารได้รับการช่วยเหลือจากการบริจาคเงินและสิ่งของ ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ลักษณะผลกระทบที่สังเกตได้ของสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณที่มีกิจกรรม

ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้	เส้นทาง						
	1	2	3	4	5	6	7
<u>ด้านกายภาพ</u>							
ดิน สูญเสียหน้าดิน /ผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ดินถูกชะล้างพังทลาย	-	✓	-	✓	✓	✓	✓
น้ำไหลบ่าหน้าดินมากขึ้น	-	✓	-	-	-	-	-
ถนนพังเสียหาย เช่น เป็นร่องลึก	-	✓	-	-	✓	-	-
ถนนขยายจากเดิม (เปิดเส้นทางใหม่)	-	-	-	-	-	✓	-

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ผลกระทบของสภาพแวดล้อม ที่สังเกตได้		เส้นทาง						
		1	2	3	4	5	6	7
น้ำ	ตะกอนและความขุ่นของน้ำ	✓	✓	✓	-	-	✓	✓
	คราบน้ำมันบนผิวน้ำ	-	✓	-	-	-	-	✓
	คลื่นลำนํ้าถูกกักเซาะพังทลาย	✓	✓	✓	-	-	✓	✓
	ทิศทางการเปลี่ยนแปลงโดยไหล ไปตามร่องถนน	-	✓	-	-	-	-	-
ฝุ่นละออง /ควัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
<u>ด้านชีวภาพและสังคม</u>								
พืช	การถูกเคี้ยวหัก	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	ถูกเหยียบย่ำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	ลำต้นไม้ใหญ่ถูกรบกวน	-	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สัตว์	ถูกชาวบ้านล่าเพื่อมาขายให้นัก	✓	-	✓	-	✓	✓	-
ป่า	ท่องเที่ยว เช่น เก้ง กวาง หมูป่า							
	พฤติกรรมสัตว์ป่าเปลี่ยนแปลง (ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่และชาวบ้าน ท้องถิ่น)	-	✓	-	✓	✓	✓	-
	ที่อยู่อาศัยถูกรบกวน (ข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่และชาวบ้านท้องถิ่น)	-	✓	-	-	✓	✓	-
<u>ด้านเศรษฐกิจ</u>								
การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว เช่น การซื้อของในชุมชนท้องถิ่น		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
<u>ด้านสังคม</u>								
ชุมชนท้องถิ่นและโรงเรียนในถิ่น ทุรกันดารได้รับการช่วยเหลือ จากการ บริจาคเงินและสิ่งของ		✓	-	✓	✓	-	✓	✓
เจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับการช่วยเหลือ		-	-	-	✓	-	✓	✓

ข้อสังเกตเพิ่มเติม คือ ในการเดินทางทั้ง 7 เส้นทาง พบว่า ชุมชนท้องถิ่น ได้ให้การต้อนรับ กลุ่มนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีทุกเส้นทางที่ศึกษา โดยเฉพาะเส้นทางที่มีกิจกรรม การกุศล และเป็น เส้นทางที่บุกเบิกใหม่ ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นระยะแรกของความสัมพันธ์ระหว่างผู้มาเยือนกับเจ้าของ ถิ่นซึ่งจะมีความตื่นเต้น ชุมชนให้การต้อนรับ เป็นมิตร ดังแนวคิดของ Butler (1980) (อ้างถึงใน สมบัติ, 2544) เกี่ยวกับ ขั้นตอนวิวัฒนาการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งได้กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จะมี วิวัฒนาการ 6 ขั้นตอน โดยในระยะแรกซึ่งเป็น ช่วงการค้นพบเกิดขึ้นโดยนักค้นพบ เป็นการค้นพบ ที่ไม่เป็นพิธีการ ไม่มีความสะดวกสบายใดๆ สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวไม่มีการเปลี่ยนแปลง มากนักและชุมชนท้องถิ่นจะมีปฏิริยาตื่นเต้นที่มีผู้มาเยือน ต่อมาในช่วงเกี่ยวพันหรือช่วงการ ได้ ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเจ้าของถิ่นกับนักท่องเที่ยว ทั้ง 2 ช่วงนี้เป็นระยะที่สภาพแวดล้อมของแหล่ง ท่องเที่ยวไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก และความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น เป็นไปด้วยดี ดังนั้น จึงควรมีมาตรการที่สามารถรักษาสภาพการณ์นี้ไปให้ยาวนาน เพื่อป้องกันการ เปลี่ยนแปลงเข้าสู่ในขั้นตอนหยุดนิ่ง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงสภาพธรรมชาติไปอย่างมาก จึงอาจเกิด ปัญหาสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม จนกระทั่งถึงขั้นเสื่อม อันเป็นขั้นตอนที่สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติเสื่อมโทรมลง มีความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่นซึ่งพบว่าเจ้าหน้าที่ และคนท้องถิ่นในเส้นทางที่ 4 (บ้านดอกไม้สด) ได้ให้ข้อมูลว่า ในปี 2544 – 2545 ชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่ อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการต่อต้านและยื่นหนังสือต่อนายอำเภอมวกเหล็กเพื่อ เรียกร้องไม่ให้กลุ่มนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเข้ามาท่องเที่ยว เนื่องจาก ถนนที่ใช้กันในพื้นที่ได้รับความเสียหาย แม้กลุ่มนักท่องเที่ยวจะมีเป้าหมายในการกุศล หรือเข้ามา ช่วยเหลือ บริจาคสิ่งของก็ตาม

นอกจากนี้ พบว่า ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวในการเดินทางแต่ละครั้งจะได้รับประสบ การณ์ในการท่องเที่ยวที่มีระดับในด้านของการผจญภัย การเผชิญกับเส้นทางที่มีความทุรกันดาร ลำบาก และต้องใช้ความอดทน มีการพึ่งพาตนเอง แดกต่างกัน เช่นพบว่า กลุ่มที่เดินทางในลักษณะ บริษัททัวร์ มีเด็กจำนวนมากในเส้นทางที่ 7 ป่าหมาก แพรกตะคร้อ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการ ท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเดินทางนั้น พบว่า มี ความสะดวกสบายและประสบการณ์ในด้านการผจญภัย การใช้ความอดทน พึ่งพาตนเองมีน้อยกว่า ในเส้นทางที่ 2 น้ำตกจ๊อกกระดิง และ เส้นทางที่ 5 น้ำตกปีเต็ง ซึ่งเป็นการเดินทางที่เส้นทางมีสภาพ ทุรกันดาร มีความยากลำบาก ต้องพึ่งพา ตนเองสูงในการทำกิจกรรมต่างๆ และมักพบพฤติกรรม การท่องเที่ยวด้านลบ เช่น ขับรถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปลี่ยว ขับรถยนต์ลุยลงน้ำหรือ ข้ามแม่น้ำ ลำธาร ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม การใช้จอบขุด เสาะไหล่ทาง การใช้

วินชียด์กับต้นไม้ใหญ่เพื่ออุดรถ การตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางเส้นทาง การตัดไม้ขนาดกลางเพื่อใช้มรร่องลึก รวมทั้ง ลักษณะผลกระทบที่สังเกตได้ของสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณที่มีกิจกรรมมีมากกว่าเช่นกัน จึงเป็นไปได้ว่า ระดับในด้านการผจญภัย เส้นทางทुरกันดาร ลำบาก มีผลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวด้านลบและส่งผลกระทบต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด้วยเช่นกัน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่ จึงควรมีการจัดการในพื้นที่ซึ่งมีการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ โดยเฉพาะบริเวณเส้นทางที่ 5 น้ำตกปีเต็งซึ่งเป็นเส้นทางที่มีความทुरกันดารที่สุดใน 7 เส้นทางนี้ หากเป็นไปได้ควรปิดเส้นทางไม่อนุญาตให้มีการท่องเที่ยวใดๆ และมีมาตรการลงโทษในกรณีที่มีการฝ่าฝืนเข้าไปใช้เส้นทาง เพื่อรักษาสภาพพื้นที่ และเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เนื่องจาก เป็นเส้นทางที่อยู่ในบริเวณที่มีความเหมาะสมเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าในระดับสูง และเป็นเส้นทางที่มีความปลอดภัยต่ำ มีความเสี่ยงสูง เพราะสภาพเส้นทางมีความทुरกันดาร ยากลำบากต่อการเดินทางอย่างมาก รวมทั้งอยู่ติดชายแดนไทย-พม่า มีความยากลำบากต่อเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปดูแลได้

ตอนที่ 2 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลขณะที่นักท่องเที่ยวประกอบกิจกรรมควบคู่กับการสอบถามทางไปรษณีย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 82.3 โดยมีอายุระหว่าง 31 – 49 ปีหรือวัยผู้ใหญ่ตอนกลางมีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 71.1 ซึ่งคิดอายุเฉลี่ยทั้งสิ้น 39.8 ปี และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 69.2 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 39.6 และมีอาชีพทางด้านธุรกิจส่วนตัวสูงสุด คือร้อยละ 48.5 ซึ่งจำแนกเป็นธุรกิจเกี่ยวกับยานยนต์ร้อยละ 23.6 และธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ ร้อยละ 24.9 รองลงมาคือ ทำงานในบริษัทเอกชน ร้อยละ 28.4 และรับราชการ รัฐวิสาหกิจร้อยละ 17.7 มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยทั้งสิ้น 72,071.39 บาทโดยอยู่ในช่วง 10,000 – 30,000 บาท มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 45.8 รองลงมา ร้อยละ 21.1 มีรายได้ 30,001- 50,000 บาท และมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 20.6 มีจำนวนรถยนต์ที่ถือครองทั้งหมด 1-3 คัน ร้อยละ 74.1 หรือโดยเฉลี่ย 2.88 คัน เฉพาะรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อจำนวน 1 คัน ร้อยละ 60 รองลงมาคือ 2 คัน ร้อยละ 23.1 คิดเป็นจำนวนเฉลี่ยคือ 1.58 คัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ร้อยละ 43.3 ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

		n = 402	
ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร		จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>เพศ</u>			
	หญิง	71	17.7
	ชาย	331	82.3
<u>อายุ</u>			
	20 – 30 ปี	59	14.7
	31 – 49 ปี	286	71.1
	50 - 60 ปี	45	11.2
	61 ปีขึ้นไป	12	3.0
	$\bar{X} = 39.86$ SD = 9.26		
<u>สถานภาพสมรส</u>			
	โสด	102	25.4
	สมรส	278	69.2
	หย่า / แยกกันอยู่	13	3.2
	หม้าย	5	1.2
	อื่นๆ (ไม่ระบุ)	1	0.2
<u>ระดับการศึกษาสูงสุด</u>			
	ประถมศึกษา	39	9.7
	มัธยมศึกษา / ปวช.	102	25.4
	อนุปริญญา / ปวส.	52	12.9
	ปริญญาตรี	159	39.6
	ปริญญาโท	46	11.4
	ปริญญาเอก	4	1.0

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>อาชีพ</u>		
ธุรกิจส่วนตัวซึ่งเกี่ยวข้องกับยานยนต์	95	23.6
ธุรกิจส่วนตัวซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับยานยนต์	100	24.9
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	71	17.7
พนักงานบริษัทเอกชน	114	28.4
เกษตรกร	14	3.5
นักเรียน / นักศึกษา	8	2.0
<u>รายได้ต่อเดือน</u>		
ต่ำกว่า 10,001 บาท	7	1.7
10,001 – 30,000 บาท	184	45.8
30,001 – 50,000 บาท	85	21.1
50,001 – 100,000 บาท	43	10.7
มากกว่า 100,000 บาท	83	20.6
$\bar{X} = 72,071.39$ $SD = 83,494.98$		
<u>จำนวนรถยนต์ทั้งหมด</u>		
ไม่มี	1	0.2
1 – 3 คัน	300	74.6
4 – 6 คัน	93	23.1
7 คันขึ้นไป	8	2.0
$\bar{X} = 2.88$ $SD = 3.17$		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>จำนวนรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ</u>		
ไม่มี	10	2.5
1 คัน	241	60.0
2 คัน	93	23.1
3 คัน	37	9.2
4 คัน	5	1.2
5 คัน	15	3.7
6 คัน	1	0.2
$\bar{X} = 1.58$ SD = 1.02		
<u>ที่พักอาศัยในปัจจุบัน</u>		
อำเภอเมือง /เขต	343	85.3
ไม่ใช่อำเภอเมือง	59	14.7
<u>จังหวัดแบ่งตามภูมิภาค</u>		
กรุงเทพและปริมณฑล	174	43.3
ภาคกลางและภาคตะวันตก	31	7.7
ภาคตะวันออก	43	10.7
ภาคเหนือ	58	14.4
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	41	10.2
ภาคใต้	55	13.7

ตอนที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

จากการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวทั่วไป 1-5 ครั้งต่อปี ร้อยละ 41.0 รองลงมา 6-11 ครั้งต่อปี ร้อยละ 33.6 ซึ่งคิดเป็นจำนวนเฉลี่ย 8.5 ครั้งต่อปีและเฉพาะการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เคยเข้าร่วมกิจกรรม 1 – 10 ครั้ง ร้อยละ 61.2 รองลงมาคือ 11 – 20 ครั้ง ร้อยละ 22.6 คิดเป็นจำนวนเฉลี่ยทั้งสิ้น 15.15 ครั้ง ในระยะเวลาเฉลี่ยจำนวน 4.30 ปี โดยอยู่ในช่วงเวลา 1-5 ปี ร้อยละ 75.4 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการก่อตั้งสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยแล้ว รองลงมา ร้อยละ 21.4 ได้เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทนี้ 6-10 ปี

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีการรวมกลุ่มโดยส่วนใหญ่จะมีจำนวนผู้ร่วมเดินทางทั้งสิ้น 11 – 30 คน ร้อยละ 41.0 รองลงมา 31-60 คน ร้อยละ 30.1 คิดเป็นจำนวนเฉลี่ยทั้งสิ้น 48.88 คน และจำนวนรถในการเดินทางจำนวน 6-10 คัน ร้อยละ 37.3 รองลงมาจำนวน 11 – 20 คัน ร้อยละ 23.6 คิดเป็นจำนวนเฉลี่ยทั้งสิ้น 16.21 คัน และส่วนใหญ่มีลักษณะกลุ่มเดินทาง คือ กลุ่มครอบครัวผสมกลุ่มเพื่อน จำนวนร้อยละ 81.8 ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มในรูปแบบของ ชมรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นกลุ่มต่างๆ และมีระยะเวลาในการท่องเที่ยวอยู่ในช่วง 3-6 วัน ร้อยละ 66.7 มีค่าใช้จ่ายโดยรวมคนละ 1,000 – 5,000 บาท ร้อยละ 58.5 รองลงมา คือ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 26.4 ซึ่งคิดเป็นจำนวนเฉลี่ยทั้งสิ้น 6,809.33 บาท นอกจากนี้ พบว่า นักท่องเที่ยวจะนิยมเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทาง เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ โดยให้ความสำคัญตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีทัศนียภาพที่สวยงาม ค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมา ได้แก่ ความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.34 การได้มีโอกาสดูเรียนรู้ ศึกษา สัมผัสธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 4.19 ความสันโดษ สงบ เงียบสงบ ห่างไกลผู้คน ค่าเฉลี่ย 3.88 การเป็นแหล่งทิวทัศน์ที่สวยงาม เสี่ยงภัยเพื่อการผจญภัยและท้าทาย คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.87 การเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงของการท่องเที่ยวประเภทนี้ ค่าเฉลี่ย 3.71 เป็นแหล่งที่เพื่อน/ คนใกล้ชิดชักชวนไป คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.68 ทดสอบสมรรถนะรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้ดี คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.64 และมีความโดดเด่นเฉพาะตัวของพื้นที่ เช่น การต้องลุยน้ำ โคลน หรือต้องไต่หิน ค่าเฉลี่ย 3.56 ซึ่งพบว่า พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่กลุ่มตัวอย่างเคยไปเยือนแล้วประทับใจ อันดับ (1) คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี

(2) น้ำตกปีเต็ง อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และอันดับ (3) เขาสิบห้าชั้น เขต
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน จังหวัดจันทบุรี มีรายละเอียดดังตารางที่ 8-10

ตารางที่ 8 ประสพการณ์ด้านการท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์
ขับเคลื่อนสี่ล้อของนักท่องเที่ยว

			n = 402
ประสพการณ์ด้านการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ ผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	
<u>จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวโดยทั่วไปต่อปี</u>			
1-5 ครั้ง	165	41.0	
6 - 11 ครั้ง	135	33.6	
12 - 23 ครั้ง	82	20.4	
ตั้งแต่ 24 ครั้ง ขึ้นไป	20	5.0	
$\bar{X} = 8.57$ SD = 6.90			
<u>จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ</u>			
1 - 10 ครั้ง	246	61.2	
11- 20 ครั้ง	91	22.6	
21 - 49 ครั้ง	37	9.2	
50- 99 ครั้ง	20	5.0	
ตั้งแต่ 100 ครั้ง ขึ้นไป	8	2.0	
$\bar{X} = 15.15$ SD = 19.49			
<u>ระยะเวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ ขับเคลื่อนสี่ล้อ</u>			
1- 5 ปี (ตั้งแต่ก่อตั้งสมาพันธ์ฯ)			
6 - 10 ปี	303	75.4	
ตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	86	21.4	
$\bar{X} = 4.30$ SD = 3.14	13	3.2	

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ ผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>ขนาดกลุ่มหรือจำนวนผู้ร่วมเดินทางท่องเที่ยวครั้งล่าสุด</u>		
1-10 คน	43	10.7
11 – 30 คน	165	41.0
31- 60 คน	121	30.1
61- 99 คน	24	6.0
100 คนขึ้นไป	49	12.2
$\bar{X} = 48.88$ $SD = 51.42$		
<u>จำนวนรถที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวครั้งล่าสุด</u>		
1-5 คัน	75	18.7
6-10 คัน	150	37.3
11-20 คัน	95	23.6
21- 40 คัน	33	8.2
41 คันขึ้นไป	49	12.2
$\bar{X} = 16.21$ $SD = 15.60$		
<u>ลักษณะกลุ่มเดินทาง</u>		
กลุ่มครอบครัว	11	2.7
กลุ่มเพื่อน	43	10.7
กลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน	329	81.8
บริษัททัวร์	19	4.7
<u>ระยะเวลาในการท่องเที่ยว</u>		
1-2 วัน	117	29.1
3-6 วัน	268	66.7
7 วันขึ้นไป	17	4.2
$\bar{X} = 3.41$ $SD = 4.00$		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและรูปแบบการท่องเที่ยวแบบ ผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
<u>ค่าใช้จ่ายโดยรวมที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยว</u>		
ต่ำกว่า 1,001 บาท	8	2.0
1,000-5,000 บาท	235	58.5
5,001 – 10,000 บาท	106	26.4
10,001-30,000 บาท	51	12.7
มากกว่า 30,000 บาท	2	0.5
$\bar{X} = 6,809.33$ SD = 17,824.24		

ตารางที่ 9 ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ					\bar{X}	SD
	มาก	ปาน	น้อย	น้อย			
	ที่สุด	กลาง		ที่สุด			
1. มีโอกาสได้เรียนรู้ ศึกษา สัมผัสธรรมชาติ	41.0 (165)	38.6 (155)	18.7 (75)	1.7 (7)	-	4.19	0.80
2. ทुरกันดาร ลำบาก เสี่ยงภัย ผจญภัย ทำทาย	26.9 (108)	38.8 (156)	28.9 (116)	5.2 (21)	0.2 (1)	3.87	0.88
3. ทดสอบสมรรถนะรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ได้ดี	20.1 (81)	36.3 (146)	33.6 (135)	7.2 (29)	2.7 (11)	3.64	0.98
4. สันโดษ สงบ เงียบสงบ ห่างไกลผู้คน	25.4 (102)	42.8 (172)	26.9 (108)	4.5 (18)	0.5 (2)	3.88	0.86
5. มีทัศนียภาพที่สวยงาม	58.5 (235)	35.3 (142)	6.2 (25)	-	-	4.52	0.61
6. ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์	49.8 (200)	37.3 (150)	11.2 (45)	0.7 (3)	1.0 (4)	4.34	0.78
7. มีชื่อเสียงโดยทั่วไป	10.4 (42)	27.6 (111)	40.5 (163)	19.4 (78)	2.0 (8)	3.25	0.95

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ปัจจัยในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
8. มีชื่อเสียงของการท่องเที่ยวประเภทนี้	17.7 (71)	45.8 (184)	28.4 (114)	6.5 (26)	1.7 (7)	3.71	0.89
9. ระยะทางในการเดินทางใกล้แหล่งที่พัก	5.5 (22)	25.6 (103)	46.5 (187)	18.9 (76)	3.5 (14)	3.11	0.89
10. มีความโดดเด่นเฉพาะตัวของพื้นที่	19.4 (78)	30.1 (121)	40.3 (162)	7.2 (29)	3.0 (12)	3.56	0.98
11. มีหมู่บ้าน วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์	9.2 (37)	36.1 (145)	36.1 (145)	11.9 (48)	6.7 (27)	3.29	1.02
12. เป็นแหล่งใหม่ที่ยังไม่มีใครไป	15.7 (63)	29.9 (120)	39.1 (157)	9.2 (37)	6.2 (25)	3.40	1.05
13. เป็นแหล่งที่เพื่อน คนใกล้ชิดชักชวนไป	19.7 (79)	36.3 (146)	37.3 (150)	5.7 (23)	1.0 (4)	3.68	0.89

ตารางที่ 10 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หรือเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่นักท่องเที่ยวเคยไปเยือนแล้วประทับใจ 10 แห่ง

ชื่อเส้นทาง	จำนวนผู้ตอบ อันดับ 1 (คน)	สิ่งที่ประทับใจ
1. ทุ่งใหญ่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี	271	สภาพธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ทั้งป่าไม้ สัตว์ป่า ความสันโดษของพื้นที่ และเป็นมรดกโลก
2. ปิเต็ง จังหวัดกาญจนบุรี	262	ความทิวทัศน์งดงาม เส้นทางลำบาก โหด และน้ำตกสวย
3. เขาสิบห้าชัน จังหวัดจันทบุรี	244	เส้นทางโหด โคลนลื่นบรรยากาศดี
4. ตะกอกะ จังหวัดเชียงใหม่	238	สภาพธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทิวทัศน์งดงาม เป็นเส้นทางที่กลุ่มออฟโรดเข้าไปช่วยกันพัฒนาจากที่ไม่เคยมีถนน (ปี 2545)
5. น้ำตกจ๊อกกระดิง จังหวัดกาญจนบุรี	220	สภาพเส้นทางมีความโดดเด่น เช่น น้ำ หิน และโคลน รวมทั้งน้ำตกสวย
6. ผาสวรรค์ จังหวัดกาญจนบุรี	203	เส้นทางโหด โคลนลื่นบรรยากาศดี
7. ดอยสอยมาลัย จังหวัดตาก	175	ความทิวทัศน์งดงาม เส้นทางลำบาก ทิวทัศน์สวยงามมุกกว้างบรรยากาศดี
8. คลิตี้ล่าง จังหวัดกาญจนบุรี	163	สภาพธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เส้นทางโหด ลำบาก
9. น้ำตกเต่าดำ บ้านไล้ะไ้ะ จังหวัดกำแพงเพชร	156	เส้นทางที่ท้าทาย และสภาพน้ำตกสวยงาม
10. หลังสัน จังหวัดชัยภูมิ	155	ทิวทัศน์สวยงาม

ตอนที่ 4 แรงจูงใจ ทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประสิทธิภาพด้านการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่มและความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่มของนักท่องเที่ยว

แรงจูงใจ

จากการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด คือ การได้พักผ่อนหย่อนใจในแหล่งธรรมชาติ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.52 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 4.32 การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของเมือง / แสวงหาความสงบ ค่าเฉลี่ย 4.31 การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ค่าเฉลี่ย 4.20 การได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.12 การหลีกเลี่ยงความจำเจเป็นการชั่วคราว ค่าเฉลี่ย 4.12 ความเป็นอิสระ ค่าเฉลี่ย 4.09 การได้ผจญภัยเสี่ยงภัยและท้าทาย ค่าเฉลี่ย 4.08 ทัศนคติที่ได้ท่องเที่ยวไปยังที่ต่างๆ ค่าเฉลี่ย 4.07 การทำกิจกรรมใช้เวลาว่างกับครอบครัว คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.98 การได้ทดสอบสมรรถนะของรถยนต์ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.98 การพบปะผูกมิตรสังสรรค์กับผู้อื่น ค่าเฉลี่ย 3.83 การแสดงถึงความแข็งแกร่งของร่างกายจิตใจ ค่าเฉลี่ย 3.81 เอกลัทธิของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.65 ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น ค่าเฉลี่ย 3.62 ความอยากรู้อยากเห็นส่วนตัว ค่าเฉลี่ย 3.60 และการได้บุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ค่าเฉลี่ย 3.23 ส่วนแรงจูงใจในด้านอื่นๆ นั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

แรงจูงใจ	ระดับความสำคัญ					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ	51.2 (206)	32.1 (129)	13.9 (56)	2.5 1	0.2 (1)	4.32	0.82
2. ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน	29.6 (119)	52.5 (211)	17.9 (72)	-	-	4.12	0.68
3. ทำกิจกรรม ใช้เวลาว่างกับครอบครัว	32.3 (130)	41.5 (167)	19.2 (77)	4.2 (17)	2.2 (9)	3.98	0.94
4. พบปะ ผูกมิตร สังสรรค์กับผู้อื่น	19.9 (80)	51.2 (206)	21.9 (88)	6.0 (24)	1.0 (4)	3.83	0.85
5. ผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย	41.8 (168)	28.9 (116)	24.4 (98)	3.7 (15)	1.0 (4)	4.06	0.95
6. ทดสอบสมรรถนะของรถยนต์	35.3 (142)	37.1 (149)	19.4 (78)	6.7 (27)	1.5 (6)	3.98	0.97
7. การได้เลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ	2.5 (10)	10.0 (40)	30.1 (121)	32.6 (131)	24.5 (100)	2.33	1.03
8. การได้แสดงความกล้าหาญ	8.7 (35)	25.4 (102)	33.8 (136)	15.9 (64)	16.2 (65)	2.95	1.19
9. หลีกหนีความวุ่นวายของเมือง / แสวงหาความสงบ	47.8 (192)	35.8 (144)	16.2 (65)	0.2 (1)	-	4.31	0.74
10. เอกลักษณะของตนเอง	22.6 (91)	32.3 (130)	34.1 (137)	9.0 (36)	2.0 (8)	3.65	0.99
11. พักผ่อนหย่อนใจในแหล่งธรรมชาติ	56.7 (228)	38.8 (156)	4.0 (16)	0.5 (2)	-	4.52	0.60
12. หลีกหนีความจำเจ เป็นการชั่วคราว	41.5 (167)	34.1 (137)	19.4 (78)	4.5 (18)	0.5 (2)	4.12	0.91
13. ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน	40.8 (164)	43.0 (173)	12.7 (51)	3.2 (173)	0.2 (1)	4.20	0.80

ตารางที่ 11 (ต่อ)

แรงจูงใจ	ระดับความสำคัญ					\bar{X}	SD
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
14. แสดงถึงความแข็งแกร่งของร่างกายจิตใจ	25.1 (101)	35.8 (144)	34.3 (138)	4.2 (17)	0.5 (2)	3.81	0.88
15. ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น	20.6 (83)	34.3 (138)	34.1 (137)	8.7 (35)	2.2 (9)	3.62	0.98
16. ภาควิชาใจที่ได้ท่องเที่ยวไปยังที่ต่างๆ	37.3 (150)	37.1 (149)	22.4 (90)	2.0 (8)	1.2 (5)	4.07	0.88
17. สถานภาพและเกียรติภูมิ	11.4 (46)	19.4 (62)	31.1 (125)	19.4 (78)	22.6 (91)	2.74	1.28
18. การแสดงออกซึ่งความทันสมัย	2.2 (9)	12.9 (52)	31.3 (126)	26.1 (105)	27.4 (110)	2.37	1.09
19. นึกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวใหม่	15.7 (63)	25.1 (101)	33.3 (134)	18.7 (75)	7.2 (29)	3.23	1.12
20. ความอยากรู้อยากเห็นส่วนตัว	17.9 (72)	33.1 (133)	42.5 (171)	4.2 (17)	2.2 (9)	3.60	0.90
21. ความเป็นอิสระ	32.8 (132)	44.0 (177)	22.4 (90)	0.5 (2)	0.2 (1)	4.09	0.77
22. อื่นๆ ได้แก่ ต้องการทำการกุศล	2.5 (10)	3.4 (15)	-	-	-	-	1.11

ทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป

สำหรับทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป พบว่า ข้อความที่นักท่องเที่ยวเห็นด้วยในค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของนักท่องเที่ยวทุกคน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.54 รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ นักท่องเที่ยวควรเป็นผู้รับผิดชอบในการนำขยะที่นำเข้าไปในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวออกมาเองให้หมด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.44 การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำคัญเท่ากับความรู้อื่นๆ ค่าเฉลี่ย 4.38 การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจนจะช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ ค่าเฉลี่ย 4.26 ภาครัฐควรวางวิธีจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานที่เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมในแหล่งธรรมชาติ ค่าเฉลี่ย 3.88 แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี ค่าเฉลี่ย 3.82 ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ข้อความ						n = 402	
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	\bar{X}	SD
1. แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี	31.8 (128)	41.0 (165)	8.2 (33)	15.4 (62)	3.5 (14)	3.82	1.14
2. ภาครัฐควรปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพักตากอากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว	2.5 (10)	12.2 (49)	11.7 (47)	47.3 (190)	26.4 (106)	2.17	1.03
3. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน จะช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้	38.8 (156)	52.2 (210)	6.2 (25)	1.7 (7)	1.0 (4)	4.26	0.74
4. ไม่ควรห้ามการเล่นดนตรี เครื่องเสียงในอุทยานแห่งชาติเพราะเป็นการพักผ่อนอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยว	7.7 (31)	16.7 (67)	10.7 (43)	36.8 (148)	28.1 (113)	2.39	1.26

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ข้อความ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง	\bar{X}	SD
5. เพื่อแสดงถึงควมมีฐานะทางสังคมสูง ควรใช้เครื่องใช้ที่ทำจากไม้หรือเสี้ยน สัตว์ป่าหายาก /ปลุกพันธุ์ไม้ป่าในบ้าน	5.0 (20)	4.0 (16)	5.2 (21)	31.8 (128)	53.7 (216)	1.70	1.07
6. ควรอนุญาตให้ประชาชนเข้ามาท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่อนุรักษ์มากที่สุดเท่าที่ทำได้	8.5 (34)	18.4 (74)	13.9 (56)	46.5 (187)	12.7 (51)	2.63	1.17
7. การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้าน การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรม ชาติสำคัญเท่ากับความรู้อื่นๆ	44.3 (178)	50.7 (204)	3.5 (14)	-	1.0 (4)	4.38	0.65
8. ธรรมชาติมักสร้างสิ่งต่างๆให้สมดุลเสมอ โดยสร้างส่วนที่ขาดหายขึ้นมาทดแทน ดังนั้น จึงสามารถใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้อย่างเต็มที่	9.7 (39)	9.5 (38)	12.2 (49)	46.5 (187)	21.4 (86)	2.39	1.20
9. การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นหน้าที่ของนักท่องเที่ยวทุกคน	61.7 (248)	33.8 (136)	1.7 (7)	2.7 (11)	-	4.54	0.67
10. ของที่ระลึกจากการเที่ยวป่าควรเป็นผล ผลิตจากป่า เช่น ใบไม้ ขนนก	3.2 (13)	6.5 (26)	10.7 (43)	43.8 (176)	34.6 (139)	1.20	1.01
11. ภาครัฐควรหาวิธีจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้ เหมาะสมกับสถานที่เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมในแหล่งธรรมชาติ	27.4 (110)	49.8 (200)	10.9 (44)	8.2 (33)	3.7 (15)	3.88	1.02
12. การปิดอุทยานแห่งชาติบางแห่งชั่วคราว เพื่อให้ธรรมชาติได้ฟื้นตัวนั้น ถือเป็น เป็นการไม่ถูกต้องเพราะทำให้จำนวน นักท่องเที่ยวลดลง ประเทศขาดรายได้	7.0 (28)	14.7 (59)	4.0 (16)	35.3 (142)	39.1 (157)	2.15	1.27
13. นักท่องเที่ยวควรเป็นผู้รับผิดชอบใน การนำขยะที่นำเข้าไปในพื้นที่แหล่ง ท่องเที่ยวออกมาเองให้หมด	63.4 (255)	26.4 (106)	4.0 (16)	1.5 (6)	4.2 (17)	4.44	0.96
14. นักท่องเที่ยวล่าสัตว์ป่าได้เพราะหาก ไม่มีการล่า สัตว์ก็แก่ตายอยู่ดี	3.7 (15)	3.2 (13)	4.0 (16)	20.9 (84)	68.2 (274)	1.53	0.99

ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ทัศนคติของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อด้านบวก โดยข้อความที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้เรียนรู้ชีวิตอีกด้านหนึ่ง เช่น ความลำบาก ความอดทน การผจญภัย การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมาได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านการกุศล เช่น ช่วยเหลือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร การบริจาคอุปกรณ์การศึกษา ค่าเฉลี่ย 4.22 การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นกิจกรรม ที่มีส่วนทำให้เกิดความผูกพันกันภายในกลุ่มมากขึ้น เพราะได้เรียนรู้ความลำบาก และการช่วยเหลือกัน ค่าเฉลี่ย 4.20 การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมบริจาคของเพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ค่าเฉลี่ย 4.13 คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่รักป่า ชื่นชอบกิจกรรมแคมป์ปิ้ง การสัมผัสธรรมชาติที่เงียบสงบ ค่าเฉลี่ย 4.12 การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ อันดีระหว่างคนเมืองกับคนในชนบท เช่น การได้เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้เข้าไปช่วยเหลือในสิ่งที่ ชุมชนขาดแคลน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.03 และการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้สัมผัสธรรมชาติและซาบซึ้งถึงคุณค่าของป่าไม้ ค่าเฉลี่ย 4.00 รายละเอียดดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ทิศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ข้อความ						n = 402	
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	SD
1. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้ รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทหนึ่ง	18.9 (76)	56.7 (228)	15.2 (61)	7.2 (29)	2.0 (8)	3.83	0.88
2. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้ รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นรูปแบบ การท่องเที่ยวที่มีส่วนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น มีกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมบริจาคของ เพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่	28.1 (113)	58.0 (233)	12.7 (51)	1.2 (5)	-	4.13	0.66
3. รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนส่งเสริม สถานะอากาศเป็นพิษหรือมลพิษทาง อากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์จากท่อไอเสีย	6.7 (27)	38.3 (154)	31.3 (126)	19.4 (78)	3.2 (13)	3.26	0.96
4. การใช้วีลชีในการลากจูงรถโดยยึดกับ ลำต้นไม้ใหญ่เป็นการรบกวนต้นไม้ และต้นไม้อาจถูกโค่นลงได้	7.2 (29)	40.8 (164)	22.9 (92)	26.4 (106)	2.2 (9)	3.25	0.99
5. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถ ยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ ได้สัมผัสธรรมชาติและซาบซึ้งถึง คุณค่าของป่าไม้	31.1 (125)	46.3 (186)	16.9 (68)	3.5 (14)	2.2 (9)	4.00	0.91
6. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถ ยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลกระทบต่อ นักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มนัก ดูนก กลุ่มนักท่องเที่ยวเดินป่า	5.5 (22)	28.4 (114)	30.3 (122)	29.4 (118)	6.0 (24)	2.98	1.02

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	SD
7. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้ รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ ทำให้ได้เรียนรู้ชีวิตอีกด้านหนึ่ง เช่น ความลำบาก ความอดทน การผจญภัย การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	40.5 (163)	50.0 (201)	7.7 (31)	1.2 (5)	-	4.30	0.67
8. เสี่ยงจากรถยนต์มีผลต่อสัตว์สามารถ ทำให้สัตว์บางชนิดสูญเสียมารได้ยีน	3.2 (13)	20.1 (81)	35.6 (143)	30.8 (124)	10.2 (41)	2.75	0.99
9. การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบ ผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านการกุศล เช่น ช่วยเหลือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร การ บริจาคอุปกรณ์การศึกษา	34.6 (139)	55.0 (221)	7.7 (31)	2.5 (10)	-	4.22	0.69
10. ล้อขนาดใหญ่ของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ ล้อสามารถตะกุกผิวดินขึ้นมา ทำให้ สูญเสียน้ำดิน และผิวดินมีการ เปลี่ยนแปลง	5.5 (22)	43.0 (173)	18.7 (75)	25.1 (101)	7.7 (31)	3.13	1.09
11. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่ สนใจเรื่องยานยนต์	9.7 (39)	42.3 (170)	21.9 (112)	17.4 (70)	2.5 (10)	3.39	0.97
12. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้ รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลทำให้ดิน ถูกชะล้างพังทลาย รวมทั้งตลิ่งลำน้ำ บริเวณที่มีกิจกรรมถูกกัดเซาะพังทลาย มากขึ้น	6.0 (24)	31.3 (126)	29.4 (118)	27.6 (111)	5.5 (22)	3.05	1.02
13. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถ ยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำ ให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความชำนาญ ในเรื่องยานยนต์ เช่น เทคนิคการขับขี่ การซ่อมเครื่องยนต์แก่คนในกลุ่ม	21.1 (85)	59.5 (239)	16.2 (65)	2.5 (10)	0.7 (3)	3.98	0.74

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	SD
14. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีด้านยานยนต์ เช่น การผลิตอะไหล่	14.7 (59)	57.0 (229)	18.7 (75)	8.5 (34)	1.2 (5)	3.75	0.85
15. การบาดเจ็บด้วยล้อรถยนต์ ทำให้พืชคลุมดินถูกทำลายและลดจำนวนลง	9.0 (36)	36.1 (145)	29.4 (118)	21.1 (85)	4.0 (15)	3.25	1.02
16. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลทำให้เกิดร่องลึกบริเวณเส้นทาง ซึ่งทำให้ถนนที่มีกิจกรรมพึงเสียหาย	14.4 (58)	50.7 (204)	13.2 (53)	14.9 (60)	5.0 (20)	3.56	1.07
17. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่รักการผจญภัย	20.9 (84)	59.2 (238)	12.9 (52)	5.2 (21)	1.2 (5)	3.94	0.81
18. การขับขี่ยานยนต์เข้าไปในแหล่งธรรมชาติมีโอกาสทำให้เกิดอุบัติเหตุรถชน หรือทับสัตว์ป่า	3.5 (14)	20.9 (84)	31.3 (126)	33.6 (135)	10.7 (43)	2.73	1.02
19. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนที่เข้าไปเยือนถูกรบกวน	2.0 (8)	31.3 (126)	25.1 (101)	36.6 (147)	5.0 (20)	2.88	0.97
20. การที่รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อตะลุยลงน้ำ ทำให้น้ำในแหล่งธรรมชาติเกิดความขุ่นของน้ำ การตกตะกอน	2.2 (9)	26.6 (107)	18.7 (75)	46.5 (187)	6.0 (24)	2.73	0.99
21. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ เพราะมีการบุกเบิกเส้นทางที่ยังไม่มีใครไป	12.4 (50)	53.0 (213)	9.2 (37)	22.6 (91)	2.5 (10)	3.50	1.05

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	SD
22. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนส่งเสริมทำให้โครงสร้างของระบบนิเวศในน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง	-	22.4 (90)	40.5 (163)	31.3 (126)	5.7 (23)	2.80	0.85
23. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่รักป่า ชื่นชอบกิจกรรมแคว้นปีง การสัมผัสธรรมชาติที่เงียบสงบ	29.6 (119)	59.0 (237)	6.7 (27)	3.21 (13)	1.5 (6)	4.12	0.78
24. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น เช่น เป็นผู้นำทาง การขายของที่ระลึก	11.9 (48)	53.5 (215)	18.4 (74)	14.4 (58)	1.5 (6)	3.60	0.93
25. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการเชื่อมสัมพันธ์อันดีระหว่างคนเมืองกับคนในชนบท เช่น การได้เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้เข้าไปช่วยเหลือในสิ่งที่ ชุมชนขาดแคลน	20.4 (84)	66.7 (268)	9.7 (39)	2.5 (10)	0.7 (3)	4.03	0.68
26. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชน กับกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบออฟโรด	1.2 (5)	10.2 (41)	30.3 (122)	46.0 (185)	12.2 (49)	2.42	0.88
27. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ มีส่วนทำให้เกิดการหยุดชะงักของขบวนการขนลำเลียงยาเสพติด และการตัดไม้	14.4 (58)	43.5 (175)	34.8 (140)	5.0 (20)	2.2 (9)	3.36	0.87
28. การลี้ยงรถในลำน้ำนั้น สามารถทำให้เกิดขยะ เชื้อโรค สารปนเปื้อนในแหล่งน้ำ	5.2 (21)	43.0 (173)	22.1 (89)	26.1 (105)	3.5 (14)	3.20	1.00

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	ไม่แน่ ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	\bar{X}	SD
29. ในปัจจุบันพื้นที่อนุรักษ์ของไทยมีศักยภาพสูงที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ จึงควรมีการส่งเสริมให้คนมาท่องเที่ยวนี้ให้มากที่สุด	11.2 (45)	36.2 (145)	28.9 (116)	20.9 (84)	2.7 (11)	3.32	1.01
30. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่มีส่วนทำให้เกิดความผูกพันกันภายในกลุ่มมากขึ้น	32.3 (130)	57.2 (230)	8.7 (35)	1.7 (7)	-	4.20	0.66
31. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า	8.0 (32)	36.6 (147)	27.9 (112)	23.9 (96)	3.7 (15)	3.21	1.01
32. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น	4.2 (17)	18.4 (74)	39.8 (160)	29.1 (117)	8.5 (34)	2.80	0.97

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สำหรับ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่า ข้อความที่นักท่องเที่ยวตอบถูกมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ตอบถูกร้อยละ 96.3 “เราจะไม่ทำอะไรไปนอกจากภาพถ่าย และจะไม่ทำอะไรไว้นอกจากรอยเท้า” เป็นแนวคิดหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตอบถูกร้อยละ 94.5 การที่นักท่องเที่ยวเก็บพันธุ์ไม้จากเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อนำมาเพาะเลี้ยงเป็นกิจกรรมอนุรักษ์เพราะเป็นการนำมาเพาะเลี้ยงแพร่พันธุ์ไม้ชนิดนั้นๆ ตอบถูกร้อยละ 93.3 การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับสถานะ หรือขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่สามารถจะรองรับได้เป็นหลักการข้อหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตอบถูก

ร้อยละ 93.0 ส่วนซื้อที่นักท่องเที่ยวตอบถูกน้อยที่สุด ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต่างเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตอบถูกเพียงร้อยละ 55.5 และ พื้นที่อนุรักษ์ที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติจะแบ่งออกเป็นเขตต่างๆ เช่น เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตหวงห้าม เขตกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน ตอบถูกร้อยละ 59.5 ซึ่งโดยสรุปแล้ว ระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับสูงคือ ทำข้อทดสอบได้ตั้งแต่ 9-12 คะแนน มีจำนวนร้อยละ 70.1 รองลงมา ร้อยละ 28.4 อยู่ในระดับความรู้ปานกลาง (5-8 คะแนน) และระดับต่ำ (0-4 คะแนน) ร้อยละ 1.5 ซึ่งคิดเป็นค่าคะแนนเฉลี่ย 9.51 คะแนน รายละเอียดตามตารางที่ 14 และ 15 ดังนี้

ตารางที่ 14 ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว

ข้อความ	n = 402	
	ผู้ตอบถูก ร้อยละ(คน)	ผู้ตอบผิด ร้อยละ(คน)
1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องคำนึงถึงการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุดเป็นอันดับแรก	83.3 (335)	16.7 (67)
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน	96.3 (387)	3.7 (15)
3. การท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาธรรมชาติ วัฒนธรรม การผจญภัย การประชุมหรือท่องเที่ยวตามสถานบันเทิง ผับ คาราโอเกะต่างสามารถเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้	63.7 (256)	36.3 (142)
4. “เราจะไม่นำอะไรไปนอกจากภาพถ่าย และจะไม่ทิ้งอะไรไว้บนอกจากรอยเท้า” เป็นแนวคิดหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	94.5 (380)	5.5 (22)
5. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับสถานะ หรือขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่สามารถจะรองรับได้เป็นหลักการข้อหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	93.0 (374)	7.0 (28)
6. การที่นักท่องเที่ยวเก็บพันธุ์ไม้จากเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อนำมาเพาะเลี้ยงเป็นกิจกรรมอนุรักษ์เพราะเป็นการนำมาเพาะเลี้ยงแพร่พันธุ์ไม้ชนิดนั้นๆ	93.3 (375)	6.7 (27)

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวนผู้ตอบถูก ร้อยละ(คน)	จำนวนผู้ตอบผิด ร้อยละ(คน)
7. พื้นที่อนุรักษ์ที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติจะแบ่งออกเป็นเขตต่างๆ เช่น เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตหวงห้าม เขตกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน	59.5 (239)	40.5 (183)
8. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะเป็นผู้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด	79.9 (321)	20.1 (81)
9. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต่างเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	55.5 (223)	44.5 (179)
10. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการรักษาระบบนิเวศตามธรรมชาติไม่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ	76.6 (308)	23.4 (94)
11. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ภาครัฐต้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวฝ่ายเดียว เพราะอยู่ในพื้นที่และเป็นภาระหน้าที่โดยตรง	79.9 (321)	20.1 (81)
12. รูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในแหล่งธรรมชาติจัดอยู่ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	75.9 (305)	24.1 (97)

ตารางที่ 15 ระดับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับต่ำ (0-4 คะแนน)	6	1.5
ระดับปานกลาง (5-8 คะแนน)	114	28.4
ระดับสูง (9-12 คะแนน)	282	70.1
$\bar{X} = 9.51$ $SD = 1.95$		

n = 402

ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว

สำหรับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว พบว่า ความถี่หรือจำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวได้ประกอบกิจกรรม หรือเข้าร่วมใน การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คิดเป็นจำนวนครั้งจริงในการประกอบกิจกรรม โดยอยู่ในช่วงจำนวน 1 – 10 ครั้งมากที่สุด ร้อยละ 61.2 รองลงมาคือ จำนวน 11 –20 ครั้ง ร้อยละ 22.6 คิดเป็นค่าเฉลี่ยทั้งสิ้น 15.15 ครั้ง รายละเอียดดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 จำนวนครั้งที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อของนักท่องเที่ยว

			n = 402	
<u>ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว</u>			<u>จำนวน (คน)</u>	<u>ร้อยละ</u>
<u>จำนวนครั้งในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ</u>				
1 – 10	ครั้ง		246	61.2
11- 20	ครั้ง		91	22.6
21 – 49	ครั้ง		37	9.2
50- 99	ครั้ง		20	5.0
ตั้งแต่ 100	ครั้ง ขึ้นไป		8	2.0
$\bar{X} = 15.15$			$SD = 19.49$	

ขนาดกลุ่มและความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม

สำหรับขนาดกลุ่มและความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม ซึ่งเป็นปัจจัยด้านสังคม พบว่า นักท่องเที่ยว มีขนาดกลุ่ม หรือจำนวนคนในการรวมตัวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเพื่อเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในช่วง 11 – 30 คน มากที่สุด คือร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ 31- 60 คน จำนวนร้อยละ 30.1 คิดเป็นจำนวนเฉลี่ยทั้งสิ้น 48.88 คน

ส่วน ความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม พบว่า นักท่องเที่ยวมีความรู้สึกพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในชมรมหรือกลุ่มในระดับมาก ร้อยละ 45.3 รองลงมา ระดับความพึงพอใจมากที่สุดที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม ร้อยละ 33.5 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.07 สำหรับระดับความพึงพอใจที่เป็น สมาชิกใน

สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.8 รองลงมาระดับความพึงพอใจมากร้อยละ 28.9 ซึ่งคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.28 รายละเอียดดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 ลักษณะกลุ่มสังคมในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อของนักท่องเที่ยว

			n = 402	
ลักษณะด้านกลุ่มสังคม		จำนวน (คน)	ร้อยละ	
<u>ขนาดกลุ่ม</u>				
	1-10 คน	43	10.7	
	11 – 30 คน	165	41.0	
	31- 60 คน	121	30.1	
	62- 99 คน	24	6.0	
	101 คนขึ้นไป	49	12.2	
	$\bar{X} = 48.88$ SD = 51.42			
<u>ความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม</u>				
ระดับความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมหรือกลุ่ม				
	มากที่สุด			
	มาก	134	33.5	
	ปานกลาง	182	45.3	
	น้อย	73	18.2	
	น้อยมาก หรือไม่พึงพอใจเลย	7	1.7	
	$\bar{X} = 4.07$ SD = 0.846	6	1.5	
<u>ระดับความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย</u>				
	มากที่สุด	61	15.2	
	มาก	116	28.9	
	ปานกลาง	144	35.8	
	น้อย	37	9.2	
	น้อยมาก หรือไม่พึงพอใจเลย	43	10.7	
	$\bar{X} = 3.28$ SD = 1.17			

ตอนที่ 5 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวทั่วไป พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวที่กลุ่มตัวอย่างเคยได้กระทำประกอบกับการผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมากที่สุด คือ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ สูงถึงร้อยละ 99.3 รองลงมาได้แก่ การปิกนิก/ประกอบอาหาร ร้อยละ 92.8 เที่ยวชมน้ำตก ร้อยละ 89.1 ชมทิวทัศน์ ร้อยละ 88.3 ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ ร้อยละ 87.1 ชมพระอาทิตย์ขึ้น/ตก ร้อยละ 74.9 เดินป่าเดินศึกษาธรรมชาติ ร้อยละ 63.2 และการศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ร้อยละ 59 ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่นๆ มีผู้กระทำไม่ถึง ร้อยละ 50 รายละเอียดดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเคยได้กระทำประกอบกับการผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์	399	99.3
ปิกนิก/ประกอบอาหาร	373	92.8
เที่ยวชมน้ำตก	358	89.1
ชมทิวทัศน์	355	88.3
ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ	350	87.1
ชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก	301	74.9
เดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ	254	63.2
ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น	237	59.0
ส่องดูสัตว์ นูนก / คูผีเสื้อ	200	49.8
เที่ยวชมถ้ำ	173	43.0
พายเรือ/ล่องเรือ/ล่องแก่ง	127	31.6
ขี่จักรยานเสือภูเขา	121	30.1
ดูดาว ศึกษาท้องฟ้าและดาราศาสตร์	117	29.1
ปีน / ไต่เขา	69	17.2
การศึกษา / วิจัย	68	16.9
อื่นๆ ได้แก่ การบริจาคของช่วยเหลือเจ้าหน้าที่และชุมชนที่ห่างไกล	37	9.2

สำหรับพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรม การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งใช้ระดับความถี่ของการปฏิบัติที่เกิดขึ้นอันเกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จำนวนข้อปฏิบัติ 33 ข้อความ โดยให้ค่าคะแนนเป็น 4 ระดับสำหรับข้อความเชิงบวกและค่าในทางกลับกันสำหรับข้อความเชิงลบ เมื่อนำค่าคะแนนทั้ง 33 ข้อปฏิบัติมารวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 2.27 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาอัตราความถี่ ร้อยละ พบว่า พฤติกรรมด้านบวกที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้กระทำทุกครั้ง ได้แก่ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบของสถานที่ไปเยือนและกฎของกลุ่ม ร้อยละ 75.4 รองลงมาได้แก่ การละเว้นจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด ร้อยละ 72.4 วางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว ร้อยละ 68.4 ระมัดระวังตน หลีกเลี่ยงไม่ให้ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ได้ไปเยือน ร้อยละ 63.2 แสวงหาข้อมูล และมีการศึกษาข้อมูลก่อนเดินทางท่องเที่ยว ร้อยละ 57.2 การติดต่อขออนุญาตเจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลสถานที่ ก่อนเดินทาง ร้อยละ 56.5 การไม่เข้าไปใกล้หรือไม่อยู่ในที่สัตว์ป่าอาศัยอยู่ ร้อยละ 55.0 การใช้กล้องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว ร้อยละ 51.7 ส่วนพฤติกรรมด้านบวกอื่นๆ นั้นมีจำนวนผู้ที่กระทำทุกครั้งไม่ถึงร้อยละ 50 ส่วนพฤติกรรมด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้กระทำทุกครั้ง ได้แก่ นำอาวุธเข้าป่าด้วย ร้อยละ 19.4 ขับรถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปลี่ยนเพื่อแสวงหาความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด ร้อยละ 17.4 ให้อาหารสัตว์ป่าเพราะสงสารและเป็นการได้ใกล้ชิดธรรมชาติ ร้อยละ 11.4 ถ้าพบสัตว์ป่ากำลังข้ามถนนจะส่งเสียงหรือบีบแตรเสมอเพื่อให้สัตว์นั้นพ้นอันตรายจากรถ ร้อยละ 11.4 ล้างภาชนะในลำน้ำ ร้อยละ 11.2 เผาหญ้า ก่อไฟ เพื่อไล่ยุง มด แมลง ร้อยละ 11.2 ขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร ร้อยละ 7.0 และการขับรถยนต์ลุยลงโคลน ร้อยละ 8.2 รายละเอียดดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อของ
นักท่องเที่ยวนัก

การปฏิบัติ	ทำทุก ครั้ง	ทำบ่อย ครั้ง	ทำบาง ครั้ง	ไม่เคย ทำ	n = 402	
					\bar{X}	SD
ข้อปฏิบัติด้านบวก						
1. แสวงหาข้อมูล และมีการศึกษาข้อมูล ก่อน เดินทางท่องเที่ยว	57.2 (230)	22.4 (90)	18.2 (73)	2.2 (9)	2.35	0.85
2. วางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไป เยือนแหล่งท่องเที่ยว	68.4 (275)	22.9 (92)	7.7 (31)	1.0 (4)	2.59	0.68
3. ติดต่อ ขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแล สถานที่ ก่อนเดินทาง	56.5 (227)	17.7 (71)	22.9 (92)	3.0 (12)	2.28	0.92
4. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ของสถานที่ไปเยือน กฎของกลุ่ม	75.4 (303)	11.4 (46)	10.9 (41)	2.0 (8)	2.60	0.76
5. ส่งเสริมผู้ประกอบการและชาวบ้านที่มีความ ตระหนัก มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยซื้อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น	10.7 (43)	31.6 (127)	47.3 (190)	9.5 (38)	1.44	0.81
6. ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่นป้ายจะ หยุดอ่าน ศึกษาข้อมูล	34.3 (138)	45.5 (183)	17.7 (71)	2.5 (10)	2.12	0.78
7. ไม่เข้าไปใกล้ หรือไม่อยู่ในที่สัตว์ป่าอาศัยอยู่	55.0 (221)	23.9 (96)	11.2 (45)	9.2 (37)	2.26	0.99
8. ระมัดระวังตน หลีกเลี่ยงไม่ให้ก่อให้เกิดผล กระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อ สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ได้ไปเยือน	63.2 (254)	26.4 (106)	8.7 (35)	1.7 (7)	2.51	0.73
9. ละเว้นจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด	72.4 (291)	3.7 (15)	6.0 (24)	17.7 (71)	2.31	1.18
10. ใช้กล้องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว	51.7 (208)	28.4 (114)	16.4 (66)	3.5 (14)	2.28	0.86

ตารางที่ 19 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ทำทุก ครั้ง	ทำบ่อย ครั้ง	ทำบาง ครั้ง	ไม่เคย ทำ	\bar{X}	SD
<u>ข้อปฏิบัติด้านลบ</u>						
11. นำสัตว์เลี้ยงมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในป่าด้วย	4.0 (16)	5.5 (22)	4.7 (19)	85.8 (345)	0.28	0.74
12. ให้อาหารสัตว์ป่าเพราะสงสารและเป็นการได้ใกล้ชิดธรรมชาติ	11.4 (46)	4.7 (19)	12.4 (50)	77.9 (313)	0.34	0.75
13. ถ้าพบสัตว์ป่ากำลังข้ามถนนจะส่งเสียงหรือบีบแตรเสมอเพื่อให้สัตว์นั้นพ้นอันตรายจากรถ	11.4 (46)	10.0 (40)	12.7 (51)	65.9 (265)	0.67	1.05
14. จับขี้รดยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปลี่ยวเพื่อแสวงหาความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด	17.4 (70)	20.9 (84)	33.8 (136)	27.9 (112)	1.28	1.05
15. ทำให้ป้าย หลักเขต เครื่องหมายต่างๆ เคลื่อนย้ายหรือลบเลือนโดยไม่ได้ตั้งใจ	2.5 (10)	4.3 (19)	20.6 (83)	72.1 (290)	0.38	0.69
16. ใช้วันชดชดกับต้นไม้ใหญ่เพื่อจุดรถ	5.7 (23)	13.4 (54)	54.0 (217)	26.9 (108)	0.98	0.79
17. ยิงนก และ / หรือ สัตว์ป่าเพื่อเป็นอาหาร	2.0 (8)	4.5 (18)	10.7 (43)	82.8 (333)	0.26	0.63
18. ทิ้งขยะ เศษอาหารบนพื้นดินใต้โคนต้นไม้เพื่อเป็นปุ๋ย	6.0 (24)	3.5 (14)	7.2 (29)	83.3 (335)	0.26	0.80
19. นำอาวุธ เข้าป่าด้วย เพื่อการป้องกันตัว	19.4 (78)	5.7 (23)	30.6 (123)	44.3 (178)	0.32	1.13
20. เร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกรถ	3.7 (15)	9.0 (36)	29.4 (118)	57.2 (230)	0.04	1.26
21. ขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร	7.0 (28)	18.9 (76)	70.9 (285)	3.2 (13)	1.30	0.64
22. ขับรถยนต์ลุยลงโคลน	8.2 (33)	20.4 (82)	63.9 (254)	7.2 (29)	1.30	0.72
23. นำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้โดยไม่ได้ตั้งใจ	2.7 (11)	7.2 (29)	59.2 (238)	30.8 (124)	0.82	0.68

ตารางที่ 19 (ต่อ)

การปฏิบัติ	ทำทุก ครั้ง	ทำบ่อย ครั้ง	ทำบาง ครั้ง	ไม่เคย ทำ	\bar{X}	SD
24. ร้องเพลง เล่นดนตรีเพื่อเป็นการพักผ่อนและ สร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว	6.7 (27)	8.5 (34)	47 (189)	37.8 (152)	0.84	0.84
25. จับปลาหรือสัตว์น้ำในลำน้ำขึ้นมาเป็น อาหาร	2.7 (11)	5.7 (23)	20.4 (82)	70.9 (285)	0.40	0.72
26. เผาหญ้า ก่อไฟ เพื่อไล่ยุง มด แมลง	11.2 (45)	10.7 (43)	45.8 (184)	32.1 (129)	1.02	0.95
27. เศษอาหาร เศษผักและเปลือกผลไม้ที่เหลือ จากกิจกรรมการบริโภค กำจัดโดยการทิ้งลง ถังคอง แม่น้ำได้เพื่อเป็นอาหารของสัตว์น้ำ	13.4 (54)	6.2 (25)	18.2 (73)	62.2 (250)	0.71	1.07
28. ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิม เพราะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้	5.7 (23)	7.5 (30)	57.2 (230)	29.1 (117)	0.90	0.77
29. ล้างรถยนต์ในลำธาร	5.7 (23)	4.5 (18)	53.7 (216)	36.1 (145)	0.80	0.77
30. ล้างภาชนะในลำน้ำ	11.2 (45)	16.2 (65)	57.2 (230)	15.4 (62)	1.23	0.84
31. ทานอาหารป่า เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศโดย ให้ชาวบ้านจัดหาและทำให้ซึ่งเป็นการช่วย สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วย	5.5 (22)	5.2 (21)	15.4 (62)	73.9 (257)	0.42	0.82
32. จัด เขียน หรือสลักชื่อตามต้นไม้หรือผนังถ้ำ ป้ายต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	2.7 (11)	6.5 (26)	4.7 (19)	86.1 (346)	0.26	0.69
33. เก็บผลิตผลจากธรรมชาติไปเป็นที่ระลึก เพื่อ เตือนความทรงจำว่าเคยมาเยือน	7.5 (30)	4.5 (18)	2.5 (10)	85.6 (344)	0.34	0.87

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยว

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในประเทศไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางซึ่งมีแนวทางในการสร้างมาตรฐานหรือกติกาในการท่องเที่ยวประเภทนี้อันจะเป็นตัวควบคุมและลดผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นกับทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ/ราชการ สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยและชมรมต่างๆ และต่อนักท่องเที่ยวด้วยกันมีรายละเอียด ดังนี้

1. ภาครัฐราชการ / เจ้าหน้าที่ ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านบวก – ลบ จากการท่องเที่ยวประเภทนี้ แล้วเข้ามาจัดระเบียบการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ควรมีการกำหนดพื้นที่และเส้นทางที่สามารถเข้าไปท่องเที่ยวประเภทนี้ได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งจัดสภาพให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวประเภทนี้ เช่น รักษาสภาพเดิมให้มากที่สุด มีความทุรกันดาร อาจมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงห้องน้ำเพื่อป้องกันไม่ให้มีการแพร่เชื้อโรคในป่า ควรจำกัดจำนวน คน รถ ระยะเวลา เปิด ปิด พื้นที่ ช่วงระยะเวลาให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้พื้นที่ ควรมีการลงทะเบียนรถทุกครั้ง ที่เข้าไปในเขตพื้นที่อนุรักษ์ พร้อมทั้ง ตรวจสอบอุปกรณ์ อาวุธในรถทุกครั้ง และตรวจสอบรถทั้งขาเข้า-ออก ในเรื่องขยะ ควรมีเจ้าหน้าที่ติดตาม ดูแล ขณะที่เข้าไปในพื้นที่เพื่อควบคุมการกระทำผิด ควรมีบทลงโทษทางกฎหมายที่รุนแรงเพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวฝ่าฝืน ควรส่งเสริม และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบดูแลพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น ชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยว และควรส่งเสริม พัฒนาการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เพราะนอกจากประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแล้ว การท่องเที่ยวประเภทนี้ยังพร้อมที่จะเข้าไปช่วยเหลือชุมชนที่ห่างไกล และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ

2. สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยและชมรมต่างๆ ควรมีวิธีการพัฒนา ปลุกฝังค่านิยมที่ดีแก่นักท่องเที่ยวก่อนเข้าไปท่องเที่ยวแบบออฟโรด เช่น การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ การปฏิบัติตนเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่ดูแลในพื้นที่ ในการกำหนดมาตรการต่างๆ ในการท่องเที่ยว เช่น ข้อปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว และกำหนดจำนวนรถ คน ที่เข้าไปใช้พื้นที่ในแต่ละพื้นที่ ฯลฯ ควรแนะนำสถานที่ – เส้นทางท่องเที่ยวแบบออฟโรดที่เข้าไปท่องเที่ยวได้ โดยจัดลำดับความยาก - ง่าย ในการขับขี่ และให้ข้อมูล

แนะนำอื่นๆ ควรมีบทบาทในการควบคุมการปฏิบัติตนของสมาชิกในสมาพันธ์ได้ มีมาตรการห้ามจัดการวาทองเที่ยวที่มีการเล่นดนตรี เครื่องขยายเสียงหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ในป่า รวมทั้งการนำรถไปแข่งกันในป่า และควรมีการประชาสัมพันธ์สู่สาธารณชนโดยทั่วไปให้เห็นภาพลักษณ์ที่ดีของท่องเที่ยวประเภทนี้ เช่น จัดทำโครงการที่ให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วมกับชาวออฟโรดในการทำกิจกรรมต่างๆ

3. นักท่องเที่ยว ควรมีการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนการเดินทาง เช่น ศึกษาวิธีการขับขีรถยนต์ประเภทขับเคลื่อนสี่ล้อ ศึกษาสภาพเส้นทาง เตรียมสภาพรถและอุปกรณ์ เช่น จะต้องมีการสำรองน้ำมันในการใช้วินช์ ควรกำหนดจำนวน คน จำนวนรถ ไม่ให้มากเกินไป เช่น ไม่เกิน 20 คัน และช่วงระยะเวลาการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้พื้นที่ให้เหมาะสม ในเดินทางควรมีกติกาในกลุ่ม คณะที่แน่นอน โดยมีหัวหน้า และรองหัวหน้าเพื่อควบคุม ดูแลให้สมาชิกปฏิบัติตนตามระเบียบของกลุ่ม ควรทำความเข้าใจแก่สมาชิกกลุ่มเดินทางเกี่ยวกับ การเดินทางและการปฏิบัติตน และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ห้ามนำรถออกนอกเส้นทางเดิมที่มีอยู่ และควรรักษาความสะอาดหลังจากเข้าไปใช้พื้นที่ในป่า เช่น นำขยะกลับออกมาด้วย

ตอนที่ 6 ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระจำนวนทั้งสิ้น 28 ตัว ในที่นี้ คือ แรงจูงใจ จำนวน 21 ด้าน ได้แก่ เรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ การได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การได้ทำกิจกรรม ใช้เวลาว่างกับครอบครัว การได้พบปะผูกมิตรสังสรรค์กับผู้อื่น การมีโอกาสได้ผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย การได้ทดสอบสมรรถนะของรถยนต์ การได้เลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบการได้แสดงความกล้าหาญ การหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของเมือง / แสวงหาความสงบ เอกลักษณะของตนเอง การได้พักผ่อนหย่อนใจในแหล่งธรรมชาติ การหลีกเลี่ยงความจำเจ เป็นการชั่วคราว การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน การแสดงถึงความแข็งแกร่งของร่างกายจิตใจ ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น ความภาคภูมิใจที่ได้ท่องเที่ยวไปยังที่ต่างๆ สถานภาพและเกียรติภูมิ การแสดงออกซึ่งความทันสมัย การได้บุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ ความอยากรู้ อยากเห็นส่วนตัว และแรงจูงใจทางด้านความเป็นอิสระ ทศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ทศนคติต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว ขนาดกลุ่ม และความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่ม กับตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า มีตัวแปรอิสระเพียง 11 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรแต่ละตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม ประมาณร้อยละ 60 ($F = 150.319$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.610$; Adjusted R Square = 0.599) ดังรายละเอียดในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทดสอบสมมติฐานเมื่อตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ตัวแปรอิสระ	Beta	t	Sig
1. การมีโอกาสมพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่น	0.253	6.110	0.000
2. ความเป็นอิสระ	-0.220	-6.011	0.000
3. การได้แสดงความสามารถ	-0.216	-5.354	0.000
4. การมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน	-0.204	-5.195	0.000
5. สถานภาพและเกียรติภูมิ เช่น การได้เป็นที่รู้จัก ได้สมาคมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม	0.194	4.391	0.000
6. การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ	0.167	4.646	0.000
7. การได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น	0.137	3.268	0.001
8. การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน	0.117	2.963	0.003
9. การมีโอกาสมผจญภัย เสี่ยงภัยและ ทำทาย	-0.083	-2.324	0.021
10. ทักษะคิดต่อการใช้ทรัพยากร ธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป	0.358	9.744	0.000
11. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	0.113	3.246	0.001

Constant = 23.794 ; $F = 150.319$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.610$; Adjusted R Square = 0.599

จากตารางที่ 18 เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ได้แก่ แรงจูงใจจำนวน 9 ด้าน คือ การมีโอกาสมพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่น ความเป็นอิสระ การได้แสดงความสามารถ การมีโอกาสนปฏิสัมพันธ์

กับกลุ่มเพื่อน สถานภาพและเกียรติภูมิ เช่น การได้เป็นที่รู้จัก ได้สมาคมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติการได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน และแรงจูงใจด้านการมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย ทศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ได้แก่

1.1 การมีโอกาสพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงบวก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว หรือ ค่า $Beta = 0.253$; $t = 6.110$; $Sig = 0.000$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการมีโอกาสพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่นมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

1.2 ความเป็นอิสระ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงลบ ด้วยค่า $Beta = -0.220$; $t = -6.011$; $Sig = 0.000$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกน้อย หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก

1.3 การได้แสดงความกล้าหาญ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงลบ ด้วยค่า $Beta = -0.216$; $t = -5.354$; $Sig = 0.000$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการได้แสดงความกล้าหาญมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกน้อย หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก

1.4 การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงลบ ด้วยค่า $Beta = -0.204$; $t = -5.195$; $Sig = 0.000$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกน้อย หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก

1.5 สถานภาพและเกียรติภูมิ เช่น การได้เป็นที่รู้จัก ได้สมาคมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงบวก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว หรือ ค่า $Beta = 0.194$; $t = 4.391$; $Sig = 0.000$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับสถานภาพและเกียรติภูมิมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

1.6 การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงบวก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว หรือ ค่า $Beta = 0.167$, $t = 4.646$; $Sig = 0.000$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

1.7 การได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอิทธิพลในเชิงบวก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว หรือ ค่า $Beta = 0.137$; $t = 3.268$; $Sig = 0.001$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่นมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

1.8 การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอิทธิพลในเชิงบวก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว หรือ ค่า $Beta = 0.117$; $t = 2.963$; $Sig = 0.003$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

1.9 การมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงลบ ด้วยค่า $Beta = -0.083$; $t = -2.324$; $Sig = 0.021$ กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทายมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกน้อย หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก

2. ทักษะคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงบวก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว หรือ ค่า Beta = 0.358; $t = 9.744$; Sig = 0.000 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติทางบวกกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

3. ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีอิทธิพลในเชิงบวก ด้วยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยที่ปรับเป็นค่ามาตรฐานแล้ว หรือ ค่า Beta = 0.113; $t = 3.246$; Sig = 0.001 กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

วิจารณ์

ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะทางประชากรทั่วไปของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 – 49 ปี ซึ่งคิดอายุเฉลี่ยทั้งสิ้น 39.8 ปี หรือวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และมีอาชีพทางด้านธุรกิจส่วนตัวสูงสุด ซึ่งจำแนกเป็นธุรกิจเกี่ยวกับยานยนต์ และธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับยานยนต์ ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน รองลงมาทำงานในบริษัทเอกชน รายได้ต่อเดือนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงคือเฉลี่ยทั้งสิ้น 72,071.39 บาท มีจำนวนรถยนต์ที่ถือครองทั้งหมด 1-3 คัน เฉพาะรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อจำนวน 1 คัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยในกรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมทั้งกระจายทุกภูมิภาคทั่วประเทศไทยและอยู่ในเขตอำเภอเมือง จากลักษณะดังกล่าวจะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนกลาง ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินชีวิตและพัฒนาการ คือ เป็นช่วงที่มีครอบครัวและอาชีพที่มั่นคง ให้ความสำคัญกับความก้าวหน้าในอาชีพ การตัดสินใจ เป้าหมายชีวิตแสดงความเป็นตัวของตัวเองชัดเจนขึ้น เริ่มกิจกรรมเพื่อประโยชน์กับสังคม มีวัฏจักรชีวิตครอบครัวในช่วงที่ 4 – 5 คือ ครอบครัวที่มีบุตรอายุมากกว่า 6 ขวบถึงโตแล้วแต่ยังอาศัยอยู่กับบิดามารดา เป็นสถานะที่ฐานะการเงินดีขึ้น เป็นปีกแผ่น มีความมั่นคงในอาชีพการงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะมีอาชีพทางด้านธุรกิจส่วนตัวและมีรายได้สูง สามารถจัดลำดับชั้นสังคมอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีอำนาจการซื้อ หรือใช้จ่ายอย่างเพียงพอ และมีความสนใจในด้านสุขภาพและการทำกิจกรรม และกิจกรรมนันทนาการ

ที่วัยผู้ใหญ่ตอนกลางสนใจ ได้แก่ กิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวสามารถประกอบรวมกันได้ เป็นกิจกรรมที่กระทำด้วยตนเองโดยไม่มีผู้นำ และกิจกรรมการท่องเที่ยวในสถานที่แปลกใหม่ (คณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา, 2535 ; นลองศรี, 2544 ; และ นภวรรณ, 2546)

นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวทั่วไปเฉลี่ย 8.5 ครั้งต่อปี และเฉพาะการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เคยเข้าร่วมกิจกรรมโดยเฉลี่ยทั้งสิ้น 15.15 ครั้ง หรือเฉลี่ยปีละ 3.52 ครั้ง ซึ่งจะเห็นว่านอกจาก การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อแล้วนักท่องเที่ยวยังได้ ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวประเภทอื่นด้วย และพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้ เข้าร่วมกิจกรรมประเภทนี้อยู่ในช่วงเวลา 1-5 ปี คิดเป็นระยะเวลาเฉลี่ยจำนวน 4.30 ปี อันเป็นช่วงหลังจากที่มีการก่อตั้งสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยแล้ว และเป็นไปได้ว่าการท่องเที่ยวประเภทนี้จะได้รับความสนใจ ความนิยมเพิ่มขึ้นจากการประชาสัมพันธ์ของสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย สื่อมวลชนและกระแสความนิยมการใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่าเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีการรวมกลุ่มโดยส่วนใหญ่จะมีจำนวนผู้ร่วมเดินทาง 11 – 30 คน รองลงมาคือ 31 – 60 คน คิดเป็นจำนวนเฉลี่ยทั้งสิ้น 48.88 คน และจำนวนรถในการเดินทางจำนวน 6-10 คัน รองลงมาคือ 11 –20 คัน หรือคิดเป็นจำนวนเฉลี่ยทั้งสิ้น 16.21 คัน ซึ่งถือว่าเป็นขนาดกลุ่มในระดับกลางสำหรับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ลักษณะกลุ่มเดินทาง คือ กลุ่มครอบครัวผสมกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นการรวมกลุ่มในรูปแบบของ ชมรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัย โดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นกลุ่มต่างๆ จำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มจะจัดอยู่ในกลุ่มปฐมภูมิ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะการพบปะสังสรรค์กันอย่างเป็นกันเอง สนับสนุน มีการพบหน้ากันเสมอ เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นโดยไม่หวังผลประโยชน์เป็นที่ตั้ง (คมเพชร, 2522) และสิทธิโชค (2546) ได้กล่าวว่า กลุ่มคนที่มีการรวมกลุ่มกันขึ้นมาจากธรรมชาติของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มักจะเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกจำนวนไม่มาก มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ติดต่อกันบ่อย เป็นกลุ่มที่มีความสำคัญเพราะสามารถตอบสนองความต้องการของคนเรา เช่น ความต้องการมิตรภาพ ความรัก ความห่วงใย ซึ่งพบว่ากลุ่มชมรมของนักท่องเที่ยวประเภทนี้จะมีความเหนียวแน่นของการรวมกลุ่มในระดับสูง โดยจะเห็นได้จากนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกในชมรมหรือกลุ่มในระดับมาก มีจำนวนครั้งในการพบปะกันภายในกลุ่มจำนวนเฉลี่ย 1.97 ครั้งต่อ 1 เดือน สำหรับระยะเวลาในการท่องเที่ยวอยู่ในช่วง 3-6 วัน มีค่าใช้จ่ายโดยรวมคนละ 1,000 – 5,000 บาท

ซึ่งพบว่าค่าใช้จ่ายมีความผันแปรกันมากในส่วนของค่าซ่อมบำรุงรถที่ใช้เดินทางเนื่องจาก ในการเดินทางท่องเที่ยวไปตามเส้นทางทิวทัศน์สวยๆ มีความยากลำบากนั้นมีโอกาสสูงที่จะทำให้รถยนต์ที่ใช้เดินทางชำรุด เสียหายซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่มีความไม่แน่นอน

ผลการศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวในส่วนพฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยวทั่วไป พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเคยได้กระทำประกอบกับการผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมากที่สุด คือ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ รองลงมาได้แก่ การปิกนิก/ประกอบอาหาร การเที่ยวชมน้ำตก ชมทิวทัศน์ ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ ชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก จะเห็นว่าส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่กระทำร่วม ในการเดินทางแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ซึ่งมีลักษณะที่สามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสันโดษได้มากกว่า กิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติทั่วไป เช่น การกางเต็นท์ พักแรม ตั้งแคมป์ในป่าลึก มีความสันโดษสงบ เงียบสงัด ห่างไกลผู้คน และมีได้เป็นสถานที่กางเต็นท์ที่เจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้ให้ ดังเช่น ลานกางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติโดยทั่วไป

สำหรับพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านบวกรที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้กระทำในระดับสูงได้แก่ มีการวางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว ขออนุญาต เจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลสถานที่ก่อนเดินทาง เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบของสถานที่ไปเยือน กฎของกลุ่ม การละเว้นจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด ระเบิดกระสุน เหล็กเถื่อนไม่ให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ได้ไปเยือน การไม่เข้าไปใกล้ หรือไม่อยู่ในที่สัตว์ป่าอาศัยอยู่ และการใช้กล้องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว รวมทั้ง นำขยะออกจากพื้นที่ซึ่งเป็นการกระทำที่สะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีพานะ หรือรถยนต์ในการเดินทางสามารถใช้สำหรับขนขยะกลับ และจากการสำรวจพฤติกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละเส้นทางที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้น พบว่า นักท่องเที่ยวทุกกลุ่มจะมีถุงดำติดรถไปเพื่อเก็บและขนขยะกลับมาทิ้งในเมืองด้วยทุกครั้ง ซึ่งนักท่องเที่ยวถือกันเป็นธรรมเนียมในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ และเห็นว่าเป็นการได้ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมแล้ว ส่วนพฤติกรรมด้านลบที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้กระทำ ได้แก่ การขับขี่ยานยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเบญจพรรณเพื่อแสวงหาความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด การขับรถยนต์ลุยน้ำหรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร และการขับรถยนต์ลุยโคลน ลักษณะการกระทำดังกล่าวถือเป็นจุดเด่นอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวประเภทนี้ เพราะการเข้าไปในแหล่งธรรมชาติหรือในเขตป่าลึก เป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยแบบใช้รถยนต์ขับเคลื่อน

สี่ล้อ ซึ่งมักนิยมใช้คำว่า Off-Road Vehicles (ORVs) และ Hornby (2000) ได้กล่าวถึงคำว่า Off-Road หมายถึง เส้นทางทุรกันดารไม่ใช่เส้นทางหลวง รวมทั้ง สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ นักท่องเที่ยวซึ่งชอบการเข้าร่วมกิจกรรมที่อาศัยความทรหด อุดทน เสี่ยงภัย ไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษตามสถานที่ห่างไกล ทุรกันดาร สภาพเส้นทางมีความยากลำบาก มีชื่อเสียงด้านความงาม และองค์ประกอบของธรรมชาติ เพื่อได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย ดังนั้น การขับรถยนต์ลุยลงน้ำหรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร และการขับรถยนต์ลุยลงโคลน จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการท่องเที่ยวประเภทนี้ด้วยเช่นกัน เพราะเป็นการผจญภัยอย่างหนึ่งและในบางเส้นทางเป็นสภาพที่นักท่องเที่ยวยังไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้หากต้องการไปให้ถึงจุดหมายจำเป็นจะต้องข้ามลำน้ำ หรือในฤดูฝนถนนลูกรังในป่าในบางช่วงมีสภาพพื้นผิวกลายเป็น โคลน จากการกระทำในลักษณะนี้จึงมีโอกาทำให้เกิดผลกระทบต่อดินและน้ำสูง เนื่องจาก ล้อขนาดใหญ่สามารถตะกุกผิวดินขึ้นมาทำให้สูญเสียหน้าดิน และผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง (Tuttle, 1987 and Persico, 2002) เกิดร่องลึกบริเวณเส้นทาง ดินถูกชะล้างพังทลาย และมีผลทำให้ลักษณะทางกายภาพ และคุณสมบัติของดินมีการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้เมื่อมีฝนตกลงในทางที่ถูกทำลาย เช่น มีร่องลึกข้อมทำให้น้ำไหลบ่าหน้าดินมากขึ้น หรือ ตลิ่งลำน้ำบริเวณที่มีกิจกรรมถูกกัดเซาะพังทลายมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาอัตราการตกตะกอนของดินที่ถูกชะล้างมา (Taylor, 1991) รวมทั้งการที่รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อตะกุกลงน้ำ สามารถทำให้เกิด ตะกอนและความขุ่นของน้ำ การตกตะกอนในลำธาร ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อพืชในน้ำและปลา (U.S.F.S., 2003 and Sierraclub, 2003) ส่วนพฤติกรรมด้านลบ ด้านอื่นๆ ได้แก่ การนำอาวุธเข้าป่าด้วยเพื่อป้องกันตัว การล่ากวางในลำน้ำ การเผาหญ้า ก่อไฟ การร้องเพลง เล่นดนตรี การให้อาหารสัตว์ป่าเพราะสงสารและเห็นว่าเป็นการได้ใกล้ชิดธรรมชาติ ซึ่งมีโอกาสที่จะส่งผลกระทบทำให้ สัตว์ป่ามีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลง หรือการที่พบสัตว์ป่ากำลังข้ามถนนจะส่งเสียงหรือบีบแตรเสมอเพื่อให้สัตว์นั้นพ้นอันตรายจากรถ นั่นถือเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมเพราะทำให้เกิดเสียงดังเป็นมลพิษที่ส่งผลต่อสัตว์ป่า ดังนั้น จึงควรที่จะจอดรอแล้วให้สัตว์ป่าข้ามถนนไปก่อนที่จะเคลื่อนรถต่อไป

นอกจากนี้ ในส่วนของ ผลการศึกษาจากการสังเกตพฤติกรรมการท่องเที่ยวในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อนั้น มีสอดคล้องกันกับการอธิบายข้างต้น และพบว่า ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวในการเดินทางแต่ละครั้งจะได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่มีระดับในด้านของการผจญภัย การเผชิญกับเส้นทางที่มีความทุรกันดาร ลำบาก และ

ต้องใช้ความอดทน มีการพึ่งพาตนเอง แยกต่างหาก โดยพบว่าในการเดินทางที่เส้นทางทुरกันดาร มีความยากลำบาก ต้องพึ่งพาตนเองสูงในการทำกิจกรรมต่างๆ และมักพบพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านลบ ลักษณะผลกระทบที่สังเกตได้ของสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณที่มีกิจกรรมมีมากกว่า เช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า ระดับในด้านการผจญภัย เส้นทางทुरกันดาร ลำบาก มีผลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวด้านลบและส่งผลต่อ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

สำหรับ การศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวจำนวน 28 ตัวแปรกับ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า มีเพียง ปัจจัยส่วนบุคคลจำนวน 11 ตัวแปร ที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่

แรงจูงใจ

แรงจูงใจจำนวน 9 ด้าน สามารถอธิบายและจำแนกประเภทโดยอ้างอิงแนวคิดของ Dann (1981) ซึ่งได้นำผลการจัดลำดับขั้นความต้องการของ Abraham Maslow มาเชื่อมโยงและอธิบาย แรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยว และพบว่านักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ มีแรงจูงใจหรือแรงผลักดันจำแนกตามประเภท ดังนี้

1. ความต้องการที่ตอบสนองความต้องการของร่างกาย หรือ แรงจูงใจทางกายภาพ เป็น ความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดเหนือความต้องการด้านอื่นๆ คือ การผ่อนคลายความเครียด จากการทำงาน ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก

2. ความต้องการในการเดินทางเพื่อให้โอกาสในการเข้าสังคม หรือ แรงจูงใจระหว่าง บุคคล เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จำนวน 2 ด้าน ได้แก่

2.1. การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกน้อย หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก

2.2 การมีโอกาสดพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่นซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการมีโอกาสดพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่นมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวมมาก

จะเห็นว่า แรงจูงใจทั้ง 2 ด้านต่างเป็นความต้องการด้านสังคม ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันซึ่งอาจมีสาเหตุมาจาก การพบปะผูกมิตรกับผู้อื่นนั้น เป็นสถานการณ์ที่ทำให้คนเราต้องมีพฤติกรรมด้านบวม เพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับ ส่วนการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นสถานการณ์ที่อยู่ร่วมกับคนสนิท คู่เนคกัน ดังที่ สิทธิโชค (2546) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จิตใจและอารมณ์ได้รับการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม หรือการได้อยู่ในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน จะทำให้เกิดอาการที่ต้องปรับตนเองให้อยู่ในระดับที่ให้ได้การยอมรับจากกลุ่ม คือทำเหมือนอย่างทีคนส่วนใหญ่ทำและคิดอย่างทีเขาคิดกัน อันเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้สมาชิกยอมทำตามแรงกดดันของกลุ่ม ซึ่งมีสาเหตุจากทีสมาชิกมักมีความกลัวการถูกลงโทษหรือการไม่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกอื่นของกลุ่ม โดยทั่วไปกลุ่มมีเทคนิคในการทำโทษสมาชิกทีไม่คล้อยตาม เช่น การเยาะเย้ย ถากถาง การแซว การข่มขู่ การทำร้าย การขับไล่ออกจากกลุ่ม เช่น การถูกเพื่อนทำทาย ชักชวนให้ไปในเส้นทางทีทุรกันดาร สัน โดษ ก็ยอมไปเพื่อทีจะมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม

3. ความต้องการทีจะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรม ชนชาติและการดำรงชีวิตทีแตกต่างไปจากทีอยู่อาศัยเดิม หรือ แรงจูงใจทางวัฒนธรรม นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างทีให้ความสำคัญกับการได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่นมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวมมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาในส่วนของ การสังเกตพฤติกรรมการท่องเที่ยวในขณะประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวทีมีความสนใจทีจะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นทีได้ไปเยือนนั้น จะมีพฤติกรรมทีเป็นมิตร เคารพจารีตประเพณีท้องถิ่น ไม่แสดงความรังเกียจ เช่น ยินดีทีจะรับประทานอาหารพื้นเมืองร่วมกับชาวบ้าน ตั้งใจทีจะเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ซึ่งต่างจากกลุ่มทีไม่สนใจในด้านนี้ และเป็นไปได้ว่า กลุ่มทีให้ความสำคัญกับการได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่นมากนั้นย่อมมีความสนใจ ใส่ใจและคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่นทีตนไปเยือน ดังนั้น จึงไม่กระทำพฤติกรรมการท่องเที่ยวด้านลบทีจะส่งผลกระทบต่อท้องถิ่น เช่น ขับรถเข้าไร่ นาของชาวบ้านเพื่อเลี้ยวเส้นทางเดิม รวมทั้งมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวมมาก

4. ความต้องการความภาคภูมิใจ ได้แก่

4.1. การมีโอกาสดูภัย เสี่ยงภัยและทำทายเป็นแรงจูงใจที่ผลักดันให้นักท่องเที่ยวกระทำในสิ่งที่เสี่ยงภัย ซึ่งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองเมื่อสามารถกระทำในสิ่งที่ทำทายเป็นสำเร็จ รวมทั้ง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการได้แสดงการมีโอกาสดูภัย เสี่ยงภัยและทำทายเป็น พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกลบ หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก เช่น การขับรถลุยลำน้ำ โคลน ใต้อินนั้นเพื่อการได้รับประสบการณ์ที่ผจญภัย ทำทายเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะในส่วนของการสังเกตพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวในขณะเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า ลักษณะกิจกรรมการท่องเที่ยวในการเดินทางแต่ละครั้งจะได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่มีการผจญภัย การเผชิญกับเส้นทางที่มีความทุรกันดาร ลำบาก และต้องใช้ความอดทน มีการพึ่งพาตนเองในระดับที่แตกต่างกัน เช่นพบว่า กลุ่มที่เดินทางในลักษณะบริษัททัวร์ มีเด็กจำนวนมากในเส้นทางที่ 7 หรือในเส้นทางที่ 1 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเดินทางนั้น พบว่า มีความสะดวกสบายและประสบการณ์ในด้านการผจญภัย การใช้ความอดทน พึ่งพาตนเองมีน้อยกว่าในเส้นทางที่ 2 และ 5 ซึ่งเป็นการเดินทางที่เส้นทางทุรกันดาร มีความยากลำบาก ต้องพึ่งพาตนเองสูงในการทำกิจกรรมต่างๆ และมักพบพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวด้านลบ ลักษณะผลกระทบที่สังเกตได้ของสภาพแวดล้อมโดยรอบบริเวณที่มีกิจกรรมมีมากกว่าเช่นกัน ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่า กลุ่มที่มีแรงจูงใจการมีโอกาสดูภัย เสี่ยงภัยและทำทายเป็นสูง ย่อมผลักดันให้นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยเข้าไปในเส้นทางทุรกันดารสูง มีความลำบาก ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวด้านลบมากและส่งผลกระทบต่อ ผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

4.2 ความต้องการทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง และการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น พบว่า นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจด้านสถานภาพและเกียรติภูมิ เช่น การได้เป็นที่รู้จัก ได้สมาคมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคมซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับ สถานภาพและเกียรติภูมิมัก จะมีพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก เพราะจะได้เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น และจากผลการศึกษาด้านลักษณะทางประชากรจะเห็นว่า นักท่องเที่ยวประเภทนี้ส่วนใหญ่จัดอยู่ในชนชั้นสังคมระดับสูง มีการศึกษาและฐานะดี เป็นที่รู้จักในสังคม ดังนั้น ย่อมมีความต้องการทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง และการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น ซึ่งควรใช้ลักษณะเด่นนี้เป็นสิ่งกระตุ้น ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวด้านบวก และยับยั้งพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว

ด้านลบได้ เช่น การให้รางวัลแก่นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่มีพฤติกรรม การท่องเที่ยวที่ดี หรือการตัดจากการเป็นสมาชิกชมรมหากมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในด้านลบ

5. ความต้องการค้นพบสิ่งใหม่ๆ สถานที่ใหม่ๆ ความต้องการที่จะเรียนรู้หรือความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งที่ตนไม่เคยพบเห็นมาก่อน ความอยากรู้อยากเห็น ความเป็นอิสระ ความเป็นตัวของตัวเอง และเป็นการพัฒนาการส่วนบุคคล ซึ่งนักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในขั้นนี้จำนวน 3 ด้าน คือ

5.1. การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก เช่น พฤติกรรมในการเดินป่าในเส้นทางศึกษาธรรมชาติเพื่อที่จะได้เรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

5.2. ความเป็นอิสระ ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกน้อย หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก เช่น พฤติกรรมการเข้าไปในป่าลึกเพื่อแสวงหาความสัน โดย ความเป็นอิสระจากสังคมและการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่

5.3. การได้แสดงความกล้าหาญ ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการได้แสดงความกล้าหาญ มาก จะมีพฤติกรรม การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกน้อย หรือมีพฤติกรรมในทางลบมาก

การที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวอาจมีวัตถุประสงค์หรือแรงจูงใจหลายอย่าง ประกอบกันและแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อทั้ง 9 ด้าน ดังกล่าว ถือเป็นแรงผลักดันแนวคิดของ Dann (1981) คือ เป็นปัจจัยที่ทำให้นักท่องเที่ยวอยากที่จะเดินทาง เป็นเหตุจุดชนวน ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยว ต่อจากนั้น ในการตัดสินใจเลือกเดินทางไปยังสถานที่ใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไป ณ จุดหมายปลายทางเหล่านั้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้น ปัจจัยเหล่านี้ คือ แรงดึง ซึ่งผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวจะนิยมเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทาง เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยว แบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อซึ่งมีความสอดคล้องกับ แรงจูงใจทั้ง 9 ด้าน โดยจะเห็นได้จากการให้ความสำคัญใน

แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ได้แก่ การมีทัศนียภาพที่สวยงาม ความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การได้มีโอกาสเรียนรู้ ศึกษา สัมผัสธรรมชาติ ความสันโดษ สงบเงียบสงัด ห่างไกลผู้คน การเป็นแหล่งทุรกันดาร ลำบาก เสี่ยงภัยเพื่อการผจญภัยและท้าทาย การเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงของการท่องเที่ยวประเภทนี้ การเป็นแหล่งที่เพื่อน/ คนใกล้ชิดชักชวนไป ทดสอบสมรรถนะรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้ดี และมีความโดดเด่นเฉพาะตัวของพื้นที่ เช่น การต้องลุยน้ำ โคลน หรือต้องไต่หิน และพบว่า พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อนั้นต่างเป็นพื้นที่ในแหล่งธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตของพื้นที่อนุรักษ์ ประเภทอุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ยกตัวอย่างเส้นทางที่กลุ่มตัวอย่างเคยไปเยือนแล้วประทับใจ อันดับ (1) คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร (2) น้ำตกปีเต็ง อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ และอันดับ (3) เขาสิบห้าชั้น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ซึ่งต่างเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป

สำหรับทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไปมาก จะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวกมาก และจะเห็นว่า ประเด็นที่นักท่องเที่ยวเห็นด้วยมาก ได้แก่ การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของนักท่องเที่ยวทุกคน นักท่องเที่ยวควรเป็นผู้รับผิดชอบในการนำขยะที่นำเข้าไปในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวออกมาเอง ให้หมดซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมด้านบวกที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้กระทำ การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำคัญเท่ากับความรู้อื่นๆ การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจนจะช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ และนักท่องเที่ยวเห็นว่า ภาครัฐควรวางวิธีจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานที่เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมในแหล่งธรรมชาติ อย่างไรก็ตามพบว่า ประเด็นในด้านลบที่นักท่องเที่ยวเห็นด้วยจำนวนมาก คือ แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรีซึ่งเป็นทัศนคติที่สื่อให้เห็นทิศทางการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ว่า นักท่องเที่ยวทุกคนควรท่องเที่ยวได้อย่างเสรีซึ่งอาจนำไปสู่ผลกระทบต่างๆ ตามมา เพราะในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีข้อจำกัดและได้จำแนกเป็นประเภทตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมและกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงไม่สามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรีได้

ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สำหรับ ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในทางบวมมาก และพบว่าความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงซึ่งส่วนใหญ่ทำคะแนนได้ตั้งแต่ ร้อยละ 83.33 ขึ้นไป พบว่า นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจสูงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่ามีวัตถุประสงค์หลักเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ข้อความที่ว่า “เราจะไม่นำอะไรไปนอกจากภาพถ่าย และจะไม่ทิ้งอะไรไว้นอกจากรอยเท้า” เป็นแนวคิดหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การที่นักท่องเที่ยวเก็บพันธุ์ไม้จากเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อนำมาเพาะเลี้ยงไม่ถือว่าเป็นกิจกรรมอนุรักษ์ รวมทั้ง การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับสถานะ หรือขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่สามารถจะรองรับได้เป็นหลักการข้อหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนข้อที่นักท่องเที่ยวตอบถูกน้อยหรือข้อที่ควรมีการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และพื้นที่อนุรักษ์ที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติจะแบ่งออกเป็นเขตต่างๆ เช่น เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตหวงห้าม เขตกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นความรู้ ความเข้าใจที่สำคัญ เพราะ หากนักท่องเที่ยวไม่ทราบว่าพื้นที่อนุรักษ์มีการจำแนกเป็นเขตต่างๆ ซึ่งมีเขตสัน โดษ เปรียบบางที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถเข้าได้นั้น อาจส่งผลทำให้เกิดการบุกรุกเข้าไปในพื้นที่หวงห้ามได้ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมด้านลบที่นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้กระทำคือ การขับจี้รถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปลี่ยวเพื่อแสวงหาความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด

นอกจากนี้ในส่วนของทัศนคติของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ แม้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุแล้วจะไม่ใช่ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญที่ทำให้ทราบว่า นักท่องเที่ยวมีทัศนคติอย่างไรต่อการท่องเที่ยวประเภทนี้ ซึ่งพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อความเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อด้านบวก โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อเป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้เรียนรู้ชีวิตอีกด้านหนึ่ง เช่น ความลำบาก ความอดทน การผจญภัย การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และมีส่วนทำให้เกิดความผูกพันกันภายในกลุ่มมากขึ้น เพราะได้เรียนรู้ความลำบาก และการ

ช่วยเหลือกัน สำหรับคนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่รักป่า ชื่นชอบกิจกรรมแคมป์ปิ้ง การสัมผัสธรรมชาติที่เงียบสงบ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้สัมผัสธรรมชาติและซาบซึ้งถึงคุณค่าของป่าไม้ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมบริจาคของเพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ และกิจกรรมด้านการกุศล ซึ่งเป็นการเชื่อมสัมพันธ์ อันดีระหว่างคนเมืองกับคนในชนบท เช่น ได้เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ได้เข้าไปช่วยเหลือในสิ่งที่ชุมชนขาดแคลน

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวโดยใช้รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล ประเภทขับเคลื่อนสี่ล้อไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ตามสถานที่ห่างไกล ทुरกันดาร มีความโดดเด่นด้านความงามและองค์ประกอบของธรรมชาติ และเป็นกิจกรรมที่อาศัยความทรหด อุดทน เสี่ยงภัย ผู้ประกอบกิจกรรมได้รับความสนุกสนาน ตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย ในการเดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้ พบว่า ลักษณะกลุ่มของนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มครอบครัวกับเพื่อนซึ่ง อยู่ในรูปแบบของ กลุ่มชมรมต่างๆ โดยมีขนาดกลุ่มระหว่าง 11 – 30 คน ใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ 6-10 คัน และใช้ระยะเวลาประมาณ 3-6 วัน ในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับลักษณะต่างๆ ได้แก่ เป็นแหล่งที่มีทัศนียภาพสวยงามมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติสูง การเข้าถึง หรือสภาพทางทुरกันดาร ลำบาก เสี่ยงภัย ทำทายและผจญภัย กิจกรรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้กระทำประกอบกับ การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ได้แก่ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์ การปิกนิก/ประกอบอาหาร การถ่ายภาพ /บันทึกวิดีโอ การชมทิวทัศน์ การเที่ยวชม น้ำตก การชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก และการเดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ สำหรับพฤติกรรมในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเหมาะสมในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ย 2.27

จากการศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระจำนวน 28 ตัวแปรที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวแปรอิสระ 11 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และตัวแปรแต่ละตัวรวมกันก่อให้เกิดความผันแปรในตัวแปรตาม ประมาณร้อยละ 60 ($F = 150.319$; $Sig = 0.000$; $R^2 = 0.610$; $Adjusted\ R\ Square = 0.599$) โดยเรียงลำดับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมากไปหาน้อย ได้แก่ ทัศนคติต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยวโดยทั่วไป ($Beta = 0.358$; $t = 9.744$; $Sig = 0.000$) แรงจูงใจด้านการมีโอกาสพบปะผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่น ($Beta = 0.253$; $t = 6.110$; $Sig = 0.000$) ความเป็นอิสระ ($Beta = -0.220$; $t = -6.011$; $Sig = 0.000$) การได้แสดงความรักคำหาญ ($Beta = -0.216$; $t = -5.354$; $Sig = 0.000$) การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ($Beta = -0.204$;

$t = -5.195$; $Sig = 0.000$) สถานภาพและเกียรติภูมิ เช่น การได้เป็นที่รู้จัก ได้สมาคมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม ($Beta = 0.194$; $t = 4.391$; $Sig = 0.000$) การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัส ธรรมชาติ ($Beta = 0.167$; $t = 4.646$; $Sig = 0.000$) การได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น ($Beta = 0.137$; $t = 3.268$; $Sig = 0.001$) การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน ($Beta = 0.117$; $t = 2.963$; $Sig = 0.003$) ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ($Beta = 0.113$; $t = 3.246$; $Sig = 0.001$) และแรงจูงใจทางด้านการมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย ($Beta = -0.083$; $t = -2.324$; $Sig = 0.021$)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จึงที่มีความเกี่ยวพันอยู่กับธรรมชาติและระบบนิเวศโดยตรง ซึ่งจากการศึกษาพบว่า พื้นที่ธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนส่วนใหญ่อยู่ใน เขตพื้นที่อนุรักษ์โดยเฉพาะอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ดังนั้น ควรมีการจัดการการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึง การคงอยู่อย่างเหมาะสมของทุกองค์ประกอบไม่หวังผลประโยชน์ด้านหนึ่งด้านใดมากเกินไปจนบางอย่าง ในธรรมชาติหรือระบบนิเวศต้องสูญเสียโครงสร้างและหน้าที่ขององค์ประกอบไป โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรเข้าไปจัดการดูแลรักษาพื้นที่ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในปัจจุบัน โดยพบว่ามีถึง 143 เส้นทางกระจายอยู่ในพื้นที่ป่าธรรมชาติทั่วประเทศไทย (รายละเอียดในภาคผนวก ค) รวมทั้ง ควรควบคุมไม่ให้มีการเปิดพื้นที่ป่าธรรมชาติเพื่อกิจกรรมประเภทนี้เพิ่มขึ้น

2. ควรมีการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวใช้พื้นที่ธรรมชาติที่เป็นของเอกชน เพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อแทนการเข้ามาใช้พื้นที่อนุรักษ์ ซึ่งปัจจุบันมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ที่เป็นของเอกชนเกิดขึ้นจำนวนมาก

3. กรณีที่พื้นที่ที่มีการอนุญาตให้มี กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในพื้นที่ ควรมีการศึกษา วิเคราะห์พื้นที่อย่างละเอียด แล้วกำหนดเส้นทางที่สามารถเข้าไปท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้ออย่างชัดเจน กำหนดขีดความสามารถในการรองรับด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ และระดับผลกระทบที่ยอมรับให้เกิดในพื้นที่ได้ โดยเฉพาะ ขีดความสามารถในการรองรับทางชีวกายภาพ กำหนดขนาดกลุ่ม จำนวนรถ จำนวนคนและจำนวนวันที่เหมาะสมที่จะให้เข้าไปใช้ประโยชน์ โดยมีแนวทางในการจัดการพื้นที่ที่มีกิจกรรมให้คงความเป็นธรรมชาติ หรือรักษาสภาพเดิมให้มากที่สุด และมีการติดตาม ประเมินผลกระทบอย่างสม่ำเสมอ

5. ภาครัฐ ควรมีวิธีการหรือมาตรการในการควบคุมพฤติกรรมด้านลบ โดยการเพิ่มบทลงโทษทางกฎหมายที่รุนแรงเพื่อป้องกันไม่ให้นักท่องเที่ยวฝ่าฝืน กฎระเบียบและบังคับใช้กฎระเบียบห้ามเข้าไปในพื้นที่ป่าลึกหรือเขตสงวน ฯลฯ มีการจัดระเบียบ ข้อปฏิบัติในการท่องเที่ยวด้านต่างๆ เช่น การจำกัดจำนวน คน รถ ระยะเวลาเปิดปิด พื้นที่ ช่วงระยะเวลาการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้าไปใช้พื้นที่ และมีการลงทะเบียน รถทุกคันที่เข้าไปในเขตพื้นที่อนุรักษ์ พร้อมทั้ง ตรวจสอบอุปกรณ์ อาวุธในรถทุกคัน โดยตรวจรถทั้งขาเข้า – ออก รวมทั้ง การเก็บค่าธรรมเนียมในการใช้พื้นที่ที่สูงกว่าพื้นที่ในเขตนันทนาการอื่นๆ

6. กลุ่มชมรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อต่างๆ ควรมีการหา มาตรฐานของพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ถูกต้อง เพื่อสร้างข้อปฏิบัติและบรรทัดฐานของ พฤติกรรม การท่องเที่ยวที่ยอมรับร่วมกันได้ แล้วขยายเป็นเครือข่ายโดยสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย เป็นศูนย์รวบรวม แล้วมีข้อตกลงเกี่ยวกับ มาตรการและข้อปฏิบัติร่วมกันในภาพรวม

7. ส่งเสริมนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการด้านการแสดงออกถึงความกล้าหาญ การได้ ผจญภัย เสี่ยงภัย ทำทายนั่น ให้หันมาใช้พื้นที่ในสนามแข่งขันออฟโรดแทนการเข้าไปใช้พื้นที่ป่า เพื่อสนองความต้องการประเภทนี้ของตน

8. ควรใช้สังคมให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความต้องการทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง และการเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น จึงควรกระตุ้น ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมท่องเที่ยวด้านบวก และยับยั้งพฤติกรรม การท่องเที่ยวด้านลบได้ เช่น การให้รางวัล ยกย่อง นักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่มีพฤติกรรมท่องเที่ยวที่ดี หรือการตัดจากการเป็นสมาชิกชมรมหากมีพฤติกรรม

การท่องเที่ยวในด้านลบ รวมทั้ง เสนอภาพลักษณ์ที่สังคมโดยทั่วไปมอง เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกตระหนักในการกระทำของตน

9. เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์และการปฏิบัติตนเป็นนักท่องเที่ยวที่ดีผ่านทางโปรแกรมสื่อความหมายและการประชาสัมพันธ์ลักษณะต่างๆ เช่น ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการระมัดระวังตน หลีกเลียงไม่ให้สร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ได้ไปเยือน การชักล่องหรือพาหนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว รวมทั้งการนำขยะออกจากพื้นที่ เป็นต้น

10. ส่งเสริมให้มีการมีส่วนร่วม สร้างความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น มีข้อตกลงร่วมกันในด้านต่างๆ เกี่ยวกับ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ การมีโครงการ และกิจกรรมร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและกลุ่มนักท่องเที่ยว ฯลฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านของผลกระทบต่อระบบนิเวศ และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกิดขึ้นจาก การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ในพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวประเภทนี้เกิดขึ้น

2. ในส่วนของการศึกษาพฤติกรรมกรท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของระดับในการผจญภัย ความยากลำบากของเส้นทาง กับ พฤติกรรมกรท่องเที่ยวด้านลบ และควรศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเข้าร่วมด้วย รวมถึงศึกษาปัจจัยด้านสังคมอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น ความสัมพันธ์ของมิติในเรื่อง สภาพเศรษฐกิจสังคมปัจจุบัน โครงสร้างสังคม และทัศนคติของคนทั่วไปที่มีต่อพฤติกรรมกรท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ รวมทั้ง ศึกษาในขอบเขตที่กว้างขึ้น ได้แก่ การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในระดับภูมิภาค เช่น การเดินทางข้ามประเทศระหว่าง ไทย- กัมพูชา - ลาว - เวียดนาม - จีน ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมกรของนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อชาวต่างประเทศซึ่งเข้ามาท่องเที่ยวประเภทนี้ในประเทศไทย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กมลลา สุพรรณ. 2539. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของเยาวชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานที่ท่องเที่ยว. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

กฤษณา วงษาสันต์. 2530. จิตวิทยาการศึกษา. รวมสาสน์, กรุงเทพฯ.

กรมควบคุมมลพิษ. 2538. สถานการณ์และการจัดการปัญหาหมอกพิษทางอากาศและเสียง. บริษัทศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด, กรุงเทพฯ.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542. จุลสารการท่องเที่ยว.

_____. 2544. ร่างรายงานฉบับสุดท้ายแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

_____. 2544. แผนปฏิบัติการการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

_____. 2545. <http://www.tat.or.th>.

_____. 2546. รายงานสรุปการสัมมนาเชิงปฏิบัติการหัวข้อเรื่องร่วมกันพัฒนาจรรยาบรรณและสารพันหลักปฏิบัติ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

กรมป่าไม้. 2543. อุทยานแห่งชาติในเมืองไทย. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

โครงการจัดการฟื้นป่าตะวันตกเชิงระบบนิเวศ. 2547. ข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กรุงเทพฯ.

กองทุนสัตว์ป่าโลก สำนักงานประเทศไทย. 2547 . [http:// www.wwfthai.org](http://www.wwfthai.org)

คณาจารย์ภาควิชาจิตวิทยา. 2535. **จิตวิทยาทั่วไป**. ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

คมเชษฐา จรุงพันธ์. 2544. **พฤติกรรมการณ์ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของนักท่องเที่ยวในอุทยาน
แห่งชาติ:กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คมเพชร นัตรศุกกุล. 2522 **กระบวนการกลุ่ม**. พีระพัฒนาการพิมพ์, กรุงเทพฯ.

จิตรา วสุวานิช. 2528. **จิตวิทยาการศึกษา**. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.

ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. 2544. **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์. 2527. **การวิจัยทางพฤติกรรมและสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 2 สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

ฐิติ ฐิติจำเริญพร. 2538. **เอกสารประกอบการสอนวิชา 008411 พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. สาขาวิชา
การท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ดรรรชนี เอมพันธุ์. 2546. **เอกสารประกอบการสอนวิชา 308424 การวางแผนจัดการการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

ดรรรชนี เอมพันธุ์ และสุรเชษฐ์ เชนฐมาส. 2539. **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แนวคิด หลักการและ
ความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้ในอุทยานแห่งชาติ เอกสารวิชาการเสนอในการประชุม
สัมมนาเรื่องอุทยานแห่งชาติกับนันทนาการและการท่องเที่ยวในทศวรรษหน้าเพื่อ
ทรัพยากรที่ยั่งยืน วันที่ 27-28 พฤษภาคม 2539**. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- ถวัลย์ เนียมทรัพย์. 2545. เอกสารประกอบการสอนวิชา 459424 จิตวิทยาการสูงใจ. ภาควิชาจิตวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เทพพนม เมืองแมน และ สวิง สุวรรณ. 2529. พฤติกรรมองค์การ. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- ชนศักดิ์ อัสวจุฬามณี. 2529. การศึกษาค่านิยมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจ.บุรีรัมย์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2529. รายงานการวิจัยการศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ธีระพร อุวรรณโณ. 2529. จิตวิทยาสังคม. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธีระยุทธ สุวรรณประทีป. 2532. ศัพท์วิศวกรรมยานยนต์. เอช – เอ็น.ซี.เอ็ดดูเคชัน, กรุงเทพฯ.
- นพรัตน์ สุรพฤกษ์. 2530. จุลสารสภาพแวดล้อม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์, สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต, ดร.ชนันท์ เอ็มพันธุ์, ณิชฎฐ พิษกรรม, เล็ก เต็มตระกูล, สมเกียรติ สิงหรวุฒิ และสิริพงษ์ ราชศิริ. 2541. คู่มือพัฒนาและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นภวรรณ ฐานะกาญจน์. 2545. เอกสารประกอบการสอนวิชา 308512 มนุษยมิติในการจัดการพื้นที่อนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2545. เอกสารประกอบการสอนวิชา 308522 ผลกระทบทางนันทนาการ. ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

- นิคม จารุณี. 2535. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู, กรุงเทพฯ.
- นิภาพร โชติสุดแสนห้. 2545. ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุปผา ส่งเสริม. 2544. ปัจจัยทางจิตวิทยาผู้บริโภคที่พยากรณ์พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520. ทักษะ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.
- _____. 2526. ทักษะ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. โรงพิมพ์พีระพธนา, กรุงเทพฯ.
- _____. 2537. ทักษะ: การวัด การเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. โรงพิมพ์พีระพธนา, กรุงเทพฯ.
- ประสานพงษ์ หาเรือนชัย. 2542. ทฤษฎีและปฏิบัติส่งกำลังรถยนต์. บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด, กรุงเทพฯ.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. 2523. ค่านิยมและความคาดหวังของเยาวชนไทย. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปิยภรณ์ รัตนเจษฎา. 2541. การเปรียบเทียบพฤติกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของนักท่องเที่ยวที่พักค้างแรมและไม่พักค้างแรมในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

- พงศ์ศักดิ์ กาญจนภักดิ์. 2545. แรงจูงใจที่มีผลต่อความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมศึกษาธรรมชาติ
ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามร้อยยอดวิทยาคม จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พิยะดา ชุณหวงศ์ และ นินพาท โอฬารวรุฒิ. 2525. พฤติกรรมศาสตร์ทางธุรกิจ. บางกอกการ
พิมพ์, กรุงเทพฯ.
- เพ็ญพรรณ ปิยามย์. 2529. การพัฒนาแบบทดสอบวัดค่านิยมเพื่อใช้กับนักเรียนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ไพฑูริย์ เครือแก้ว. 2523. ลักษณะสังคมไทย. โรงพิมพ์เลียงเซียวจงเจริญ, กรุงเทพฯ.
- ไพบูลย์ ช่างเรียน. 2521. จิตวิทยาการวัดการบริหารองค์การและพฤติกรรม. ธนบรรณการพิมพ์,
กรุงเทพฯ.
- ไพบูลย์ เทวรักษ์. 2537. จิตวิทยา ศึกษาพฤติกรรมภายนอกและภายใน. โรงพิมพ์ เอส.ดี.เพรส,
กรุงเทพฯ.
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. การวัดผลการศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ
- มนัส สุวรรณ, ประหยัด ปานดี, วีระวุฒิ วัชฌนาชน, สถาปนา กิตติกุล, อุดม เกิดพิบูลย์ และ
อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. 2545. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาและจัดทำคู่มือการ
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทผจญภัยแก่นุรักษ์ธรรมชาติ เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. 2547. [http:// www.scub.or.th](http://www.scub.or.th).

ราชบัณฑิตยสถาน สำนักนายกรัฐมนตรี. 2531. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.**

พิมพ์ครั้งที่ 4. ราชบัณฑิตยสถาน, กรุงเทพฯ.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2532. **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน.** ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. 2545. **การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21.** วารสาร Ecotourism Network ฉบับที่ 73 ประจำเดือนพฤศจิกายน 2545, กรุงเทพฯ.

ลติลา โกษณาพันธ์. 2539. **พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์สัญจรของนักท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วสันต์ ธีรานุรักษ์. 2522. **พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พุทธศักราช 2522.** กรุงเทพฯ.

วันเพ็ญ อังคศิริสรรพ. 2543. **ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์ต่อความเสื่อมโทรมของแนวปะการัง: กรณีศึกษาหมู่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

วิเชียร เกตุสิงห์. 2530. **หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.** ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

วิภาพร มาพบสุข. 2543. **มนุษย์สัมพันธ์.** บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, กรุงเทพฯ.

วิมลสิทธิ ทรายางกูร. 2535. **พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม.** โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

วิรัช วิรัชวิภาวรรณ. 2532. **ค่านิยมของข้าราชการไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชนบท.** สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, กรุงเทพฯ.

- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. 2526. ความหมายของพฤติกรรม เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. อรุณการพิมพ์, กรุงเทพฯ
- สมบัติ กาญจนกิจ. 2544. นันทนาการและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. สำนักวิชาการวิทยาศาสตร์การกีฬา สำนักวิชาการการกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย. 2546. เอกสารสรุปการประชุมประจำปี 2546 ของสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- สถิต วงศ์สุวรรณค์. มปป. จิตวิทยาการศึกษา. บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด, กรุงเทพฯ.
- สวัสดิ์ นภากาศ. 2525. การสร้างแบบทดสอบวัดค่านิยมเพื่อใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 11. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สยามล ชัยรัตน์อุดมกุล. 2544. ความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทย กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและการประยุกต์. บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, กรุงเทพฯ.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2536. ระเบียบวิธีการทางสังคมศาสตร์. สหพรหมการพิมพ์, ระยอง.
- สุนทรี โคมิน และสนธิ สมัครการ. 2522. รายงานการวิจัย ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย เครื่องมือในการสำรวจวัด. สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาศ. 2545. คำบรรยายประกอบการสอนวิชา 308531 การจัดการพื้นที่อนุรักษ์. ภาควิชาอนุรักษวิทยา คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สุรางค์ จันทน์เอม. 2524. จิตวิทยาสังคม. อักษรบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

สุภัททา ปิณะทะแพทย์. 2539. พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาตน วิชาจิตวิทยาและการแนะแนว. สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.

เสรี เวชชบุษกร. 2538. [http:// www.forest.com/index](http://www.forest.com/index).

เสาวลักษณ์ นวเจริญกุล. 2541. พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตอุทยานแห่งชาติไทยโยค จังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรีพร สมบูรณ์ธรรม. 2537. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สัญลักษณ์ใหม่แห่งทศวรรษ เอกสารประกอบโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์การท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 4 วันที่ 12 –17 ตุลาคม 2537. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. สุริยาสาน์, กรุงเทพฯ.

ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์. 2538. โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีศึกษาภาคใต้. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อนันต์ ศรีโสภณ. 2525. การวัดผลการศึกษา. ไทยวัฒนาพานิช, กรุงเทพฯ.

อารี พันธุ์มณี. 2540. จิตวิทยาการสอน. ดันอ้อ แกรมมี่ จำกัด, กรุงเทพฯ.

อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง. 2525. สังคมวิทยา. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

อุทุมพร ทองอุไทย. 2523. สารบทจําแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษา คู่มือเล่ม 1 พุทธิปริเขต. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

American Lands. 2003. **Off-Road Vehicles: A Growing Threat to Public Lands and Waters.** Washington, D.C. USA. <http://www.americanlands.org/forestweb/offroad.htm>.

AS Hornby Dictionary. 2000. [http:// www.oup.com/elt/global/oald/hoinby](http://www.oup.com/elt/global/oald/hoinby).

- Biddle,B.J. 1979. **Role theory** Academic Press. London, UK.
- Bloom,B.S.et.al. 1971. **Evaluation to Improve Learning**.Mc.Graw Hill Book Company, USA.
- Bondello, M. C., A. C. Huntley, H. B. Cohen, and B. H. Brattstrom. 1979. **The Effects of Dune Buggy Sounds on the Telencephalic Auditory Evoked Response in the Mojave Fringe-Toed Lizard, *Uma scoparia*** . Riverside, California, USA.
- Brattstrom, B.H. and M.C. Bondello. 1983. **Effects of off-road vehicle noise on desert vertebrates. In R.H. Webb and H.G Wilshire, editors. Environmental effects of Off-Road Vehicles: Impacts and Management in Arid Regions.** Springer-Verlag. New York, USA.
- Brodhead, J. M. and P. J. Godfrey. 1977. **Off-Road Vehicles Impact in Cape Cod National Seashore: disruption and recovery of dune vegetation.** Massachusetts New York, USA.
- Burke,J.F.and B.P. Renick. 1991. **Marketing & Selling the Travel Product.** Cincinnati : South – Western Publishing.
- Crutchfield,R.S.et al. 1966. **Individual in society.** Kongakusha com.ltd.Tokyo.
- Dann, G.M.S.. 1981. **Tourist Motivation:** an appraisal;Annals of Tourism Research
- Freedman,B. 1970. **Eeriranmental Ecology.**San Diego Academic Pz 246-247.
- Geber and Anderson. 1967. [http:// www.wildlandscpr.org/database/biblionotes/ ORV_noise_wildfe.htm](http://www.wildlandscpr.org/database/biblionotes/ORV_noise_wildfe.htm).

- Gibson, J., H. Blend, and B. Brattstrom. 1975. **Sound Levels Transmitted into Burrows of Desert Mammals**. Fullerton, California, Departments of Physics and Biology. California State University California, USA.
- Good,C.V. 1973. **Dictionary of the Social Sciencs**. Macmillan Company New York, USA.
- Harrison,R. 1976. **Environment Effect of Off-Road Vehicles**. Engineering Technology. San Dimas Equipment Department Center. San Dimas.
- Jordan Times. 1999. **Diving society hosts workshop on off-road vehicle impact on fragile Desert ecosystems**. Thursday, May 6, 1999, Jordan.
- Khan ,M, A .Olsen , D. Michael and V.Turgut. 1993. **Vnr s Encylopedia of Hospitality and Tourism**. New York Van Nostrand Reinhold.
- Lacey and D.L.Zamora. 1997. **Controling Knapweed on Montana Rangeland** . Montana State University. Montana .USA.
- Lamar,B.M. 1992. **Ecological Impact of Human Disturbance on The Desert Tortoise Natural Area,Kern Country California.,1978-1992**. Masters Thesis (M.A.) California State University. California., USA.
- Luckenbach, R.A., and R.B. Bury. 1983. **Effects of off-road vehicles on the biota of Algodones**. Dunes, Imperial County, California. J. Appl. Ecology 20:265-286.
- Manci, K. M., D. N. Gladwin, R. Vilella, and M.G. Cavendish. 1988. **Effects of Aircraft Noise and Sonic Booms on Domestic Animals and Wildlife**. Department of the Interior, Fish and Wildlife Service, National Ecology Research Center. USA.

- Marler, P., M. Konishi, A. Lutjen, and M.S. Waser. 1973. **Effects of continuous noise on avian hearing and vocal development.** Proceedings of the National Academy of Science
- Marion, J.L. 1998. **Recreation ecology research findings: Implications for wilderness and park managers.** In: Proceedings of the National Outdoor Ethics Conference, April 18-21, 1996, St. Louis, MO. Gaithersburg, MD: Izaak Walton League of America.
- Marlow,R.W. 1973. <http://www.wildlandscpr.org/database/bibliionotes/road-exotics.htm>.
- McKnelly, P. N. 1980. **Turkey Bay Off-Road Vehicle Area: Its use and monitoring system.**
In Andrews, R.N.L. and P.F. Nowak (eds). Off-road vehicle use: A management challenge. Pp. 266-269. U.S. Department of Agriculture,University of Michigan. Michigan, USA.
- Montana Department of Fish. 1994. [http:// www.nwcouncil.org/library](http://www.nwcouncil.org/library).
- Persico,L. 2002. **Off-Road Vehicle Impacts.** [http://www.geometry.net/spots/ Off-Road Vehicle](http://www.geometry.net/spots/Off-Road%20Vehicle)
- Rennison, D.C. and A. Wallace. 1976. **The Extent of Acoustic Influence on Off-Road Vehicles in Wilderness Areas.** University of Adelaide, Australia.
- Rogert,G.M. 1984. **Longman Dictionary of Psychology and Psychiatory.** Longman Inc,New York, USA.
- Rokeach,M. 1973. **The Nature of Human Values.** Mc Milton Publishing Company, USA.
- Schubert, D. J. and J. Smith. 2000. **The Impacts of Off-Road Vehicle Noise on Wildlife.**
[http:// www.wildlandscpr.org/database/bibliionotes/ORV_noise_wildfe.htm](http://www.wildlandscpr.org/database/bibliionotes/ORV_noise_wildfe.htm).

- Sierraclub. 2003. **Wildlands Off-Road Vehicles : ORV Impacts: Lasting and Widespread Scars on the Land, Retreating Wildlife.** <http://www.sierraclub.org/>
- Smith,E.W. 1977. **The Lexicon Webster Dictionary Encyclopedia.** The English Language Institute of America Lnc New York, USA.
- Swarbrooke ,J. and S.Horner. 1999. **Consumer Behavior in Tourism.** New Delhi Butterworth Heinemann.
- Taylor,B.E. 1991. **Erosion Processes in A Portion of The Hollister Hills State Vehicular Recreation Area , California.** Masters Thesis (M.S.)—San Jose State University, USA.
- Texas Chapter of the American Fisheries Society. 2002. **Off-Road Vehicles and Their Impact on Stream Environments.** <http://www.treadlightly.org/>
- _____. 2003. **All-Terrain Vehicles in Texas Rivers : OR V Having Fun Yet?.**
[http:// www.suvone.com/suv415.htm](http://www.suvone.com/suv415.htm),<http://www.treadlightly.org/>
- Thomas,V.R. 1982. **Plants and People: Vegetation Change in North America.** Resource Publications in Geography Association of American Geographers, Washington, DC.
- Tuttle, M.G. 1987. **Soil erosion and management recommendations at three state vehicular recreation areas.** California University, USA
- U.S. Forest Service (USFS). 2003. **Wild Time : Off-Road Vehicle Impacts In Ocala National Forest Called 'Shocking' Out of Control: The Impacts of Off-Road Vehicles and Roads on Wildlife and Habitat in Florida's National Forests.** U.S. Forest Service, USA.

World Tourism Organization. 1998. <http://www.world-tourism.org>.

WWF. 2003. **WWF International Arctic Programme: Code of Conduct for Arctic Tourists**. http://www.ngo.grida.no/wwf/ap/tourism/guidelines/conduct_tourists_english.html.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

--	--	--

หมายเลขแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

คำชี้แจง ☺

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลในการวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามนี้ **คำตอบของท่านไม่มีถูกหรือผิด** และผู้วิจัยขอรับรองว่า **ข้อมูลต่างๆที่ท่านตอบในแบบสอบถาม จะไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อตัวท่านหรือบุคคลใดๆ**

แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งสิ้น 6 หัวข้อ คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและรูปแบบการเข้าร่วมกิจกรรมในปัจจุบัน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
4. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ
5. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรท่องเที่ยว
6. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ (...) ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี พร้อมทั้งขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย : กรรณิกา พิมลศรี

นิสิตสาขาวิชาอุทยานและนันทนาการ
คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยว

- ท่านเดินทางท่องเที่ยวปีละครั้ง และเฉพาะการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน.....ครั้ง ในระยะเวลาที่ผ่านมาจำนวน.....ปี
- เหตุผลที่ทำให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นครั้งแรก คือ

.....

.....
- ในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ครั้งนี้ / ครั้งล่าสุด กลุ่มของท่าน มีผู้ร่วมเดินทางทั้งสิ้น จำนวน.....คนและจำนวนรถคัน ซึ่งมีลักษณะกลุ่มเดินทาง คือ

กลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัวและกลุ่มเพื่อน เดินทางคนเดียว

กลุ่มบริษัททัวร์ อื่นๆ โปรดระบุ.....

สถานที่ที่เดินทางไป.....ระยะเวลาจำนวน.....วัน

ค่าใช้จ่ายที่ท่านใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้ / ครั้งนั้น โดยจำแนกเป็นประเภทคือ

ค่าน้ำมันรถ	โดยประมาณ	บาท
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	โดยประมาณ	บาท
ค่าที่พัก	โดยประมาณ	บาท
ค่าซ่อมบำรุงรถที่ใช้เดินทาง	โดยประมาณ	บาท
ค่าใช้จ่าย อื่นๆ	โดยประมาณ	บาท
- จำนวนสมาชิกในกลุ่มที่ท่านเคยเข้าร่วมเดินทางท่องเที่ยวแบบออฟโรด ด้วย

ขนาดเล็กที่สุดคือ จำนวน.....คนและจำนวนรถคัน

ขนาดใหญ่ที่สุดคือ จำนวน.....คนและจำนวนรถคัน
- ท่านมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก ชมรมหรือกลุ่มของท่านในระดับใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

ท่านมีความพึงพอใจที่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาพันธ์ออฟโรดแห่งประเทศไทยในระดับใด

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยมาก

6. พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หรือเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ที่ท่านเคยไปเยือนแล้วประทับใจมากที่สุด ได้แก่

อันดับ 1 คือ สิ่งที่น่าสนใจคือ.....

อันดับ 2 คือ สิ่งที่น่าสนใจคือ.....

อันดับ 3 คือ สิ่งที่น่าสนใจคือ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

1. สิ่งต่างๆต่อไปนี้มีสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ของท่านมากน้อยเพียงใด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ					
2. การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน					
3. การมีโอกาสทำกิจกรรม ใช้เวลาว่างร่วมกับครอบครัว					
4. การมีโอกาสพบปะ ผูกมิตรและตั้งสรรค์กับผู้อื่น					
5. การมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย					
6. การได้ทดสอบสมรรถนะของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ					
7. การได้เลียนแบบหรือปฏิบัติตามบุคคลที่ชื่นชอบ					
8. การได้แสดงความกล้าหาญ					
9. การมีโอกาสหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของเมือง / แสวงหาความสงบ					
10. การแสดงออกซึ่งความมีเอกลักษณ์ของตนเอง					
11. การได้พักผ่อนหย่อนใจในแหล่งธรรมชาติ					
12. การได้หลีกเลี่ยงความจำเจ จากสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคย เป็นการชั่วคราว					
13. การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน					
14. การได้แสดงถึงความแข็งแกร่งของร่างกายและจิตใจ					
15. การได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น					
16. ความภาคภูมิใจที่ได้ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ					

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
17. สถานภาพและเกียรติภูมิ เช่น การได้เป็นที่รู้จักได้ สวมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม					
18. การแสดงออกซึ่งความทันสมัย เพราะเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม					
19. การได้บุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่ยังไม่มีใครไป					
20. ความอยากรู้อยากเห็นส่วนตัว					
21. ความเป็นอิสระ					
22. อื่นๆ โปรดระบุ					

2. ในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวหรือเส้นทางเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ท่านให้ความสำคัญกับปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด

ปัจจัยในการเลือกแหล่งหรือเส้นทางท่องเที่ยว	ระดับความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เป็นแหล่งที่มีโอกาสได้เรียนรู้ ศึกษา สัมผัสธรรมชาติ					
2. เป็นแหล่งทุรกันดาร ลำบาก เสี่ยงภัยเพื่อการผจญภัย และท้าทาย					
3. เป็นแหล่งที่สามารถทดสอบสมรรถนะของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อได้ดี					
4. มีความสันโดษ สงบ เงียบสงบ ห่างไกลผู้คน					
5. มีทัศนียภาพที่สวยงาม					
6. มีความเป็นธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์					
7. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงโดยทั่วไป					
8. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของการท่องเที่ยวประเภทนี้					
9. ระยะทางในการเดินทางใกล้ / ไม่ไกลจากแหล่งที่พักอาศัย					
10. มีความโดดเด่นเฉพาะตัวของพื้นที่ เช่น การต้องลุยน้ำโคลน ใต้หิน					
11. มีหมู่บ้าน หรือแหล่งวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์					
12. เป็นแหล่งใหม่ที่ยังไม่มีใครไป					
13. เป็นแหล่งที่เพื่อน และ/หรือ คนใกล้ชิดชักชวนไป					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. ข้อความต่อไปนี้ “ถูก” หรือ “ผิด” ตามความคิดของท่าน

ข้อความ	ถูก	ผิด
1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะต้องคำนึงถึงการสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุดเป็นอันดับแรก		
2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อก่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้คงอยู่อย่างยั่งยืน		
3. การท่องเที่ยวทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการศึกษาธรรมชาติ วัฒนธรรม การผจญภัย การประชุม หรือท่องเที่ยวตามสถานบันเทิง ผับ คาราโอเกะต่างสามารถเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้		
4. “เราจะไม่ทำอะไรไปนอกจากภาพถ่าย และจะไม่ทิ้งอะไรไว้บนอากาจรอยเท้า” เป็นแนวคิดหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์		
5. การจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับสถานะ หรือขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ที่สามารถจะรองรับได้เป็นหลักการข้อหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์		
6. การที่นักท่องเที่ยวเก็บพันธุ์ไม้จากเขตพื้นที่อนุรักษ์เพื่อนำมาเพาะเลี้ยงเป็นกิจกรรมอนุรักษ์เพราะเป็นการนำมาเพาะเลี้ยงแพร่พันธุ์ไม้ชนิดนั้นๆ		
7. พื้นที่อนุรักษ์ที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวธรรมชาติจะแบ่งออกเป็นเขตต่างๆ เช่น เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เขตหวงห้าม เขตกิจกรรมนันทนาการ ฯลฯ โดยมีการแสดงขอบเขตอย่างชัดเจน		
8. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวแต่เพียงฝ่ายเดียว เพราะเป็นผู้ใช้ประโยชน์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด		
9. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต่างเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน		
10. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการรักษาระบบนิเวศตามธรรมชาติไม่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ		
11. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ภาครัฐต้องรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวฝ่ายเดียว เพราะอยู่ในพื้นที่และเป็นภาระหน้าที่โดยตรง		
12. รูปแบบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในแหล่งธรรมชาติจัดอยู่ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์		

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อข้อความต่อไปนี้

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี					
2. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รัฐควรปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพักตากอากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว					
3. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน เช่น เขตบริการ เขตนันทนาการ เขตสงวนหวงห้าม ฯลฯ จะช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้					
4. ไม่ควรห้ามการเล่นดนตรี เครื่องเสียงในอุทยานแห่งชาติเพราะเป็นกิจกรรมพักผ่อนอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยว					
5. เพื่อแสดงถึงความมีฐานะทางสังคมสูง ควรใช้เครื่องใช้ที่ทำจากไม้หรือเสียดสัตว์ป่าหายาก หรือ ปลูกพันธุ์ไม้ป่าไว้ภายในบ้าน					
6. ควรอนุญาตให้ประชาชนเข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและรักธรรมชาติ					
7. การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำคัญเท่ากับความรู้อื่นๆ					
8. ธรรมชาติมักสร้างสิ่งต่างๆ ให้สมดุลเสมอ โดยสร้างส่วนที่ขาดหายขึ้นมาทดแทน ดังนั้น ประชาชนจึงสามารถใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้อย่างเต็มที่					
9. การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของนักท่องเที่ยวทุกคน					
10. ของที่ระลึกจากการเที่ยวป่าควรเป็นผลผลิตจากป่า เช่น ใบไม้ ขนนก					
11. ภาครัฐควรหาวิธีจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานที่เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมในแหล่งธรรมชาติ					
12. การปิดอุทยานแห่งชาติบางแห่งชั่วคราวเพื่อให้ธรรมชาติได้ฟื้นตัวนั้น ถือเป็น การไม่ถูกต้องเพราะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ประเทศขาดรายได้					
13. นักท่องเที่ยวควรเป็นผู้รับผิดชอบในการนำขยะที่นำเข้าไปในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวออกมาเองให้หมด					
14. นักท่องเที่ยวล่าสัตว์ป่าได้เพราะหากไม่มีการล่า สัตว์ก็แก่ตายโดยเปล่าประโยชน์ หรือถูกสัตว์อื่นล่าอยู่ดี					

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อข้อความต่อไปนี้

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทหนึ่ง					
2. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมบริจาคของเพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่					
3. รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนส่งเสริมสภาวะอากาศเป็นพิษหรือมลพิษทางอากาศ เช่น ควัน ฝุ่นละออง ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากท่อไอเสีย					
4. การใช้วีลชีในการลากจูงรถโดยยึดกับลำต้นไม้ใหญ่เป็นการรบกวนต้นไม้และต้นไม้อาจถูกโค่นลงได้					
5. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้สัมผัสธรรมชาติและซาบซึ้งถึงคุณค่าของป่าไม้					
6. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มนักดูนก กลุ่มนักท่องเที่ยวเดินป่า					
7. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้เรียนรู้ชีวิตอีกด้านหนึ่ง เช่น ความลำบาก ความอดทน การผจญภัย การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					
8. เสี่ยงจากรถยนต์มีผลต่อสัตว์สามารถทำให้สัตว์บางชนิดสูญเสียบ้านได้					
9. การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านการกุศล เช่น ช่วยเหลือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร การบริจาคอุปกรณ์การศึกษา					
10. ล้อขนาดใหญ่ของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อสามารถตะกุกผิวดินขึ้นมา ทำให้สูญเสียน้ำดิน และผิวน้ำดินมีการเปลี่ยนแปลง					
11. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่สนใจเรื่องยานยนต์					
12. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลทำให้ดินถูกชะล้างพังทลาย รวมทั้งตั้งลำน้ำบริเวณที่มีกิจกรรมถูกกัดเซาะพังทลายมากขึ้น					
13. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความชำนาญในเรื่องยานยนต์ เช่น เทคนิคการขับขี่ การซ่อมเครื่องยนต์แก่คนในกลุ่ม					

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีด้านยานยนต์ เช่น การผลิตอะไหล่					
15. การบาดเจ็บอย่างร้ายแรงด้วยล้อรถยนต์ ทำให้พืชคลุมดินถูกทำลายและลดจำนวนลง					
16. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลทำให้เกิดร่องลึกบริเวณเส้นทาง ซึ่งทำให้ถนนที่มีกิจกรรมพึง เสียหาย					
17. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือ คนที่รักการผจญภัย					
18. การขับจี้รถยนต์เข้าไปในแหล่งธรรมชาติมีโอกาสทำให้เกิดอุบัติเหตุรถชน / ทับสัตว์ป่า					
19. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนที่เข้าไปเยือนถูกรบกวน					
20. การที่รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อตะลุยลงน้ำ ทำให้น้ำในแหล่งธรรมชาติเกิดความขุ่นของน้ำ และการตกตะกอนในลำธาร					
21. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ เพราะมีการบุกเบิกเส้นทางที่ยังไม่มีใครไป					
22. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนส่งเสริมทำให้โครงสร้างของระบบนิเวศในน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง					
23. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่รักป่า ชื่นชอบกิจกรรมแคว้นปีงู การสัมผัสธรรมชาติที่เงียบสงบ					
24. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น เช่น เป็นผู้นำทาง การขายของที่ระลึก					
25. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ อันดีระหว่างคนเมืองกับคนในชนบท เช่น การได้เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกันได้ เข้าไปช่วยเหลือในสิ่งที่ชุมชนขาดแคลน					
26. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบออฟโรด					
27. การท่องเที่ยวแบบออฟโรดมีส่วนทำให้เกิดการหยุดชะงักของขบวนการขนลำเลียงยาเสพติด และการตัดไม้					
28. การลี้ยงรถในลำน้ำนั้น สามารถทำให้เกิดขยะ เชื้อโรค สารปนเปื้อนในแหล่งน้ำ					
29. ในปัจจุบันพื้นที่อนุรักษ์ของไทยมีศักยภาพสูงที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวแบบออฟโรด จึงควรมีการส่งเสริมให้คนมาท่องเที่ยวนี้ให้มากที่สุด					

ข้อความ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
30. การท่องเที่ยวแบบออฟโรดเป็นกิจกรรมที่มีส่วนทำให้เกิดความผูกพันกันภายในกลุ่มมากขึ้น เพราะได้เรียนรู้ความลำบาก และการช่วยเหลือกัน					
31. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า เช่น ที่อยู่อาศัยแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ป่าถูกรบกวนและพฤติกรรมสัตว์เปลี่ยนแปลง					
32. การท่องเที่ยวแบบออฟโรดก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น					

ตอนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ท่านเคยได้กระทำประกอบกับการผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ได้แก่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เที่ยวชมถ้ำ	☐ เดินป่า เดินศึกษาธรรมชาติ	☐ พายเรือ/ล่องเรือ/ล่องแก่ง
☐ กางเต็นท์พักแรม ตั้งแคมป์	☐ เที่ยวชมน้ำตก	☐ ปิกนิก/ประกอบอาหาร
☐ ถ่ายภาพ บันทึกวิดีโอ	☐ ปีน / ไต่เขา	☐ ชมทิวทัศน์
☐ ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น	☐ จ้างกรยานเสือภูเขา	☐ ส่องคูสัตว์ ดูนก / คูผีเสื้อ
☐ ชมพระอาทิตย์ขึ้น / ตก	☐ การศึกษา / วิจัย	☐ ดูดาวศึกษาท้องฟ้า ดาราศาสตร์
☐ อื่นๆ ได้แก่		

2. ในการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ท่านปฏิบัติกิจกรรมต่างๆต่อไปนี้อย่างไรหรือไม่ เพียงใด

การปฏิบัติ	ระดับความถี่ในการกระทำ			
	ไม่เคยทำ	ทำบางครั้ง	ทำบ่อยครั้ง	ทำทุกครั้งที่
1. แสวงหาข้อมูล และมีการศึกษาข้อมูลต่างๆก่อนเดินทางท่องเที่ยว				
2. วางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว				
3. ติดต่อ ขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่ ก่อนเดินทาง				
4. นำสัตว์เลี้ยงมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในป่าด้วย				
5. ให้อาหารสัตว์ป่าเพราะสงสารและเป็นการได้ใกล้ชิดธรรมชาติ				
6. ถ้าพบสัตว์ป่ากำลังข้ามถนนจะส่งเสียงหรือบีบแตรเสมอเพื่อให้สัตว์นั้นพ้นอันตรายจากรถ				
7. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบของสถานที่ไปเยือนกฎของกลุ่ม				
8. ขับรถยนต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปลี่ยวเพื่อแสวงหาความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด				
9. ส่งเสริมผู้ประกอบการและชาวบ้านที่มีความตระหนักรู้ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยซื้อผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน				
10. ทำให้ป้าย หลักเขต เครื่องหมายต่างๆเคลื่อนย้ายหรือลบเลือนโดยไม่ได้ตั้งใจ				
11. ใช้วันชดเชยกับต้นไม้ใหญ่เพื่ออุดกรุด				
12. ยิงนก และ / หรือ สัตว์ป่าเพื่อเป็นอาหาร				
13. ทิ้งขยะ เศษอาหารบนพื้นดินใต้โคนต้นไม้เพื่อเป็นปุ๋ย				
14. นำอาวุธ เข้าป่าด้วย เพื่อการป้องกันตัว				
15. ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล				
16. ไม่เข้าไปใกล้ หรือไม่อยู่ในที่สัตว์ป่าอาศัยอยู่				
17. เร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกรถ				
18. ขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร				
19. ขับรถยนต์ลุยลงโคลน				
20. นำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้โดยไม่ได้ตั้งใจ				
21. ร้องเพลง เล่นดนตรีเพื่อเป็นการพักผ่อนและสร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว				
22. จับปลาหรือสัตว์น้ำในลำน้ำขึ้นมาเป็นอาหาร				

การปฏิบัติ	ระดับความถี่ในการกระทำ			
	ไม่เคยทำ	ทำบางครั้ง	ทำบ่อยครั้ง	ทำทุกครั้ง
23. ระมัดระวังตน หลีกเลี่ยงไม่ให้ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ได้ไปเยือน				
24. เฝ้าหูกู้ ก่อไฟ เพื่อไต้ยุง มด แมลง				
25. เศษอาหาร เศษผักและเปลือกผลไม้ที่เหลือจากกิจกรรมการบริโภค กำจัดโดยการทิ้งลงถังขยะ แม่น้ำได้เพื่อเป็นอาหารของสัตว์น้ำ				
26. ละเว้นจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด				
27. ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิมเพราะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้				
28. ล้างรถยนต์ในลำธาร				
29. ล้างภาชนะในลำน้ำ				
30. ทานอาหารป่า เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศโดยให้ชาวบ้านจัดหาและทำให้ซึ่งเป็นการช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วย				
31. ใช้กล่องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว				
32. ชิด เขียน หรือสลักชื่อตามต้นไม้หรือผนังถ้ำ ป้ายต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว				
33. เก็บผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติไปเป็นที่ระลึก เพื่อเตือนความทรงจำว่าเคยมาเยือน				

3. ท่านคิดว่า ควรมีแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในประเทศไทย อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

....อย่าพึ่งเหนื่อยนะจ๊ะ..ยังมีอีกต่อนึง..เฮ้สู้ๆๆ..

ตอนที่ 6 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุปี
3. สถานภาพการสมรส โสด สมรส หย่า / แยกกันอยู่ หม้าย
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด
5. อาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ทางด้าน เกี่ยวข้องกับยานยนต์
 ไม่เกี่ยวข้องกับยานยนต์
 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 เกษตรกร นักเรียน / นักศึกษา
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. รายได้ต่อเดือนของท่านโดยเฉลี่ยบาท / เดือน
7. จำนวนรถยนต์ทั้งหมดของท่านคัน เฉพาะรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อคัน
8. ปัจจุบันท่านพักอาศัยอยู่ที่ อำเภอ /เขตจังหวัด.....

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาเสียสละเวลา...ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอบคุณค่ะ

ขอบคุณ....

ขอบคุณจริงๆ..

1.2. แบบสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยว

แบบสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

วันที่ทำการบันทึก.....

1. ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

สภาพ เส้นทาง / สถานที่	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง				จำนวน รยยนต์ ในการเดินทาง (คัน)
	ขนาด กลุ่ม (คน)	เพศ	อายุโดยประมาณ (ปี)	รูปแบบ / ลักษณะ ความสัมพันธ์ของ กลุ่ม	
		ชาย.....คน หญิง.....คน	ตั้งแต่.....ปี ถึง.....ปี		

2. ลักษณะพฤติกรรม

ลักษณะ รูปแบบของพฤติกรรม		
พฤติกรรมท่องเที่ยวทั่วไป	พฤติกรรมด้านบวก	พฤติกรรมด้านลบ

3. ลักษณะผลกระทบที่สังเกตได้ของสภาพแวดล้อมโดยรอบที่มีกิจกรรม

3.1 ด้านกายภาพ

ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้		รายละเอียด
ดิน	สูญเสียหน้าดิน /ผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง	
	เกิดร่องลึก	
	ดินถูกชะล้างพังทลาย	
	น้ำไหลบ่าหน้าดินมากขึ้น	
	อื่นๆ ได้แก่...	
น้ำ	ตลิ่งลำน้ำถูกกัดเซาะพังทลาย	
	ตะกอนและความขุ่นของน้ำ	
ขยะ		
ฝุ่นละออง /ควัน		
อื่นๆ ได้แก่.....		

3.2 ด้านชีวภาพและสังคม

ผลกระทบของสภาพแวดล้อมที่สังเกตได้		รายละเอียด
พืช	การถูกตัดหัก	
	ถูกเหยียบย่ำ	
	การแพร่กระจายพืชต่างถิ่น	
	การลดลงของพืชคลุมดิน	
	ลำต้นไม้ใหญ่ถูก รบกวน	
	อื่นๆ ได้แก่	
สัตว์ป่า	อุบัติเหตุ เช่น รถชน/ทับ	
	พฤติกรรมสัตว์ป่าเปลี่ยนแปลง	
	ที่อยู่อาศัยถูกรบกวน/เปลี่ยนแปลง	
ด้านสังคม		
อื่นๆ ได้แก่.....		

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ ความน่าเชื่อถือ (reliability) ของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ ความน่าเชื่อถือ (reliability)

ตารางผนวกที่ ข1 แรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

แรงจูงใจ	Alpha if Item Deleted
1. การมีโอกาสเรียนรู้ ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ	0.7860
2. การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน	0.7821
3. การมีโอกาสทำกิจกรรม ใช้เวลาว่างร่วมกับครอบครัว	0.7873
4. การมีโอกาสพบปะ ผูกมิตรและสังสรรค์กับผู้อื่น	0.7739
5. การมีโอกาสผจญภัย เสี่ยงภัยและท้าทาย	0.7727
6. การได้ทดสอบสมรรถนะของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ	0.7922
7. การได้เลียนแบบหรือปฏิบัติตามบุคคลที่ชื่นชอบ	0.7680
8. การได้แสดงความกล้าหาญ	0.7608
9. การมีโอกาสหลีกเลี่ยงความวุ่นวายของเมือง / แสวงหาความสงบ	0.7720
10. การแสดงออกซึ่งความมีเอกลักษณ์ของตนเอง	0.7646
11. การได้พักผ่อนหย่อนใจในแหล่งธรรมชาติ	0.8373
12. การได้หลีกเลี่ยงความจำเจ จากสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยเป็นการชั่วคราว	0.7741
13. การผ่อนคลายความเครียดจากการทำงาน	0.7725
14. การได้แสดงถึงความแข็งแกร่งของร่างกายและจิตใจ	0.7662
15. การได้ศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชนอื่น	0.7688
16. ความภาคภูมิใจที่ได้ท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่างๆ	0.7712
17. สถานภาพและเกียรติภูมิ เช่น การได้เป็นที่รู้จักได้สมาคมกับบุคคลที่มีชื่อเสียงของสังคม	0.7572
18. การแสดงออกซึ่งความทันสมัย เพราะเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม	0.7573
19. การได้บุกเบิกเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ที่ยังไม่มีใครไป	0.7648
20. ความอยากรู้อยากเห็นส่วนตัว	0.7724
21. ความเป็นอิสระ	0.7725

Reliability Coefficients N of Cases = 30 N of Items = 21 Alpha = 0.7835

ตารางผนวกที่ ข2 ทศนคติเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการท่องเที่ยว

ข้อความ	Alpha if Item Deleted
1. แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มิใช่สมบัติของใครคนใดคนหนึ่ง ทุกคนสามารถท่องเที่ยวได้อย่างเสรี	0.8902
2. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว รัฐควรปรับพื้นที่ป่าเพื่อสร้างบ้านพักตากอากาศและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว	0.8988
3. การแบ่งเขตการใช้ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน เช่น เขตบริการ เขตนันทนาการ เขตสงวนหวงห้าม ฯลฯ จะช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้	0.8944
4. ไม่ควรห้ามการเล่นดนตรี เครื่องเสียงในอุทยานแห่งชาติเพราะเป็นกิจกรรมพักผ่อนอย่างหนึ่งของนักท่องเที่ยว	0.8882
5. เพื่อแสดงถึงความมีฐานะทางสังคมสูง ควรใช้เครื่องใช้ที่ทำจากไม้หรือเลื่อยสัตว์ป่าหายาก หรือ ปลูกพันธุ์ไม้ป่าไว้ภายในบ้าน	0.8924
6. ควรอนุญาตให้ประชาชนเข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ภาครัฐและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและรักธรรมชาติ	0.8924
7. การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติสำคัญเท่ากับความรู้ในด้านอื่นๆ	0.9031
8. ธรรมชาติมักสร้างสิ่งต่างๆ ให้สมดุลเสมอ โดยสร้างส่วนที่ขาดหายขึ้นมาทดแทน ดังนั้น ประชาชนจึงสามารถใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้อย่างเต็มที่	0.8882
9. การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของนักท่องเที่ยวทุกคน	0.9011
10. ของที่ระลึกจากการเที่ยวป่าควรเป็นผลผลิตจากป่า เช่น ใบไม้ ขนนก	0.8978
11. ภาครัฐควรหาวิธีจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานที่เพื่อลดการทำลายสภาพแวดล้อมในแหล่งธรรมชาติ	0.9009
12. การปิดอุทยานแห่งชาติบางแห่งชั่วคราวเพื่อให้ธรรมชาติได้ฟื้นตัวนั้น ถือเป็นการไม่ถูกต้องเพราะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ประเทศขาดรายได้	0.9033
13. นักท่องเที่ยวควรเป็นผู้รับผิดชอบในการนำขยะที่นำเข้าไปในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวออกมาเองให้หมด	0.8986
14. นักท่องเที่ยวล่าสัตว์ป่าได้เพราะหาก ไม่มีการล่าสัตว์ก็แก่ตายโดยเปล่าประโยชน์ หรือถูกสัตว์อื่นล่าอยู่ดี	0.8885

Reliability Coefficients N of Cases = 30 N of Items = 14 Alpha = 0.9026

ตารางผนวกที่ ข3 ทศนคติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ข้อความ	Alpha if Item Deleted
1. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประเภทหนึ่ง	0.7182
2. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีส่วนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมบริจาคของเพื่อสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่	0.7177
3. รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนส่งเสริมสภาวะอากาศเป็นพิษหรือมลพิษทางอากาศ เช่น ควัน ฝุ่นละออง ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์จากท่อไอเสีย	0.7153
4. การใช้วีลชีในการลากจูงรถโดยยึดกับลำต้นไม้ใหญ่เป็นการรบกวนต้นไม้และต้นไม้อาจถูกโค่นลงได้	0.7203
5. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้สัมผัสธรรมชาติและซาบซึ้งถึงคุณค่าของป่าไม้	0.7178
6. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวกลุ่มอื่น เช่น กลุ่มนักคนุก กลุ่มนักท่องเที่ยวเดินป่า	0.7121
7. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตอีกด้านหนึ่ง เช่น ความลำบาก ความอดทน การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า	0.7101
8. เสียงจากรยนต์มีผลต่อสัตว์สามารถทำให้สัตว์บางชนิดสูญเสียการได้ยินได้	0.7111
9. การเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ทำให้ได้ทำกิจกรรมด้านการกุศล เช่น ช่วยเหลือชุมชนในถิ่นทุรกันดาร	0.7250
10. ล้อขนาดใหญ่ของรถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อสามารถตะกุกผิวดินขึ้นมา ทำให้สูญเสียหน้าดิน และผิวหน้าดินมีการเปลี่ยนแปลง	0.6947
11. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่สนใจเรื่องยานยนต์	0.7329
12. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลทำให้ดินถูกชะล้างพังทลาย รวมทั้งตลิ่งลำน้ำบริเวณที่มีกิจกรรมถูกกัดเซาะพังทลายมากขึ้น	0.7254
13. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการพัฒนาความรู้ ความชำนาญในเรื่องยานยนต์ เช่น เทคนิคการขับขี่	0.7116
14. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีด้านยานยนต์ เช่น การผลิตอะไหล่	0.7138
15. การบิดเหยียบย่ำด้วยล้อรถยนต์ ทำให้พืชคลุมดินถูกทำลายและลดจำนวนลง	0.7192

ตารางผนวกที่ ข3 (ต่อ)

ข้อความ	Alpha if Item Deleted
16. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ส่งผลทำให้เกิดร่องลึกบริเวณเส้นทาง ซึ่งทำให้นถนนที่มีกิจกรรมพัง เสียหาย	0.7384
17. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือ คนที่รักการผจญภัย	0.7132
18. การขับขีรถยนต์เข้าไปในแหล่งธรรมชาติมีโอกาสดูอุบัติเหตุรถชน / ทับสัตว์ป่า	0.7116
19. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนที่เข้าไปเยือนถูกรบกวน	0.7160
20. การที่รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อตะลุยลงน้ำ ทำให้น้ำในแหล่งธรรมชาติเกิดความขุ่นของน้ำ และการตกตะกอนในลำธาร	0.7508
21. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ เพราะมีการบุกเบิกเส้นทางที่ยังไม่มีใครไป	0.7125
22. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนส่งเสริมทำให้โครงสร้างของระบบนิเวศในน้ำเกิดการเปลี่ยนแปลง	0.6962
23. คนที่นิยมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ คือคนที่รักป่า ชื่นชอบกิจกรรมแคมป์ปิ้ง การสัมผัสธรรมชาติที่เงียบสงบ	0.7189
24. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อมีส่วนทำให้เกิดรายได้แก่คนในท้องถิ่น เช่น เป็นผู้นำทาง การขายของที่ระลึก	0.7225
25. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ อันดีระหว่างคนเมืองกับคนในชนบท เช่น การได้เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน	0.7174
26. กิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชน กับกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบออฟโรด	0.7279
27. การท่องเที่ยวแบบออฟโรดมีส่วนทำให้เกิดการหยุดชะงักของขบวนการขนลำเลียงยาเสพติด และการตัดไม้	0.7199
28. การลี้ยงรถในลำน้ำนั้น สามารถทำให้เกิดขยะ เชื้อโรค สารปนเปื้อนในแหล่งน้ำ	0.7255
29. ในปัจจุบันพื้นที่อนุรักษ์ของไทยมีศักยภาพสูงที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวแบบออฟโรด จึงควรมีการส่งเสริมให้คนมาท่องเที่ยวนี้ให้มากที่สุด	0.7123
30. การท่องเที่ยวแบบออฟโรดเป็นกิจกรรมที่มีส่วนทำให้เกิดความผูกพันกันภายในกลุ่มมากขึ้น เพราะได้เรียนรู้ความลำบาก และการช่วยเหลือกัน	0.7288
31. การท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อส่งผลกระทบต่อสัตว์ป่า	0.7408
32. การท่องเที่ยวแบบออฟโรดก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติมากที่สุดเมื่อเทียบกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบอื่น	0.6919

Reliability Coefficients N of Cases = 22 N of Items = 32 Alpha = 0.7253

ตารางผนวกที่ ๖4 พฤติกรรมในการเดินทางท่องเที่ยว

การปฏิบัติ	Alpha if Item Deleted
1. แสวงหาข้อมูล และมีการศึกษาข้อมูลต่างๆก่อนเดินทางท่องเที่ยว	0.6892
2. วางแผนและเตรียมความพร้อมก่อนการไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว	0.7120
4. ติดต่อ ขออนุญาต เจ้าหน้าที่ หรือผู้ดูแลสถานที่ ก่อนเดินทาง	0.7016
5. นำสัตว์เลี้ยงมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจในป่าด้วย	0.7096
6. ให้อาหารสัตว์ป่าเพราะสงสารและเป็นการได้ใกล้ชิดธรรมชาติ	0.6833
7. ถ้าพบสัตว์ป่ากำลังข้ามถนนจะส่งเสียงหรือบีบแตรเสมอเพื่อให้สัตว์นั้นพ้นอันตรายจากรถ	0.7033
8. เคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบของสถานที่ไปเยือน กฎของกลุ่ม	0.7170
9. ขับจักรยานต์เข้าไปในป่าลึกอันเป็นเขตป่าเปลี่ยวเพื่อแสวงหาความเป็นธรรมชาติให้มากที่สุด	0.7155
10. ส่งเสริมผู้ประกอบการและชาวบ้านที่มีความตระหนักรู้ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยซื้อผลิตภัณฑ์ของที่ท้องถิ่นที่ได้ไปเยือน	0.7111
11. ทำให้ป้าย หลักเขต เครื่องหมายต่างๆเคลื่อนย้ายหรือลบเลือนโดยไม่ได้ตั้งใจ	0.7137
12. ใช้วินซ์ยึดกับต้นไม้ใหญ่เพื่อจอดรถ	0.7211
13. ยิงนก และ / หรือ สัตว์ป่าเพื่อเป็นอาหาร	0.7163
14. ทิ้งขยะ เศษอาหารบนพื้นดินใต้โคนต้นไม้เพื่อเป็นปุ๋ย	0.7163
15. นำอาวุธ เข้าป่าด้วยเพื่อการป้องกันตัว	0.7016
16. ขณะเดินทางท่องเที่ยวเมื่อพบแผ่นป้ายต่างๆ จะหยุดอ่านศึกษาข้อมูล	0.7187
17. ไม่เข้าไปใกล้ หรือไม่อยู่ในที่สัตว์ป่าอาศัยอยู่	0.7015
18. เร่งเครื่องยนต์อย่างแรงขณะออกรถ	0.7010
19. ขับรถยนต์ลุยลงน้ำ หรือข้ามแม่น้ำ ลำธาร	0.7131
20. ขับรถยนต์ลุยลงโคลน	0.7088
21. นำรถยนต์เหยียบย่ำลูกไม้หรือกล้าไม้โดยไม่ได้ตั้งใจ	0.6992
22. ร้องเพลง เล่นดนตรีเพื่อเป็นการพักผ่อนและสร้างบรรยากาศที่ดีในการท่องเที่ยว	0.7016
23. จับปลาหรือสัตว์น้ำในลำน้ำขึ้นมาเป็นอาหาร	0.7128
24. รมควันระวางต้นไม้ให้ก่อให้เกิดผลกระทบ หรือเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่ได้ไปเยือน	0.7071
25. เผาหญ้า ก่อไฟ เพื่อไล่ยุง มด แมลง	0.7016
26. เศษอาหาร เศษผักและเปลือกผลไม้ที่เหลือจากกิจกรรมการบริโภค กำจัดโดยการทิ้งลงลำคลอง แม่น้ำได้เพื่อเป็นอาหารของสัตว์น้ำ	0.7105
27. ละเว้นจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ยาเสพติด	0.6918
28. ขับรถออกนอกเส้นทางเพื่อหลบทางเดิมเพราะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้	0.7075

ตารางผนวกที่ ข4 (ต่อ)

การปฏิบัติ	Alpha if Item Deleted
29. ล้างรถยนต์ในลำธาร	0.7131
30. ล้างภาชนะในลำน้ำ	0.7070
31. ทานอาหารป่า เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศโดยให้ชาวบ้านจัดหาและทำให้ซึ่งเป็นการช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนด้วย	0.7132
32. ใช้กล่องหรือภาชนะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ในการเดินทางท่องเที่ยว	0.7107
33. ชีด เขียน หรือสลักชื่อตามต้นไม้หรือผนังถ้ำ ป้ายต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	0.7179
34. เก็บผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติไปเป็นที่ระลึก เพื่อเตือนความทรงจำว่าเคยมาเยือน	0.7000

Reliability Coefficients N of Cases = 29.0 N of Items = 33 Alpha = 0.7141

ส่วนของความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือโดยวิธีการของ Kuder Richardson ในสูตร K.R.21 ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.72 อธิบายได้ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{(n-1)} \left(1 - \frac{x(n-x)}{ns} \right)$$

เมื่อ

r_{tt} หมายถึง ค่าความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อ

x หมายถึง คะแนนเฉลี่ย

s หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } r_{tt} &= \frac{12}{(12-1)} \left(1 - \frac{9.51(12-9.51)}{12 \cdot 1.95} \right) \\ &= 0.72 \end{aligned}$$

ภาคผนวก ค

รายชื่อเส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อ

ตารางผนวกที่ ก1 พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว หรือเส้นทางในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้
รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อที่นักท่องเที่ยวเคยไปเยือนแล้วประทับใจ

ชื่อเส้นทาง	จำนวนผู้ตอบ อันดับ 1 (คน)	สิ่งที่ประทับใจ
1. ฟุ่่งใหญ่่นเรศวร จังหวัดกาญจนบุรี	271	สภาพธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ทั้งป่าไม้ สัตว์ป่า ความสันโดษของพื้นที่ และเป็นมรดกโลก
2. ปี่เตี้ง จังหวัดกาญจนบุรี	262	ความทึ่รกันดาร เส้นทางลำบาก โหด น้ำตก สวย
3. เขาสิบห้าชั้น จังหวัดจันทบุรี	244	เส้นทางโหด โคลนลื่นบรรยากาศดี
4. ตะกอดะ จังหวัดเชียงใหม่	238	สภาพธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทึ่รกันดาร เป็น เส้นทางที่กลุ่มออฟโรดเข้าไปช่วยกันพัฒนา จากที่ไม่เคยมีถนน (ปี 2545)
5. น้ำตกจ้อกกระดิ่ง จังหวัดกาญจนบุรี	220	สภาพเส้นทางมีความโดดเด่น เช่น น้ำ หิน และ โคลน รวมทั้งน้ำตกสวย
6. ผาสวรรค์ จังหวัดกาญจนบุรี	203	เส้นทางโหด โคลนลื่นบรรยากาศดี
7. ดอยสอยมาลัย จังหวัดตาก	175	ความทึ่รกันดาร เส้นทางลำบาก ทิวทัศน์สวย งามมุมกว้างบรรยากาศดี
8. คลิตี้ล่าง จังหวัดกาญจนบุรี	163	สภาพธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เส้นทางโหด ลำบาก
9. น้ำตกเต่าดำ บ้านโล๊ะไคะ จังหวัดกำแพงเพชร	156	เส้นทางที่ท้าทาย และสภาพน้ำตกสวยงาม
10. หลิ่งสัน จังหวัดชัยภูมิ	155	ทิวทัศน์สวยงาม
11. น้ำตกกิบสมุทร จังหวัดปราจีนบุรี	137	ความทึ่รกันดาร มีปลายทาง(น้ำตก)ที่สวยงาม
12. เหมืองเต่าดำ จังหวัดกาญจนบุรี	134	เส้นทางที่ท้าทาย
13. ขนุนคลี่ จังหวัดกาญจนบุรี	131	ทางชัน โหด บ่อโคลน
14. ภูกระแต ภูฝอยลม (เทือกเขาภูพาน) จังหวัดอุดรธานี	125	สภาพทางเป็นโขดหินธรรมชาติ
15. กองม่องทะ จังหวัดกาญจนบุรี	116	สภาพธรรมชาติ
16. อีเก็ก – น้ำเป็น จังหวัดจันทบุรี	112	เส้นทางที่ท้าทาย
17. ตะเข็บสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน	109	ความทึ่รกันดาร เสี่ยงภัย
18. แม่ตื่น - อมก้อย- ท่าสองยาง	103	เป็นเส้นทางบุกเบิกใหม่ มีทิวทัศน์สวยงามป่า อุดมสมบูรณ์และวัฒนธรรมของชาวเขา

ตารางผนวกที่ ก1 (ต่อ)

ชื่อเส้นทาง	จำนวนผู้ตอบ อันดับ 1 (คน)	สิ่งที่ประทับใจ
19. ห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี	98	พื้นที่ สังกมและวัฒนธรรม
20. แพรกตะคร้อ จังหวัดประจวบฯ	98	สภาพป่าสวยงาม
21. ฟุ้งแสงหลวง-เขาค้อ จังหวัด เพชรบูรณ์	93	สภาพธรรมชาติ
22. ห้วยตะเภา-ห้วยใหญ่ จังหวัด เพชรบูรณ์	92	ทิวทัศน์
23. เกาะร้อย คลองลาน จังหวัด กำแพงเพชร	92	สภาพธรรมชาติและสายน้ำ
24. ทับสังกะสี จังหวัดปราจีนบุรี	91	สภาพธรรมชาติ
25. น้ำตกทีลอซู จังหวัดตาก	89	น้ำตกสวย ภูมิประเทศ และวัฒนธรรมชาวเขา
26. ป่าหมาก-หุบกาอี จังหวัดประจวบฯ	88	สภาพป่าสวยงาม
27. ไร่ไผ่ จังหวัดกาญจนบุรี	87	สภาพป่าสวยงาม
28. ต้นน้ำวังตะไคร้ จังหวัดนครนายก	84	ไม่ไกล กทม.+เส้นทางออฟโรด
29. ภูเขาลอย จังหวัดเลย	81	เส้นทางออฟโรดหลายรูปแบบ
30. ดงนาทาม จังหวัดอุบลราชธานี	81	ทิวทัศน์สวยงาม
31. อุทยานแห่งชาติแม่น้ำงาม จังหวัดแม่ฮ่องสอน	79	สภาพธรรมชาติ
32. แม่น้ำน้อย จังหวัดกาญจนบุรี	78	สภาพป่า
33. พระโต๊ะ จังหวัดชุมพร	75	ได้ทำการกุศล (ช่วยเหลือ โรงเรียน)
34. น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น จังหวัดกาญจนบุรี	72	ทิวทัศน์สวยงาม
35. เขื่อนเขาหลวง จังหวัดเลย	63	สัตว์ป่า อากาศ
36. สวนห้อม จังหวัดนครราชสีมา	62	ความสามัคคีในกลุ่ม
37. ต้นน้ำแก่งกรุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี	59	ภูมิประเทศสวยงาม
38. ปูลึง – ปูลุย จังหวัดแม่ฮ่องสอน	58	วัฒนธรรมชาวเขา
39. น้ำตกแม่เฒ่า จังหวัดนครสวรรค์	57	สภาพธรรมชาติและสายน้ำ
40. เชียงดาว-ห้วยน้ำค้าง จังหวัดเชียงใหม่	55	ทิวทัศน์สวยงาม
41. ป่าละอู จังหวัดเพชรบุรี	48	ลุยน้ำ
42. เลตองคุ	38	วัฒนธรรมชาวเขา
43. ดชด.21 จังหวัดสุรินทร์	31	ลุยสนุก เห็นน้ำใจ
44. เขาไม้ไฟ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	29	ความสมบูรณ์ของป่าดิบ
45. แก่งเสือเต้น จังหวัดแพร่	27	สภาพป่าสวยงาม

ตารางผนวกที่ ก1 (ต่อ)

ชื่อเส้นทาง	จำนวนผู้ตอบ อันดับ 1 (คน)	สิ่งที่ประทับใจ
46. คลองมะเดื่อ จังหวัดนครนายก	27	สภาพป่าสวยงาม
47. คอยช้าง จังหวัดเชียงราย	25	ได้ทำการกุศล (ช่วยเหลือโรงเรียน) และชุมชน ต้อนรับดี
48. คอยผาจิ จังหวัดน่าน	19	สภาพภูมิประเทศสวยงาม วัฒนธรรมชาวเขา
49. เขาช่องขาด จังหวัดตราด	18	สภาพเส้นทางโหด
50. เขาพะเนินทุ่ง จังหวัดเพชรบุรี	18	สภาพธรรมชาติ
51. บ้านบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์	15	วัฒนธรรมชาวเขา
52. เขาฟ้าแลบ จังหวัดลพบุรี	12	ทิวทัศน์สวยงาม
53. บ้านใหม่-ทองผาภูมิ จังหวัด กาญจนบุรี	11	สภาพทางรถ ลุยน้ำ
54. หล่มภูเขียว จังหวัดลำปาง	8	ทิวทัศน์สวยงาม เส้นทางโหด ลำบาก
55. ป่าผาแต้ม	5	เส้นทางทुरกันดาร
56. บ้านปากกาแดง จังหวัดเลย	5	ช่วยเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่

ตารางผนวกที่ ค2 บัญชีรายชื่อเส้นทางท่องเที่ยวแบบผจญภัยโดยใช้รถยนต์ขับเคลื่อนสี่ล้อในประเทศไทย

ภาค / จังหวัด	รายชื่อเส้นทาง / แหล่งท่องเที่ยว	สถานภาพทางกฎหมาย/ ที่ตั้ง
ภาคตะวันตก	1. คลิตี้	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
จ.กาญจนบุรี	2. หน่วยพิทักษ์ป่าเซซาโว่	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
	3. สะเค็ง - ทิไล่ป่า - จะแก	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
	4. สะเนพ่อง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
	5. ทิพูผ่อง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
	6. แม่น้ำโจน	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร
	7. ลำเขาสูง	อุทยานแห่งชาติลำคลองงู
	8. ช่องเขาขาด	อุทยานแห่งชาติไทรโยค อุทยานแห่งชาติเขื่อนเขาแหลม
	9. ลำคลองงู-เขื่อนศรีฯ-เอราวัณ	อุทยานแห่งชาติลำคลองงู-เขื่อนศรีฯ-เอราวัณ
	10. น้ำตกผาสวรรค์ บน/ล่าง	อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีฯ-เอราวัณ
	11. น้ำตกห้วยแม่ขมิ้น	อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์
	12. เขื่อนศรีฯ - น้ำโจน	อุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์
	13. เขื่อนเต่าดำ (เขื่อนทิวาพร)	อ.ไทยโยค
	14. น้ำตกจ๊อกกระดิ่ง	อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ
	15. น้ำตกปีเต็ง	อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ
	16. โป่งตะแบก (ทองผาภูมิ)	อุทยานแห่งชาติทองผาภูมิ
	17. บ้านขุนคลี	อุทยานแห่งชาติเขื่อนเขาแหลม
	18. บ้านใหม่	อ.ทองผาภูมิ
	19. กุยละว้า (แม่น้ำน้อย-โป่งใหญ่)	อุทยานแห่งชาติไทยโยค
	20. แม่น้ำน้อย – เขาเลียงผา	ต.ลั่นถัน อ.ทองผาภูมิ
	21. หมู่บ้านสาละวะ	อ.สังขละบุรี
	22. กองม่อนทะ	ม.2 ต.ไล่โว่ อ.สังขละบุรี
	23. บ้านหนองสิง - วัดผาแดง	
กาญจนบุรี+ราชบุรี	24. บ้านห้วยกระทะ (ไทรโยค) – บ้านทุ่งตะโกน (ราชบุรี)	เกาะตะเข็บชายแดนไทย-พม่า จากบ้านห้วยกระทะ (อ.ไทรโยค) – บ้านทุ่งตะโกน (จ.ราชบุรี)
สุพรรณบุรี	25. ป่าสนสองใบโบราณที่พุเตย	อุทยานแห่งชาติพุเตย
อุทัยธานี	26. หน่วยพิทักษ์ป่าเขานันได	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

ตารางผนวกที่ ค2 (ต่อ)

ภาค / จังหวัด	รายชื่อเส้นทาง / แหล่งท่องเที่ยว	สถานภาพทางกฎหมาย/ ที่ตั้ง
อุทัยธานี	27. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง
นครสวรรค์	28. น้ำตกแม่เฒ่า	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
	29. น้ำตกแม่กระสา	อุทยานแห่งชาติแม่วงก์
	30. ต้นน้ำสะแกกรัง	หน่วยจัดการต้นน้ำสะแกกรัง
กำแพงเพชร	31. บ้านโล๊ะโละ น้ำตกเต่าดำ	อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า
	32. เกาะร้อย	
	33. คลองอีต่า	อุทยานแห่งชาติคลองลาน
ตาก	34. อู้งางคี - ม่องแก้ว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร + เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้งาง
	35. บ้านหนองหลวง - บ้านหมองกล้วย	อ.อู้งาง
	36. บ้านแม่ต๋น อ.ท่าสองยาง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแม่ต๋น
	37. คอยสอยมาลัย	หน่วยจัดการต้นน้ำสอยมาลัย
	38. น้ำตกทีลอซู	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอู้งาง
	39. บ้านสามหมื่นทุ่ง	
	40. น้ำตกขุนห้วยลาบ	
	41. อุทยานแห่งชาติลานสาง	อุทยานแห่งชาติลานสาง
	42. อุทยานแห่งชาติตากสิน	อุทยานแห่งชาติตากสิน
	43. บ้านดอกไม้สด	อุทยานแห่งชาติแม่เมย
รวมพื้นที่ภาคตะวันตก	43 เส้นทาง	
<u>ภาคเหนือ</u>		
เชียงใหม่	1. น้ำตกตะกอกคะ	อ.อมก๋อย
	2. อมก๋อย - ท่าสองยาง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย
	3. ยอดคอยโละพะโล่	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อย / หน่วยจัดการต้นน้ำขุนห้วยโป่ง
	4. ห้วยครั้ง	อ.อมก๋อย
	5. ห้วยจิโน	อ.อมก๋อย
	6. เชียงดาว - ห้วยน้ำดัง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเชียงดาว / อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง
	7. คอยอ่างขาง	อ.ชัยปราการ
	8. คอยขุนแจ	อุทยานแห่งชาติขุนแจ

ตารางผนวกที่ ค2 (ต่อ)

ภาค / จังหวัด	รายชื่อเส้นทาง / แหล่งท่องเที่ยว	สถานภาพทางกฎหมาย/ ที่ตั้ง
	9. อ่างเก็บน้ำห้วยตึงเฒ่า - บ้านขุนช่างเคี่ยน	อุทยานแห่งชาติสุเทพ-ปุย
เชียงใหม่	10. บ้านคายน้อย	อ.คอยเต่า
เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน	11. บ้านแม่จอน(อ.แม่แจ่ม) – คอยแม่อุคอ (ทุ่งบัวตอง)	อ.แม่แจ่ม เชียงใหม่ อ.ขุนยวม จ.แม่ฮ่องสอน
	12. บ้านแม่จอน(อ.แม่แจ่ม) – บ้านวัดจันทร์ (อ.ปาย)	อ..แม่แจ่ม อ.ปาย จ. แม่ฮ่องสอน
	13. สะเมิง – บ้านวัดจันทร์ (อ.ปาย)	อ. สะเมิง จ.เชียงใหม่ อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน
	14. ห้วยน้ำดัง - วัดจันทร์	อุทยานแห่งชาติห้วยน้ำดัง
	15. บ้านวัดจันทร์ - ห้วยแม่สีกัด	อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน
	16. ปูลิง - ปูเลย	อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน
	17. บ้านป่าแป๋(ปาย)-หน่วยจัดการต้นน้ำคอยม่อนอังเกตุ	หน่วยจัดการต้นน้ำคอยม่อนอังเกตุ
	18. ต้นแม่น้ำเงา	อุทยานแห่งชาติแม่น้ำเงา
	19. สาละวิน	อุทยานแห่งชาติสาละวิน
เชียงราย	20. คอยช้าง	อ.แม่จัน
	21. คอยห้วยแม่คำ	อ.แม่จัน
น่าน	22. หมู่บ้านสว่าง	อุทยานแห่งชาติแม่จริม
	23. คอยผาจิ	อุทยานชาตินันทบุรี
แพร่	24. แก่งเสือเต้น	อุทยานแห่งชาติแก่งเสือเต้น
ลำปาง	25. บ้านคอยลังกา	อุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน
	26. หล่มภูเขียว	
เพชรบูรณ์	27. ต้นน้ำป่าสัก	อุทยานชาติน้ำหนาว
	28. เขาค้อ-ภูหินร่องกล้า- ภูเรือ	อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า
	29. ทุ่งแสลงหลวง - ภูหินร่องกล้า- เขาค้อ	อุทยานแห่งชาติทุ่งแสลงหลวง /อุทยานแห่งชาติภูหินร่องกล้า
	30. ป่าห้วยตะแบก - ห้วยใหญ่	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตะแบก
	31. เขาข่า – เขาค้อ (ภูมโล)	อ. เขาค้อ
	32. บ้านบึงสามพัน	

รวมพื้นที่ภาคเหนือ

32 เส้นทาง

ตารางผนวกที่ ค2 (ต่อ)

ภาค / จังหวัด	รายชื่อเส้นทาง / แหล่งท่องเที่ยว	สถานภาพทางกฎหมาย/ ที่ตั้ง
<u>ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</u>		
อุดรธานี	1. ภูกระแต เทือกเขาภูพาน	อุทยานแห่งชาติภูพาน
	2. ภูซ้อฟ้า – ภูพานน้อย (ภูพานทอง)	อุทยานแห่งชาติภูพาน
	3. ปีนป่ายสันภูซำบาก ตู้ภูเสิงเคิง	สถานีปลูกป่าภูเสิงเคิง
	4. ภูฝอยลม	
ชัยภูมิ	5. หลิ่งสัน	อุทยานแห่งชาติไทรทอง
	6. ป่าหินรุ เนินสวรรค์	อุทยานแห่งชาติไทรทอง
	7. ถ้ำงูเหลือม - น้ำตกไทรทอง	อุทยานแห่งชาติไทรทอง
	8. เลาะป่าเทือกเขาพังเหย	อุทยานแห่งชาติไทรทอง
	9. ป่าหินงาม (เขาพังเหย-ไทยทอง)	อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม
	10. เขมืองทองสายเก่าของพระยาแล	อุทยานแห่งชาติไทรทอง
	11. เขาพญาฝ่อ	อุทยานแห่งชาติไทรทอง
	12. ป่าภูเขียว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว
ขอนแก่น	13. แนวกันไฟใจกลางเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าผาผึ้ง
เลย	14. บ้านโป่งกวาง	อุทยานแห่งชาติภูเรือ
	15. เทือกเขาภูหลวง	อ.ภูหลวง
	16. ภูแปลก	อ.ภูเรือ
	17. บ้านปากแดง	อ.ด่านซ้าย
หนองคาย	18. บ้านนาคำมูล	ต.นาทับไฮ้ อ.โพนพิสัย
อุบลราชธานี	19. ดงนาทาม	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ
	20. ป่าผาแต้ม	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม
	21. ภูจองนายอย	อุทยานแห่งชาติภูจองนายอย
ยโสธร	22. ภูถ้ำพระ	
บุรีรัมย์	23. เลาะริมเขื่อนลำพระปรง – น้ำตกช่องลี	
สุรินทร์	24. ตชด.21	
สระแก้ว	25. เขื่อนพระปรง	อ.วัฒนานคร
	26. ปางสีดา - ครบุรี	อุทยานแห่งชาติปางสีดา

ตารางผนวกที่ ค2 (ต่อ)

ภาค / จังหวัด	รายชื่อเส้นทาง / แหล่งท่องเที่ยว	สถานภาพทางกฎหมาย/ ที่ตั้ง
ปราจีนบุรี	27. กีบสมุทร	อุทยานแห่งชาติทับลาน
	28. ทับสังกะสี	อุทยานแห่งชาติทับลาน
	29. น้ำตกเหวอี้อ่า	อ.ปจันตคาม
	30. หน้าผาเขาช่องตาค้าง	อุทยานแห่งชาติตาพระยา
	31. น้ำตกสวนหอม	อุทยานแห่งชาติทับลาน
	32. ดงพญาไฟสู่ต้นแม่น้ำมูล	อุทยานแห่งชาติทับลาน
	33. คลองน้ำมัน - ลำแปรง	อุทยานแห่งชาติทับลาน
	34. น้ำตกวังจรเข้	อุทยานแห่งชาติทับลาน
	35. น้ำตกธารทิพย์ - ปางสีดา	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และปางสีดา
	36. เขาแผงม้า	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
	37. แก่งหินเพิง – เขาแผงม้า - สวนหอม	อุทยานแห่งชาติทับลาน + เขาใหญ่
	37 เส้นทาง	
<u>ภาคตะวันออก</u>		
จันทบุรี	1. เขาสิบห้าชั้น	อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง เขาสอยดาว และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน
	2. อีเก๊ก - น้ำเป็น	
ฉะเชิงเทรา	3. ลีซัดพัฒนา	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน
	4. บ้านหนองปลาชีว	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน
	5. น้ำตกบ่อทอง	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน
ระยอง	6. เขานางหย่อง	อ.บ้านฉาง
ตราด	7. เขาช่องขาด เขามืองพลอยเก่า	อ.ขลุง อ.โป่งน้ำร้อน อ.บ่อไร่ จ.ตราด
	8. น้ำตกคลองจี่เมา	อ.บ่อไร่
ลพบุรี	9. เขาฟ้าแลบ	อ.สระโบสถ์ / อ.พระพุทธบาท
นครนายก	10. ต้นน้ำวังตะไคร้	
	11. คลองมะเดื่อ	
รวมพื้นที่ภาคตะวันออก	11 เส้นทาง	

ตารางผนวกที่ ค2 (ต่อ)

ภาค / จังหวัด	รายชื่อเส้นทาง / แหล่งท่องเที่ยว	สถานภาพทางกฎหมาย/ ที่ตั้ง
ภาคใต้		
ประจวบคีรีขันธ์	1. ป่าหมาก - หุบกาฮัง	วนอุทยานเขานางพันธุรัตัน
	2. แพรกตะคร้อ	อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
	3. ลางข้าวกะเหรี่ยง	อุทยานแห่งชาติกุยบุรี
	4. ต้นน้ำปราณบุรี	
	5. เขาพะเนินทุ่ง	อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
	6. ป่าละอู	อุทยานแห่งชาติกุยบุรี
เพชรบุรี	7. เขาพะเนินทุ่ง	อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
ราชบุรี	8. บ้านพุระกำ	
	9. เขาระโจอม	
	10. พะโต๊ะ	
ชุมพร	11. บ้านบางจำ	อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง
สุราษฎร์ธานี	12. ต้นน้ำแก่งกรุง	อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง
	13. กงตอในแท็ง	อ.กาญจนดิษฐ์
สุราษฎร์ธานี	14. เขาไม้ไฟ	
	15. ป่าสมุย (เกาะสมุย)	
	16. ทุ่งหราบแลนค์ (สองแพรก)	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนปรีวรรต
พังงา	17. ป่ากรุงชิง	อุทยานแห่งชาติกรุงชิง
นครศรีธรรมราช	18. ป่าฮาลาบาลา	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าฮาลาบาลา
นราธิวาส	19. เลาะตะเข็บไทย – มาเล ที่สะเดา	อ.สะเดา
ยะลา	20. น้ำตกกระหู่ - หาดป่าตอง	
ภูเก็ต		
รวมพื้นที่ภาคใต้	20 เส้นทาง	
รวมทั้งประเทศ	143 เส้นทาง	